

مەن خۇدانى
ئاتا دېدىم

بېلىقز شەيخ

ھەممىگە قادر خۇدا شۇنداق دەيدۇ:

«مەن سىلەرگە ئاتا بولمەن، سىلەرمۇ ماڭا
پەرزەنت بولسىلەر» (ئىنجىل: «كورىنتلىكلەرگە
يېزىلغان 2-خەت» 6-باب 18-ئايەت)

ئاجايىپ بىر ۋەقە

باغچەمنىڭ شېغىل ياتقۇزۇلغان تار يوللىرىدا سەيلە قىلىپ يۈرەتتىم، ئىچىمدە ئاجايىپ بىر ھېسسىيات كۈچىيىپ باراتتى. كۈن ئولتۇرۇپ، ئەتراپنى قاراڭغۇلۇق باسماقتا ئىدى. نەرگىسگۈلنىڭ ئۆتكۈر پۇراقلىرى ھۈپۈلدەپ دىماققا ئۇرۇلۇپ تۇراتتى. مېنى شۇنچە بىئارام قىلىۋاتقان نەرسە نېمىدۇ؟

قەدىمىمنى توختىتىپ ئەتراپىمغا قارىدىم. ئالدىمدا يېپىلىپ ياتقان چىمەنلىكنىڭ نېرىراقىدا ئۆيىمىز كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئاشخانىدا خىزمەتچىلەر چىراغلارنى ياندۇرۇشقا باشلىغانىدى. تاشقىرىدا بولسا، ھەممە نەرسە جىمجىت ئىدى. ئاجايىپ پۇراقلىق ئاق چېچەكلەردىن بىرنەچچە تال ئۈزۈپ ياتاق ھۇجرامغا ئەكىرىپ كەتمەكچى بولۇپ قولۇمنى ئۇزاتتىم. بۇ ئاق چېچەكلەردىن ئېگىزرەكنى ئۈزۈۋاتقىنىمدا، بېشىمدىن بىر نەرسە غىل-پال ئۆتۈپ كەتكەندەك بولدى.

چۆچۈپ بېشىمنى كۆتۈردۈم. بۇ نېمىدۇ؟ تۇمان دېسە تۇمان ئەمەس، بۇلۇت دېسە، بۇلۇت ئەمەس. شۇئان، كىشىنىڭ تېنىنى شۇركۈندۈرىدىغان سۆرۈن بىر مەخلۇق يېنىمدىن سۈركۈلۈپ ئۆتۈپ كەتكەندەك بولدى. باغچە تېخىمۇ قاراڭغۇلىشىپ، مەجنۇتالارنىڭ ئارىسىدىن كىشىنى ئەندىكتۈرىدىغان سوغۇق شامال چىقىشقا باشلىدى، مەن تىترەپ كەتتىم.

— يېلىقىز، ئېسىڭنى يىغىۋال — دېدىم ئۆز-ئۆزۈمگە. يەنى بىكاردىن بىكار ۋە ھىمىگە چۈشمەسلىكىم كېرەك ئىدى. مەن گۈللىرىمنى يىغىشتۇرۇپ تېزلىك بىلەن ئۆيگە قاراپ ماڭدىم. دېرىزىلەردىن كۆرۈنگەن يورۇقلۇق كۆڭلۈمگە بىرئاز

مەدەت بېرەتتى. ئۆينىڭ ئاپئاق، مەزمۇت تامللىرى ۋە دۇب ياغچىدىن ياسالغان ئىشىكلەرى مەندە ئىشەنچ تۇرغۇزاتتى. شۇنداق بولسىمۇ، شېغىللىق يولدا ئالدى-كەينىمگە قارىماي قاچتىم. جىن-ئالۋاستىلار دۇنياسىنىڭ بارلىقىغا زادى ئىشەنمەيتتىم. ياق، باغچەمدە بۇنداق نەرسىلەرنىڭ بولۇشى مۇمكىن ئەمەس. ئەمەس مەن نېمىدىن قورقتۇم؟

بۇ سوئالغا جاۋاب بەرگەندەك ئوڭ قولۇمغا بىر نەرسىنىڭ قاتتىق تەڭگەنلىكىنى سەزدىم. بەدەنلىرىم تىكەنلىشىپ كەتتى.

— ۋايجان، — دېگىنىمچە ئۆيگە قاراپ يۈگۈردۈم.

ئۆيگە كىرىپلا ئىشىكنى تاقىۋالدىم. خىزمەتچىلىرىم يېنىمغا يۈگۈرۈشۈپ كېلىشتى. لېكىن، ماڭا بىر نەرسە دېيىشكە جۈرئەت قىلالىمىدى. چۈنكى، ئۇلار قورقۇپ تاتىرىپ كەتكەن چىرايمغا قاراپ ھاڭ-تاڭ قالغانىدى. مەنمۇ ئۇلارغا گەپ قىلالماي قالدىم. كېيىن، يېتىشقا تەييارلىنىۋاتقىنىمدا ماڭا ياردەملىشىۋاتقان ئىككى خىزمەتچىمگە باغچىدا يۈز بەرگەن ئەھۋاللاردىن ئانچە-مۇنچە سۆزلەپ بەردىم. كېيىن ئۇلاردىن:

— سىلەر روھلارنىڭ بارلىقىغا ئىشەنمەيسىلەر؟ — دەپ سورىدىم. خىزمەتچىلىرىمدىن نۇرجان مۇسۇلمان ئىدى. رايىشەم بولسا، ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان ئائىلىنىڭ قىزى ئىدى. سوئالغا يا ئۇ، يا بۇ جاۋاب بەرمىدى. لېكىن، نۇرجان قوللىرى تىترىگەن ھالدا:

— باغچىغا دەم سۈيى سېپىش ئۈچۈن يېزىدىن موللا چاقىرىپ كېلەيلىمۇ-يا؟ — دەپ سورىدى. لېكىن، مەن ئۈزۈمنى تۇتۇۋالدىم. نادان كىشىلەرنىڭ ئاساسسىز خۇراپىلىققا باش ئېگىشىنى ھەمدە بۇ ئىشنىڭ پۈتۈن يېزىغا تارقىلىپ كېتىشىنى خالىمايتتىم. شۇڭا، نۇرجاننىڭ ماڭا كۆڭۈل

بۆلگىنىگە خۇش بولغىنىمنى بىلدۈردۈم-يۇ، ئەمما باغچەمدە
جىن-ئالۋاستى ۋە روھلارغا ئاتاپ دەم سېلىشقا يول
قويالمايدىغانلىقىمنى كېسىپ ئېيتتىم. ئۆزۈم شۇنداق دېسەممۇ،
لېكىن، خىزمەتچىلىرىم ھۇجرامدىن چىقىپ كېتىشى بىلەنلا
قۇرئاننى قولۇمغا ئالدىم. قۇرئاندىن بىرقانچە ۋارقىنلا
ئوقۇدۇم، چارچاپ كەتكەنلىكىم ئۈچۈن قۇرئاننى ھاۋا رەڭ
يىپەك جىلتىسىغا سېلىپ قويۇپ ئۇيقۇغا كەتتىم.

ئەتسى چىلىق-چىلىق تەرگە چۆمگەن ھالدا
ئويغانغىنىمدا، جاراڭلىق بىر ئاۋازدا بامداتقا ئەزان
ئېيتىلىۋېتىپتۇ.

لائلاھە ئىللەللاھۇ، مۇھەممەدى رەسۇلىللا...

بىر خىل ئاھاڭدا ئېيتىلىۋاتقان بۇ جاراڭلىق ئاۋاز
دېرىزەمنىڭ نەقىشلەپ ئىشلەنگەن تۆمۈر سالاۋىنىلىرىدىن
ئۆتۈپ قۇلاق پەردىلىرىمنى تىرتىتتى. ئاخشامقى ۋەقەدىن
كېيىن، نامازغا دالائەت قىلىدىغان بۇ ئەزان ئاۋازى ماڭا
تەسەللى بېرىدىغان بىر ئىش بولۇپ تۇيۇلۇشقا باشلىدى. مەن
دۇنياغا كەلگەندىن بۇيانقى 46 يىل جەرياندا ھەر سەھەر
دېگۈدەك بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ كېلىۋاتىمەن، شۇ تاپتا مەزىنىنىڭ
ھەرىكەتلىرىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈشكە تىرىشتىم.

ئۆيۈم پاكىستاننىڭ ۋاھ يېزىسىغا يېقىن ئىدى. يېزىنىڭ
ياشىنىپ قالغان مەزىنى قەدەملىرىنى ئىتتىك پېسىپ مۇنارنىڭ
تار ئىشىكىدىن ئىچكىرىگە كىرىپ، ئايلىنىپ يۇقۇرىغا
چىقىدىغان تىك شوتىدىن ھارغىنلىق بىلەن يۇقۇرىغا
ئۆرلەيتتى. ئەسىرلەر بويى چىقىپ-چۈشۈپ كېلىۋاتقان بۇ
مۇنار شوتىسىنىڭ بالداقلىرى ئۇپراپ كەتكەنىدى. مۇنارنىڭ

ئەڭ يۇقىرىسىدا پەشتاققا ئېچىلىدىغان دۇب ياغچىدىن ياسالغان ئىشىك بولۇپ، مەزىن ھاسىرىغان ھالدا بۇ ئىشىك ئالدىدا توختاپ بىر پەس دېمىنى ئېلىۋالاتتى - دە، ئاندىن پەشتاققا چىقىپ، ساقاللىق ئېڭىكىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، 1400 يىلدىن بۇيان ئېيتىلىپ كېلىۋاتقان ئەزان بىلەن جامائەتنى نامازغا دالالت قىلاتتى.

كىشىلەرنىڭ قۇلىقىغا سىڭىپ كەتكەن بۇ ئەزان ئاۋازى ئۆكتەبىر كېچىلىرى سوغۇق بولىدىغان ۋاھ يېزىسىنىڭ شىبەن تاش ياتقۇزۇلغان كۆچىلىرىدىكى سەھەر تۇمانلىرى ئارىسىدىن ئۆتۈپ، باغچىلار ئۈستىدە دولقۇنلاپ، قۇياش نۇرى كۆلەڭگە چۈشۈرۈشكە باشلىغان ئۆيلەرنىڭ خىشلىق تاملىرىدا ئەكس سادا ياڭرىتاتتى.

بۈگۈنكى ئەزاننىڭ ئاخىرقى ساداسى قۇلاقلىرىمدا جاراخلاۋاتقاندا، تۈنۈگۈن ئاخشام باغچەمدە تېنىمنى جۇغۇلداتقان ۋەقە ئېسىمگە كەلدى. بۇ ۋەقەنى ئۇنتۇپ كېتىش ئۈچۈن خىياللىرىمنى دەرھال كۈندىلىك تۇرمۇشۇمدىكى ئىشلارغا يۆتكىدىم. ئورنۇمدىن تۇرۇپ، يېنىمدىكى مەرمەر ئۈستەل ئۈستىدىكى ئالتۇن رەڭ قوڭغۇراققا قول ئۇزاتتىم. قوڭغۇراقنىڭ ئاۋازى بىلەن تەڭ خىزمەتچىم نۇرجان شۇئان ھۇجرامدا ھازىر بولدى. ئۇنىڭ بىلەن يەنە بىر خىزمەتچىم مېنىڭ ھۇجرام بىلەن يانداش ھۇجرىدا ياتاتتى. ئۇلارنىڭ بىر سائەت بۇرۇن ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ، چاقىرىشىمنى كۈتۈپ ئولتۇرىدىغىنىنى بىلەتتىم. ئەتىگەنلىك ناشتىنى ياتاق ھۇجرامدا قىلىشقا ئادەتلەنگەنىدىم. نۇرجان كۈمۈش تارغاقلرىم بىلەن چاچ چوتكىلىرىمنى ئورنى - ئورنىغا تىزىپ ئورۇنلاشتۇرۇۋاتاتتى. ئۇ بويىغا يېتىپ راسا تولغان، ھەمىشە كۈلۈمسىرەپ تۇرىدىغان، لېكىن بىر ئىشنى ئانچە

ئەپلەشتۈرەلمەيدىغان بىر قىز بولۇپ، ھەدىسىلا تارغاق، چوتكىلارنى يەرگە چۈشۈرۈۋېتىپ، مەندىن پات-پات تەنبە يەپ تۇراتتى.

نۇرجاندىنمۇ كېلىشكەن ئېگىز بويلۇق، زىلۋا ۋە ئېغىر بېسىق كەلگەن يەنە بىر خىزمەتچىم رايىشەم، ئۈستى يېپىق يوغان بىر پەتنۇسنى كۆتۈرۈپ ھۇجرامغا كىردى. ئۇ پەتنۇسنى كارىۋاتنىڭ يېنىدىكى ئۈستەلگە قويۇپ، ئۈستىدىكى ئاق كاناپ ياپقۇچنى ئالدى ۋە كۈمۈش چەينەكتىن بىر پىيالە چاي قۇيۇپ ئالدىغا قويدى.

ياخشى دەملەنگەن بۇ ئىسسىق چايىنى تەمشىپ تۇرۇپ ئىچتىم. مەن ئۈچۈن چاي دۇئا-تىلاۋەتتىن ئەۋزەل ئىدى. خىيالىمدىن كېچىۋاتقان بۇ پىكىرنى ئاپام بىلگەن بولسا، ھەيران قالغان بولاتتى. ئىلگىرى مەن ئاپامنى نەچچە قېتىملاپ كۈزەتكەندىم. ئۇ جەينامزىنى پاكىز يەرگە سېلىپ، يۈزىنى مەككىگە قارىتىپ ناماز ئوقۇيتتى. ئاپامنى ئەسلەۋېتىپ كۆزۈم ئۈستەلدىكى پەرداز قۇتسىغا چۈشتى. بۇ قۇتا بىرەر يۈز يىلنىڭ ئالدىدا سەندەل ياغىچىدىن ياسالغان بولۇپ، سېرىق كۈمۈش بىلەن نەقىشلەنگەنىدى. ئۇنى بۇرۇن مومام ئىشلەتكەنىكەن، كېيىن ئاپامغا، ھازىر ماڭا مېراس قالغانىدى. ئىككى پىيالە چاي ئىچكەندىن كېيىن ئورنۇمدىن تۇردۇم. ئاقىرىشقا باشلىغان بۇ چاچلىرىمنى تاراپ قويۇش ئۈچۈن رايىشەمگە ئىشارەت قىلدىم. نۇرجان بولسا تىرناقلىرىمنى كۆڭۈل قويۇپ بوياشقا باشلىدى.

ئۆزئارا چىقىشىپ قالغان بۇ ئىككى خىزمەتچىم ۋەزىپىلىرىنى ئورۇندىغاچ يېزىدىكى ئىشلار توغرىسىدا سۆزلەشەتتى. نۇرجان توختىماي گەپ قىلاتتى. رايىشەم بولسا ئارىلاپ-ئارىلاپ سۆز قىستۇرۇپ قوياتتى. ئۇلار ئۆيىدىن

ئايرىلىپ شەھەرگە كەتمەكچى بولغان بىر ياش يىگىت ۋە يېقىندا تويى بولىدىغان بىر قىز ھەققىدە ئاغزى-ئاغزىغا تەگمەي سۆزلىشىپ كەتتى.

كېيىن ئۇلار رايىشەمنىڭ ھاممىسى تۇرىدىغان ناھىيە بازىرىغا يېقىن بىر يەردە يۈز بەرگەن قاتىللىق جىنايىتى ھەققىدە سۆزلەشتى. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان رايىشەمنىڭ ئىنتايىن چۆچۈگەنلىكىنى سەزدىم. ئۆلتۈرۈۋېتىلگەن كىشى ئىنجىل تەرغىباتچىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرىدىغان ۋە ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان بىر ياش قىز بولۇپ، ئۇنىڭ جەستىنى بىر كىشى يېزىنىڭ بىر تار كوچىسىدا كۆرۈپ قاپتۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا ساقچىلار بۇ ئىشنى تەكشۈرۈۋېتىپتۇدەك.

— ئۇ ۋەقە ھەققىدە بىرەر يېڭى خەۋەر بارمۇ؟ — دەپ سورىدىم.

— ياق، خانىم، — دەپ پەس ئاۋاز بىلەن جاۋاب بەردى چاچلىرىمنى كۆڭۈل قويۇپ ئۇرۇۋاتقان رايىشەم.

ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان رايىشەمنىڭ بۇ جىنايەت ھەققىدە نېمە ئۈچۈن گەپ قىلىشنى خالىمايدىغانلىقىنى چۈشىنىۋالدىم. ماڭا ئوخشاش ئۇمۇ بۇ قىزنى كىم ئۆلتۈرگەنلىكىنى پەملىيەلەيتتى. ئۆلتۈرۈلگەن قىز ئەسلىدە بىر مۇسۇلمان قىزى بولۇپ، كېيىن ئۇ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغان ھەمدە بۇ توغرىسىدا گۇۋاھلىك بېرىش ئۈچۈن چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلغانىكەن. قىزنىڭ قېرىندىشى ئائىلىسىنىڭ نامىغا داغ چۈشۈرگەن بۇ گۇناھكارغا شۇ قەدەر نەپرەتلەنگەنلىكتىن، ئۇنى ئۆلتۈرگەنىدى. لېكىن، قاتلىغا ھېچقانداق گەپ كەلمەيتتى. بىر يىل بۇرۇن ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان يەنە بىر ئادەم بوغۇزلىنىپ ئورەككە تاشلىۋېتىلگەنىدى. لېكىن، ئۇنىڭ قاتلىمۇ

تېپىلمىدى. مەن كىشىنى بىئارام قىلىدىغان بۇنداق ئىشلارنى ئويلىماسلىققا تىرىشىپ، ئورنۇمدىن تۇرماقچى بولدۇم. خىزمەتچىلىرىم ئىشكاپتىن بىرقانچە يىپەك كۆيىنكىمنى ئېلىپ كېلىپ، تاللىشىمنى كۆتۈپ تۇرۇشتى. ياقۇت كەشتىلەپ ئىشلەنگەن بىر كۆينەكنى كۆرسەتتىم. ئۇلار كىيىنىشىمگە ياردەملەشكەندىن كېيىن، ھۆرمەت بىلەن تازىم قىلىپ ھۇجرامدىن چىقىشىپ كەتتى.

شۇ تاپتا قۇياش ياتاق ھۇجرامغا ئۆزىنىڭ سېخىي نۇرلىرىنى چېچىپ ئاپئاق تاملار ۋە پىل چىشى رەڭلىك ئۆي جاھازلىرىمنى ئاپپىلىسىن رەڭگە كىرگۈزگەنىدى. تارىنىش ئۈستىلىمدىكى ئالتۇن رەڭ رامكىغا ئېلىنغان بىر سۈرەتكە چۈشۈۋاتقان كۈننىڭ ئەكس نۇرى كۆزلىرىمنى قاماشتۇراتتى. غەزەپ بىلەن ئۈستەل ئالدىغا بېرىپ رەسىمنى قولۇمغا ئالدىم. ئالدىنقى كۈنى مەن ئۇنى دۈم قىلىپ قويغانىدىم. لېكىن، خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى ئۇنى يەنە ئۆرۈپ قويغان بولسا كېرەك. رەسىمدە لوندوندىكى ھەشەمەتلىك بىر رېستوراننىڭ مەخسۇس مېھمانلار ئۈچۈن تەييارلانغان بىر ئۈستىلىدە ئولتۇرغان ۋە ئاشۇنداق ھەشەمەتلىك تۇرمۇشقا كۆنۈپ كەتكەن بىر جۈپ قىز-يىگىت ماڭا تەبەسسۇم بىلەن قاراپ تۇرۇشاتتى.

ماڭا ئۇنتۇلماس ئەلەم قىلغان بۇ سۈرەتكە ئىختىيارسىز تىكىلىپ قارىدىم. سۈرەتتىكى كۆزلىرىدىن نۇر چاقناپ تۇرغان، قاپقارا بۇرۇتلۇق، كېلىشكەن ئادەم — ئېرىم گېنېرال خالىد شەيخ ئىدى. بۇ رەسىمنى زادى نېمىشقا ساقلايمەن؟ بىر چاغلاردا ئۇنىڭسىز ياشىيالىمايمەن دەپ ئويلىغان بۇ ئادەمگە قارىغانسېرى ئىچىمدە ئۇنىڭغا ئۆچمەنلىك قوزغىلىشقا باشلىدى. ئالتە يىلنىڭ ئالدىدا بۇ سۈرەتكە چۈشكەن

چېغمىزدا خالىد پاكىستاننىڭ ئىچكى ئىشلار مىنىستېرى ئىدى. يېنىدىكى گۈزەل ئايال مەن ئىدىم. ھىندىستاننىڭ غەربى شىمالىدىكى چېگرا شەھىرى بولغان بۇ رايوندا، زېمىندار ۋە ئېسىلزادەلەردىن بولغان ئائىلەم 700 يىلدىن بۇيان ئىسلام قانۇنلىرىغا ئۇيغۇن ھايات كەچۈرۈپ كېلىۋاتاتتى. بۇنداق بىر ئائىلىنىڭ قىزى بولۇش سۈپىتىم بىلەن دۇنيانىڭ جاي-جايلىرىدىن كەلگەن دىپلوماتلار ۋە كارخانىچىلار بىلەن ئۇچرىشىپ تۇراتتىم. ئېلىم-پېرىم مۇئامىلىلىرى تۈپەيلى لوندون ۋە پارىژغا كۆپ باراتتىم. مانا ئەمدى ئەينەككە قارىسام، رەسىمدىكى بۇ چىرايلىق ئايال ماڭا ھېچ ئوخشىمايتتى. ئۇ چاغدىكى يۇمران ۋە تولغان تەنلىرىم ئەمدى قاتمىللىشىپ، پارقىراپ تۇرىدىغان قارا چاچلىرىمغا ئاق سانچىغان، خىيالچان چىرايمغا قورۇقلار چۈشكەنىدى.

بەش يىلنىڭ ئالدىدا خالىد مېنى تاشلاپ كەتكەندىن بۇيان، رەسىمدىكى بۇ ھايات سولۇپ نابۇت بولغانىدى. تاشلىۋېتىلىشنىڭ نومۇسىدا پارىژ، لوندون ۋە راۋالىپىندىنىڭ ھەشەمەتلىك تۇرمۇشىدىن ۋاز كېچىپ، ھىمالايا تاغلىرىنىڭ ئېتەكلىرىگە جايلاشقان بۇ چوڭ، كۆركەم ۋە جىمجىت ئائىلەمگە قايتىپ، ئۆزۈمنى پىنھان ئۆيلەرنىڭ دالدىسىغا ئالغانىدىم. ئۆي-ئىمارەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بۇ كەڭ زېمىن ئاشۇ بەختلىك بالىلىق دەۋرىمنى ئۆتكۈزگەن، ئانچە چوڭ بولمىغان ۋاھ يېزىسىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالاتتى. يېزىنىڭ ئەتراپى ئەسەرلەر بويى ئائىلىمىز تەرىپىدىن تىكىلگەن مېۋىلىك دەرەخلەر ۋە گۈل گىياھلار بىلەن ئورالغانىدى. راۋاقلرى، پىشايۋانلىرى ۋە كەڭتاشا ھۇجرىلىرى بىلەن قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان ھەشەمەتلىك سارايلرىمىز، كۈن چىقىش تەرەپتىكى چوققىلىرى قارلار بىلەن قاپلانغان ئاشۇ ئىگىز

سافەت تاغلىرىدەك قەدىمىي ئىدى.

دۇنيادىن ئالاقەمنى ئۈزۈشنى خالايتتىم. شۇنىڭ ئۈچۈن ۋاھ يېزىسىنىڭ سىرتقا جايلاشقان ئائىلىمىزگە تەۋە بۇ كىچىكرەك بىناغا ئورۇنلاشتىم. بۇ بىنا 80 مو ئۆپچۆرسىدە كېلىدىغان باغچىنىڭ ئوتتۇرىسىدا مەرۋايىتتەك يالتىراپ تۇرىدىغان بىر داچا ئىدى. ئۈستۈنكى قەۋەتتە ياتاق ھۆججىلىرى، ئاستىنقى قەۋەتتە بولسا ئارام ئېلىش ئۆيى، تاشخانا ۋە مېھمان كۈتۈش ئۆيلىرى بولۇپ، مېنىڭ كۆڭلۈمدىكىدەك جاي ئىدى، يەنى ئارزۇ قىلغىنىمدىنمۇ ياخشى ئىدى. بۇ داچىغا دەسلەپ كەلگىنىمدە يوغان باغچىنىڭ پەرۋىشىز تاشلىنىپ قالغانلىقىنى كۆردۈم ۋە ئالدى بىلەن باغچىنى تۈزەشتۈردۈم. شۇنداق قىلىپ دەرد-ئەلەملىرىمنى باغچىنىڭ مۇنبەت تۇپرىقىغا كۆمۈۋەتتىم. بۇ 80 مو زېمىننىڭ بىر قىسمىنى تام بىلەن ئايرىپ، ئۇ يەرگە گۈل تېرىپ ئەپچىل بىر باغچە قىلىپ، قالغان قىسمىنى ئۆز پىتىچە قالدۇردۇم. باغچەم شارقىراپ ئېقىپ تۇرىدىغان بىرنەچچە بۇلاقلىرى بىلەن ئاستا-ئاستا مېنىڭ خاس دۇنيايم بولۇپ قالدى. شۇنداق قىلىپ، 1966-يىلى شەھەر تۇرمۇشىدىن ئادا-جۇدا بولۇپ، خۇددى گۈل-گىياھلار ئارىسىغا ئۇۋا قۇرغان قۇشتەك بۇيەردە تەنھا بىر كىشى بولۇپ داڭ چىقاردىم.

كۆزلىرىمنى قولۇمدىكى ئالتۇن رەڭ رامكا ئىچىدىكى رەسىمدىن ئۈزۈپ، ئۇنى يەنە ئۈستەلگە دۈم قىلىپ قويۇپ، ياتاق ھۆججىرىمنىڭ دېرىزىسىدىن يېزىغا نەزەر سالدىم.

ۋاھ... ، ئەسلىسىم كۆڭلۈمدە بىر خۇشاللىق ئويغىناتتى. نۇرغۇن يىللارنىڭ ئالدىدا، بۇ يەر كىچىك بىر يېزا بولۇپ، رىۋايەتلەردىكى موغۇل شاھى ئەكبەر بۇ يەردىن ئۆتكەن ۋە دەم ئېلىش ئۈچۈن باغچىمىزدىكى بۇلاق بويىدا كارۋانلىرى بىلەن

قونغانىكەن. ئۇ بۇ مەنزىرىلىك يەرلەرنى كۆرۈپ ئايرىن ئوقۇغان ۋە بىر تۈپ سۆگەتنىڭ تۈۋىدە ئولتۇرۇپ خۇشاللىق ئىچىدە ۋاھ! دېگەنىكەن. شۇنىڭدىن بۇيان بۇ يېزىنىڭ نامى ۋاھ دەپ ئاتىلىپ كەلگەنىكەن.

گەرچە بۇ گۈزەل مەنزىرىلىك ماكانىمىزدىن پەخىرلەن سەممۇ، لېكىن ئۆتكەن ۋەقەلەرنى ئويلىسام كۆڭلۈم غەش بولاتتى.

دېرىزىنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ شۇ كۆڭۈل غەشلىكىمدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۇ ئىشلارنى ئويلىماسلىققا تىرىشتىم. قۇياش ئۆرلەپ ئەتراپنى ئىسسىتتىشقا باشلىدى. ئاخشامقى ئىش گەرچە راست بولسىمۇ، ھەر ھالدا قارا باسقان چۈشتەك كالىمدىن يىراقلاۋاتاتتى. دېرىزەمنىڭ ئاق پەردىسىنى بىر ياققا قايرىپ، ئەتىگەنلىك ساپ ھاۋادىن نەپەسلەندىم.

ھويلىدىن سۈپۈرگە ئاۋازى ئاڭلاندى. تاماق ئېتىش ئۈچۈن يېقىلغان ئوتۇننىڭ ئىسى دىماغلىرىمغا ئۇرۇلاتتى، سۇ تۈگىمىدىن كەلگەن تارق-تۇرۇق ئاۋازلار قۇلقىمغا يىراقتىن ئاڭلىنىپ تۇراتتى. كۆڭۈل ئازادلىكى ماڭا ئاراملىق بەخش ئېتەتتى. قەدىمكى يۇرتۇم بولغان بۇ ۋاھ يېزىسىدا تۇرسام كۆڭلۈم ئازام تاپاتتى. بۇ جاي مۇندىن 700 يىل مۇقەددەم شاھزادە ناۋاب مۇھەممەد ھايات خاننىڭ ئىگىدارچىلىقى ۋە ئۇنىڭ فېئودال ھۆكۈمرانلىقى ئاستىدىكى يەر ئىدى. بىز ئۇنىڭ نەسلىدىن ئىدۇق. ئائىلىمىز ھىندىستاندا ۋاھ يېزىسىنىڭ ھايات ئائىلىسى دەپ نام چىقارغانىدى. ئەسىرلەر ئىلگىرى پادىشاھلارنىڭ كارۋانلىرى چوڭ غول يولىدىن ئۆتكەندە بۇ يەردە ھاردۇق ئېلىپ، ئاتا-بوۋىلىرىمنى تاۋاپ قىلىپ ئۆتۈشىدىكەن. ھىندىستاننىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئۆتىدىغان بۇ كارۋان يولىدا ماڭغان ياۋروپالىق ۋە ئاسىيالىق نۇرغۇن مەشھۇر كىشىلەرنىڭ

بۇ يەردە قونۇپ، ئائىلىمىزنى يوقلاپ ئۆتىدىغانلىقىنى بالىلىق چاغلىرىمدىن تارتىپ ئاڭلاپ كەلگەندىم. مانا ئەمدى ئۆيۈمگە پەقەت ئائىلەمدىكىلەر ۋە ئۇرۇق-تۇغقانلىرىمىزلا كېلىشىدۇ. دەرۋەقە ئائىلىمىزدىكىلەردىن باشقا كىشىلەرنى ئانچە كۆرمەيتتىم. لېكىن، بۇنىڭدىن ئانچە زېرىكمەيتتىم. چۈنكى، ئۆيۈمدە ئىشلەيدىغان ئون تۆت خىزمەتچىمنىڭ ھەمراھلىقى ماڭا يېتىپ ئاشاتتى. بۇ خىزمەتچىلەر ئاتا-بوۋىسىدىن تارتىپ، ئەسىرلەر بويى ئائىلىمىزدە خىزمەت قىلىپ كەلگەنىدى. بولۇپمۇ، ئەڭ مۇھىمى نەۋرەم ماخمۇدنىڭ يېنىمدا بولۇشى ئىدى.

ماخمۇد تۆت ياش بولۇپ، ئانىسى تونى ئۈچ بالىنىڭ كەنجىسى ئىدى. زىلۋا بويلۇق ۋە يېقىملىق كەلگەن تونى راۋالپىنىدى شەھىرىنىڭ يېنىدىكى مۇقەددەس ئائىلە دوختۇرخانىسىدا دوختۇر ئىدى. ئېرى داڭلىق باي ئىدى. لېكىن، ئۇلار ئائىلە تۇرمۇشىدا چىقىشالماي، بىر-بىرىدىن يىلدىن-يىلغا يىراقلىشىپ كېتىۋاتاتتى. تونى ئۇزۇندىن بۇيانقى چىقىشالماسلىق تۈپەيلى ئېرى بىلەن يېڭىباشتىن چۈشىنىش ھاسىل قىلغىچە ماخمۇدنى مېنىڭ يېقىپ بېرىشىمنى سورايدى. بىر كۈنى تونى بىلەن ئېرى مېنى يوقلاپ كەلدى. ئارىسىدىكى ئۇقۇشماسلىق بىر تەرەپ بولغۇچە ئەمدىلا بىر ياشقا كىرگەن ماخمۇدنىڭ يېنىمدا تۇرۇپ تۇرۇشنى تەلەپ قىلدى.

مەن — ياق، ئۇنىڭ چويلا توپقا ئوخشاش بىر دەم سىلەرگە بىر دەم ماڭا تاشلىنىشى ياخشى ئەمەس، لېكىن مەن ئۇنى بالا قىلىپ، ئۆز ئوغلۇمدەك يېقىشقا تەييارمەن — دېدىم. ئەپسۇسكى، تونى بىلەن ئېرى ئارىدىكى ئۇقۇشماسلىقنى ھەل قىلالماي، ئاخىرى ئاجرىشىپ كەتتى. تونى ماخمۇدنى مېنىڭ

بېقىۋېلىشىمغا ماقۇل بولدى. ھازىر ھەممە ئىش جايدا كېتىۋاتتى. تونى پات-پات ماخمۇدنى كۆرگىلى كېلەتتى. قالغان ئىككى بالام بىزدىن يىراقتا تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، بۇ ئۈچىمىز ئىناق دوستلۇق ئورناتقانداق.

ماخمۇد بادام كۆچەتلىرىنىڭ تېگىدىكى خىشتىن ياسالغان سۇپىدا ئۈچ چاقلىق ۋېلىسىپىتى بىلەن ئايلىنىپ يۈرەتتى. ئالدىمغا كەلگىلى ئۈچ يىلدىن ئاشقان بۇ تېتىك، قوي كۆز، پىستە بۇرۇن چىرايلىق بالا ھاياتىمنىڭ بىردىنبىر خۇشاللىق مەنبەسى ئىدى. ئۇنىڭ جاراڭلىق كۈلكىلىرى بۇ قەدىمكى، جىمجىت ۋە كۆڭۈلسىز ئۆيىنى جانلاندۇرۇپ تۇراتتى. لېكىن، ماڭا ئوخشاش غەمكىن بىر كىشى بىلەن بىللە ياشاش ماخمۇدتا بىرقانداق تەسىر قالدۇرۇشىدىن ئەنسىرەيتتىم. شۇڭا، ئۇنىڭ ھەرقانداق تەلىپىنى ئورۇنداش ئۈچۈن تىرىشاتتىم. ئۇنى كىيىندۈرۈش، ئويۇنچۇقلىرىنى تەييارلاش ۋە ئويناپ بولغاندىن كېيىن ئويۇنچۇقلىرىنى يىغىشتۇرۇش ئۈچۈن ئون بىر خىزمەتچىدىن باشقا ئۇنىڭغا مەخسۇس ئۈچ خىزمەتچى ئاجراتتىم.

شۇنداقتىمۇ ماخمۇدتىن يەنە ئەنسىرەپ تۇراتتىم. ئۇ يېقىندىن بۇيان تاماق يېمەس بولۇپ قالغانىدى. بۇ نورمالسىز ئەھۋال ئىدى. بىچارە بالا ئادەتتە ئاشخانىغا ئۆزى كىرەتتى، ئاشپەزلەرگە يالۋۇرۇپ شېكەرلىك قاتلىما ياكى باشقا يېمەكلىكلەرنى ئېلىپ يەيتتى. بۈگۈن كۈندىكىدىن بۇرۇنراق پەسكە چۈشۈپ، پېشايۋانغا چىقتىم. شاكىچىك نەۋرەم بىلەن قۇچاقلىشىپ كۆرۈشكەندىن كېيىن خىزمەتچىدىن ئۇنىڭ بىر نەرسە يېگەن-يېمىگەنلىكىنى سورىدىم.

— ياق، خانىم، ئۇ يېگىلى ئۇنىمىدى — دېدى خىزمەت

چى. ماخمۇندى بىر نەرسە يېيشكە زورلىدىم، لېكىن بالا قورسقى ئاچمىغانلىقىنى ئېيتىپ، يېگىلى ئۈنمىدى.

بىر ئازدىن كېيىن مېنىڭ يالغۇزلۇقۇمنى كۆرگەن نۇر جان يېنىمغا كېلىپ قورۇنغان ھالدا، ماخمۇندى جىنلار بىئارام قىلىۋاتقانلىقى توغرىسىدا بىرنېمىلەر دېدى. بۇنى ئاڭلاپ يۈرىكىم ئاغزىمغا تىقىلدى. ئاخشامقى تېنىمنى جۇغۇلداتقان ۋەقەنى ئەسلەپ، نۇر جانغا ئالسىپ قارىدىم. بۇ نېمە ئىشتۇ؟ ماخمۇندى يەنە تاماققا زورلىدىم، لېكىن كار قىلمىدى، ھەتتا شىۋىتسارىيىدىن مەخسۇس كەلتۈرۈلگەن شاكىلاتقىمۇ قاراپ قويمىدى. شاكىلات قۇتىسىنى ئۇنىڭغا ئۇزاتقىنىمدا ئۇ بۇلاقتەك كۆزلىرى بىلەن ماڭا قاراپ:

— بۇنى ياخشى كۆرەتتىم ئاپا، بىراق ياتقاندا گېلىمنى قىچىشتۇرىدىكەن — دېدى. ھەمىشە شوخ-تېتىك شاكىچىك نەۋرەمنىڭ بۇ ھالىنى كۆرۈپ كۆڭلۈم غەش بولۇپ قالدى.

دەرھال شوپۇرۇم مەنسۇرنى چاقىرتتىم ۋە ماشىنىنى تەييار قىلىشنى بۇيرۇدۇم. ئارىدىن بىر سائەت ئۆتمەي ماخمۇندىنىڭ راۋالپىندىدىكى دوختۇرىنىڭ يېنىغا يېتىپ باردۇق. بالىلار دوختۇرى ماخمۇندىنى كۆڭۈل قويۇپ تەكشۈردى، لېكىن بىرەر كېسەل ئالامىتى تاپالمىدى.

دوختۇردىن قايتقىنىمىزدا ئىچىمنى بىر خىل تەشۋىش چىرمىۋالدى. يېنىمدا جىمجىت ئولتۇرغان نەۋرەمگە قاراپ ئەندىشە قىلاتتىم. نۇر جاننىڭ ئېيتقانلىرى توغرىسىدۇ؟ ئەجەب، بالىغا جىن چاپلاشقانىمىدۇ؟ بالىنىڭ بوينىغا قولۇمنى تەگكۈزۈپ باقتىم. بۇنداق خىياللارغا كالىلامدىن ئورۇن بەرگەنلىكىم ئۈچۈن ئۆز-ئۆزۈمگە كۈلگۈم كەلدى. بىر چاغلاردا دادام ماڭا مۆجىزىلەر يارىتالايدىغان بىر مۇسۇلمان توغرىسىدا رىۋايەتلەر سۆزلەپ بەرگەنىدى. ئۇ چاغدا بۇ رىۋايەتلەرنى ئاڭلاپ

قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتكەندىم. بۇ كۈلكەم دادامنى خاپا قىلىپ قويغان بولسىمۇ، لېكىن بۇ رىۋايەتلەر مەندە باشقىچە بىر ئىنكاس قوزغىيالمىغانىدى. مەن ماخمۇدىنى چىڭ قۇچاقلاپ كېلىۋېتىپ، ماشىنا چوڭ يولدىن كوچىمىزغا بۇرۇلغاندا، ئەقلىمگە سىغمايدىغان ھېلىقى ئويۇمنى مۇلاھىزە قىلىشقا باشلىدىم. ماخمۇدىنىڭ تاماق يېمەس بولۇپ قېلىشى باغچىدىكى ھېلىقى تۇمان بىلەن مۇناسىۋەتلىكمىدۇ-يا؟

ئەندىشىلىرىمنى نۇرجانغا ئېيتتىم، ئۇ تىرىقلىرى بويالغان بارماقلىرى بىلەن بوينىنى سىلاپ تۇرۇپ، يېزىنىڭ موللىسىنى چاقىرىپ كېلىپ، ماخمۇدقا دۇئا ئوقۇتايلى ۋە باغچىغا دەم سۈيى چاققۇزايلى، دەپ يالۋۇردى. ئۇنىڭ بۇ تەلپىنى ئويلىنىپ قالدىم. ئىسلام دىنىنىڭ ئاساسىي تەلىملىرىگە يەنىلا ئىشىنىتتىم. لېكىن ئۆتكەن بىرنەچچە يىل ئىچىدە ناماز ئوقۇش، روزا تۇتۇش ۋە تاھارەت ئېلىشقا ئوخشاش ئادەتلەردىن ئاستا-ئاستا قالغانىدىم. لېكىن، ماخمۇدىنىڭ ئەھۋالىدىن پەيدا بولغان قايغۇلىرىم بۇ ھەقتىكى گۇمانىي قاراشلىرىمنى يەڭدى. نۇرجاننى مەسچىتكە بېرىپ موللىنى چاقىرىپ كېلىشكە بۇيرۇدۇم.

ئەتىسى ماخمۇد بىلەن دېرىزەمنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ موللىنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتتۇق. ئاخىرى موللىمۇ كۆرۈندى. ئۇ كونا راپ كەتكەن تار پېرىجىسىنى كۈزنىڭ سوغۇق شامىلىدا لەپىلدىتىپ كېلىۋاتاتتى. پېشايۋاننىڭ پەلەمپىدىن ئالدىرىماي چىقىۋاتقان بۇ موللىنى چاقىرتقانلىقىم ئۈچۈن بىر تەرەپتىن پۇشايمان قىلسام، يەنە بىر تەرەپتىن ئۇنىڭ تېزراق ماڭمىغانلىقىغا تېرىكەتتىم.

نۇرجان ئىسكىلىتقا ئوخشاپ قالغان بۇ قېرى ئادەمنى ئۆيگە ئەكىرىپ قويۇپ چىقىپ كەتتى. موللا قۇرئاننى ئاچقاندا

ماخمۇد ئۇنىڭغا ئەندىشلىك بىلەن كۆز تىكىپ تۇراتتى. موللىنىڭ چىرايى قولىدىكى قۇرئانغا جىلتا قىلغان قۇرۇق تېرىگە ئوخشايتتى. ئۇ ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن كۆز قاپاقلىرى ئارىسىدىن ماڭا قاراپ قويدى. ئارىدەك قوللىرىنى ماخمۇدنىڭ بېشىغا قويۇپ، ئەلەف سۈرىسىنى ئوقۇشقا باشلىدى. بۇ مەيلى كېسەللەرگە دۇئا ئوقۇغاندا ياكى مۇھىم بىر تىجارەتكە كىرىشكەندە ھەربىر مۇسۇلمان يادقا ئوقۇيدىغان سۈرە ئىدى. كېيىن موللا قۇرئاندىن باشقا سۈرىلەرنى ئوقۇشقا باشلىدى.

قۇرئان ئەرەبچە ئوقۇلاتتى. چۈنكى، خۇدا ئۆزى پەرىشتىسى ئارقىلىق مۇھەممەد پەيغەمبەرگە نازىل قىلغان دېيىلىدىغان بۇ سۆزلەرنىڭ باشقا تىلغا تەرجىمە قىلىنىشى خاتا دەپ قارىلاتتى. مەن تاقەتسىزلىنىپ، ئايغىم بىلەن تېزراق تۈگىتىش ئىشارىتى قىلغان بولسام كېرەك، موللا قۇرئاننى ماڭا ئۈزۈپ:

— خانىم، بۇ سۈرىلەرنى سىزمۇ ئوقۇشىڭىز لازىم، — دېدى. ئۇ، قايغۇغا مۇپتىلا بولغانلار قايتا-قايتا ئوقۇيدىغان ئەل فەلىق بىلەن ئەن ناس سۈرىلىرى ھەققىدە چۈشەندۈرۈپ:

— سىزمۇ بۇ سۈرىلەرنى قايتا-قايتا ئوقۇشىڭىز لازىم، — دېدى.

— ياق، خالىمايمەن، — دېدىم، — خۇدا مېنى ئۇنتۇدى، مەنمۇ ئۇنى ئۇنتۇدۇم — دېدىم. قېرى موللىنىڭ ئاللىبىپ قاراشلىرىدىن، ئۇنى خاپا قىلىپ قويغانلىقىمنى سېزىپ، كۆڭلۈم بىرئاز يۇمشىدى. قانداقلا بولمىسۇن، ئۇ بۇ يەرگە مېنىڭ تەلپىم ۋە ماخمۇدنىڭ سالامەتلىكى ئۈچۈن كەلدىغۇ. كونسىراپ كەتكەن قۇرئاننى قولۇمغا ئېلىپ، خوپ دەپ تەۋەككۈلىگە ئېچىلغان يېرىدىن كۆزۈمگە چېلىققان مۇنۇ

«مۇھەممەد خۇدانىڭ ئەلچىسىدۇر ۋە ئۇنىڭغا سادىق بولغۇچىلار ئېتىقادسىزلارغا قارشى شەپقەتسىزدۇر...»

ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان بىر قىزنىڭ ئۆلتۈرۈلگەنلىكى، ئۇنىڭ ئۆلۈمىدىن سەل كېيىن باغچەمدە يۈز بەرگەن غەلىتە تۇمان ۋە ماخمۇدنىڭ ئېنىقلانمىغان كېسىلىنى ئويلىدىم. ئەجەب، بۇلار بىر-بىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىكىمدۇ؟ ياكى بىر ئىلاھىي قۇدرەت ماخمۇد بىلەن ئىككىمىزنى ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان بىرىسى بىلەن ئالاقىسى بار دەپ رەنجۋاتقانمىدۇ؟ شۇلارنى خىيال قىلىپ تەنلىرىم جۇغۇلداپ كەتتى.

موللىنىڭ كۆڭلى تۇيغاندەك كۆرۈنەتتى. ئۇ مېنىڭ گۇمانىي قاراشلىرىمغا پەرۋا قىلماي، ئۇدا ئۈچ كۈن كېلىپ ماخمۇدقا قۇرئان ئوقۇپ دەم سالدى. بىئارام بولغىنىمغا قارىماي، مېنى تەئەججۈپلەندۈرگىنى شۇكى ماخمۇد ساقىيىپ قالدى.

مانا بۇ ۋەقەلەرنى قانداق چۈشەندۈرۈشۈم كېرەك؟ يېقىندىن بېرى ئويلىنىشقا باشلىدىم. بۇ ۋەقەلەر مېنىڭ ئىرادەمگە باقماي، ئۆمرۈم بويى كۆنۈپ كەتكەن تۇرمۇش ئادىتىمنى ئۆزگەرتىمەكتە ئىدى.

دققەتنى قوزغايدىغان كىتاب

شۇ ۋەقەلەردىن كېيىن، قۇرئاننى ئوقۇشقا باشلىدىم. ئېھتىمال ئىچىمدىكى بوشلۇقنى تولدۇرار ۋە ئۆتكەنكى ۋەقەلەرنى يېشىپ بېرەر، دېگەن ئۈمىد بىلەن ئوقۇسام كېرەك. دەرۋەقە، بۇ كىتابتىن ئائىلە ۋە تۇرمۇش مەسىلىلىرىمگە قارىتا نۇرغۇن جاۋابلارنى تاپتىم.

توغرا، قۇرئاننى بۇرۇن ئوقۇغانىدىم. بۇ مۇقەددەس كىتابنى ئوقۇيالايدىغان بولۇش ئۈچۈن، ئەرەبچىنى قانچە يېشىمدا ئۆگىنىشكە باشلىغانلىقىمنى ئاي-كۈنلىرىگىچە ئەسلىيەلەيتتىم. مەن، تۇغۇلۇپ تۆت يىل، تۆت ئاي، تۆت كۈن بولغاندا ئەرەبچىنى ئۆگىنىشكە باشلىدىم. ھەربىر مۇسۇلمان بالىسى بۇ ياشتا ئەرەبچە ئېلىپبەنى ئۆگىنىشكە باشلايتتى. ئائىلەم ئۇ كۈننى مۇبارەكلەش ئۈچۈن چوڭ بىر زىياپەت بەرگەنىدى ۋە زىياپەتكە پۈتۈن دوستلىرىمىز چاقىرىلغانىدى. بۇ مەخسۇس مۇراسىمدىن كېيىن يېزا موللىسىنىڭ قۇشناچىمى ماڭا ئەرەب ئېلىپبەسىنى ئۆگىتىشكە باشلىغانىدى.

ئۇ كۈننى ئويلىسام ھەممىدىن بەك پاتىخ تاغانى ئەسلەيمەن. بىز بالىلار ئۇنى پاتىخ چوڭ دادا دەيتتۇق، ئۇ مېنىڭ ئۆز تاغام ئەمەس ئىدى. پاكىستاندا بىر ئائىلىنىڭ پۈتۈن ئۇرۇق-جەمەتلىرى تاغا، ھامما دەپ ئاتىلاتتى. پاتىخ تاغام ئەڭ يېقىن تۇغقانلىرىمىزدىن بىرى ئىدى. مىلادى 610-يىلىدىكى مەشھۇر شىۋىقەدىر كېچىسى پەرىشتە جەبرائىل قۇرئاننىڭ سۆزلىرىنى مۇھەممەد پەيغەمبەرگە يەتكۈزۈشكە باشلىغان... بۇ ۋەقەنى يەنە ئاڭلىغىنىمدا قاڭشاپۇرۇن، تەبەسسۇم چىراي، ھېسسىياتلىق بۇ تاغامنىڭ ماڭا سەپ

سېلىپ قاراپ كەتكىنى ھېلىمۇ ئېسىمدىن چىقمايدۇ. قۇرئانى يەتتە يىل ئوقۇدۇم، قۇرئانى تاماملىغان چېغىمدا ئائىلەم يەنە بىر زىياپەت بەردى.

ئۇ كۈنلەردە قۇرئانى پەقەت رەسمىيەت ئۈچۈنلا ئوقۇغانىدىم. لېكىن، ئەمدى ئىچىمدە بىر ھېسسىيات مېنى ئۇنىڭ ۋاقلارىدىن بىر نەرسىلەرنى ئىزدەشكە رىغبەتلەندۈرەتتى. ئاپامدىن قالغان قۇرئانى ئالدىم ۋە ئاپئاق كىرىلىكلەر تارتىلغان كارىۋىتىمدا سوزۇلۇپ يېتىپ ئوقۇشقا باشلىدىم. ھىرا تېغىدىكى ئۆڭكۈردە تەنھا ئولتۇرغان مۇھەممەد پەيغەمبەرگە چۈشۈرۈلگەن بىرىنچى ئايەتنى ئوقۇدۇم:

«ياراتقان پەرۋەردىگارنىڭ ئىسمى بىلەن ئوقۇغىن.
ئۇ ئىنساننى لەختە قاندىن ياراتتى. ئوقۇغىن،
پەرۋەردىگارنىڭ ئەڭ كەرەملىكتۇر. ئۇ قەلەم بىلەن
يېزىشنى ئۆگەتتى. بىلىمگەننى بىلدۈردى ئىنسانغا».
(96-سۈرە، 1-، 2- ئايەت)

بۇ سۆزنىڭ كارامەتلىكىدىن ئۆزۈمنى يوقىتىپ قويغىلى ئاز قالدىم. كېيىن، كىتابنى يەنە بىر ئاز ئوقۇغىنىمدا، مېنى بىئارام قىلىدىغان بەزى سۆزلەرنىمۇ ئۇچراتتىم:

«سىلەر ئاياللارنى تالاق قىلساڭلار، ... ئۇلار بىلەن
چىرايلىقچە يېنىشىڭلار ياكى ئۇلار بىلەن
چىرايلىقچە ئۈزۈلۈشىپ كېتىڭلار»

ئېرىم مېنى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىنى ئېيتقان چاغدا، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن كەسكىنلىك ۋە سوغۇققانلىق چىقىپ تۇراتتى، ئۇ گەپ قىلىۋاتقاندا مەن ئىچىمدىن تۈگىشىشكە باشلىغانىدىم. بىللە ئۆتكۈزگەن شۇ كۈنلەر نەگە كەتتى؟ ئۇ

يىللارنى ئەزىمەس قىلىپ بىر ياققا قايرىپ قويۇشقا بولامدۇ؟
قۇرئاندا يېزىلغىنىدەك، مېنىڭ ئەجلىم توشقانمدۇ؟
ئەتسى ھېلىقى ئىرماش-چىرماش يېزىلغان ئەرەبچە
ھەرپلەر ئارىسىدىن زۆرۈر ئىشەنچىگە ئىگە بولۇش ئۈمىدىدە،
قۇرئاننى يەنە قولۇمغا ئالدىم، لېكىن ئىزدىگىنىمنى
تاپالمىدىم. ئۇنىڭدىن پەقەت ھاياتلىق توغرىسىدىكى
يوليورۇقلار ۋە باشقا دىنلارغا قارشى ئاگاھلاندۇرۇشلارنى
تاپتىم.

قۇرئاننى بىرنەچچە كۈن مانا شۇنداق ئوقۇدۇم. بىر كۈنى
چۈشتىن كېيىن كىتابنى قويۇپ، ئۆتكەن كۈنلەرنى ئەسلەپ،
كۆڭلۈمنى ئېچىش ئۈمىدى بىلەن باغچىغا چىقتىم. يىلنىڭ بۇ
پەسلىدىمۇ باغچەم بۈككىدە يېشىللىققا پۈركەنگەن بولۇپ،
ئۇيەر-بۇيەردە بەزى گۈللەر تېخى ئېچىلىپمۇ تۇراتتى. كەچكۈز
بولسىمۇ بۈگۈن ھاۋا ئىسسىق ئىدى. بالىلىق چېغىمدا دادام
بىلەن بىللە ماڭغان مۇشۇ باغچە يوللىرىدا ئەمدى ماخمۇد
يۈگۈرۈپ يۈرەتتى. شۇئان دادام كۆز ئالدىمغا كەلدى: دادام
لوندوننىڭ ساۋىللى روۋ كوچىسىدىن سېتىۋالغان يارىشمىلىق
ئەنئەنىۋى ئىنگىلىزچە كاستوم بۇرۇلكىسى ۋە ئاق سەللىسى
بىلەن بىر دۆلەت باشلىقىدەك سالاپەتتە يېنىمدا ماڭاتتى.
كۆپ چاغلاردا ئۇ مېنى يېلىقىز سۇلتان دېگەن ئىككى ئىسىم
بىلەن چاقىراتتى. بۇ ئىسىمنى قانچىلىك ياخشى
كۆرىدىغانلىقىمنى دادام بىلەتتى. يېلىقىز سەباخاننىڭ ئۆز
ئىسمى ئىدى. سۇلتان دېگەن سۆزنىڭ مەنىسىنى ھەممە كىشى
بىلەتتى.

دادام بىلەن ئارىمىزدا نۇرغۇن ياخشى سۆھبەتلەر بولاتتى.
ئۇ ھاياتىنىڭ ئاخىرقى يىللىرىدا يېڭى قۇرۇلغان ۋەتەنمىز
پاكىستان ھەققىدە سۆھبەتلىشىشكە تېخىمۇ قىزىقاتتى. دادام

ۋە تىنىدىن مەمنۇن ئىدى. پاكىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى جەنۇبىي ئاسىيا مۇسۇلمانلىرىنىڭ يۇرتى بولۇش ئۈچۈن قۇرۇلدى دەيتتى. ئۇ يەنە مەملىكىتىمىز نوپۇسىنىڭ 96 پىرسەنتى مۇسۇلمان، قالغانلىرى بۇددىست، خرىستىئان ۋە ھىندى مۇرتلىرى ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ، دۇنيا بويىچە ئىسلام دىنىنىڭ قانۇنلىرى بىلەن ئىدارە قىلىنىدىغان دۆلەتلەرنىڭ ئەڭ چوڭلىرىدىن بىرى بىز دەيتتى.

باغچەمنىڭ دەرەخلىرى ئۈستىدىن كۆرۈنۈپ تۇرغان، گۈل-چىچەكلەرگە پۈركەنگەن يىراقتىكى تۆپىلىكلەرگە قاراپ ئۇلۇغ كىچىك تىنىدىم. دادامنىڭ يېنىدا ھەمىشە تەسەللى تاپاتتىم. ئۆلمىنىڭ ئاخىرقى يىللىرىدا مەن ئۇنىڭغا ھەمراھ بولغانىدىم. ئۇنىڭ بىلەن ۋەتەننىمىزنىڭ ئىنتايىن تېز ئۆزگەرگەن سىياسىي ۋەزىيىتى ھەققىدە سۆزلىشىپ، ئۆز پىكىرلىرىمنى چۈشەندۈرەتتىم. ئۇ ئىنتايىن ئاڭلىق ۋە سپايە ئادەم ئىدى. بىراق ئۇ ھازىر يوق. ئۇ ھازىر لوندوندىكى برۇكۋود مۇسۇلمانلار قەبرىستانلىقىدا. قەبرىنىڭ ئالدىدا تۇرغان كۈنۈمنى ئېسىمدىن چىقىرالمايمەن. ئۇ لوندونغا ئوپىراتسىيە قىلدۇرغىلى بارغان بولسىمۇ، لېكىن ئۆلۈمگە ئامال تېپىلمىغانىدى. مۇسۇلمانلارنىڭ ئادىتى بويىچە جەسەت ئەڭ كېچىككەندە بىر سوتكا ئىچىدە دەپنە قىلىنىشى كېرەك ئىدى. قەبرىستانغا يېتىپ بارغىنىمدا ساندۇق قەبرىگە چۈشۈرۈلۈش ئالدىدا تۇراتتى. دادامدىن ئايرىلىپ قالغىنىمغا زادى ئىشەنمەيتتىم. چىرايىنى ئاخىرقى قېتىم كۆرۈۋېلىش ئۈچۈن تاۋۇتنى ئېچىپ بەردى. تاۋۇتتىكى بوز رەڭگە كىرگەن جەسەت مېنىڭ داداممىدۇ؟ تاۋۇتنىڭ قاپقىنى يېپىپ بۇرما مىخ بىلەن مىخلاشقا باشلىغاندا، نەم تاختايغا كىرىۋاتقان بۇرما مىخنىڭ ھەربىر بۇرۇلۇشى گويا يۈرىكىمنى بۇرمىلىغاندەك تۇيۇلاتتى.

يەتتە يىلدىن كېيىن ماڭا ناھايىتى ئامراق ئاپاممۇ ئالەمدىن ئۆتۈپ، بۇ دۇنيادا يالغۇز قالدىم.

كۈن ئولتۇرۇپ، باغچەمدىكى كۆلەڭگىلەر ئۈزۈرشقا باشلىغاندا تېخىمۇ خىيالغا پاتتىم. بىراق، بۇ خىياللار ماڭا تەسەللى ئەمەس، دەرد-ئەلەمدىن باشقا نەرسە بەرمەيتتى. يىراقتىن شامغا ئەزان ئېيتقان مەزىنىنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى. قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىغا ئورۇنلىشىپ كەتكەن بۇ سادا ئىچىمدىكى يالغۇزلۇق تۇيغۇسىنى تېخىمۇ ئاشۇرۇۋەتتى.

ئەزاننىڭ جاراڭلىق ساداسىغا قۇلاق سېلىۋېتىپ،
— ئەي خۇدايم، سەن ۋەدە قىلغان تەسەللى قەيەردە؟
زادى قەيەردە؟ — دەيتتىم ئۆز-ئۆزۈمگە.

ئۇ كېچە ياتاق ھۇجرامدا ئاپامدىن قالغان قۇرئاننى يەنە قولۇمغا ئالدىم. قۇرئاندىن ئىلگىرى يېزىلغان تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىلغا دائىر سۈرلەرنى ئوقۇپ تەسلىرىنىدىم. ھەمدە بەزى پىكىرلىرىمگە جاۋابنى شۇ كىتابلاردىن تېپىشىم كېرەكەمدۇ-يا دەپ ئويلىدىم.

ئەگەر شۇنداق بولسا، ئىنجىلنى ئوقۇشۇم كېرەك ئىدى. ئىنجىلدە خۇدا ھەققىدە قانداق چۈشەنچىلەر باردۇ؟ ئەيسا پەيغەمبەر ھەققىدە نېمىلەر يېزىلغاندۇ؟ ئوقۇسام ئەلۋەتتە بىلگەن بولاتتىم.

لېكىن يەنە بىر مەسىلە بار ئىدى. ئىنجىلنى نەدىن تاپارمەن؟ بۇ رايوننىڭ ھېچقانداق دۇكىنىدا ئىنجىل تېپىلمايتتى.

مەن ئۇنى دىن تەرغىباتچىلىرىدىن سوراشنى خالىدىم. چۈنكى، ئۇلار بىزنىڭ مەسخىرە قىلىدىغان ئويىڭىمىز ئىدى. ئۇلارنى كەمبەغەل-يالاڭتۇشلەرنىڭ ھامىلىرى دەيتتۇق. بىرنەچچە ئاينىڭ ئالدىدا ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان

شوپۇرۇم مەنسۇر باغچەمنى بەزى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن مەندىن رۇخسەت سورىغانىدى. ئۇ دېگەن كىشىلەر مۇشۇ يېزىدا تۇرىدىغان ۋە باغچەمنى سىرتتىن كۆرۈپ ھەۋەس قىلىپ يۈرگەن مەلۇم بىر دىن تارقاقچۇسى ئەر-ئايال ئىدى.

بىچارە مەنسۇرنىڭ بۇ كىشىلەرگە باغچەمنى نېمانچە كۆرسەتكىسى كېلىپ كەتكەنلىكىنى ئەمدى چۈشەنگەندىم. ئۇچاغدا گويىا ئۇنىڭغا بىر نەرسە ھەدىيە قىلىۋاتقاندەك، ئەلۋەتتە بولىدۇ دېدىم. بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ئامېرىكىلىق بىر جۈپ ياش ئەر-خوتۇننىڭ باغچەمدە ئايلىنىپ يۈرگەنلىكىنى مېھمانخانىمانىڭ دېرىزىسىدىن كۆرۈپ قالدۇم. مەنسۇر ئۇلارنىڭ ئىسىملىرىنىڭ مېچەل ئەپەندىم ۋە مېچەل خانىم ئىكەنلىكىنى ئېيتقانىدى. ھەر ئىككىلىسىنىڭ چاچلىرى قوڭۇر رەڭ، كۆزلىرى ئوچۇق زەڭگەر بولۇپ، ئاددىي ياۋروپا كىيىملىرى كىيىشكەنىدى. نېمىدېگەن سەت مەخلۇقلار بۇ دەپ ئويلىدىم. شۇنداقتىمۇ، خالىسا ئۇلارغا گۈل ئۇرۇقىدىن بىرنەزەر بەرسۇن دەپ باغۋەنگە خەۋەر قىلدىم.

ئۇلار ھەققىدە شۇنداق ئويلاۋېتىپ، ئىنجىلنى قانداق تېپىش مەسلىسىنى ئېسىمگە ئالدىم. بۇ ۋەزىپىنى مەنسۇر ئورۇندىيالايتتى. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىشنى ئۇنىڭغا تاپشۇرماقچى بولدۇم.

ئەتىسى مەنسۇرنى ھۇجرامغا چاقىرتتىم. ئۇ ئاق بۇرۇلكا كىيگەن ھالدا ئالدىمدا ھازىر بولدى.

— مەنسۇر، ماڭا ئىنجىلدىن بىرنى تېپىپ بەرسەڭچۇ، — دېدىم.

— ئىنجىل دەمسىز! — ئۇنىڭ كۆزلىرى چەكچىيىپ كەتتى. مەن ئۆزۈمنى ئېغىر بېسىق تۇتۇپ:

— شۇنداق، — دېدىم. ئۇنىڭ خەت ساۋاتى

بولمىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭدا ئىنجىل كىتابىنىڭمۇ يوقلىقىغا ئىشەنەتتىم، لېكىن بىر يەردىن تاپالايدىغانلىقىنى بىلەتتىم. ئۇ چۈشەنكىسىز بىر نېمىلەرنى دەپ غۇدۇڭشۋاتقاندا مەن تەلپىمنى يەنە بىر قېتىم تەكرارلىدىم:

— مەنسۇر، ماڭا بىر ئىنجىل تېپىپ بەرگىن.

ئۇ ئاخىرى تەلپىمنى ئورۇندايدىغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، تازىم قىلىپ يېنىمدىن چىقىپ كەتتى. بۇ ئىشتا ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇنچىۋالا ئىنجىقلايدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى بىلەتتىم. مەنسۇر رايىشەمدەك يۈرەكلىك ئەمەس ئىدى. ھەر ئىككىلىسى ئۆلتۈرۈلگەن قىزنى ئۇنتۇمىغانىدى. ئاددىي بىر يول سۈيۈرگۈچىگە ئىنجىلنى يېرىش بىر مەسىلە، يۇقىرى قاتلامدىكى بىر كىشىگە ئىنجىلنى يېرىش بولسا، يەنە بىر مەسىلە ئىدى. بۇ خەۋەر تارقىلىپ كەتسە، ئۇلار بالاغا قالاتتى.

ئىككى كۈندىن كېيىن تونىنى يوقلاش ئۈچۈن مەنسۇر مېنى ماشىنا بىلەن راۋالپىندىگە ئېلىپ باردى. يولدا كېتىۋېتىپ مەن ئۇنىڭدىن:

— مەنسۇر، ئىنجىل قېنى؟ — دەپ سورىدىم. ئۇنىڭ رول

تۇتقان قوللىرى تىترەشكە باشلىدى.

— ئەكىلىمەن، خانىم، — دېدى ئۇ.

ئۈچ كۈندىن كېيىن ئۇنى يەنە ئۆيگە چاقىرتتىم.

— مەنسۇر، ماڭا ئىنجىلدىن بىرنى تېپىپ بەر، دەپ ساڭا

قانچە قېتىم ئېيتتىم. تېخىچە ئەكەلمىدىڭ، — دېدىم، ئۇنىڭ چىرايى جىددىيلىشىشكە باشلىدى.

— يەنە بىر كۈن سۈرۈك يېرەي، ئەگەر كىتاب ئەتە

قولۇمغا تەگمىسە سېنى ئىشتىن ھەيدىۋېتىمەن، — دېدىم.

ئۇنىڭ چىرايى تېخىمۇ تاتىرىپ كەتتى. ئۇ مېنىڭ قۇرۇق

پوپوزا قىلمىغانلىقىمنى بىلەتتى. ئۇ دەرھال كەينىگە

بۇزالدى-دە، شوپۇرلۇق ئۆتۈكلەرنى مەرمەر پۇل ئۈستىدە تاقىلدىن چىقىپ كەتتى.

ئەتسى تونى مېنى يوقلاپ كېلىشتىن ئىلگىرى مېھمانخانىمىدىكى ئۈستەلدە قاچان، قەيەردىن كېلىپ قالغانلىقى نامەلۇم بىر ئىنجىلنىڭ تۇرغانلىقىنى كۆردۈم. كىتابنى قولۇمغا ئېلىپ ۋاراقلىدىم. كىتاب ئەرزان كۈلرەك رەخت بىلەن مۇقاۋىلانغان بولۇپ، پاكىستاندا قوللىنىلىدىغان ئۇرۇق تىلىدا يېزىلغان نۇسخىسى ئىدى. يۈز سەكسەن يىلنىڭ ئالدىدا بىر ئىنگىلىز تەرىپىدىن تەرجىمە قىلىنغان بۇ كىتابنىڭ كۈنچە سۆز ۋە جۈملە تۈزۈلۈشلىرىنى چۈشىنىش تەس ئىدى. مەنسۇر ئۇنى بىر دوستىدىن ئالغان بولسا كېرەك.

كىتاب بىر ئاز تۇتۇلغان بولسىمۇ، لېكىن، يەنىلا يېڭى ئىدى. كىتابنىڭ نېپىز ۋاراقلىرىنى ئانچە-مۇنچە ۋاراقلىغاندىن كېيىن، ئۇنى ئۈستەلگە قويۇپ قويدۇم. بىرنەچچە مىنۇتتىن كېيىن تونى كەلدى. ئۇنىڭ كەينىدىنلا ماخمۇد خۇشال كۈلۈپ كىرىپ كەلدى. ئۇ ئاپسىنىڭ بىر ئويۇنچۇق ئەكىلىشىنى كۈتكەن ئىدى. دېگەندەك بىر ئازدىن كېيىن ئۇ قولدا يېپىڭى بىر ئويۇنچۇق ئايروپىلاننى كۆتۈرۈپ، يۈگۈرگەن پېتى ئەينەكلىك ئىشىكتىن ئۆتۈپ پېشايۋانغا چىقتى. تونى ئىككەيلەن چايغا ئولتۇردۇق.

چاي ئىچىۋېتىپ تونىنىڭ كۆزى يېنىمىدىكى ئۈستەل ئۈستىدە تۇرغان ئىنجىلغا چۈشتى. ئۇ بىردىنلا،

— بۇ ئىنجىلمۇ، قېنى ئۇنى كۆرۈپ باقايلىچۇ، ئۇنىڭدا نېمىلەر دېيىلگەنكى، — دېدى. مەن بۇ كىچىك ھەجىملىك ئىنجىلنى تەۋەككۈلگە ئېچىپ قارىدىم. ئۇنىڭ ئوڭ يېتىنىڭ ئاستى تەرەپ ئوڭ بۇرجىكىدىكى بۇ سۆزلەر دىققىتىمنى تارتتى. مەن ئۇنى ئىچىمدە ئوقۇدۇم.

خۇدا شۇنداق دېگەندى:

«بۇرۇن خەلقىم بولمىغاننى خەلقىم، سۆيۈملۈكۈم بولمىغاننى سۆيۈملۈكۈم دەيمەن. بۇرۇن ئۇلار خەلقىم ئەمەسسىلەر دېيىلگەن بولسا، كەلگۈسىدە ئۇلار ھاياتلىق ئاتا قىلىدىغان خۇدانىڭ ئوغۇللىرى دەپ ئاتىلىدۇ». (ئىنجىل: «رىملىقلار» 9-باب 25، 26-ئايەت)

دېمىم ئىچىمگە چۈشۈپ، تىترەپ كەتتىم. بۇ ئايەتلەر نېمە ئۈچۈن مېنى شۇنچە تەسىرلەندۈردى؟ مەن بۇ ئايەتنى يەنە بىر قېتىم ئوقۇدۇم.

ھۇجرىدا جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرەتتى. بېشىمنى كۆتۈرسەم توننىڭ كۆزلىرى ماڭا تىكىلىپ، نېمە ئوقۇغانلىرىمنى ئاڭلاشقا تەشنا بىر قىياپەتتە كۈتۈپ تۇرغانىكەن. لېكىن مەن بۇ سۆزلەرنى ئۈنلۈك ئوقۇشنى خالىمايتتىم. مېنىڭچە بۇ سۆزلەرنىڭ مەنىسى چوڭقۇر ئىدى. شۇڭا ئۇلارنى ئەھمىيەتسىز بىرىپمىدەك ئوقۇشنىمۇ خالىمايتتىم. توننى ئۆتكۈر كۆزلىرى بىلەن ماڭا قاراپ: — نېمىنى تېپىۋالدىڭىز ئاپا؟ — دەپ سورىدى.

مەن كىتابنى يېپىپ قويۇپ: — بۇ بىر ئوينىشىدىغان ئىش ئەمەس، — دەپ گەپنى باشقا ياققا بۇرىدىم.

لېكىن ئىنجىلدىكى بۇ سۆزلەر قەلبىمدە چوغىدەك ياناتتى. مەن كېيىن كۆرگەن پەۋقۇلاددە چۈشلىرىم ئۈچۈن بۇ بىر بېشارەت ئىدى.

چۈش

بۇ كىچىك ھەجىملىك كۈلرەڭ مۇقاۋىلىق ئىنجىلنى ئەتسى يەنە قولۇمغا ئالدىم. ئالدىنقى كۈنى گەپنى باشقا ياققا بۇرۇۋەتكىنىدىن كېيىن تونمۇ، مەنمۇ ئىنجىلنى قايتا تىلغا ئالمىدۇق. لېكىن، ئەتسى مەن ئوقۇغان ھېلىقى سۆزلەر ئىچىمگە پاتماي ئاستا-ئاستا تېشىپ چىقىشقا باشلىدى.

مەن دەم ئېلىش ۋە پىكىرلىرىمنى يىغىش ئۈچۈن ياتاق ھۇجرامدىن ئەتىگەندىلا چىقتىم. ئىنجىلنى ئالغاچ چىقىپ دىۋاننىڭ يۇمشاق ياستۇقلىرى ئىچىگە چۆكتۈم. كىتابنى ۋارقلاۋىتىپ يەنە بىر ھەيران قالارلىق ئايەتنى ئوقۇدۇم:

«قانۇن ئارقىلىق ھەققانىي ئادەم بولۇشقا ئىنتىلگەن يەھۇدىيلار بولسا، مەقسىتىگە يېتەلمىدى». (ئىنجىل: «زىملىقلار» 9-باب 31-ئايەت)

ھە! دەل قۇرئاندا يېزىلغىنىدەك، يەھۇدىيلارمۇ مەقسەتلىرىگە يېتەلمەپتۇ، دەپ ئويلىدىم. بۇ سۆزلەر بىر مۇسۇلمان تەرىپىدىن يېزىلغان بولۇشى مۇمكىن ئىدى. چۈنكى، ئۇنىڭدا ئىسرائىلىيە خەلقى خۇداغا مۇيەسسەر بولۇشنىڭ يولىنى بىلمەيتتى، دەپ يېزىلغانىدى. لېكىن، كەينىدىكى ئايەتنى ئوقۇپ ئەقلىم تازا ئىشلىمەي قالدى:

«چۈنكى، ئەيسا مەسىھ مۇقەددەس قانۇنغا خاتىمە بېرىپ، ئېتىقاد قىلغۇچىلارنى خۇدا ئالدىدا ھەققانىي ئادەم بولۇشقا مۇيەسسەر قىلدى».

(ئىنجىل: «رىملىقلار» 10-باب 4-ئايەت)

كۆزلىرىمنى كىتابتىن ئۈزۈپ، بىر ھازا ئويلاندىم. ئەيسا مەسىھ مۇقەددەس قانۇننىڭ يەكۈنىمۇ؟ كىشىلەر ئىزدىگەن ھەقىقىي يولنى ئەيسا مەسىھتىن تاپقىلى بولامدۇ؟ مەن ئوقۇشنى داۋاملاشتۇردۇم:

«خۇدانىڭ سۆزى ساڭا يېقىندۇر، ئۇ ئاغزىڭدا ۋە يۈرىكىڭدەدۇر. بىز يەتكۈزگەن ئېتىقادقا چاقىرىدىغان سۆز مانا شۇدۇر. ئەيسانىڭ رەب ئىكەنلىكىنى ئاغزىڭدا ئېتىراپ قىلىپ، خۇدانىڭ ئۇنى ئۆلۈمدىن تىرىلدۈرگەنلىكىگە چىن قەلبىڭدىن ئىشەنسەڭ، نىجاتلىققا ئېرىشىسەن». (ئىنجىل: «رىملىقلار» 10-باب 8- ۋە 9-ئايەتلەر)

كىتابنى بىر ياققا قويۇپ بېشىمنى لىگىشتىم. بۇ قۇرئاندا يېزىلغانلارنىڭ دەل ئەكسى ئىدى. مۇسۇلمانلار ئەيسا پەيغەمبەرنى پەقەتلا بىر ئادەم، ئۇ كىرىستتا ئۆلمەي، خۇدا تەرىپىدىن ئاسمانغا ئېلىپ چىقىپ كېتىلگەن ۋە ئۇنىڭ ئورنىغا ئۇنىڭغا ئوخشاش بىر كىشى كىرىستقا مىخلانغان دەپ قارايدۇ. ئەيسانىڭ ھازىر جەننەتنىڭ تۆۋەنكى بىر قەۋىتىدە كۈتۈپ تۇرغانلىقىنى، كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇنىڭ دۇنياغا قايتىپ كېلىپ، قىرىق يىل ھۆكۈم سۈرىدىغانلىقىنى، ئۆيلىنىپ بالا-چاقىلىق بولۇپ ئاندىن ئالەمدىن ئۆتىدىغانلىقىنى، ھەتتا بۇ ئادەمنىڭ

جەستى ئۈچۈن مەدەنىيەت مەخسۇس بىر قەبىرە ئورنى ئايرىپ قويۇلغانلىقىنىمۇ ئاڭلىغانىدىم. قىيامەت كۈنى ھەممە كىشى تىرىلگەن ۋاقىتتا ئەيسامۇ ئورنىدىن تۇرۇپ، سوراق قىلىنىش ئۈچۈن خۇدانىڭ ئالدىدا تۇرارمىش. ئىنجىلدا بولسا ئەيسا مەسھنىڭ ئۆلۈمىدىن تىرىلگەنلىكى يېزىلغانىدى. بۇ يا بىر كۆيۈرلۈك ئىدى، ياكى بىر...

زېھنىم چېچىلىپ كەتكەنىدى. خۇدانىڭ ئىسمىنى چاقىرغان ھەممە كىشىنىڭ نىجاتلىققا ئېرىشىدىغانلىقىنى بىلەتتىم. لېكىن، ئەيسا مەسھنىڭ خۇدا ئىكەنلىكىگە قانداق ئىشىنىش مۇمكىن! ئەلۋەتتە ئەلچىلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى ۋە ئەڭ ئۇلۇغى، «پەيغەمبەرلەرنىڭ خىرسى» بولغان مۇھەممەدمۇ ئالەمدىن ئۆتكەنىدى.

كۆزلىرىمنى قولۇم بىلەن ئېتىپ كارىۋىتىمدا سوزۇلۇپ ياتتىم. ئىنجىل بىلەن قۇرئان بىر خۇداغا ۋەكىللىك قىلسا، نېمە ئۈچۈن ئۇلاردا بۇنچىۋالا قالماقچىلىق ۋە زىددىيەتلەر بولىدۇ؟ قۇرئاندىكى ئوچ ئالغۇچى ۋە جازالىغۇچى خۇدا بىلەن ئىنجىلدىكى رەھىم-شەپقەتلىك ۋە كەچۈرۈم قىلغۇچى خۇدا قانداقچە ئوخشاش بىر خۇدا بولسۇن؟ شۇنداق خىياللار ئىچىدە قاچان ئۇخلاپ قالغىنىمنى بىلمەيمەن، ئۇخلاپ قاپتىمەن.

ئادەتتە ئانچە چۈش كۆرمەيتتىم، لېكىن شۇ ئاخشىمى چۈش كۆردۈم. چۈشۈم شۇنچە جانلىق، ۋەقەلەر شۇنچە ھەقىقىي ئىدىكى، ئەتسى ئۇلارنىڭ پەقەت بىر خىيالىي تەساۋۋۇرنىڭ مەھسۇلى ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشكە پىتىنالىمدىم. چۈشۈم مۇنداق ئىدى:

ئەيسا مەسھ ئىكەنلىكى ئېنىق بولغان بىر كىشى بىلەن كەچلىك تاماقتا بىر بولۇپتىمەن. ئۇ مېنى زىيارەت قىلىش ئۈچۈن ئۆيۈمگە كېلىپ ئىككى كۈن

تۇرغان ئىمىش. ئۇ تاماق ئۈستلىدە ئالدىمدا
ئولتۇرۇپ، ئازادە ۋە خۇرسەنلىك ئىچىدە
غزالىنىۋاتتى. بىردىنلا چۈشۈم ئۆزگىرىپ، ئەمدى
باشقا بىر ئادەم بىلەن بىر تاغ چوققىسىدا
تۇرغۇدەكمەن. ئۇزۇن تون كىيۋالغان بۇ كىشى
ئايغلىرىغا چورۇق كىيۋالغان بولۇپ، ئەجەپلىنەر-
لىكى شۇكى، مەن ئۇنىڭ ئىسمىنىمۇ
بىلىدىكەنمەن. ئەقىل يەتمەيدىغان ئىشقا بۇ؟ ئۇ
چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا ئىدى. بۇ نېمىدېگەن ھەيران
قالارلىق ئىسىم. چۆمۈلدۈرگۈچى يەھياغا ئەيسانىڭ
بايىقى زىيارىتىنى سۆزلەپ بېرىۋاتقۇدەكمەن ۋە
ئۇنىڭغا: ئۇ كىشى كېلىپ ئۆيۈمدە ئىككى كۈن
مېھمان بولۇپ كەتتى. ئۇ كىشى ھازىر قەيەردىدۇ؟
ئۇنى تېپىشىم كېرەك. بەلكىم سىز مېنى ئۇ
كىشىنىڭ يېنىغا ئېلىپ بارالايدىغانسىز؟ دەپ
مۇراجىئەت قىلىپتىمەن.

چۈشۈم شۇنچىلىكلا داۋاملاشتى. مەن چۈشۈمدە
چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا، چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا دەپ ۋارقىراپ
ئويغىنىپ كېتىپتىمەن. ئاۋازنى ئاڭلاپ نۇرجان ۋە رايىشەم
ھۇجرامغا يۈگۈرۈپ كىرىشتى. ۋارقىرىۋەتكىنىمدىن خىجالەت
بولۇپ ھودۇققان ھالدا ئالدىراپ-تىنەپ يۇيۇنۇپ-تارىنىشقا
تەييارلاندىم. ئۇلار ئىشلار بىلەن ھەپلىشىۋاتقاندا چۈشۈمنى
ئۇلارغا سۆزلەپ بەردىم.

نۇرجان، پايھ! نېمىدېگەن ياخشى چۈش دەپ قاقاخلاپ
كۈلگىنىچە، بىر پەتنۇستا خۇشپۇراقلىق ئەتىر-ئەڭلىكلەرنى
ئېلىپ كەلدى. رايىشەم بولسا، شۇنداق، خەيرلىك چۈش ئىكەن

دەپ قويۇپ چېچىمنى تاراشقا باشلىدى. رايىشەمنىڭ بىر ئەيسا مۇخلىسى تۇرۇپ ھاياجانلانمىغانلىقىغا ھەيران بولدۇم. ئۇنىڭدىن چۆمۈلدۈرگۈچى يەھىيا ھەققىدە بىرەر سوئال سوراشقا تەمشەلدىم-يۇ، لېكىن ئۆزۈمنى تۇتۇۋالدىم. قانداقلا بولمىسۇن رايىشەم ئاددىي بىر يېزا ئايلى ئىدى. لېكىن، بۇ چۆمۈلدۈرگۈچى يەھىيا كىمدۇ؟ ئىنجىلدا ئوقۇغانلىرىم ئارىسىدا بۇ ئىسمىنى كۆرمىگەندىم.

شۇ كۈندىن كېيىنكى ئۈچ كۈن ئىچىدە ھەم ئىنجىلنى ھەم قۇرئاننى زېر-زەۋەرلىرىگىچە ئوقۇدۇم. قۇرئاننى، ئىچىمدىكى ئۇنىڭغا بولغان ھۈرمەت تۇيغۇسىنى يوقىتىش ئۈچۈن، ئىنجىلنى بولسا يېڭىباشتىن بايقاۋاتقان بىر مۇرەككەپ يېپىڭى دۇنيانى ئۇنىڭ ۋاراقلىرىدىن تېپىپ ئۆگىنىش ئۈچۈن ئوقۇيتتىم. ئىنجىلنى ھەر ئاچقىنىمدا گۇناھكار دەك ھېسسىياتقا تولاتتىم. بۇ بەلكىم بالىلىق چېغىمدا كۆرگەن قاتتىق تەربىيەدىن بولۇشى مۇمكىن. بالاغەتكە يەتكەن ۋاقتىمدىمۇ ئوقۇيدىغان كىتابلىرىمنىڭ ھەممىسىنى دادام تەستىقلايتتى. بىر كۈنى ئىنىم بىلەن ئىككىمىز ھۇجرىمىزغا بىر كىتابنى يوشۇرۇن ئەكىرىۋالغاندۇق. ئۇ زىيانلىق كىتاب بولسىمۇ، بىز قورقۇنچ ئىچىدە ئۇنى ئوقۇغاندۇق.

ھازىرمۇ ئىنجىلنى ئېچىۋېتىپ ئەنە شۇ ھېسسىياتلارنىڭ تەسىرىدىن ئۆزۈمنى قۇتۇلدۇرالمىدىم. دىققىتىمنى جەلپ قىلغىنى شۇكى، كىتابتا زىنا قىلىپ تۇتۇلۇپ قالغان بىر ئايالنىڭ يەھۇدىي دىنىي ئاقساقاللىرى تەرىپىدىن ئەيسا پەيغەمبەرنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كېلىنگەنلىكى يېزىلغانىدى. بۇ ئايالنى قانداق بىر ئاقىۋەت كۈتۈۋاتقانلىقىنى ئويلاپ تەنلىرىم تېخىمۇ جۇغۇلداپ كەتتى. چۈنكى، قەدىمكى زاماندىكى شەرق ئەللىرىدە يولغا قويۇلغان ئەخلاق پىرىنسىپلىرى پاكىستاندىكى

بىزنىڭ پرىنسىپلىرىمىزدىن ئانچە پەرقلەنمەيتتى. ئادەت بويىچە جەمئىيەتتىكى ئەرلەرنىڭ زىنا قىلغان ئايالنى جازالاش مەجبۇرىيىتى بار ئىدى. ئەيىبلگۈچىلەرنىڭ ئالدىدا تۇرغان بۇ ئايالنىڭ ھېكايىسىنى ئوقۇۋېتىپ قېرىنداشلىرىنىڭ، تاغلىرىنىڭ، چوڭ دادىلىرىنىڭ ۋە جىيەنلىرىنىڭ ئۇنى ئەڭ ئاۋۋال چالما-كېسەك قىلىشقا تەييار تۇرىدىغانلىقىنى كۆز ئالدىمغا ئاسانلا كەلتۈرەلەيتتىم. لېكىن ئەيسا: «بىرىنچى تاشنى گۇناھسىز ئادەم ئاتسۇن» دېدى.

كىشىلەرنىڭ ئۇ يەردىن ئون-تۈن چىقارماي كېتىشكەنلىرىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈپ تېخىمۇ ھاياجانلاندىم. ئەيسا قانۇن بويىچە ئۇنىڭغا ئۆلۈم جازاسى بېرىشى كېرەك ئىدى. ئۇلارنىڭ كۈتىدىغىنىمۇ مانا شۇ ئىدى. لېكىن ئەيسا ئايالنى ئەيىبلگۈچىلەرگە ئالدى بىلەن ئۆز قەلبىڭلارغا، گۇناھلىرىڭلارغا قاراڭلار دېدى. چوڭقۇر ئويغا چۆكۈپ كەتكىنىدىن، كىتابنىڭ قولۇمدىن چۈشۈپ كەتكىنىنى بىلمەي قاپتىمەن. ئەيسانىڭ بۇ سۆزلىرى توغرا ۋە مەنتىقىگە ئۇيغۇن ئىدى. ئەيسا توغرا ئېيتقانىدى.

ئۈچ كۈندىن كېيىن ھەيران قالارلىق ئىككىنچى چۈشنى كۆردۈم:

ياتاق ھۇجرامدىمىشمەن. خىزمەتچىم كىرىپ، بىر ئەتىر ساتقۇچىنىڭ مەن بىلەن كۆرۈشمەكچى بولغانلىقىنى ئېيتتى. خۇشال بولۇپ دىۋاندىن لىككىدە تۇردۇم. چۈنكى، ئۇ كۈنلەردە چەتئەللەردە ئىشلەنگەن ئەتىرلەر پاكىستاندا قىس ئىدى. ماڭا ئىنتايىن ھۇزۇر بېغىشلايدىغان خۇشپۇراق بۇيۇملىرىمنىڭ ئازىيىپ كېتىشىدىن ئەنسىرەيتتىم. شۇڭا، چۈشۈمدە بۇ ئەتىرچىنى چاقىرىپ كېلىشنى

خىزمەتچىمگە خۇشاللىق بىلەن تاپلىدىم. بۇ كىشىنىڭ كىيىم-كېچىكى ئاپام ھايات ۋاقتىدا كۆچمۇ-كۆچما، ئۆيۈمۇ-ئۆيۈم سەييارە مال ساتىدىغان ئەڭلىكچىلەرنىڭ قىياپىتىنى ئەسلىتەتتى. ئۇ ئارقىسىدا چېكى بار ئۇزۇن ئەرلەر پەلتوسى كىيۋالغانىدى، ماللىرىنى بىر كىچىك قول سومكىسىدا كۆتۈرۈپ يۈرۈپ ساتاتتى. ئۇ سومكىسىنى ئېچىپ ئىچىدىن بىر سېرىق ئەينەك قۇتىنى ئېلىپ ئاغزىنى ئېچىپ، ماڭا ئۇزاتتى. مەن ھەيرانلىق ئىچىدە سۇيۇقلاشتۇرۇلغان، كرىستالغا ئوخشاش ۋالىلداپ پارقىراپ تۇرىدىغان ئەتىرىنى پۇرىغانىدىم. ئۇ توختاڭ، دېدى. ئۇ ئادەم قۇتىنى قولۇمدىن ئېلىپ، ئۇنى ئۈستەلنىڭ ئۈستىگە قويۇپ تۇرۇپ،

— بۇ خۇشپۇراق پۈتۈن دۇنياغا تارقىلىدۇ —

دېدى.

ئويغانسام دېرىزىدىن ھۇجرامغا قۇياش نۇرى چۈشۈشكە باشلىغانىكەن. ئاخشام كۆرگەن چۈش تېخى يادىمدا ئىدى. چۈشۈمدىكى خۇشپۇراق تېخىچە دىمغىمدىن كەتمىگەنىدى. كىشىنىڭ زېھنىنى ئاچىدىغان بۇ خۇشپۇراق ھۇجرىنى بىر ئالغانىدى. ئورنۇمدىن تۇرۇپ ھېلىقى ئالتۇن رەڭ قۇتىنى كۆرۈش ئۈمىدى بىلەن يېنىمدىكى ئۈستەلگە قارىدىم.

لېكىن قۇتىنىڭ ئورنىدا ئىنجىلنى كۆردۈم. ئىچىمگە تىترەك ئولاشتى. كارۋىتىمنىڭ قىرىدا ئولتۇرۇپ بۇ ئىككى چۈشۈم ئۈستىدە مۇلاھىزە يۈرگۈزۈشكە باشلىدىم. بۇ ماڭا نېمىدىن بېشارەت بېرىدۇ؟ نەچچە يىللاردىن بېرى چۈش كۆرمىگەنىدىم. مانا ئەمدى كەينى-كەينىدىن ئىككى چۈش

كۆردۈم. ئەجەب، بۇ ئىككى چۈش ئارسىدا بىرەر مۇناسىۋەت بارمىدۇ؟ ياكى بۇ چۈشلەر قەدىمكى روھلا دۇنياسىغا ئائىت رىۋايەتلەر بىلەن مۇناسىۋەتلىكمىدۇ؟

ئۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ھەر قېتىمقىدەك، سەيلە قىلغىلى باغچەمگە چىقتىم. چۈشلىرىمنىڭ تەسىرىدىن تېخى خالى بولمىغانىدىم. ھاياجانلىق ھېسسىياتلىرىمغا يەنە بىر ۋەقە قوشۇلدى. ئۇ بولسىمۇ ھاياتىمدا ھازىرغىچە پەيدا بولغان ھېسسىياتلاردىن پۈتۈنلەي باشقىچە بىر خىل ھېسسىيات بولۇپ، مەن بۇ ھېسسىيات ئىچىدە ئاجايىپ ھۇزۇرلۇق، خۇشاللىق ۋە كۆڭۈل ئازادلىقى ھېس قىلىشقا باشلىدىم، يەنى گويىا خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا تۇرغاندەك بولۇپ قالدىم. دەل - دەرەخلىك يولىدىن ئاپتاپ چۈشۈپ تۇرغان مەيدانغا چىققىنىمدا، بىردىنلا ئەتراپىمدىكى ھاۋا باشقىچە خۇشپۇراق چېچىپ تۇرغاندەك بولدى. بۇ گۈلنىڭ ھىدى ئەمەس ئىدى. بۇ پەسىل گۈل - چېچەكلەر ئاللىقاچان سولغان چاغ ئىدى. لېكىن يەنىلا ئاجايىپ بىر خۇشپۇراق كېلىپ تۇراتتى.

دەرھال ئۆيگە قايتىپ كىردىم. بۇ خۇشپۇراق قەيەردىن كەلگەندۇ؟ ماڭا زادى نېمە بولۇۋاتىدۇ؟ بۇ ئىشلارنى كىمگە ئېيتاي؟ ئەلۋەتتە، ئىنجىلنى ياخشى بىلىدىغان بىرىدىن سورىشىم كېرەك. ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان خىزمەتچىلىرىمدىن سوراڭىنى خالىمايتتىم. ئۇلاردىن بىر نەرسە ئۆگىنىشنى تەسەۋۋۇر قىلالمايتتىم. ئۇلار بەلكىم ئىنجىلنى ئوقۇپ باقمىغان بولۇشى مۇمكىن، ھەتتا نېمە دەۋاتقانلىقىمىنىمۇ چۈشەنمەسلىكى مۇمكىن ئىدى. ياق، ئىنجىلنى چۈشىنىدىغان ئوقۇمۇشلۇق بىر كىشى بىلەن سۆھبەتلىشىشىم كېرەك.

بۇ مەسىلە ئۈستىدە ئەتراپلىق ئويلانۇۋېتىپ ئەقلىمگە بىردىنلا غەلىتە بىر خىيال كېلىپ قالدى. بۇ خىيالى كالىمدىن چىقىرىۋېتىشكە تىرىشتم. ئۇ يەرگە پەقەت ئامال بولمىغاندا پىرىشىم كېرەك ئىدى. لېكىن كالىمغا كىرىۋالغان بۇ پىكىر مېنى شۇ قەدەر زورلايتتىكى، ئاخىرى مەنسۇرنى چاقىردىم.

— ماشىنىنى دەرھال تەييارلا — دېدىم. كېيىن بىردىن ئېسىمگە بىر نەرسە كېلىپ قالغاندەك، — ئۆزۈم ھەيدەيمەن، — دەپ قوشۇپ قويدۇم.

مەنسۇرنىڭ كۆزلىرى ئاللىيىپ كەتتى.

— ئۆزىڭز ھەيدەمسىز؟

— شۇنداق، ئۆزۈم ھەيدەيمەن. ئۇ قوشۇلمىغاندەك قىياپەتتە چىقىپ كەتتى. بۇنداق قاراڭغۇ كېچىدە ماشىنا ھەيدىشىم كەم ئۇچرايدىغان ئىش ئىدى. ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدا ھىندىستان ئارمىيىسىنىڭ قىزلار قىسمىدا ئوفىتسېر بولغانىدىم. ھەر خىل يوللاردا يارىدارلار ۋە ھەربىي مەسىلەتچىلەر چۈشكەن ماشىنىلارنى ھەيدەيتتىم. لېكىن، ئۇ ئۇرۇش ۋاقتى ئىدى ھەمدە يېنىمدىن ھەمىشە ياردەمچى ئايرىلمايتتى. نەسەبلىك ناۋاب ئائىلىسىنىڭ بىر قىزىنىڭ ئادەتتىكى ۋاقتتا ۋە بولۇپمۇ كېچىدە ئۆز ماشىنىسىنى ھەيدىشى كۈتۈلمىگەن ئىش ئىدى.

لېكىن، مەنسۇرنىڭ بارىدىغان يېرىمنى بىلىۋېلىپ، خىزمەتچىلىرىمنىڭ غەيۋەت قىلىشىغا يول ئېچىپ بېرىشنى خالىمايتتىم. چۆمۈلدۈرگۈچى يەھىيا كىم؟ چۈشۈمدىكى خۇشپۇراقلىق ئەتىرنىڭ مەنىسى نېمە؟ بۇنىڭدەك سوئاللىرىمنىڭ جاۋابىنى قاچانلا بولمىسۇن بىرەر كىتاپتىن تاپالايدىغانلىقىمغا ئىشىنەتتىم.

شۇنداق قىلىپ، ئۇ كېچە ئاز-تولا تونۇشلىقم بولغان،
ئۆتكەن يازدا باغچەمنى كۆرگىلى كەلگەن مېچەل ئەپەندىم ۋە
ئۇنىڭ خانىمىنىڭ يېنىغا بېرىش ئۈچۈن يولغا چىقتىم. ئىنجىل
توغرىسىدىكى خۇش خەۋەرنى يەتكۈزىدىغان بىر ئائىلە بىلەن
كۆرۈشۈشۈمنىڭ نەقەدەر خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى بىلەتتىم.

ئۇچرىشىش

ئۆيىنىڭ ئالدىدا مېرسېدېس ماركىلىق ماشىنامنىڭ موتورى گۈكەرەپ تۇراتتى. مەنسۇر ماشىنىنىڭ رولى بار تەرەپتىكى ئىشكى ئالدىدا مېنى كۈتۈپ تۇراتتى. كەچكۈز كېچىسىنىڭ سوغۇق ھاۋاسى ماشىنىنىڭ ئىچىنى سوۋۇتۇۋەتمەسۇن دەپ، مەن كەلگىچە ئىشكىنى ئاچمىدى. ماشىنىنى ئۆزۈم ھەيدىمەكچى بولغانلىقىمدىن تېخىچە گۇمانلىنىۋاتقانلىقى ئۇنىڭ چىرايىدىن چىقىپ تۇراتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇ بىر نەرسە دېمىدى. ئىچى ئىسسىق تۇرغان ماشىنىغا كىرىپ رولىنى تۇتۇم. ئىنجىل يېنىدا ئىدى. ماي كىلاپىنى دەسسەپ غۇۋا قاراڭغۇلۇق ئىچىگە كىرىپ كەتتىم.

ۋاھ يېزىسىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى بىر-بىرىنىڭ ئۆيىنى بىلىشەتتى. مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيى سېمونت زاۋۇتىنىڭ يېنىدا بولۇپ، ئائىلە كىرىمىمىزنىڭ بىر قىسمى بۇ زاۋۇتتىن كېلەتتى. زاۋۇت يېزىدىن تەخمىنەن سەككىز كىلومېتىر يىراقلىقتا ئىدى. ئەتراپىدىكى ئۆيلەردە ئولتۇرغۇچىلار ئۈچۈنمۇ بۇ جاي ئاۋات جاي ئىدى. بۇ يەردىكى ئۆيلەر ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدا ئىنگىلىز ئەسكەرلىرىنىڭ ۋاقىتلىق قارارگاھى ئۈچۈن قۇرۇلغانىدى. بۇ رايونغا بۇرۇن بىرنەچچە قېتىم كەلگەندىم. پاكار كۆرۈمىسىز ئۆيلەرنىڭ ئاقلانمىغان تاملىرىنى ئەسلىدىم. ئۆگزىلىرىنىڭ قاڭالتىرلىرى داتلىشىپ ئالا-بۇلا بولۇپ كەتكەنىدى. ماشىنىنى ھەيدەپ كېتىۋېتىپ ئىچىمدە چۈشنىكىسىز بىر ئەندىشە پەيدا بولدى. لېكىن بۇ ئۈمىد ئارىلاش بىر ئەندىشە ئىدى. شۇ كۈنگىچە ئىنجىلنى تارقىتىدىغان بۇ كىشىنىڭ ئۆيىگە كىرىپ باقمىغانىدىم. بىر

تەرەپتىن چۈشۈمىدىكى سىرلىق چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيانىڭ كىملىكىنى بىلىشكە ئالدىرىسام، يەنە بىر تەرەپتىن سوئاللىرىمغا جاۋاب بېرىدىغان كىشىلەرنىڭ تەسىرىگە ئۇچراپ قېلىشتىن قورقاتتىم.

مېنىڭ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان بۇ كىشىنى زىيارەت قىلىشىمغا ئاتا-بوۋىلىرىم نېمە دەردى؟ ئافغانىستان ئۇرۇشلىرىنىڭ بىرىدە مەشھۇر ئىنگلىز گېنېرالى نىكولسون بىلەن بىللە قايىەر ئۆتكىلىدىن ئۆتكەن چوڭ دادامنى ئېسىمگە ئالدىم. بۇ ھەرىكىتىم ئائىلەمنىڭ شەرىپىگە قانچىلىك داغ كەلتۈرىدىغانلىقىنى كىم بىلسۇن! بىز ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرىنى ھەمىشە نامرات ۋە ئاددىي كىشىلەر بىلەن ئوخشاش ئورۇنغا قويماقتۇق. كۆڭلۈمدە تاغلىرىم ياكى ھاممىلىرىمدىن بىرى بىلەن سۆھبەتلىشىۋاتتىم، ھەربىر سۆزنى زېھىن قويۇپ، ئېسىمگە ئېلىشقا تىرىشاتتىم. بۇ چۈشىنىكىسىز چۈشۈمنى ئۇلارغا سۆزلەپ بېرىۋېتىپ ئۈزۈمنى ئاقلايتتىم: سەھنە ئەسىرىدە رول ئېلىۋاتقان ئارتىستلاردەك قانداقلا بولمىسۇن بۇنداق تەسىرلىك چۈشلەرنىڭ مەنىسىنى ھەممە ئادەمنىڭ بىلگۈسى كېلىدۇ-دە، دەيتتىم.

كېچىنىڭ غۇۋا قاراڭغۇلۇقىدا مېچەل ئەپەندىلەر تۇرىدىغان رايونغا يېقىنلاشتىم. ئۆيلەر دەل مېنىڭ ئويلىغىنىمدەك ئىدى، ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ كۆرۈمىسىز دېيىشكىمۇ بولاتتى. ماشىنا بىلەن يات كوچىلارنى بىر ئاز ئايلىنىپ مېچەللەرنىڭ ئۆيىنى تاپتىم. مۆلچەرلىگىنىمدەك، ئۇلارنىڭ ئۆيى سېمونت زاۋۇتىنىڭ يېنىدا ئىكەن. بىر ئۈزۈمزارلىقنىڭ ئوتتۇرىسىدا تامللىرى ئاقلانغان كىچىك بىر ئۆي بار ئىدى. تەۋەككۈل قىلىپ ماشىنىنى شۇ ئۆيىنىڭ يېنىغا توختىتىشنى ئويلاپ تۇرۇپ قالدىم. ئائىلەم نېمە دەرىكىن دەپ، ئانچىۋالا

قورقۇپ كەتمەسلىكىم كېرەك ئىدى. مەن ماشىنىنى دەل مېچەللەرنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىغا توختاتقاندىم. ماشىنىدىن چۈشۈپ ئىنجىلنى قولۇمغا ئالدىم. دە ئۆيگە قاراپ ماڭدىم. ھويلىسىنىڭ پاكىزلىقى ۋە پېشايۋاننىڭ ئەتراپىنى قورشاپ تۇرغان دەل-دەرەخلەرنىڭ ياخشى پەرۋىشلەنگەنلىكىگە كۆزۈم چۈشتى. ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرى ئۆيلىرىنى پاكىز تۇتاتتى.

بىردىنلا دەرۋازا ئېچىلىپ، ئۇزۇن شالۋار كىيىپ، بېشىغا شاپكا ئارتىۋالغان بىر توپ يېزا ئاياللىرى پاراڭلاشقان ھالدا چىقىشىپ كەلدى. مەن تاناپتەك تارتىلىپ كەتتىم. شۇبھىسىزكى ئۇلار مېنى تونۇشاتتى. ۋاھ يېزىسىدا مېنى ھەممەيلەن دېگۈدەك تونۇيتتى. شەيخ خانىم ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىسىنىڭ ئۆيىگە كىرىپ كەتتى دېگەن غەيۋەت-شكايەتلەر ئەمدى پۈتۈن رايونغا تارقىلاتتى.

ئويلىغىنىمىدەك، مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئوچۇق دەرۋازىسىدىن چۈشۈپ تۇرغان يورۇقتا مېنى كۆرگەن ئاياللارنىڭ ئاۋازلىرى بىردىنلا توختاپ قالدى. ھەممىسى قولنى پىشانىسىغا كۆتۈرۈپ ئەنئەنىۋىي سالام بەرگەندىن كېيىن، يېنىمىدىن ئىتتىك ئۆتۈپ كۆچمە چىقىشتى. مېچەل خانىم دەرۋازىنىڭ ئالدىدا تۇراتتى. ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىشتىن باشقا ئامال يوق ئىدى. ئۇنىڭغا يېقىنلاشتىم. ئۇنىڭ سىمىسى دەل مېنىڭ قىياسمىدىكىدەك بولۇپ چىقتى. بىر كۈنى يېزىدا ئۇنى يىراقتىن كۆرگەندىم. ئۇ ياش، ئورۇق بىر ئايال بولۇپ، ھازىر يېزا ئاياللىرىدەك ئۇزۇن شىم كىيىۋالغانىدى. ئۇ مېنى كۆرۈپلا ھاڭ-تاڭ بولۇپ ئاغزى ئېچىلىپلا قالدى. ھوي-ھوي!... شەيخ خانىم! قانداقلارچە... لېكىن... قېنى ئۆيگە مەرھەمەت،

مەرھەمەت، — دەپ دۇدۇقلاپ كەتتى.

كەينىمىدىكى يېزا ئاياللىرىنىڭ بىر قىسىمى قاراشلىرىدىن ئۆزۈمنى قاچۇرۇش ئۈچۈن تۈزۈت قىلمايلا ئۆيگە قاراپ ماڭدىم، بىز ئاددىيلا سەرەمجانلاشتۇرۇلغان كىچىك مېھمانخانىغا كىردۇق. مېچەل خانىم ھۇجرىدىكى ئەڭ يۇمشاق ئورۇندۇقنى ئوتنىڭ ئالدىغا تارتىپ، ئولتۇرۇشۇمنى تەكلىپ قىلدى. ئۆزى بولسا ئۆرە تۇردى. ئۇ تەكلىپ بىلەن قوللىرىنى ئۇۋۇلاپ ئوڭايسىزلانغاندەك ھەرىكەتلەرنى قىلاتتى. ھۇجرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا چەمبەر شەكىلدە چۆرىدەپ قويۇلغان ئورۇندۇقلارغا كۆرۈم چۈشتى. مېچەل خانىمنىڭ سەل ئىلگىرى بۇ يەردە يېزا ئاياللىرى بىلەن ئىنجىل دەرسى ئۆگەنگەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. خانىم نېمە دېيىشنى بىلمەي زورىغا يۆتىلىپ قويدى ۋە چاچلىرىنى كەينىگە تاشلاپ:

— چاي ئەكىلەيمۇ؟ — دەپ سورىدى.

— ياق، رەھمەت، سىلەردىن بىر سوئال سوراي دەپ كەلدىم، — دېدىم مەن ۋە ئەتراپقا قاراپ، — مېچەل ئەپەندىم ئۆيدىمۇ؟ — دەپ سورىدىم.

— ياق، بىر ئىش بىلەن ئافغانىستانغا كەتكەن، — دېدى مېچەل خانىم. مەن ئىنتايىن بىئارام بولدۇم. ئالدىمدا تۇرغان بۇ خانىم شۇنداق ياش ئىدىكى، ئۇ سوئالىمغا جاۋاب بېرەلمىمۇ، دەپ ئىككىلىنىپ قالدۇم.

— مېچەل خانىم، — دەپ سۆز باشلىدىم، — خۇداغا ئائىت بىلىمىڭىز چوڭقۇرمۇ؟

مېچەل خانىم ياغاچ ئورۇندۇقلاردىن بىرىگە ئولتۇرۇپ، ماڭا ئاجايىپ بىر قاراش بىلەن قاراپ قويدى. ئۆيدىكى جىمجىتلىق ئىچىدە پەقەت ئوچاقتا كۆيۈۋاتقان ئوتنىڭ چاراسلىغان ئاۋازىلا ئاڭلىنىپ تۇراتتى. كېيىن ئۇ سالماق ئاۋاز بىلەن:

— خۇداغا ئائىت بىلىم ئانچە چوڭقۇر ئەمەس، لېكىن خۇدانى تونۇيمەن، — دېدى.

نېمىدېگەن چۈشەنكىسز جاۋاب بۇ! بىر كىشى خۇدانى تونۇيدىغانلىقىنى قانداقمۇ ئىشەنچلىك ئېيتالسىۇن؟ شۇنداقتىمۇ بۇ ئايالنىڭ ئۆزىگە ئىشىنىپ بەرگەن جاۋابى مېنى خاتىرجەم قىلدى. قانداق بولۇشىنى سۈرۈشتۈرمەيلا ئەيسا ۋە چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا ئىسىملىك ئادەم توغرىسىدىكى چۈشۈمنى ئۇنىڭغا سۆزلەپ بەردىم. غەلىتە ئىش! چۈشۈمنى سۆزلەۋاتقاندا ئاۋازىم ھاياجاندىن تىترەپ كەتكەنىدى. سۆزلەۋېتىپ چۈشۈمدە تاغ چوققىسىدا ھېس قىلغان ھېسسىياتنى يەنە ھېس قىلدىم. چۈشۈمنى سۆزلەپ بولغاندىن كېيىن مېچەل خانىمغا تازىم قىلىپ:

— مېچەل خانىم، ئەيسا ھەققىدە بىر نەرسىلەرنى ھېس قىلىۋاتىمەن، لېكىن بۇ چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا كىم بولىدۇ؟ — دەپ سورىدىم.

مېچەل خانىم قوشۇمىسىنى تۈرۈپ، كۆزلىرىنى چىمىلداتقان ھالدا ماڭا قارىدى. ئۇ، چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا ھەققىدە ھەقىقەتەن ھېچنەرسە ئاڭلىمىغانىدىكىز، دەپ سورايدىغان دەك كۆرۈنەتتى. ئۇ ئورۇندۇقنى تۈزەشتۈرۈپ:

— شەيخ خانىم، چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا بولسا، ئەيسا مەسھىننىڭ كېلىش خەۋىرىنى كىشىلەرگە يەتكۈزگەن ۋە كىشىلەرنىڭ گۇناھلىرىغا توۋا قىلىشنى تەۋسىيە قىلغان بىر پەيغەمبەر. ئۇ، ئەيسا مەسھىننىڭ يول باشلىغۇچىسى قىلىپ ئەۋەتىلگەن. ئۇ، كىشىلەرگە ئەيسانى كۆرسىتىپ: قاراڭلار، ئىنسانلارنىڭ گۇناھلىرىنى ئۆز ئۈستىگە ئالغۇچى خۇدانىڭ قوزىسى مانامۇشۇ! دېگەن كىشى بولىدۇ. ئەيسانى چۆمۈلدۈرگەنمۇ شۇ كىشى — دېدى.

چۆمۈلدۈرۈش دېگەن سۆزنى ئاڭلىغىنىمدا يۈرىكىم نېمانچە ئويناپ كېتىدىغاندۇ؟ ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرى ھەققىدە بىلىدىغىنىم كۆپ ئەمەس. لېكىن ئۇلارنىڭ چۆمۈلدۈرۈش مۇراسىملىرى توغرىلىق بىلمەيدىغان مۇسۇلمان ئاز ئىدى. چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلغان بىرمۇنچە كىشىلەرنىڭ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى ئەسكە ئالدىم. ئىنگىلىزلار باشقۇرغان زاماندا ئېغىزدىكى دىنىي ئەركىنلىكنى بالىلىق دەۋرىمدىن تارتىپ بىلەتتىم، شۇڭا بىر مۇسۇلمان ئۈچۈن چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىش ئۆلۈش دېگەن سۆز بىلەن مەنىداش ئىدى.

— شەيخ خانىم.

بېشىمنى كۆتۈرۈپ قارىدىم ۋە جىمجىتلىقنى بۇزۇپ، كانىيمنى قىرىپ:

— مېچەل خانىم، مېنىڭ بىر مۇسۇلمان ئىكەنلىكىم بىلەن ھېسابلاشماي، چۈشەندۈرۈپىڭ. ھېلى خۇدانى تۇنۇيدىغانلىقىڭنى ئېيتىڭىز. بۇنداق دېيىش بىلەن نېمە دېمەكچى بولىسىز؟ — دېدىم.

— ئەيسا مەسھنى تونۇيمەن، — دەپ جاۋاب بەردى مېچەل خانىم. ئۇ سوئالغا تولۇق جاۋاب بەردىم دەپ ئويلايتتى.

كېيىن سۆزنى داۋاملاشتۇرۇپ چۈشەندۈرۈشكە باشلىدى:

— خۇدا ئىنساننى ياراتقاندا، ئۇنى ئۆزىنىڭ شەكلىدە ياراتتى. يارىتىلغان تۇنجى ئادەم بىلەن خۇدا ئوتتۇرىسىدا بىۋاسىتە ئالاقە ۋە مۇناسىۋەت بار ئىدى. كېيىن ئىنسان شەيتاننىڭ كەينىگە كىرىپ، خۇدانىڭ ئىرادىسىگە خىلاپلىق قىلىپ گۇناھ سادىر قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن خۇدا بىلەن ئىنساننىڭ بىۋاسىتە ئالاقىسى بۇزۇلدى. لېكىن، خۇدا

ئىنساننىڭ گۇناھلىرىغا قارىماي، ئۇنىڭغا بولغان مېھىر-
مۇھەببىتىنى داۋاملاشتۇردى. ئادىل خۇدا گۇناھ سادىر قىلغان
ئىنساننىڭ مەڭگۈلۈك ئۆلۈم بىلەن جازالانمىشى كېرەكلىكىنى
جاكارلىغانىدى. لېكىن شەپقەتلىك خۇدا، ئىنساننىڭ
مەڭگۈلۈك ئۆلۈم بىلەن جازالانمىشىغا مەھكۇم بولۇشىنى
خالىمىغانلىقى ئۈچۈن ئىنساننى مەڭگۈلۈك ئۆلۈم بىلەن
جازالانمىشتىن قۇتقۇزالايدىغان ۋە شۇنىڭ بىلەن بىللە
ئىنساننىڭ گۇناھلىرىنى يۇيالايدىغان بىر چارە قىلدى، يەنى
ئەيسا مەسىھنى دۇنياغا بىر ئىنسان تېنى بىلەن ئەۋەتتى.
ئەيسا مەسىھ بىز گۇناھكارلار ئۈچۈن كرىستتا ئۆلدى. خۇدا
شۇنداق قىلىش ئارقىلىق گۇناھلىرىمىزنى يۇدى. ئەيسا
مەسىھنىڭ گۇناھكارلار ئۈچۈن ئۆلگەنلىكىگە ئىشىنىدىغان ۋە
ئۇنى ئۆزىنىڭ نىجاتكارى دەپ ئېتىراپ قىلىدىغان كىشىلەرنى
ئۇ مەڭگۈلۈك ئۆلۈمدىن قۇتقۇزىدۇ.

مىچەل خانىم سۆزىنى توختىتىپ جىمپ قالدى. ئىشىك
ئالدىدىكى چوڭ يولدىن ئۆتكەن يۈك ماشىنىلىرىنىڭ
ئاۋازلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. مىچەل خانىم يەنىلا زۇۋان
سۈرمەي ئولتۇراتتى. ئاخىرى مەن چوڭقۇر بىر نەپەس
ئالدىم-دە:

— مىچەل خانىم، — دەپ سۆز باشلىدىم. ئاغزىمدىن
چىقۇۋاتقان سۆزلەر ئۆزۈمگە گويا مەن ئەمەس، باشقا بىر كىشى
سۆزلەۋاتقان دەك تۇيولاتتى.

— يېقىندا ئۆيۈمدە ھەيران قالارلىق بەزى ۋەقەلەر يۈز
بەردى. بۇلار روھقا ئائىت ۋەقەلەر بولۇپ، بەزىلىرى ياخشى،
بەزىلىرى يامان ئىشلار. مەن ئۆزۈمنى گويا بىر چوڭ كۈرەشنىڭ
ئىچىدە تۇرغان دەك ھېس قىلىۋاتمەن. ياردەمگە موھتاجمەن.

مەن ئۈچۈن دۇئا قىلىپ قويسىڭىز قانداق؟

بۇ تەلپىم ئۈچۈن مېچەل خانىم دەسلەپ ھەيران بولغاندەك بولدى. كېيىن ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ، مەندىن تىزلىنىپ تۇرۇپ ياكى ئولتۇرۇپ دۇئا قىلىشنىڭ قايسىسىنى خالايدىغانلىقىمنى سورىدى. مەن بۇلارنىڭ ھېچقايسىسىنى چۈشەنمىگەچكە، مۇرىلىرىمنى كۆتۈرۈپ قويدۇم. لېكىن نازۇك ياش ئايالىنىڭ يەرگە تىزلانغىنىنى كۆرۈپ، مەنمۇ شۇنداق قىلدىم.

مېچەل خانىم:

— ئى خۇدا! — دېگىنىچە مۇلايىم بىر ئاۋاز بىلەن دۇئا قىلىشقا باشلىدى.

— مەن ھەرقانچە سۆزلىگىنىم بىلەن شەيخ خانىمنى ئەيسا مەسھنىڭ كىم ئىكەنلىكىگە ئىشەندۈرەلمەيدىغانلىقىمنى بىلىمەن. لېكىن، كۆز ئالدىمىزدىكى پەردىنى كۆتۈرۈپ، ئەيسانى قەلبىمىزگە ئورناتقۇچى ئۆزۈڭسەن. بۇنىڭ ئۈچۈن ساڭا شۈكۈر قىلىمەن. ئى، مۇقەددەس ئىلاھىم، شەيخ خانىمىمۇ شۇنداق قىلغايىسەن، ئامىن.

دۇئا تېخى تۈگىمىگەندەك تىزلىنىپ ئولتۇرۇۋەردۇق. ئۆزۈم چۈشەنمەيدىغان بىر سەۋەب بىلەن قەلبىمگە بىر خىل خۇشلىق كىرگەندى. جىمجىتلىقتىن خۇرسىنىدىم.

ئاخىرىدا مېچەل خانىم بىلەن بىرلىكتە ئورنۇمدىن تۇردۇم، ئۇ مېنىڭ بىر قولىم بىلەن باغرىمغا بېسىۋالغان كۈلرەڭ كىتابنى كۆرسىتىپ:

— قولىڭىزدىكى ئىنجىلمۇ، شەيخ خانىم؟ — دەپ سورىدى. مەن كىتابنى ئۇنىڭغا كۆرسەتتىم.

— قانداق تاپتىڭىز؟ ئوقۇپ چۈشۈنەلەمسىز؟ — دەپ سورىدى ئۇ.

— ئانچە ئاسان ئەمەسكەن، كونا تەرجىمىسى بولغاچقا سەل قىيىنلىدىكەنمەن، — دېدىم.

خانم ياندىكى ھۇجرىغا كىرىپ، بىر كىتاب كۆتۈرۈپ چىقىپ:

— مانا بۇ ھازىرقى زامان ئىنگلىز تىلىدا يېزىلغان ئىنجىل. فىلىپس ئىسىملىك بىر كىشى تەرىپىدىن تەرجىمە قىلىنغان. بۇنى مەن باشقا كىتابلاردىن ئاسان چۈشىنىمەن. سىزگە لازىممۇ؟

— لازىم، — دېدىم مەن ئويلىنىپ تۇرمايلا.

— «يۇھاننا» قىسمىدىن باشلاڭ، — دەپ تەكلىپ بەردى مېچەل خانم ۋە كىتابنى ئېچىپ، ئوقۇشۇمنى تەكلىپ قىلغان يەرگە بىر قەغەز پارچىسى قىستۇرۇپ قويۇپ: — بۇ قىسىمدا چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيانىڭ نېمە ئۈچۈن كەلگەنلىكى ئوچۇق بايان قىلىنغان، — دېدى.

مەن ھايانلانغان ھالدا:

— رەھمەت سىزگە، كۆپ ۋاقتىڭىزنى ئالدىم، — دېدىم. قايتىشقا تەرەددۇت قىلىۋاتقىنىمدا مېچەل خانم:

— نېمىدىگەن ياخشى، بۇ چۈش سىزنىڭ بۇ يەرگە كېلىشىڭىزگە سەۋەب بولتۇ. خۇدا كۆپ ھاللاردا پەرزەنتلىرى بىلەن ئۇلارنىڭ چۈشلىرىدە ۋە غايىبانە ئالامەتلەردە سۆزلىشىدۇ، — دېدى.

خانم پەلتويۇمنى كىيىشىمگە ياردەملىشىۋاتقاندا، ئەتىر ساتقۇچى ئادەم توغرىسىدىكى يەنە بىر چۈشۈمنىمۇ سۆزلەپ بەرسەم بولمىدى، دەپ ئويلاپ قالدىم. شۇنداق، ئۇ ئاجايىپ بىر چۈش ئىدى. دە! شۇ ئاجايىپ كېچىدە بىرنەچچە قېتىم يۈز بەرگەن، ئىختىيارسىز بىر كۈچ بىلەن ئىلھاملنىپ:

— مېچەل خانم، خۇشپۇراق بىلەن ئەيسا مەسىھ

ئوتتۇرسىدا بىرەر ئالاقە بارمۇ؟ — دەپ سورىدىم.
— ياق، — دېدى قولنى ئىشىككە ئۇزاتقان خانىم بىر ئاز
ئويلانىپ تۇرۇپ، — بۇنداق بىر ئىش ئېسىمدە يوق! لېكىن بۇ
ھەقتە دۇئا قىلىمەن.

ئۆيگە كېتىۋېتىپ ھېلىقى كۈنى باغچەمدە ھېس قىلغان
خۇشپۇراقنىڭ ھۇزۇرىنى ماشىنامدىمۇ ھېس قىلدىم.

ئۇ كېچە ئۆيگە قايتىپ كېلىپ، مۇقەددەس كىتابنىڭ
«يۇھاننا» قىسمىدىن بىر ئاز ئوقۇدۇم. بۇنىڭدا چۆمۈلدۈرگۈچى
يەھيا ئىسىملىك تۆگە تېرىسى يېپىنىۋالغان خىسلەتلىك بىر
ئادەم ھەققىدە بايان قىلىنغانىدى. بۇ ئادەم رەبىننىڭ كېلىشىگە
يول ئېچىش ئۈچۈن ئىنسانلارنى توۋا قىلىشقا چاقىراتتى.
بىر ئازدىن كېيىن مەن ھۇجرامدىكى يەتتە ئەسىرلىك ئەنئەنە
ۋە ئادەتلەرنى ئەسلىتىدىغان ئۆي-بىساتلىرىم ئارىسىدا يۇمشاق
دېۋانمغا ئىشەنچ بىلەن ئولتۇرۇپ ئويلاندىم. بىردىنلا
خىيالىمغا ئۆز چۈشەنچلىرىمدىن ئۆزگىچە بىر ئۆي كەلدى.
ياق، بولمايدۇ. بۇ ئۆينى دەرھال كالىمىدىن چىقىرىۋېتىشكە
تىرىشتىم. لېكىن، بۇ چۈشەنچىمنىڭ ۋەسۋەسىدىن
قۇتۇلالمايدىم. چۆمۈلدۈرگۈچى يەھيا ئىنسانلارنى ئەيساغا مايىل
قىلىش ئۈچۈن كەلگەن بولسا، ئەجەب، بۇ ئادەم مېنىمۇ
ئەيساغا مايىل قىلماقچىمۇ؟

بۇنداق پىكىر ئەقلىمگە سىغمايتتى. بۇنى ئېسىمدىن
چىقىرىپ، ئۇخلاشقا تىرىشتىم.
ئۇ كېچە ياخشى ئۇخلىدىم.

ئەتىسى مەزىنىنىڭ نامازغا دالالەت قىلغان ئاۋازى بىلەن
تەڭ ئويغىنىپ كەتتىم. ئالدىنقى كېچىدىكى قالايمىقان ۋە
ئاجايىپ خىياللاردىن قۇتۇلغانىدىم. مەزىنىنىڭ ئاۋازى ماڭا

ھەقىقەتنىڭ قەيەردە ئىكەنلىكىنى ئەسلىتەتتى. ئۆزۈمنى ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقاتچىلىرىنىڭ كىشىنى بىئارام قىلىدىغان تەسىرلىرىدىن يىراق بولغان خاتىرجەملىك ئىچىدە ھېس قىلدىم.

شۇ چاغدا رايىشەم ھۇجرامغا كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ قولىدا چاي ئەمەس، ھېلىلا بىرەيلەن ئېلىپ كەلگەن بىر پارچە قەغەز بار ئىدى.

خەتنى مېچەل خانىم ئەۋەتكەنىكەن. ئۇنىڭدا، ئىنجىلنىڭ «كورىنتىلىكلەر» قىسمىنىڭ ئىككىنچى بۆلۈمى 2-بايىنىڭ 14-ئايىتىگە قاراڭ دەپلا يېزىلغانىدى.

ماڭا بەرگەن ئىنجىلنى دەرھال قولۇمغا ئېلىپ ۋارقىلىدىم ۋە ئۇ ئايەتنى تاپتىم. ئۇنى ئوقۇپ ھەيران قالدىم.

«ئەيسا مەسھكە مەنسۇپ بولغان بىزلەرنى ھەر دائىم ئۇنىڭ غالىپ قوشۇنىدا بولۇشقا مۇيەسسەر قىلغان، ئۇنى تونۇشنىڭ خۇشپۇرىقىنى ھەممە يەردە بىز ئارقىلىق چاققان خۇداغا شۈكۈرلەر بولغاي!»

ئىنجىلنىڭ بۇ قىسمىنى يەنە بىر قېتىم ئوقۇدۇم. پۈتۈن خىياللىرىم يەنە ئاستىن-ئۈستۈن بولۇپ كەتكەنىدى. دېمەك، ئەيساغا ئېتىقاد قىلىشنىڭ خۇشپۇرىقى ھەممە يەرگە تارقىلىدىكەن. چۈشۈمدە ئەتىراپتىكى ئالتۇن رەڭ ئەتىراپ قۇتىنى كاراۋىتىمنىڭ يېنىدىكى ئۈستەلگە قويغان ۋە كېيىن خۇشپۇراقنىڭ پۈتۈن دۇنياغا تارقىلىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى ھەمدە ئەتىسى ئىنجىلنىڭ ئۇ ئەتىراپ قۇتىسى قويۇلغان يەردە تۇرغانلىقىنى كۆرگەنىدىم. بۇ كارامەتنىڭ چۈشەنگىلى

بولمايدىغان يېرى قالمايدى. لېكىن، شۇنداقتىمۇ بۇ ھەقتە ئارتۇقچە زىغىرلاپ ئولتۇرۇشنى خالىمىدىم. ھاياتىمنىڭ ئەنئەنىۋىي تەرتىپى بۇزۇلغانىدى. يەنە باشقا غەلىتە ئىشلار يۈز بېرىشتىن بۇرۇن ئۆزۈمنى تۇتۇۋېلىشىم كېرەك ئىدى. بىر پىيالە چاي ئىچسەم زېھنىمنى يىغىپ ئالارمەن. شۇنداق، چاي ئىچىشىم كېرەك. چاي ئەكىرىش ئۈچۈن قوڭغۇراق چالدىم.

مىچەل خانىم مېنى يەنە ئۆيىگە تەكلىپ قىلغانىدى. لېكىن، بۇ قېتىم بارمىغىنىم تۈزۈك دەپ ئويلىدىم. چۈنكى ئىنجىلنى ئۆز ئالدىمغا ئۆگەنسەممۇ بولۇپرەتتى. بۇنداق قىلىش تېخىمۇ بىخەتەر ۋە ئەقىلگە مۇۋاپىق ئىدى. باشقا بىر كىشىنىڭ تەسىرى ئاستىدا بولۇشنى تېخىمۇ خالىمايتتىم. لېكىن، بىر كۈنى نۇر جان ھۇجرامغا ئالدىراش كىرىپ كەلدى ۋە غەلىتە بىر ئاۋاز بىلەن:

— مىچەل ئەپەندىم بىلەن خانىمى سىزنى يوقلاپ كەپتۇ، — دېدى.

مەن سەل بىئارام بولىدۇم. ئۇلار نېمىگە كەلگەندۇ دەپ ئويلىدىم. لېكىن، دەرھال ئۆزۈمنى ئوڭشىۋېلىپ، خىزمەتچىگە ئۇلارنى مېھمانخانىغا باشلاشنى ئېيتتىم.

ئالدىنقى قېتىم مەن مىچەل خانىمدا كۆرگەن مۇلايىملىقنى ئەمدى چاقان كۆز، قىزغۇچ چاچلىق، ئېگىز بويلۇق ۋە ئورۇق داۋىد مىچەلدىمۇ كۆردۈم.

ئۇياق مەن بىلەن كۆرۈشكىنىگە شۇ قەدەر خۇشال ئىدىكى، ئۇلارنىڭ ئۆيۈمگە كېلىشىدىن پەيدا بولغان بىئاراملىقىم شۇن تارقىلىپ كەتتى. مىچەل خانىم ئاۋۋال قول ئېلىشىپ كۆرۈشتى، ئارقىدىن مېنى قۇچاقلىدى. مەن تاڭ قېتىپ قالدىم. ئائىلەمدىكىلەردىن باشقا ھېچكىم، ھەتتا ئەڭ يېقىن دوستلىرىمۇ مېنى بۇنداق قۇچاقلىمىغانىدى. مەن

بىرئاز ئوڭايسىزلاندىم، لېكىن مېچەل خانىم بۇنىڭغا دىققەت قىلمىغاندەك كۆرۈنەتتى. كېسىپ ئېيتالايمەنكى، ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتىگە ئىچىمدە خۇش بولدۇم. ئۇنىڭ ماڭا بۇنداق مۇئامىلە قىلىشى ھەرگىزمۇ سۈنىي ئەمەس ئىدى.

داۋىد خۇشچاقچاق كىشى بولۇپ، ئامېرىكا تەلەپپۇزىدا سۆز ئېچىپ:

— گۈلچى خانىم بىلەن تونۇشقنىمغا ئىنتايىن خۇشالمەن — دېدى.

مېچەل خانىمغا قارىدىم، ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ:

— سىزگە ئەسكەرتىپ قوياي، سىزنىڭ ئۇ كۈنى ئۆيىمىزگە كەلگەنلىكىڭىزنى داۋىدقا دەرھال تېلېگرامما ئارقىلىق ئۇقتۇرماقچى بولدۇم. چۈنكى، ئۆتكەن ئەتىيازدا باغچىڭىزنى كۆرگىلى كەلگەندىن كېيىن بىز سىز توغرىلىق نۇرغۇن پاراڭلاشقانىدۇق. تېلېگرامما بەرگەندە سىزنى خەتەرگە قويماسلىق ئۈچۈن ھەقىقىي ئىسمىڭىزنى ئىشلەتمەي، قانداق بىر ئىسمىنى ئىشلىتەيكى دەپ ئويلاۋاتاتتىم. بۇ چاغدا مەن دېرىزىدىن باغچىمىزغا قاراپ تۇراتتىم. بىردىن باغۋىنىڭىز بەرگەن ئۇرۇقلاردىن ئۈنگەن گۈللەرگە كۆزۈم چۈشتى-دە، شۇئان گۈلچى خانىم دېگەن ئىسىم ئەقلىمگە كەلدى ۋە بۇنى سىزنىڭ مەخپىي ئىسمىڭىز قىلىپ تېلېگراممىدا شۇنداق يازغانىدىم.

— بۇنىڭدىن كېيىن مېنى بېلىقىز دەۋەرسىڭىز بولىدۇ، — دېدىم مەن كۈلۈپ تۇرۇپ.

— سىزمۇ مېنى سىنىۋې دەڭ، — دېدى مېچەل خانىم. بۇ ئاجايىپ بىر زىيارەت بولدى. قانداقلا بولمىسۇن، ئۇلارنىڭ دىنىنى قوبۇل قىلىشىم ئۈچۈن، مېچەل ئەپەندىم

بىلەن ئۇنىڭ خانىمىنىڭ مېنى ئۆزلىرىنىڭ تەسىرى ئاستىغا ئېلىشىنى ئاز-تولا خالاپ تۇراتتىم. لېكىن، ئۇنداق ئىش بولمىدى. بىز چاي ئىچكەچ ئۇياقتىن-بۇياقتىن پاراڭلاشتۇق. ئارىدا ئەيسا مەسھنىڭ نېمە ئۈچۈن خۇدانىڭ ئوغلى دەپ ئاتالغانلىقىنى سورىدىم. مۇسۇلمانلار ئۈچۈن ئەيسا مەسھنى بۇنداق دەپ تەرىپلەش چوڭ گۇناھ بولاتتى. ئۇلار ماڭا بۇ ئىبارىنىڭ جىسمانىي مەنىدە ئەمەس، روھىي مەنىدە ئىشلىتىلگەنلىكىنى چۈشەندۈردى. ئەلۋەتتە، خۇدا بىرەر خوتۇن ئېلىپ بالا تاپقان ئەمەستە.

— يەنە ئۈچىنىڭ بىرلىكى دېگەن بىر مەسىلە بار، خۇدا قانداقچە ئۈچ كىشى بولۇشى مۇمكىن؟ — دەپ سورىدىم.
داۋىد سوئالىغا جاۋاب بېرىش ئۈچۈن خۇدا بىلەن قۇياش توغۇرلۇق بىر تەمسىل كەلتۈردى:

— قۇياشنىڭ مەۋجۇدلىقىنى ئۇنىڭ ئىسسىقلىقى، يورۇقلۇقى ۋە رادىئاكتىپ نۇرلىرىدىن ئىبارەت ئۈچ ئايرىم قۇۋۋىتىدىن بىلىمىز. بۇ ئۈچ قۇۋۋەت بىرلىكتە قۇياش دەپ ئاتىلىدۇ. لېكىن، بۇ ئۈچ قۇۋۋەتكە ئايرىم-ئايرىم قارالساق، ئۇلارنىڭ ھەربىرىنى ئايرىم ھالدا قۇياش دېگىلى بولمايدۇ، — دەپ شەرھىلىدى. ئۇلار ئاشۇنداق بىر دەم پاراڭلىشىپ قايىتتى.

مەن بۇ ئىككى كىتاب بىلەن يەنە بىرنەچچە كۈن ئۆز ئالدىمغا مەشغۇل بولدۇم، يەنى ھەم قۇرئاننى، ھەم ئىنجىلنى ئوقۇشنى داۋاملاشتۇردۇم. قۇرئاننى ئۇزۇن زامانلاردىن بۇيان ئادەت بولۇپ قالغان ئەنئەنىۋىي ۋەزىپە ھېسسىياتى بىلەن، ئىنجىلنى بولسا، قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ھېس قىلغان روھىي ئۇسسۇزلۇقنى قاندۇرۇش

بەزىدە ئىنجىلنى ئوقۇماسلىقنى ئويلايتتىم. ھەر ئىككى كىتابتا خۇدانى ھەقىقەتەن تاپقىلى بولمايدىغاندەك ھېس قىلاتتىم. چۈنكى، بىر كىتابتا يېزىلغانلار يەنە بىرىدىكىگە ماس كەلمەيتتى. لېكىن، مېچەل خانىم بەرگەن كىتابنى ئوقۇمىغان چاغلىرىمدا، ئىچىمنى غەلىتە بىر بىئاراملىق چىرماپ ئالاتتى. ئۆتكەن ھەپتە ئۇ كىتابنى يەنە ئوقۇپ ئۈزۈمنى گۇيا گۈزەل بىر دۇنيادا ياشاۋاتقاندىكە ھېس قىلىشقا باشلىدىم. بۇ، ئۇرۇق تېرىلىپ، سۇغۇرۇلۇپ بىنا قىلىنغان بىر باغچىنىڭ گۈزەللىكى ئەمەس، بەلكى روھقا ئائىت بىر ئويغىنىشنىڭ ئىچىمدىكى گۈزەللىكى ئىدى. مېنى بۇ گۈزەل دۇنياغا بىرىنچى قېتىم ئېلىپ كىرگەن ئىككى چۈشۈم ئىدى، يەنى مېنى مېچەل ئەپەندىم ۋە ئۇنىڭ خانىمىنى زىيارەت قىلىشقا قىزىقتۇرغان ھېلىقى ساداننىڭ تۈرتكىسىدە، بۇ گۈزەل دۇنيانى يېڭىدىن تاپقاندىم. بۇ بىرنەچچە كۈن ئىچىدە بۇ گۈزەل دۇنياغا كىرىشنىڭ بىر يولى بارلىقىنى ئاستا-ئاستا ھېس قىلىشقا باشلىدىم. چۈشەنگىلى بولمايدىغان بىر سەۋەب تۈپەيلىدىن ئىنجىلنى ئوقۇش ئارقىلىق ماڭا بۇ گۈزەل دۇنيانىڭ ئىشىكى ئېچىلغانىدى.

بىر كۈنى ماخمۇد قولى بىلەن بىر مەڭزىنى تۇتقان ھالدا ئالدىمغا كېلىپ:

— ۋاي قۇلىقىم... ئاپا، قۇلىقىم ئاغرىۋاتىدۇ — دەپ چىدىماي يىغلاپ كەتتى.

قارىسام، ئۇنىڭ چىرايى تاتىرىپ كېتىپتۇ. ئۇ ئادەتتە مۇغەمبەرلىك قىلىدىغان بالا ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ يۇمىلاق كۆزلىرىدە كۆز ياشلىرى مۆلدۈرلەپ تۇرغىنىنى كۆردۈم.

بالنى دەرھال ئورنىغا ياتقۇزۇپ ئاستا پەپلىدىم. ئۇنىڭ ياستۇققا چۆكۈپ كەتكەن بېشىدىكى چاچلىرى قۇندۇزدەك قاپقارا ئىدى. بىر ئازدىن كېيىن ئۇ كۆزلىرىنى يۇمۇپ ئۇيقىغا كەتتى. مەن دەرھال راۋالپىندىدىكى مۇقەددەس ئائىلە دوختۇرخانىسىغا تېلېفون قىلدىم. ھەش-پەش دېگىچە تېلېفوننى ئالغان تونى مېنىڭ پىكىرىمگە قوشۇلدى، يەنى ئەتسى چۈشتىن كېيىن دوختۇرخانىنىڭ ئوبدانراق تەكشۈرۈپ بېقىشى ئۈچۈن ماخمۇدنى بالنىتىسىدا ياتقۇزماقچى بولدۇق. ئۇ يەردە مەن ماخمۇدنىڭ ھۇجرىسى بىلەن بىر تام ھۇجرىدا، خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى بولسا مېنىڭ ھۇجرامغا قوشنا كىچىك ھۇجرىدا ياتىدىغان بولدۇق.

ئەتسى كەچكە يېقىن دوختۇرخانىنىڭ ھەممە نەرسىسى تەييار ئازادە ھۇجرىلىرىغا ئورۇنلاشتۇق. ئۇ كېچە تونىنىڭ ۋەزىپىسى بۇلمىغانلىقى ئۈچۈن بىزگە ھەمراھ بولۇپ ئولتۇردى. ماخمۇد ئاپىسى ئەكەلگەن رەسىملىك كىتابىنى ۋاراقلايتتى. ئانا-بالا ئىككىسى رەسىملەرگە قاراپ كۈلۈشەتتى. مەن بولسام ھۇجرامدا ئولتۇرۇپ ئىنجىلنى ئوقۇيتتىم. تۇيۇقسىز ھۇجرىدىكى ئېلېكتىر چىراغلار لاپىلداپ، كېيىن ئۆچۈپ قالدى. ھۇجرا قاپقاراڭغۇ بولۇپ كەتتى. مەن تاقەتسىزلىنىپ:

— يەنە توك كەتتىمۇ نېمە؟ شام بارمۇ؟ — دەپ سورىدىم. شۇ ئارىدا ئىشىك ئېچىلىپ، قولىدا پانار تۇتقان بىر سىستېرا راھىبە كىرىپ كەلدى. ئۇ خۇش خۇي ئاۋاز بىلەن:

— قاراڭغۇلۇق سىلەرنى ئانچە بىئارام قىلماس دەيمەن. ھازىرلا شام ئەكىرىپ بېرىمىز، — دېدى. ئۇياقنى تونۇدۇم، پاكار بويۇق، كۆزەينەك تاقىغان بۇ ئايال مۇشۇ چوڭ دوختۇرخانىنىڭ

باشلىقى بولۇپ، فىلپىنلىك پىيا سانتىياگو ئىدى. ئالدىنقى قېتىم دوختۇرغا كەلگەندە ئۇنىڭ بىلەن تونۇشۇپ قالغانىدىم. ئانچە ئۇزۇن ئۆتمەيلا قولىدا بىرقانچە شام تۇتقان باشقا بىر سىستېرا ھۇجرىغا كىردى. بىر ئازدىن كېيىن ھۇجرا غۇۋا يورىدى. ماخمۇد بىلەن تونى ئويۇنلىرىنى داۋاملاشتۇردى. مەن بولسام دوختۇر سانتىياگو بىلەن پاراڭلىشىشقا باشلىدىم. گەپ ئارىلىقىدا ئۇنىڭ قولۇمدىكى ئىنجىلغا قاراپ-قاراپ قويغىنىنى بايقىدىم.

— ئىككىيلەن بىر ئاز ئولتۇرۇپ پاراڭلاشساق قانداق؟ — دەپ سورىدى دوختۇر سانتىياگو.

— ئەلۋەتتە، بولىدۇ، — دېدىم مەن ۋە بۇ سۆھبەتنى ئۆزئارا ئەھۋاللىشىشتىن باشقا ياققا كەتمەيدۇ، دەپ ئويلىدىم. ئۇ كارىۋىتىمنىڭ يېنىدىكى ئورۇندۇققا بېرىپ ئولتۇرۇۋاتقىنىدا ئاپئاق كىيىملىرى شالدىرلاپ كەتتى.

ئۇ كۆز ئەينىكىنى ئېلىپ، قول ياغلىقى بىلەن پىشانىسىنى سۈرتۈۋېتىپ،

— تىنچلىق بولسا، بۈگۈن ئاخشام ئىش تولا، — دەپ قويدى.

ئۇ ياق كۆزۈمگە ئىسسىق كۆرۈنۈپ قالدى. مۇسۇلمانلار مال-دۇنيادىن قول ئۈزۈپ، خۇدا يولىدا خىزمەت قىلىش بىلەنلا شۇغۇللىنىدىغان بۇنداق ھەمىشە ئاياللارنى ھەمىشە ھۆرمەت قىلاتتى. ئۇلارنىڭ ئېتىقادلىرى خاتا دېيىلسمۇ، بۇلار ھەقىقەتەن سەمىمى ئىدى. يەنە بىر ئاز پاراڭلاشتۇق. لېكىن، بىز پاراڭلىشىۋاتقاندا ئۇنىڭ مەنىدىن بىر نەرسە سورىماقچى بولۇپ ئاغزىدىن چىقىرالمايۋاتقانلىقىنى سەزدىم. ئۇ ئىنجىلغا قىزىقىۋاتاتتى. ئۇنىڭ كىتابقا ئىنتايىن قىزىققان ھالدا قاراۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تۇراتتىم. ئاخىرى ئۇ ماڭا تازىم قىلىپ،

ئۆزۈملا ئاڭلىيالىغۇدەك ئاۋاز بىلەن:

— شەيخ خانىم، ئىنجىل بىلەن سىزنىڭ نېمە ئالاقىڭىز بار؟ — دەپ سورىدى.

— ھەقىقىي خۇدانى ئىزدەۋاتىمەن، — دەپ جاۋاب بەردىم مەن ئۇنىڭغا. كېيىن شاملارنىڭ لىپىلداپ تۇرغان يورۇقىدا، ئاۋۋال سەل ئەيمىنىپ، كېيىن ئىنتايىن جاسارەت بىلەن ئۇنىڭغا چۈشلىرىمنى، مېچەل خانىمنى زىيارەت قىلغانلىقىمنى ۋە قۇرئان بىلەن ئىنجىل ھەققىدە قانداق ئىزدىنىۋاتقانلىقىمنى سۆزلەپ بەردىم. ئاخىرىدا قەتئىي بىر ئاۋاز بىلەن:

— نېمە بولسا بولسۇن، ھەقىقىي خۇدانى تېپىشىم كېرەك، — دېدىم.

— لېكىن سىلەرنىڭ ئېتىقادىڭلاردا مېنى ھەيران قالدۇرىدىغان بىر نەرسە بار. ئۇ بولسىمۇ، خۇدانى قانداق... نېمە دېسەم بولار... سۈپىتىدە تونۇشتۇرىدۇ. مەن بۇ سۆزلەرنى قىلىۋېتىپ، مۇھىم بىر نۇقتا ئۈستىدە توختالغىنىمنى ھېس قىلدىم.

پاكىر راھىبىنىڭ كۆزلىرىدىن مېھرىبانلىق نۇرلىرى چاقنىدى. ئۇ ماڭا تازىم قىلىپ:

— شەيخ خانىم، — دېدى. ئۇنىڭ ئاۋازى ھاياجان بىلەن تىترەپ چىقاتتى.

— سىزنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇنداق ئېتىقادتا بولىدىغانلىقىڭىزنى ھەقىقىي ئۇقماقچى بولسىڭىز، ئۇنىڭ بىر يولى بار، يەنى ئېيتماقچى بولغۇنۇم سىزگە بىر ئاز غەلىتە تويۇلۇشى مۇمكىن، لېكىن بۇ يولنى سىز ئۆزىڭىز سىناپ كۆرۈڭ. سىز نېمە ئۈچۈن ئۆزىڭىز ئىزدەۋاتقان خۇداغا ئىلتىجا قىلىپ ئۇنىڭدىن سورىمايسىز؟ سىزگە توغرا يولنى كۆرسىتىشنى

ئۇنىڭدىن تەلەپ قىلىڭ، ئۇنىڭ بىلەن شەپقەتلىك دوستىڭىزغا مۇراجىئەت قىلغاندەك سۆزلىشىڭ.

مەن كۈلۈمسىرىدىم. بۇنىڭ ئورنىغا بىر تاغقا چىقق دېگەن بولسا، ماڭا ئاسان چۈشكەن بولاتتى. لېكىن، دوختۇر سانتىياگونىڭ يەنە بىر سۆزى مېنى خۇددى ۋۇجۇدۇمدىن ئېلىپكىتىر ئېقىمى ئۆتكەندەك چۆچۈتۈۋەتتى. ئۇ قوللىرىنى بىر-بىرىگە جۈپلىدى، كۆز ياشلىرى مەڭزىنى بويلاپ تاراملاشقا باشلىدى. ئۇ شۇ ھالدا پەس ئاۋاز بىلەن:

— ئۇنىڭ بىلەن خۇددى ئۆز ئاتىڭىز بىلەن سۆزلەشكەندەك سۆزلىشىڭ، — دېدى.

مەن كەينىمگە داچىدىم. ھۇجرىدا جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرەتتى. ماخمۇد بىلەن تونمۇ جىم بولۇپ قالغانىدى. راھىبىگە ئۇزۇندىن-ئۇزۇن تىكىلىپ قارىدىم. شامنىڭ يورۇقى ئۇنىڭ كۆز ئەينەكلىرىدە يالتىرايتتى.

خۇدا بىلەن ئاتامدەك سۆزلىشەمدىمەن؟... بۇ ئوي مېنى ھاياجانغا سالاتتى. لېكىن ھەقىقەت شۇنداق ئەمەسمۇ؟ ھەق سۆزدە ھەم كىشىنىڭ تەنلىرىنى جۇغۇلدىتىدىغان ھەم كىشىگە تەسەللى بېرىدىغان تەسىر بارغۇ.

بىردىن ھەممەيلەن يەنە سۆزلەپ كەتتۇق. تونى بىلەن ماخمۇد كۈلۈشۈپ رەسىملىك كىتابتىكى كۈنلۈكنى سۆسۈن رەڭدە بويلاش بىلەن ھەپىلەشتى. دوختۇر سانتىياگو ئورنىدىن تۇرۇپ، ھەممىمىزگە خەيرلىك كىچە تىلەپ، راھىبە كىيىمنى تۈزەشتۈرۈپ ھۇجرىدىن چىقىپ كەتتى.

دۇئا ۋە ئەيسا مەسىھ ھەققىدە باشقا سۆز بولمىدى. لېكىن، مەن ئۇ كېچىنى ۋە ئەتىسى بىر كۈنى مەس ئادەمدەك ئۆتكۈزدۈم. ئۇنىڭ ئۈستىگە، دوختۇرلار ماخمۇدنى بىئارام قىلغان كېسەلنى ئېنىقلىيالمىغانىدى. ماخمۇد ئەمدى قۇلقىنىڭ

ئاغرىقى توختاپ قالغانلىقىنى ئېيتتى. دەسلەپتە پۈتۈن ئەجرىمىز بىكارغا كەتتى، دەپ تېرىكشكە باشلىغان بولساممۇ، لېكىن كېيىن، ئەجەببا خۇدا مەن چۈشەنمەيدىغان بىر شەكىلدە بىزنى بۇ يەرگە ئەكىلىپ دوختۇر سانتياگو بىلەن كۆرۈشتۈرگەن بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدىم.

شوپۇرۇم مەنسۇر ئۇ كۈنى ئەتىگەنلىكى بىزنى ۋاھ يېزىسىغا ئېلىپ قايتتى. چوڭ يولدىن ئۆيمىزنىڭ كوچىسىغا بۇرۇلغاندا، بىنايمىزنىڭ كۈلرەك تېمى دەل-دەرەخلەر ئارىسىدىن كۆرۈنۈشكە باشلىدى. ئادەتتە، ئادەملەرگە كۆرۈنمەسلىكىنى ئارزۇ قىلغان چاغلىرىمدا بۇ ئۆيۈمدە پاناھلىنىشنى ياخشى كۆرەتتىم. لېكىن، بۈگۈن ئۆيىمىزدە بىر ئۆزگىرىش باردەك، ئۇ يەردە ماڭا بىر ئىش بولىدىغاندەك ھېس قىلىشقا باشلىدىم.

ماشىنا قورۇنىڭ ئۇزۇن يولىدا كېتىۋاتقاندا مەنسۇر بىرنەچچە قېتىم سىگنال بەردى. خىزمەتچىلەر دەرۋازىغا يۈگۈرۈپ كېلىپ، ماشىنىنىڭ ئەتراپىغا ئولاشتى. ھەممەيلى بىر ئېغىزدىن، بالا قانداق، ياخشىمۇ؟ دەپ سورىشاتتى.

شۇنداق، ماخمۇد ياخشى بولۇپ قالدى، دەپ ئۇلارنى خاتىرجەم قىلدىم. لېكىن، مېنىڭ خىيالىم بىزنى قارشى ئالغۇچىلاردا ئەمەس، خۇدانى تېپىشىم ئۈچۈن ماڭا كۆرسىتىلگەن يېڭى يولدا ئىدى. بۇ يېڭى يولنى ياخشى چۈشىنىۋېلىش ئۈچۈن ئالدىراپ ياتاق ھۇجرامغا چىقتىم. ھەرقانداق بىر مۇسۇلماننىڭ خۇدانى ئۆز ئاتىسى دەپ چۈشەنمەيدىغانلىقىنى بىلەتتىم. بالا ۋاقتىمدىن بېرى ماڭا خۇداغا ئائىت بىلىمنىڭ پەقەت بەش ۋاق ناماز، قۇرئاننى ئوقۇش ۋە ئوقۇلغانلار ئۈستىدە ئويلاش بىلەن قولغا كېلىدىغانلىقى ئېيتىلغانىدى. لېكىن، دوختۇر سانتياگونىڭ

سۆزلىرى قۇلاقلىرىمدىن كەتمەيتتى. خۇدا بىلەن سۆزلىشىڭ،
ئۇنىڭغا ئاتىڭىز بىلەن سۆزلەشكەندەك مۇراجىئەت قىلىڭ.
ھۇجرامدا تەنھا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ ئۇنى ئاتا دەپ
توۋلاشقا تىرىشتىم. ھېچ جاۋاب بولمىدى. ئۈمىدسىزلىك
ئىچىدە ئورنۇمدىن تۇردۇم. دەرۋەقە بۇ كۈلكىلىك ئىش ئىدى
ھەمدە ئۇ ئۇلۇغ زاتنى ئۆز سەۋىيىمىزگە چۈشۈرۈشكە تىرىشىش
بىلەن گۇناھ سادىر قىلغان بولمامدۇق؟ ئۇ كېچە كاللام
مۇرەككەپ ئويلار بىلەن قالايمىقانلىشىپ ئۇيقۇغا كېتىپتەن.
بىرنەچچە سائەتتىن كېيىن ئويغاندىم. تۈن يېرىمدىن
ئۆتكەنىدى. بۈگۈن تۇغۇلغان كۈنۈم ئىدى. دېكابىرنىڭ ئون
ئىككىسى، قىرىق يەتتە ياشقا تولغان كۈنۈم ئىدى. بىردىن
ھاياجانلىنىپ كەتتىم. بۇ ھاياجانلىق بالىلىقىمدا، ياشلىق
دەۋرىمدە باغچىمىزدا تەنتەنە قىلىشقان چالغۇچىلارنى ۋە
ئەتىدىن كەچكىچە ئۆيىمىزگە كىرىپ چىقىدىغان
ئۇرۇق-تۇغقانلىرىمىزنى ئەسلەشتىن پەيدا بولغان ھاياجانلىق
ئىدى. لېكىن، بۈگۈن ئۇنداق خۇشاللىق تەنتەنە بولمايتتى.
بەلكىم تېلېفون بىرنەچچە قېتىم جىرىڭلىشى مۇمكىن ئىدى.
ئىھ، ئۇ بالىلىق كۈنلىرىمنى نەقەدەر سېغىناتتىم! ئاپام
بىلەن دادامنىڭ ئەڭ ياخشى چاغلىرىنى ئەسلەشكە تىرىشتىم.
ئاپام گۈزەل، مېھرىبان بىر خانىشەك ئايال ئىدى. دادامنىڭ
ھىندىستان ھۆكۈمىتىدىكى يۇقىرى مەرتىۋىسى مېنى ھەمىشە
پەخىرلەندۈرەتتى. ئۇنىڭ رەتلىك كىيىنىپ، ئىدارىسىغا
مېڭىشتىن ئاۋۋال ئەينەكنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ سەللىسىنى
تۈزەشتۈرۈشى، قويۇق قاشلار تېڭىدە كۈلۈمسىرەپ تۇرىدىغان
كۆزلىرى، بۇركۇت تۇمشۇقىدەك قاڭشارلىرى، ھەيۋەتلىك تۈس
يېرىپ تۇرغان چىرايى ھېلىمۇ كۆز ئالدىمىدىن كەتمەيتتى.
ئەڭ مۇھىم خاتىرىلىرىمدىن بىرى، ئۇنى ئىشخانىسىدا

كۆرگەن كۈنلىرىم ئىدى. ئۇ زامانلاردا ئوغۇللار قىزلاردىن ئۈستۈن قارالسۇمۇ، دادام پۈتۈن بالىلىرىنى ئوخشاش مېھىر-مۇھەببەت بىلەن سۆيەتتى. گۈدەك ۋاقتلىرىمدا، كۆپ قېتىم ئۈنىگەندىن بىر نەرسە سوراش ئۈچۈن ئىدارىسىغا بېرىپ ئىشك ئالدىدا كۈتۈپ ئولتۇراتتىم. دادامنىڭ خىزمىتىگە دەخلى قىلىشنى خالىمىغانلىقىم ئۈچۈن ئىشكىنىڭ ئارىلىقىدىن بېشىمنى تىقىپ ئۈنىگەن قارايتتىم. ئۇ مېنى كۆرۈپ قالسا شۇ ھامان سىياھ سۈمۈرىدىغان قەلىمىنى ئۈستەلگە قويۇپ، ئورۇندۇقىغا يۆلەنگۈنچە مېنى قېچچا، دەپ چاقىراتتى. مەن يەرگە قارىغىنىمچە ئاستا-ئاستا ئۇنىڭ يېنىغا قاراپ ماڭاتتىم. ئۇ كۈلۈمسىرەپ، يېنىدىكى ئورۇندۇققا قولىنى ئاستا ئۇرۇپ،
— كەل تاتلىقىم، بۇ يەردە ئولتۇر — دەيتتى. ئاندىن كېيىن بىر قولى بىلەن مېنى قۇچاقلاپ ئۆزىگە تارتاتتى ۋە مۇلايىم ئاۋاز بىلەن،
— ھە، گەپ قىل قوزام، نېمىگە كەلدىڭ؟ — دەپ سورايتتى.

دادام ھەر دائىم شۇنداق ئىدى. ئۇنى ئاۋازە قىلساممۇ ئاچچىقلانمايتتى. بىرەر مەسىلە ياكى بىرەر سوئال بولسا، ھەرقانچە ئىشى بولسىمۇ، ئىشنى بىر ياققا قويۇپ، پۈتۈن دىققىتىنى ماڭا بېرىشكە تەييار ئىدى...

ئورۇنۇمدا يېتىپ، مانا شۇ شىرن خىياللار ئىچىدە ۋاقىتنىڭ يېرىم كېچىدىن ئېشىپ كەتكەنلىكىنى بىلمەي قاپتىمەن. ئاھ، رەھمەت ساڭا، دەپ خۇداغا ئۈنلۈك ئىلتىجا قىلدىم. راستتىنلا خۇدا بىلەن سۆزلەشكىلى بولارمۇ؟

بىردىنلا ئىچىمدە بىر ئۈمىد نۇرى يورىدى. خۇدا ھەقىقەتەن بىر ئاتغا ئوخشاش بولسا، قانداق بولار؟ مېنىڭ بۇ دۇنيادىكى ئاتام، سوئاللىرىمنى ئاڭلاش ئۈچۈن ھەرقانداق

ئىشنى بىر ياققا قايرىپ قوياتتى. ئەرشتىكى ئاتاممۇ شۇنداق...
ھاياجانلانغان ھالدا ئورنۇمدىن تۇرۇپ، گىلەم ئۈستىدە
تىزلاندىم. كۆزلىرىمنى كۆككە تىكىپ، ئىچىمدە پەيدا بولۇۋاتقان
يېڭى ۋە تولۇق بىر چۈشەنچ بىلەن خۇدانى ئاتا! دەپ
توۋلىدىم.

بۇ ئىلتىجايىمدىن كېيىن نېمە ۋەقە بولىدىغانلىقىنى
ئۆزۈممۇ بىلمەيتتىم.

بىر قارارغا كېلىش

ئى ئاتا،... ئاتام خۇدا... دەپ خۇدۇكسىنغان ھالدا يۇقىرى ئاۋاز بىلەن ئۇنىڭ ئىسمىنى چاقىردىم. ئۇنىڭغا كۆڭلۈمدىكى سۆزلەرنى قىلىشقا تىرىشتىم. كېيىن بىردىنلا ئىچىمدىكى خۇدۇكسىنىشلار چىقىپ كەتكەندەك، خۇدانىڭ سۆزۈمنى ئاڭلىغانلىقىغا، بۇ دۇنيادىكى ئاتام مېنىڭ سۆزلىرىمنى ھەر دائىم ئاڭلاپ تۇرغىنىدەك خۇدانىڭمۇ ئاڭلايدىغانلىقىغا ئىشىنىشكە باشلىدىم.

ئىشەنچىم تېخىمۇ ئېشىپ، ئاتا، ئى مېنىڭ خۇدا ئاتام دەپ توۋلىدىم. كارىۋىتىمنىڭ يېنىدىكى كىچىك گىلەم ئۈستىدە تىزلىنىپ ئىلتىجا قىلىپ ئولتۇرۇپ بۇ يوغان ئۆيىنىڭ ئىچىدە بىردىن ئۆزۈمنىڭ يالغۇز ئەمەسلىكىنى سەزدىم. خۇدا مەن بىلەن بىللە ئىدى. مەن بۇنىڭدىن ھۇزۇرلىناتتىم، گويا ئۇنىڭ مېھىر-شەپقەت ۋە رەھىمدىللىكىگە تولغان كۆزلىرىنى كۆرۈۋاتقاندەك بولىدۇم. خۇدا ماڭا شۇ قەدەر يېقىن ئىدىكى، ئۇنىڭ قولى بېشىمدا تۇرغاندەك ھېس قىلاتتىم. كېچىك بىر قىز ئاتىسىنىڭ ئاياغلىرى تۈۋىدە قانداق ئولتۇرسا، مەنمۇ گويا شۇنداق ئولتۇرۇپ، بېشىمنى ئۇنىڭ تىزلىرى ئۈستىگە قوياتتىم. ئۇرۇندىن ئۇزۇن تىزلىنىپ ئولتۇردۇم. ئىچ-ئىچىمدىن ئاتا دەپ، ئۇنىڭ مېھىر-شەپقىتىگە سىغىناتتىم. ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىشەتتىم، ئۇنى بۇرۇن تونۇمىغانلىقىم ئۈچۈن ئۇنىڭدىن ئەپسۇس سورايتتىم. ئۇنىڭ رەھىم-شەپقىتى ۋە مېھرىبانلىقى مېنى يەنە باغرىغا ئالغانىدى.

شۇ ئەسنادا، مېھىر-شەپقەتكە تولغان بۇ ھۇزۇرنىڭ ھېلىقى خۇشپۇراقلا بىلەن تولغان كۈندىكى، يەنى باغچەمدە

ھېس قىلغان ھۇزۇرنىڭ دەل ئۆزى ئىكەنلىكىنى چۈشەندىم. بۇ، ئىنجىلنى ئوقۇۋاتقىنىمدا مېنى ھاياجانلاندۇرغان ھۇزۇرنىڭ دەل ئۆزى ئىدى.

ئاتا، كاللام ئىشلىمەي قالدى، نېمە قىلىشىمنى بىلمەيمەن. ماڭا تۇغرا يول كۆرسەتكەيسەن، دېدىم. كارىۋىتىمنىڭ يېنىدىكى ئۈستەلگە قولۇمنى ئۈزۈپ، ئۇ يەردە تۇرغان قۇرئاننى ئالدىم. بىر قولۇمدا ئىنجىل، يەنە بىر قولۇمدا قۇرئاننى ئېگىز كۆتۈرۈپ: ئەي ئاتا، بۇلاردىن قايسىسى سېنىڭ سۆزۈڭ؟ دەپ سورىدىم.

شۇ چاغدا ئاجايىپ بىر ئىش بولدى. شۇ كۈنگىچە بۇنداق بىر ئىشنى ئۇچراتمىغانىدىم. قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدىن كەلگەن بىر ئاۋازنى ئاڭلىدىم. بۇ ئاۋاز گويىا كاللامنىڭ ئىچىدىن چىقىۋاتاتتى. ماڭا سۆزلەۋاتاتتى. مەن ئۇنىڭغا قۇلاق سالدىم، ئۇنىڭدا بىر يېڭىلىق، رەھىم-شەپقەت ۋە بىر ئىقتىدار بار ئىدى.

— قايسى كىتابتا مېنى ئاتاڭ دەپ تونۇدۇڭ؟

— ئىنجىلدا — دەپ جاۋاب قايتۇردۇم.

باشقا گەپ قىلىشنىڭ ھاجىتى يوق ئىدى. ئەمدى قايسى كىتابنىڭ ئۇنىڭ كىتابى ئىكەنلىكىگە ئىشەندىم. قول سائىتىمگە قاراپ چۆچۈپ كەتتىم. ئارىدىن ئۈچ سائەت ئۆتكەندى. ئۆزۈمنى ھارغىنلىق ھېس قىلىدىم. دۇئا قىلغۇم، ئىنجىلنى ئوقۇغۇم كېلەتتى. چۈنكى، بۇ كىتابنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن ئاتامنىڭ ماڭا گەپ قىلىدىغانلىقىغا ئىشەنتتىم. ئاخىرى ياتقىمغا كىردىم. ئەتىسى خىزمەتچىلىرىمگە مېنى بىئارام قىلماسلىقىنى ئېيتىپ، ئىنجىلنى تۇتقىنىمچە دۇئاغا يۆلىنىپ ئولتۇردۇم ۋە ئىنجىلنىڭ «ماتتا» قىسمىنىڭ بىرىنچى

بابىنى ئېچىپ، قىزىقىپ ئوقۇشقا باشلىدىم.

خۇدانىڭ ئۆز بەندىلىرى بىلەن چۈشلىرىدە سۆزلەش كىنىنى ئوقۇپ ھېسسىياتىم يەنە قوزغالدى. «ماتتا» قىسمىنىڭ بىرىنچى بابىدا خۇدا بەش قېتىم بەندىلىرى بىلەن شۇنداق سۆزلەشكەندى، يەنى مەرىمەنىڭ ئېيتقانلىرىنىڭ توغرىلىقىنى قوللاش ئۈچۈن خۇدا يۈسۈپ بىلەن سۆزلەشكەن، شەرق ئەللىرىدىن كەلگەن ئۆلىمالارنى ھىرودخاندىن ساقلىنىشى ئۈچۈن ئۇلارنى ئاگاھلاندۇرغان، شاكچىك ئەيسانىڭ خەتەردىن ساقلىنىشى ئۈچۈن ئۈچ قېتىم يۈسۈپ بىلەن سۆزلەشكەندى.

ھازىر ئىنجىل قولۇمدىن چۈشمەيتتى. ھەر قېتىم ئىنجىلنى ئوقۇسام ئۇ مېنى خۇدا بىلەن تېخىمۇ يېقىن بىر ئالاقە ئورنىتىشقا ئىلھاملاندۇراتتى ۋە ئىنتىلدۇرەتتى. ئۆزۈمنى تۆت كۈچىنىڭ ئاغزىدا تۇرغاندەك ھېس قىلاتتىم. شۇ ۋاقىتقىچە خۇدانى ئاتا دەپ تونۇمىغانىدىم. ئىچىمدە قوزغالغان ھېسسىياتلار ئۆزۈمنى خۇدا ئەۋەتكەن ئەيسا مەسھكە پۈتۈنلەي تاپشۇرۇشقا ئۈندەيتتى. ئەگەر ئۇنداق قىلمىسام بۇ يېڭى تونۇغان خۇدانى رەت قىلغىنىم تۈزۈك ئىدى. چۈنكى، خۇدا مەندىن يېرىم-يارتا ئېتىقاد تەلەپ قىلمايتتى.

يېقىن كىشىلىرىم بولسا ئەيسا بىلەن مۇناسىۋەت قىلىشىمنى خالىمايتتى. بۇنى ياخشى بىلەتتىم. بۇرۇن ئۆتكەن مەلۇم بىر كۈن ئېسىمگە كەلدى. بىرقانچە يىللارنىڭ ئالدىدا دادام بىلەن ئىككىلەن ئائىلىمىزگە تەۋە بولغان مەسچىتكە بارغانىدۇق. مەسچىتنىڭ ئېگىز گۈمبەزلىك پەشتىقى ئاستىدا تۇرغىنىمىزدا دادام قولۇمدىن تۇتۇپ تۇرۇپ زور خۇشاللىق ۋە ھاياجان بىلەن ئائىلىمىزدىن يىگىرمە ئەۋلاد كىشىنىڭ بۇ

مەسچىتىتە ناماز ئوقۇغانلىقىنى ئېيتىپ،

— بۇنداق ئەسرلەر گۇۋا بولغان بىر ھەقىقەتكە مەنسۇپ بولۇش سەن ئۈچۈن نەقەدەر يۈكسەك بىر شەرەپ، شۇنداقمۇ؟ مېنىڭ كىچىك قېپچام — دېگەندى.

قىزىم تونى ئېسىمگە كەلدى. بۇ ياش ئايال دەرۋەقە غەمكىن ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ مېنىڭ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىمنى ئاڭلاپ قالسا!... ئۇندىن باشقا يىراقتا تۇرىدىغان باشقا بالىلىرىمۇ بار ئىدى. ئەيسا مەسھكە ئۆزۈمنى تاپشۇرسام، ئۇلار مېنى ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىسى بولدى دەپ، مەندىن خاپا بولۇشاتتى. ئەلۋەتتە پاتخ تاغامچۇ! ئۇ مەن تۇغۇلۇپ تۆتىنچى يىلنىڭ تۆتىنچى ئاي، تۆتىنچى كۈنىدە، يەنى قۇرئاننى ئوقۇشقا باشلىغان بىرىنچى كۈنۈمدە ماڭا خۇشاللىققا تولغان نەزىرى بىلەن قارىغانىدى. ئۇندىن باشقا ئەمىنە ھاممام! باشقا تۇغقانلىرىمچۇ! 100 گە يېقىن تاغلىرىم، چوڭ دادىلىرىم، ھاممىلىرىم، چوڭ ئاپىلىرىم ۋە بىر نەۋرە قېرىنداشلىرىم بار ئىدى. بىزنىڭ پاكىستاندىكى ئائىلىمىز پۈتۈن ئۇرۇق-جەمەتنى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى. ئائىلىنىڭ ھەربىر ئەزاسى بىر-بىرىگە جاۋابكار ئىدى. ئەيساغا ئېتىقاد قىلسام، كوچا سۈيۈرىدىغانلار بىلەن باراۋەر ئورۇنغا چۈشۈپ قالغان بولۇپ ھېسابلىناتتىم. ھەر جەھەتتىن بۇ چوڭ ئائىلىمىزنىڭ شەرىپىگە نۇقسان يەتكۈزەتتىم. مەسىلەن، بىر نەۋرە ھەدە-سىڭىللىرىمنىڭ نىكاھلىنىش ئىمكانىيەتلىرىگە نۇقسان يەتكۈزەتتىم. چۈنكى، مېنىڭ قارارىم ئۇلارنىڭ تۇرمۇشلىرىغا داغ تەككۈزەتتى.

لېكىن، ھەممىدىن يامىنى نەۋرەم ماخمۇدقا قانداق بولار، دەپ ئەنسىرەيتتىم. ماخمۇدنىڭ دادىسى كاللامغا كىرىۋالدى. ئۇ ئاچچىقى يامان بىر ئادەم ئىدى. ئەيسا مەسھكە ئەگىشىشكە

قارار قىلسام، بالىغا قاراشقا لايىقە تىزلىكىمنى باھانە قىلىپ، ماخمۇدى مەندىن تارتىپ ئەكىتىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇ كۈنى ھۇجرامدا جىمجىت ئولتۇرۇپ ئىنجىلنى ئوقۇدۇم ۋە ئويلاندىم. ئويلانغىنىم پارە-پارە بولاتتى. ئۇرۇق-جەمەتمگە كەلتۈرىدىغان ئازابلارنى ئويلاپ چىدىماي يىغلىۋەتتىم. كېيىن ئورنۇمدىن تۇرۇپ، يەلكەمگە شارىپا ئارتقىنىمچە باغچىغا چىقتىم. ئۇ يەر مېنىڭ پاناھگاھىم ئىدى. ئۇ يەردە بىئارام بولماي ئويلانالايتتىم.

شېغىللىق يولدا كېتىۋېتىپ،

— ئى رەببىم، — دېدىم،

— سەن راستتىنلا مېنىڭ ئائىلەمدىن ۋاز كېچىشىمنى

خالامسەن؟

مېھىر-شەپقەتكە تولغان خۇدا مېنىڭ باشقىلارغا ئازاب چەكتۈرۈشۈمنى خالامدۇ؟ بۇ ئۈمىدسىزلىكنىڭ قاراڭغۇلۇقىدا ئەيسا مەسھنىڭ سۆزلىرى ئېسىمگە كەلدى. بۇ سۆزلەرنى ھېلىلا ئىنجىلنىڭ «ماتتا» قىسمىدىن ئوقۇغانىدىم:

«ئاتا-ئانىسىنى مەندىنمۇ ئەزىز كۆرىدىغانلار مېنىڭ شاگىرتىم بولۇشقا لايىق ئەمەس. ئۆز نەپسىدىن كېچىپ، ئازاب تارتىشقا، ھەتتا قۇربان بولۇشقا تەييار بولمىغانلارمۇ مېنىڭ شاگىرتىم بولۇشقا لايىق ئەمەس». (ئىنجىل: «ماتتا» 10-باب، 37-، 38- ئايەتلەر)

ئەيسا مەندىن يېرىم-يارتا ئېتىقاد تەلەپ قىلمايتتى. ئۇنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى تولۇق ئېتىقاد ۋە ئالجاناپ مېھىر-مۇھەببەت ئىدى. بۇ سۆزلەر مېنى بىئارام قىلىدىغان ۋە

قاتتىق تەلەپچان، مەن ئاڭلاشنى خالىمايدىغان سۆزلەر ئىدى. بەس! بۇ پېسىمغا ئارتۇقچە بەرداشلىق بېرەلمەيتتىم. ئويلاپ ئولتۇرمايلا ئۆيگە كىرىپ، مەنسۇرنى چاقىرتتىم. ھودۇققان ھالدا كىرىپ كەلگەن خىزمەتچىمگە ھازىرلا راۋالپىندىگە بىرنەچچە كۈنلۈك بارىدىغانلىقىمنى ئېيتتىم ۋە مەن بىلەن ئالاقىلىشىشقا توغرا كەلسە، قىزىمنىڭ يېنىدا بولىدىغانلىقىمنى ئىزاھلىدىم. مەنسۇر مېنى ماشىنا بىلەن راۋالپىندىگە ئېلىپ باردى. ئۇ يەردە بىرنەچچە كۈن ماگىزىنلارنى ئايلاندىم. ماخمۇدقا ئويۇنچۇقلار، ئۆزۈمگە بولسا پەدەز بۇيۇملار ۋە كىيىم-كېچەكلەرنى ئالدىم. بۇ ئېلىم-سېتىم دۇنياسىغا چۆككىنىمدە خۇدانىڭ شەپقەتلىك ھۇزۇرىدىن ئاستا-ئاستا يىراقلىشىشقا باشلىدىم. ئاخىرى ئۆيىمىزگە قايتىپ كەلدىم. ئەيسا مەسھكە ئەگىشىش-ئەگەشمەسلىك قارارىغا تېخى كېلەلمىگەندىم.

بىر كۈنى ئاخشىمى ھۇجرامدا ئوتنىڭ ئالدىدا دەم ئېلىپ ئولتۇرۇپ، ئىنجىلنى يەنە قولۇمغا ئالدىم. ماخمۇد يېتىپ قالغانلىقى ئۈچۈن ھۇجرا جىمجىت ئىدى. باغچە تەرەپتىن چىققان شامال دېرىزىلەرنى تاراقشىتاتتى. ئوچاقتىكى ئوت بەزىدە چارسىلداپ كۆيسە، بەزىدە جىمىپ قالاتتى.

ئىنجىلنىڭ «ۋەھى» قىسمىغىچە ئوقۇپ چىققاندىم. ئەمدى ئاخىرقى قىسمىنى ئوقۇشقا باشلىدىم. چۈشىنىش تەس بولسىمۇ، ئوقۇغانلىرىم ماڭا خېلىلا تەس قىلدى. گويا قېلىن ئورمانلار ئارىسىدا بىرى ماڭا يول كۆرسىتىۋاتقان دەك تۇيۇلاتتى. بىردىنلا بىر جۈملە سۆزگە كۆزۈم چۈشتى. ئوقۇغانلىرىمنىڭ تەسىرىدىن بېشىم ئايلىناتتى. ئىنجىلنىڭ «ۋەھى» قىسمىنىڭ ئۈچىنچى بابىنىڭ 20- ئايىتىنى ئوقۇدۇم:

«ئاڭلا، مەن ھازىر ئىشىك ئالدىدا تۇرۇپ، ئىشىكنى قېقىۋاتمەن. ئەگەر بىرى ئاۋازىمنى ئاڭلاپ، ئىشىكنى ئاچسا، ئۇنىڭ يېنىغا كىرمەن. ئۇنىڭ بىلەن غزالنىمەن، شۇنداقلا ئۇمۇ مەن بىللە غزالنىندۇ».

ھەيرانلىقتىن ئاغزىم ئېچىلىپلا قالدى. كىتاب قۇچقىمغا چۈشۈپ كەتتى.

بۇ مەن كۆرگەن، يەنى ئەيسا مەسىھ بىلەن بىر داستىخاندا بولغان چۈش ئىدى. بۇ چۈشنى كۆرگەندە، ئىنجىلدىن خەۋىرىم يوق ئىدى. كۆزلىرىمنى يۇمدۇم. ئەيسانى يەنە ئالدىمدا، ئۈستەلدە ئولتۇرغان ھالدا كۆرگەندەك بولدۇم. ئۇنىڭ تەبەسسۇم چىرايىدىن خۇش كېلىپسىز دېگەن مەنە چىقىپ تۇراتتى. ئاتىدا بولىدىغان ئۇلۇغلىق ئۇنىڭدىمۇ بار ئىدى. بۇ ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا مۇناسىپ بولغان ئۇلۇغلىق ئىدى. شۇ ۋاقىتتا مەن چۈشۈمنىڭ خۇدادىن كەلگەنلىكىنى چۈشەندىم. يول ئوچۇق ئىدى:

يا ئۇنى قوبۇل قىلىشىم كېرەك، يا رەت قىلىشىم كېرەك، ياكى ئىشىكنى ئېچىپ ئۇنى ھاياتىمغا داۋاملىق دەۋەت قىلىشىم كېرەك، ياكى بولمىسا ئىشىكنى تاقىۋېتىشىم كېرەك. دېمەك، يا ماقۇل ياكى ياق، دەپ قارارىمنى بىلدۈرۈشۈم كېرەك ئىدى.

قارارىمنى بىلدۈردۈم.

ئوتنىڭ ئالدىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ،

— ئى خۇدا، ساڭا مەنسۇپمەن، ھاياتىمغا ئىگە بول. ئۆزۈمنى پۈتۈنلەي ساڭا تاپشۇردۇم، — دېدىم. بۇ قارارىمنىڭ تاقىۋېتىشى قانداق بولار دەپ قايغۇمۇ قىلمىدىم، باشمۇ

قاتۇرمىدىم، . شۇ پەيتتە ھاياتىمنىڭ ئەيسا مەسھنىڭ پاناھىدا ئىكەنلىكىدىن خاتىرجەم ئىدىم.

خۇشاللىقتىن ئۆزۈمنى يوقاتقاندىم. بىرنەچچە كۈن ئىچىدە ھەم خۇدا ئاتىمىز بىلەن ھەم ئۇنىڭ مۇقەددەس ئوغلى بىلەن تونۇشقانىدىم. ئورنۇمدىن تۇرۇپ كارىۋىتىمىنى تۈزەشتۈرۈدۈم. تۈرلۈك خىياللار كاللامدىن بىر-بىرىنى قوغلىشىپ ئۆتەتتى. ھاياجانلىناتتىم. بۇ يولدا يەنە بىر قەدەم ئىلگىرلىشىم كېرەكمىدۇ؟ ئىنجىلنىڭ ئەلچىلەرنىڭ ئىشلىرى قىسمىدا، ئەيسا مەسھنىڭ شاگىرتلىرىنىڭ مۇقەددەس روھقا تولغانلىقىنى ئوقۇغانىدىم. مەنمۇ مۇقەددەس روھقا تولۇشۇم كېرەكمىدۇ؟ بېشىمنى ياستۇققا قويۇۋېتىپ،

— ئى رەب، ماڭا يول كۆرسىتىدىغان سەندىن باشقىسى يوق، مۇقەددەس روھىڭغا تولۇشۇمنى تەلەپ قىلساڭ، مەنمۇ سېنىڭ تەلپىڭنى خالايمەن ۋە ئۇنىڭغا تەييارمەن، — دېدىم. كېيىن ئۆزۈمنى ئۇنىڭ ئىلكىگە تاپشۇرغىنىمغا ئىشىنىپ ئۇيقۇغا كەتتىم.

1966-يىلى 24-دېكابىر ئەتىگەنلىكى ئويغانسام تالا تېخى قاراڭغۇ ئىدى. ئىچىمدە بىر ئۈمىد قوزغۇلىۋاتاتتى. سائەتنىڭ فوسفورلۇق سىرتىلىكىسى سائەت ئۈچ بولغانلىقىنى كۆرسىتىپ تۇراتتى. ھۇجرا سوغۇق ئىدى. لېكىن، ۋۇجۇدۇم ھاياجانلىققا تولغانىدى.

كارىۋاتتىن چۈشۈپ سوغۇق گىلەم ئۈستىگە تىزلاندىم. كۆزلىرىمنى گۇيا يوغان بىر نۇرغا قاراۋاتقاندىكە كۆككە تىكىپ، قوللىرىمنى ئېگىز كۆتۈردۈم. ئىسسىق كۆز ياشلىرىمنى تاراملىتىپ تۇرۇپ خۇداغا يېلىندىم:

— ئى، خۇدا ئاتا، مېنى مۇقەددەس روھىڭغا تولدۇرغايىسەن.

ئىنجىلنى قولۇمغا ئېلىپ بۇ ئايەتنى ئوقۇدۇم:

«يەھىيا پەيغەمبەر پۇقرالارنى سۇغا چۆمۈلدۈردى،
سىلەر بولساڭلار، بىرنەچچە كۈن ئىچىدە خۇدانىڭ
مۇقەددەس روھىغا چۆمۈلدۈرۈلسىلەر». (ئىنجىل:
«ئەلچىلەرنىڭ پائالىيەتلىرى» 1-باب، 5-ئايەت)

— ئىى رەببىم ئەگەر بۇ سۆزلىرىڭ توغرا بولسا، ئەمدى
مېنى مۇقەددەس روھىڭغا چۆمۈلدۈرگەيسەن، — دېدىم، ۋە
سوغۇق يەرگە دۈم يېتىپ يىغلىدىم.

— ئىى رەببىم — دەپ ئۆكسۈدۈم، — بۇ يەردە مۇشۇنداق
ياتمەن، ۋۇجۇدۇمغا مۇقەددەس روھىڭ چۈشكىچە بۇيەردىن
تۇرمايمەن. ئىچىم شۇئان بىر-بىرىگە گىرەلىشىپ كەتكەن
ھۈرمەت، ھەيرانلىق ۋە قورقۇنۇچ ھېسسىياتلىرى بىلەن
تولىدى. چۈنكى جىمجىت قاراڭغۇ ھۇجرىدا ئۇنىڭ دىدارىنى
كۆردۈم. دېڭىز ئوكيانلارنىڭ شاۋقۇنلۇق دولقۇنلىرىنى
ئەسلىتىدىغان دولقۇنلارنىڭ ئىچىمدە جۇش ئۇرۇپ، بېشىمدىن
پۇت-قوللىرىمنىڭ ئۇچلىرىغىچە بىرىنىڭ كەينىدىن بىرى
كېلىپ روھىمنى يۇيۇپ تازىلاۋاتقاندەك ھېس قىلدىم.

كېيىن بۇ كۈچلۈك دولقۇنلار ئاستا-ئاستا بېسىلدى.
ئۆزۈمنى باشتىن-ئاياغ پاك ھېس قىلدىم ھەمدە شۇئان
ئىچىمدە بىر خۇشاللىق جۇش ئۇردى. مەن يۇقىرى ئاۋاز بىلەن
خۇداغا شۈكۈر ئېيتىشقا ۋە ئۇنى ئۇلۇغلاشقا باشلىدىم.

بىرنەچچە سائەتتىن كېيىن رەب مېنى گويا ئورنۇمدىن
دەس تۇرۇشقا دەۋەت قىلاتتى. دېرىزەمدىن تاڭ سۈزۈلگەن
لىكىنى كۆردۈم. كارىۋىتىمغا قايتىپ كېلىپ،

— ئىى رەببىم، — دەپ دۇئا قىلدىم، — سەن ۋەدە

قىلغان جەننەت بۇنىڭدىنمۇ ئۈستۈن بولماس. سېنى تونۇش خۇرسەنلىكىنىڭ دەل ئۆزىدۇر. ساڭا يېقىن بولۇش ئىناقلىقىنىڭ دەل ئۆزىدۇر. جەننەت دېگەن مانا شۇ بولسا كېرەك.

شۇ سەھەر پەقەت ئىككى سائەت كۆز يۇمۇپتىمەن. بىر ئازدىن كېيىن خىزمەتچىلىرىم كىيىنىشىمگە ياردەم قىلىش ئۈچۈن ھۇجرامغا كىرىشتى. بۈگۈن ھاياتىمدا بىرىنچى قېتىم ئۇلارغا كىنايە گەپ قىلىمىدىم. كۈن يورۇقى چۈشۈپ تۇرغان ھۇجرام بىر خىل ھۇزۇر ۋە راھەتلىككە تولغانىدى. رايىشەم شۇ كۈنگىچە قىلىپ باقمىغان بىر ئىشنى قىلغانىدى، يەنى ئۇ چېچىمنى تاراۋىتىپ بىر يېقىملىق ئاھاڭغا غىڭشىشقا باشلىدى.

بۇ كۈنى ئىچىمدە جۇش ئۇرۇۋاتقان خۇشاللىقتىن ئالەمگە سىغماي، ئۆيدە ئۇياق-بۇياق ماڭدىم. ئىچىمدە دۇئالىرىم بىلەن خۇدانى ئۇلۇغلىدىم. چۈشكۈ تاماق يەۋاتقاندا ماخمۇد ماڭا قاراپ:

— ئاپا، بۈگۈن سىزگە نېمە بولدى؟ كۈلۈپلا يۈرىسىزغۇ؟ — دېدى.

مەن قولۇمنى ئۈزۈپ ئۇنىڭ قارا چاچلىرىنى سىلىدىم، كېيىن ئاشپەزگە:

— ئۇنىڭغا بىر ئاز ھالۋا بەر، — دېدىم، بۇ ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان تامىقى ئىدى. كېيىن مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىدە روزىدىستوۋو، يەنى ئەيسا مەسھنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرلەش بايرىمىنى مۇبارەكلەيدىغانلىقىمىزنى ماخمۇدقا ئېيتتىم.

— ئەيسا مەسھنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرلەش بايرىمىمۇ؟ — دەپ سورىدى ماخمۇد.

— شۇنداق، روزا ھېيتىمىزغا ئوخشاش ھېيت.

ماخمۇد بۇنى چۈشەندى. روزا دېگەن روزا تۇتۇش دېگەن بولۇپ، ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغانلار ھەر يىلى بىر ئاي كۈن چىققاندىن تارتىپ كۈن پاتقىچە روزا تۇتاتتى، يەنى ھېچنەرسە يېمەيتتى. ئىپتار ئۈچۈن ياخشى يېمەكلىكلەر تەييارلىناتتى. ھەر خىل تاتلىق-تۇرۇملار، مېۋە-چېۋىلەر، خىلمۇخىل قورۇملار، لەززەتلىك كاۋاپلار... ئەيسا مەسھنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرىلەش بايرىمىمۇ روزا ھېيتقا ئوخشاش بولىدۇ، دەپ ئويلايتتىم.

كۈتكەن كۈنى مېچەللەرنىڭ ئۆيىگە باردۇق، داۋىد ئىشكىنى ئېچىپ بىزنى قارشى ئالدى. ئۆيىدىن لەززەتلىك يېمەكلىكلەرنىڭ پۇرىقى كېلىپ تۇراتتى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا يەنە ئۆيىدىن كۈلكە ئاۋازلىرىمۇ ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

مەرھەمەت، مەرھەمەت دەپ داۋىد بىزنى بايرام خۇشاللىقىغا چۆمگەن مېھمانخانغا تەكلىپ قىلدى. مېھمانخاننىڭ بىر بۇلۇڭىدا ئالا-يېشىل يېنىپ تۇرغان لامپۇچكىلار بىلەن بېزەلگەن بىر تۈپ ئارچا دەرىخى تۇراتتى. يەنە بىر ئۆيىدە مېچەللەرنىڭ ماخمۇدتىن سەل چوڭراق بالىلىرىنىڭ كۈلكىلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. ماخمۇد خۇشاللىق ئىچىدە ئۇلارغا قوشۇلۇپ ئويناشقا باشلىدى.

مەن خۇشاللىقىمدىن ئۆزۈمنى تۇتۇۋالالمىدىم.

— داۋىد، — دېدىم، ئويلانمايلا ئۇنىڭ بىرىنچى ئىسمىنى چاقىرغانىدىم.

— مەن ھازىر ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىسى، مۇقەددەس روھقا چۆمۈلدۈم.

داۋىد ماڭا بىر ھازا تىكىلىپ تۇردى. ئۇ مېنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلىۋاتقاندىلا كۆزلىرى پارقىراپ كەتكەنىدى.

— مۇقەددەس روھقا چۆمۈلۈشنى سىزگە كىم ئېيتتى؟ —
دەپ سورىدى ئۇ. كېيىن خۇشاللىق بىلەن كۈلۈمسىرەپ،
خۇداغا مەدھىيە ئوقۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭ يۇقىرى ئاۋاز بىلەن
رەبىنى مەدھىيىلىگىنىنى ئاڭلىغان سىننوۋېي ئاشخانىدىن بىز
بار ئۆيگە يۈگۈرۈپ چىقتى. داۋىد يەنە سورىدى:

— بۇنى سىزگە كىم ئېيتتى؟

— ئەيسا مەسىھ ئېيتتى، — دەپ كۈلدۈم، —
ئىنجىلنىڭ «ئەلچىلەرنىڭ پائالىيەتلىرى» قىسمىدا ئوقۇدۇم.
مۇقەددەس روھقا چۆمۈلۈشنى خۇدادىن تەلەپ قىلدىم ۋە
ئۇنىڭغا مۇيەسسەر بولدۇم.

داۋىد بىلەن سىننوۋېي ھەيران بولۇشتى. سىننوۋېي مېنى
دەرھال قۇچاقلىۋالدى. خۇشاللىقتىن ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ياش
چىقىپ كەتتى. داۋىدمۇ شۇنداق بولدى. ئۈچىمىز ئۇ يەردە
بىر-بىرىمىزنى قۇچاقلاپ خۇداغا شۈكۈر ئېيتىپ مەدھىيە
ئوقۇشتۇق.

ئۇ كېچە خۇدانىڭ ھاياتىدا ھاسىل قىلغان پەۋقۇلئاددە
ئۆزگىرىشلىرىنى بىر خاتىرە دەپتەرگە يېزىشقا باشلىدىم. ئەيسا
مەسىھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىم ئەتراپقا تارقالغان ھامان
بېشىمغا نېمە بالا كېلىدىغانلىقىنى بىلمەيتتىم. لېكىن،
ئۆلۈشمە ھېچ بولمىغاندا كېيىنكىلەرگە ئۈلگە بولۇپ قالاتتىم.
ئۈستلىمىدە ئولتۇرۇپ مەندىكى بۇ ئۆزگىرىشلەرنى يېزىشقا
باشلاۋاتقىنىمدا، خۇدانىڭ ماڭا ياردەم قىلىۋاتقانلىقىنى
سەزدىم.

خۇدانىڭ ھۇزۇرىغا كىرىشنى ئۆگىنىش

شۇ ۋەقەلەردىن كېيىن مەن بىرقانچە كۈتۈلمىگەن ئىشلارغا يولۇقتىم. چۈشلەرنى كۆرەتتىم ۋە خىيالىي تەسەۋۋۇرلارنى قىلاتتىم. لېكىن، ئۇلار ھاياتىمنىڭ يېڭى پەۋقۇلئاددە باسقۇچىغا سەۋەبچى بولغان ئىككى چۈشۈمگە ئوخشىمايتتى. بىر كۈنى كارىۋاتتىمدا دەم ئېلىپ يېتىپ، رەببىم ھەققىدە ئويلاۋاتاتتىم. بىردىنلا ئۆزۈمنى دېرىزەمدىن سىرتقا ئۇچۇپ چىقىۋاتقاندا ھېس قىلدىم. دېرىزىنىڭ تۆمۈر شادىلىرى ئارىسىدىن قىسىلىپ ئۆتكەندەك ۋە بىردىنلا مەن ياتقان يەرنى ئېگىزدىن كۆرۈۋاتقاندا بولدۇم. مەن قورقۇپ ۋارقىرىۋەتتىم. ئېسىمنى يىغىۋېلىپ قارىسام كارىۋاتتا يېتىپتەمەن. سەل بىئارام بولۇپ، ھاسىراپ كەتتىم، پۇت-قوللىرىم كۈيۈشۈپ كەتكەندى. بىرئازدىن كېيىن يەنە تومۇرلىرىمغا قان يۈگۈردى.

— مەن نېمە بولدۇم، ئى رەببىم؟ — دەپ سورىدىم. مەن شۇنى چۈشەندىمكى، رەب ماڭا مەخسۇس بىر غايىبانە كارامەت كۆرسەتكەندى.

— مېنى كەچۈرگەيسەن، ئى رەببىم. لېكىن، بۇنداق ئالامەتلەر ئۈچۈن مەندەك بىر قورقۇنچاقنى تاللىدىڭ، — دەپ رەببىمگە ئۆزۈر ئېيتتىم.

شۇ كېچە بۇ ۋەقە يەنە تەكرارلاندى. لېكىن بۇ قېتىم خۇدا بىلەن سۆزلىشىپ، ئۇنىڭغا قورقمايدىغانلىقىمنى ئېيتتىم. دېرىزەمنىڭ شادىسىدىن كارىۋاتقا قايتىپ كەلگىنىمدە، بۇ ئالامەتنىڭ بىر خىل روھىي ساياھەت ئىكەنلىكىگە ئىشەنچ ھاسىل قىلغانىدىم.

— بىراق، بۇلارنى ماڭا نېمە ئۈچۈن كۆرسەتتىڭ، رەببىم؟
— دەپ سورىدىم.

ئىنجىلنى ئېچىپ، نامايان بولغان بۇ ئالامەتلەر ھەققىدە بىرەر نەرسە يېزىلغانمىدۇ، دەپ ئىزدىدىم. چۈنكى، بۇ ئالامەتلەرنىڭ خۇدانىڭ قۇدرىتىسىز بولمايدىغانلىقىغا شەك كەلتۈرمەيتتىم.

ئىنجىلنىڭ «ئەلچىلەرنىڭ پائالىيەتلىرى» قىسمىنىڭ 8-باب 39-ئايىتىدە ئوقۇغانلىرىم مېنى بۇ ئالامەتلەرگە تېخىمۇ ئىشەندۈردى. بۇ ئايەتتە، فىلىپنىڭ ئېفىئوپىيىلىك ئەمەلدارنى سۇغا چۆمۈلدۈرگەندىن كېيىن، مۇقەددەس روھ فىلىپنى بىردىنلا ئاشدود شەھىرىگە ئېلىپ كەتكەنلىكى يېزىلغانىدى.

كېيىن پاۋلۇسنىڭ «كورىنتلىكلەرگە يازغان ئىككىنچى خېتى» نى ئوقۇپ فىلىپ ھەققىدە ئوقۇغانلىرىمنى تەستىقلايدىغان بەزى سۆزلەرنى ئۇچراتتىم. بۇ خەتنىڭ 12-بابىدا پاۋلۇس خۇدادىن كەلگەن چۈشلەر ۋە ئۇنىڭ تەبىرى ھەققىدە توختالغىنىدا ئۆزىنىڭ ئۈچ قات ئاسمانغا چىقىپ كەتكەنلىكىنى يازغانىدى. پاۋلۇس ئالامەتنىڭ روھقا ئائىت ياكى ئىنسانلارغا ئائىت ئىكەنلىكىنى پەقەت خۇدانىڭ ئۆزىلا بىلىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى. مېنىڭ كۆرگىنىم مۇ مەندە پاۋلۇسنىڭ ئېيتقىنىدەك بىر تەسىر قالدۇرغانىدى. پاۋلۇس يەنە شۇنداق يازغانىدى:

«ئۇ يەردە بۇ كىشى تىل بىلەن ئىپادىلەپ بەرگىلى بولمايدىغان، ئىنسان تىلى بىلەن ئېيتىشقا بولمايدىغان سۆزلەرنى ئاڭلىغان».

مەنمۇ ئۆز تىلىم بىلەن ئېيتىپ بېرەلمەيدىغان سۆزلەرنى ئاڭلىدىم. لېكىن، كۆرگەنلىرىم زادى ئېسىمدىن چىقمايدۇ. بۇ

كەچۈرمىشلەرىمنىڭ بىرىدە بىر مۇنارنىڭ ئاسمانغا تاقاشقانلىقىنى كۆردۈم. كېيىن ئالدىمدا يۈزلىگەن ئىبادەتخانىلار ئايان بولدى، يېڭى، كونا ھەر خىل شەكىلدىكى بۇ ئىبادەتخانىلار ۋە ئاخىرىدا دۈم ياسالغان بىر ئىبادەتخانىنى كۆردۈم. ئۇزۇن ئۆتمەي، بۇ كۆرۈنۈش ئۆزگەردى. كېيىن نۇرغۇن شەھەرلەر كۆز ئالدىمدىن كىنو لىنتىسىدەك ئۆتۈشكە باشلىدى. يېڭى شەھەر مەركەزلىرى ۋە كونا يېزا بازارلىرىنى كۆردۈم. ئاسمان پەلەك بىنالار، مۇنارلار، ئاجايىپ-غايىب، لېكىن كۆزگە ئىسسىق كۆرۈنىدىغان ئۆيلەرنى بەش قولىدەك كۆرەلەيتتىم.

بىردىنلا، بىر قىزىل ئاتقا مىنىپ، قولىدا قىلىچ تۇتۇۋالغان بىر ئادەمنى كۆرۈپ يۈرىكىم سوقۇشتىن توختاپ قالغاندەك بولدى. ئات بۇلۇت توپلىرى تېگىدە تۆت ئايىقى يەرگە تەگمەي كېزىپ يۈرەتتى. بەزىدە بېشى بۇلۇتلارغا تېگىپ كېتىدىغاندەك كۆتۈرۈلسە، بەزىدە تۆت ئايىقى يەرگە تېگەي دەپ قالاتتى.

بۇ ئىشلارنى چۈشەنمىسەممۇ، ئۇنىڭ ماڭا مەخسۇس بىر سەۋەب بىلەن كۆرسىتىلگەنلىكىگە ئىشىنەتتىم.

ئىنجىلنى ئوقۇپ بۇرۇن ئۇچراتمىغان يېپيېڭى بىر غايىبانە ئالامەتلەرنى ئۇچراتتىم. ئىنجىلنىڭ «ۋەھى» قىسمىنى باشتىن-ئاياغ ئوقۇپ چىققىنىمدا بولسا، مەندە بىر ئۆزگىرىش بولۇشقا باشلىدى. كېيىن كىتابنى قوپ قويۇپ، ئوقۇغانلىرىم ئۈستىدە ئويلىنىشقا باشلىدىم. كۆزۈمنى يۇمسام ئۆزۈمنى ئەيسا مەسىھ بىلەن بىللە جەللىيەنىڭ تاشلىق يوللىرىدا يۈرگەندەك، پەلەستىندە ياشاۋاتقانداك ھېس قىلاتتىم. ئەيسا مەسىھ نۇتۇق سۆزلىگەندە، تەلىم بەرگەندە، تەلىملىرىنى ھەر كۈنى ئۆز ئەمىلىدە كۆرسەتكەندە،

مۇقەددەس روھنىڭ قۇدرىتىنى كىشىلەرگە نامايان قىلغىنىدا ۋە ئاخىرىدا كىرىستقا مىخلنىپ كېيىن ئۆلگەندە ۋە ئۆلۈمىدىن تىرىلگىنىدە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ يۈرگەندەك ھېس قىلاتتىم.

شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا مېنىڭ ئىنجىلنى ئوقۇشۇمىدىن باشقىلارنىڭمۇ تەسىرلەنگەنلىكىنى ھەيرانلىق بىلەن كۆرەتتىم. بۇ ئۆزگىرىشلەرنى بىر ئەتىگەنلىكى خىزمەتچىلىرىم يۇيۇنۇپ، تارىنىشىمغا ياردەملىشىۋاتقاندا كۆردۈم. ئۇ كۈنى نۇرچان كۈمۈش تارغاق ۋە چوتكىلارنى پەتنۇسقا تىزىۋاتقاندا، دىققەتسىزلىكتىن ھەممىنى تاراق-تۇرۇق قىلىپ يەرگە چۈشۈرۈۋەتتى. ئۇنىڭ كۆزلىرى چەكچىيىپ، پۇت-قولدا جان قالمىدى. ئىلگىرى بۇنداق چاغلاردا مەن ئۇنى شۈبھىسىز تەنبىھلەتتىم. ھازىرمۇ ئۇ تەنبىھ پىرىشىمنى كۈتۈپ تۇراتتى. لېكىن، مەن ئۆزۈمنى تۇتۇۋېلىپ ئۇنىڭغا،

— قورقما نۇرچان، ھەر ھالدا بىر نەرسە سۇنىمىدى —

دېدىم.

ۋۇجۇدۇمدا ئاجايىپ بىر جاسارەت پەيدا بولغانىدى. شۇ چاغقىچە ئەيسا مەسىھ بىلەن بولغان ئالاقەمنى باشقا كىشىلەرنىڭ بىلىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيتتىم. ھەممەيلەننىڭ مېنى كوچا سۈپۈرگۈچى خانىم قاتارىدا مەسخىرە قىلىشىدىن، بولۇپمۇ ئائىلەمنىڭ ماڭا ئاچچىقلاپ، مەن بىلەن مۇناسىۋىتىنى ئۈزۈشىدىن قورقاتتىم. بەلكىم ماخۇمدىنىڭ دادىسىمۇ بالىسىنى مەندىن تارتىۋېلىشى مۇمكىن ئىدى.

شۇ سەۋەبتىن مېچەل ئەپەندىلەرنىڭكىگە بارغىنىمدا، باشقىلارنىڭ كۆرۈپ قېلىشىنى خالىمىغانىدىم. داۋىد ۋە سىننوۋېنىڭ ئۆيىگە دەسلەپ بارغان كېچىسى مېنى كۆرگەن يېزا ئاياللىرى ئېسىمگە كەلسىلا بىئارام بولاتتىم. خىزمەتچىلىرىم ھاياتىمدا مۇھىم بىر ئۆزگىرىشنىڭ

بولغانلىقىنى ئەلۋەتتە سەزگەندى. مانا بۇلارنى ئەسلىسىم
ئۇلار قاچان بىر نېمە دەرگەن، دەپ ھەمىشە ئەندىشە ئىچىدە
ياشايتتىم.

خۇدا بىلەن ئۇچرىش ئۇنى يېقىندىن تونۇغاندىن كېيىن
ئويلىمىغان بىر ئىشنى سەزدىم. مېنىڭ ئەيسا مەسھكە
ئەگىشىش قارارىغا كەلگەنلىكىمنىڭ خەۋىرى ئەتراپقا
تارقالغانىدى. بۇنىڭغا ئىشىنىتتىم. ئىنجىلدا يېزىلغانىدەك،
ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىمنى ئوچۇق ئېيتىپ
قىلغانىدىم.

بىر كۈنى ياتاق ھۇجرامنىڭ دېرىزىسى ئالدىدا خىيال
سۈرۈپ ئولتۇرۇپ، ئۆز-ئۆزۈمگە
— ئەھ، بولىدىغان ئىش بولدى، ئەمدى نېمە بولسا
بولسۇن — دېدىم.

لېكىن، بۇ ۋەقەلەرنىڭ مۇنداق تېز تەرەققىي
قىلىدىغانلىقىنى مۆلچەرلىمىگەندىم. 1966-يىلىنىڭ
روژدېستۋو بايرىمىدىن سەل كېيىن، خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى
ھەيران بولغان قىياپەتتە ئالدىمغا كىرىپ:

— مېچەل خانىم كەلدى، سىز بىلەن كۆرۈشمەكچى
ئىكەن خانىم، — دېدى.
مەن ئۆزۈمنى سالماق تۇتۇپ:

— ئۆيگە كىرسۇن، — دېدىم. مېھماننى كۈتۈۋېلىش
ئۈچۈن ئىشىك ئالدىغا كېتىۋېتىپ يۈرىكىم دۈيۈلدەپ كەتتى.
— مېنى يوقلاپ كەلگىنىڭىز ئۈچۈن ئىنتايىن
خۇشالمەن، مېچەل خانىم، — دېدىم. خىزمەتچىلىرىم
ئاڭلىسۇن دەپ ئاۋازىمنى ئەتەي كۆتۈرۈپ سۆزلىدىم.

سىننوۋې خانىم مېنى كەچلىك تاماققا تەكلىپ قىلىپ
كەلگەندى.

— باشقىلارنىمۇ تەكلىپ قىلىدىم. ئۇلار بىلەن تونۇشۇشتىن خۇشال بولىدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىمەن، — دېدى.
— باشقىلارمۇ بارمۇ؟

ئىچىمدە قانداقتۇر بىر خىل ئەندىشىنىڭ پەيدا بولۇۋاتقانلىقىنى سېزەتتىم. بۇ مېنىڭ كىشىلەر بىلەن بولغان ئالاقەمنى ئۈزگەن ۋاقىتلاردا بولىدىغان كونا مەجەزىم ئىدى. سىنىۋېي خانىم ئارسالدا بولۇپ قالغىنىمنى كۆزلىرىمدىن بايقاپ، دەرھال ماڭا مەدەت بېرىپ:

— مېھمانلارنىڭ كۆپچىلىكى ئەيسا مەسھىنىڭ ئېتىقادچىلىرى، بەزىلىرى ئەنگىلىيىلىك، بەزىلىرى ئامېرىكىلىق، بارارسىز؟ — دېدى. ئۇ ماڭا كۆزلىرى بىلەن يېلىناتتى. يېرىشقا قىزىقمىساممۇ، خۇرسەن بولغاندەك كۆرۈنۈشكە تىرىشىپ:

— تەكلىپىڭىزنى خۇرسەنلىك بىلەن قوبۇل قىلىمەن، — دەپ جاۋاب بەردىم.

مەن بۇرۇن ئەيسا مەسھىنىڭ ئېتىقاتچىلىرىنىڭ نېمە ئۈچۈن تارتىنچاق كېلىدىغانلىقىغا قىزىققانىدىم. ئىلگىرى ئەيسا مەسھىنىڭ يولىدا ماڭىدىغانلار بىلەن ئالاقە قىلغانىدىم. ئەلۋەتتە، بىر دۆلەت خادىمىنىڭ ئايالى بولغانلىقىم ئۈچۈن، ئۇلاردىن نۇرغۇننى دۆلەت زىياپەتلىرىدە مېھمان سۈپىتىدە قوبۇل قىلغانىدىم. بۇلار رەسمىي زىياپەتلەر بولۇپ، تاماقلار ھەرىيىچە كىيىم كىيگەن خىزمەتچىلەر تەرىپىدىن يېلگىيە چىلتەكلىرى ۋە يېڭى ئۈزۈلگەن گۈللەر بىلەن بىللە ئايرىم-ئايرىم نەپىس فار-فۇر قاچا-قۇچىلاردا تارتىلاتتى. مېھمانلار ئارىسىدا ئەيسا مەسھىنىڭ ھەرخىل مىللەتتىن بولغان ئېتىقاتچىلىرى بار ئىدى. بەزىدە دىن توغرىسىدا گەپ-سۆز بولسىمۇ، لېكىن بۇ كىشىلەر ئېتىقادلىرىدىن سۆز

ئاچمايتتى. مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ كەندە مەن تونۇشىدىغان كىشىلەرنىڭ ئۇلاردەك تارتىنچاق ئەمەسلىكىگە ئىشەنەتتىم. ئەتسى ماشىنامنى ماڭا تونۇشلۇق يول بىلەن ھەيدەپ مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ كەندە باردىم. داۋىد بىلەن سىنىۋې مېنى قىزغىن قارشى ئېلىپ، دوستلىرىغا تونۇشتۇردى. بۇ كىشىلەرنىڭ كېيىنكى كۈنلەردە ھاياتىدا قانداق مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئۇ كۈنى بىلگەن بولسام ئۇلارغا نېمەلەرنى دېگەن بولار ئىدىم؟

مەن تونۇشقان بىرىنچى ئەر-ئايال كەن ۋە مەرى ئولدى ئىدى. كەن خۇش چاقچاق بىر ئەنگىلىيلىك ئىدى. بۇ ئۇنىڭ كۆزەينەك تېگىدىكى كۆزلىرىدىن مەلۇم ئىدى. ئۇ بىر قۇرۇلۇش ئىنژېنېرى بولۇپ، ئۇچىسىدىكى يۇرلىشىپ كەتكەن كىيىملىرى ئۇنىڭ تارتىنماس بىر كىشى ئىكەنلىكىنى تەستىقلايتتى. ئايالى مەرى ئامېرىكىلىق بولۇپ، سېستىرا ئىدى. ئۇنىڭ دىققەتنى جەلپ قىلىدىغان تەبەسسۇم چىرايىدىن بىر خىل ئېغىر-يېسىقلىق چىقىپ تۇراتتى. مەن تونۇشقان باشقا كىشىلەرمۇ چىقىشقاق ۋە يېقىملىق ئىدى.

بىر ئازدىن كېيىن ئۇلارنىڭ پۈتۈن دىققىتىنىڭ ماڭا بۇرۇلغىنىنى كۆرۈپ، ھودۇققىنىمدىن نېمە قىلىشىمنى بىلمەي قالدىم. ئۇلار مەن كۆرگەن غايىبانە ئالامەتلەرنى ئاڭلاشنى خالايتتى. بۇ قېتىم ئادەتتىكى بىر كەچلىك تاماققا كەلدىم، دەپ ئويلىغانىكەنمەن، لېكىن بۇ كېچىنى بىرمۇنچە سوئاللارغا جاۋاب بېرىش بىلەن ئۆتكۈزىدىغانلىقىم مەلۇم بولدى. چۈشلىرىمنى سۆزلەپ بېرىۋاتقىنىمدا ئۇنىڭ ئىچى جىمجىتلىققا چۆمدى. بالىلارمۇ ئاۋازلىرىنى توختاتقاندى. مەن ئايرىم-ئايرىم نامايان بولغان ئالامەتلەردىن خۇدانىڭ ئايرىم-ئايرىم ئۈچ ئوبرازى بىلەن قانداق ئۇچراشقانلىقىمنى

سۆزلەپ بەردىم. تاماقتىن كېيىن داۋىد ئايالى تەييارلىغان تاماقلارنى ماختاۋېتىپ، مېنىڭ ئېيتقانلىرىمدىن ئالغان روھىي ئوزۇقنىڭ بايا يېگەن تامىقىدىنمۇ ئۈستۈن تۇرىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

— مەن سىزنى بۇرۇن كۆرگەندىم، — دېدى ئولدى ئەپەندى ماڭا قاراپ، — بىر چاغلاردا بىز ۋاھ يېزىسىدا ئولتۇرغانىدۇق. ئەتىگەنلىرى سىزنىڭ باغچىڭىزنىڭ يېنىدىن ئۆتكىنىدە گۈلزارلىقىڭىزغا ھەۋەس قىلىپ قارايتتىم. بەزىدە باغچىدا ئۆزىڭىزنىمۇ كۆرۈپ قالاتتىم. لېكىن ھازىر ئالدىمىزدىكى ئايال بىلەن ئۇ چاغدا كۆرگەن ئايال ئارىسىدا ئاسمان-زېمىن پەرق بار.

مەن ئۇنىڭ نېمە دېمەكچى بولغىنىنى چۈشەنەندىم. — بىرنەچچە ئاينىڭ ئالدىدا يېلقىز شەيخ كۈلۈمسىرەشنى بىلمەيدىغان بىر ئايال ئىدى. ھازىر ھەدىيە ئالغان بىر بالىغا ئوخشاپ قالىدىڭىز، — دەپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى ئولدى ئەپەندى، — بۇ ھەدىيەگە قارىتا ھېس قىلغان ھەيرانلىقنىڭ جىلۋىسىنى چىرايىڭىزدىن كۆرۈپ تۇرۇپتىمىز. بۇ ھەدىيەنى ھەممىدىن ئۈستۈن كۆرۈپ قەدىرلەۋاتقانلىقىڭىز بىلىنىپ تۇرۇپتۇ.

بۇ كىشىدىن خۇرسەن بولۇشقا باشلىغاندىم. باشقىلار بىلەنمۇ سۆز-چاقچاقلار قىلىشتۇق. ئويلىغىنىمدەك ئەيسا مەسھەننىڭ بۇ ئېتىقادچىلىرى مەن باشقا زىياپەتلىرىدە تونۇشقان ئەيسا مەسھەننىڭ ئېتىقادچىلىرىغا پۈتۈنلەي ئوخشامايتتى.

شۇ ئاخشامقى يىغىلىش ئاياغلىشىشتىن ئىلگىرى، ھەممەيلەن خۇدانىڭ ئۆزلىرىنىڭ ھاياتىدا قانداق ئىشلارنى نامايان قىلغانلىقى ئۈستىدە توختالدى. داۋىد توغرا

ئېيتقاندى، بۇ ئاخشامقى تامقىمىز بەك ياخشى بولدى، لېكىن ھەقىقىي ئوزۇقمىز بۇ كىچىككىنە ئۆيدىكى خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىن كەلدى. ئۇ كۈنگىچە بۇنى زادى ھېس قىلمىغانىكەنمەن، پەقەت شۇ كۈنلا ئىچىمدە ئۆزۈمنىڭ بۇ روھىي ئوزۇققا موھتاج ئىكەنلىكىمنى ھېس قىلدىم.

بۇ روھىي ئوزۇق ھەققىدە ئويلنىۋاتقىنىمدا، كەن ۋە مەرى خوشلىشىش ئۈچۈن ئالدىمغا كەلدى، كەن قولۇمنى سىقىپ تۇرۇپ:

— بۇنىڭدىن كېيىن ھەمىشە روھىي جەھەتتىكى ئورتاقلىققا ئېھتىياجىڭىز بولىدۇ، بېلىقىز، يەكشەنبە ئاخشاملىرى بىزنىڭكىگە بېرىڭ، — دېدى.

مەرمۇ خۇشخۇيلۇق بىلەن قولۇمنى سىقىپ تۇرۇپ:
— توغرا، كېلەلمەيسىز؟ — دەپ سورىدى.

شۇنداق قىلىپ، ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرى بىلەن داۋاملىق كۆرۈشۈشكە باشلىدىم. يەكشەنبە ئاخشاملىرى ئولد ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىدە جەم بولاتتۇق. خىشتىن ياسالغان بۇ كىچىك بىنانىڭ مېھمانخانىسى شۇنچىلىك كىچىك ئىدىكى، جەم بولۇشقا كەلگەن ئون ئىككى كىشى ئاران سىغىتتۇق. كەلگەنلەردىن ئىككى كىشى پاكىستانلىق، قالغانلىرى بولسا ئامېرىكىلىق ۋە ئەنگلىيىلىكلەر ئىدى. مەن يەنە ئۇ يەردە دوختۇر كرىستى ۋە ئۇنىڭ خانىمى ھەمدە باشقىلار بىلەن تونۇشتۇم. زىلۋا بوي، كىشىلەر بىلەن ئوڭايلا ئىچقويۇن-تاشقويۇن بولۇپ چىقىشىپ كېتەلەيدىغان بۇ ئامېرىكىلىق دوختۇر كۆز كېسەللىكى مۇتەخەسسسى، ئايالى بولسا سېستىرا ئىدى. ھەر ئىككىلىسى ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرى بولۇپ، مۇشۇ رايوندا قۇرۇلغان بىر دوختۇرخانىدا ئىشلەيتتى.

ئولتۇرۇشلاردا مۇناجاتلار ئېيتىلاتتى. ئىنجىل ئوقۇلاتتى. بىر-بىرىمىزنىڭ ئېھتىياجلىرىمىز ئۈچۈن دۇئا قىلاتتۇق. ئۇزۇن ئۆتمەي، بۇنداق يىغىلىش مەن ئۈچۈن ھەپتىنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋە ئەڭ جەلپ قىلىنارلىق ۋاقىتلىرى بولۇپ قالدى.

بىر يەكشەنبە كۈنى بۇ يىغىلىشقا بارغۇم كەلمەي قىلىپ، ئولدى ئەپەندىلەرگە تېلېفون قىلىپ، بىر باھانە بىلەن ئۇلارنىڭ ئۆيىگە بارالمايدىغانلىقىم توغرىسىدا ئېيتتىم. بۇ يەردە ئازغىنە يالغانچىلىق قىلىپ قويغانىدىم. لېكىن، شۇئان بىئاراملىق ھېس قىلىشقا باشلىدىم. ئىچىم تىت-تىت بولاتتى. نېمىشقا بۇنداق بولىدۇ؟ ئۆيىنىڭ ئىچىدە ئۇياقتىن-بۇياققا مېڭىشقا باشلىدىم. خىزمەتچىلەرنىڭ قىلغان ئىشلىرىنى كۆزدىن كەچۈردۈم، ھەممە ئىش جايدا ئىدى. لېكىن، يەنىلا ئىچىمدە ھەممە ئىش قالايمىقانلىشىپ كەتكەندەك ھېس قىلاتتىم.

ھۇجرامغا چىقىپ تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ دۇئا قىلىشقا باشلىدىم. بىر ئازدىن كېيىن ماخمۇد جىمجىت كىرىپ كەلدى. ئۇ شۇنداق شۈك بولۇپ قالغانىدىكى، يۇمران قوللىرى بىلەن قولۇمنى تۇتقاندىلا ئۇنىڭ كىرگەنلىكىنى سەزدىم. — ئاپا، ياخشىمۇسىز؟ — دېدى ئۇ، — قاراشلىرىڭىز غەلىتىغۇ!

— ھەئە، ياخشىمەن، — دەپ كۈلۈمسىرىگەن ھالدا ئۇنى ئەندىشىدىن خالاس قىلىشقا تىرىشتىم.

— بىر نەرسىڭىزنى يوقىتىپ قويغاندەك ئۇياق-بۇياققا مېڭىپ، ئەتراپىڭىزغا قاراۋاتسىزغۇ، — دېدى ئۇ ۋە بۇ سۆزلەرنى قىلىپ بولۇپلا يۈگۈرۈپ چىقىپ كەتتى.

دېمەك، مەن بىر نەرسەمنى يوقىتىپ قويغاندەك ئەتراپىمغا قارايتمەن! شاكىچىك ماخمۇدنىڭ دېگىنى توغرا

ئىدى. شۇئان نېمەنى يوقاتقانلىقىمنى چۈشەندىم. خۇدا ئىچىمگە سالغان ھۇزۇرنى يوقاتقاندىم. نېمە ئۈچۈن؟ ئولد ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىدىكى ئولتۇرۇشقا بارمىغانلىقىم ئۈچۈن شۇنداق بولغانىدۇ؟ روھىي جەھەتتىكى ئورتاقلىشىشقا موھتاج تۇرۇپ، بۇ ئولتۇرۇشقا بارمىغانلىقىم ئۈچۈن مۇشۇنداق بولۇپ قالغانىدەنمۇ؟

كەنگە دەرھال تېلېفون قىلىپ، ئولتۇرۇشقا بارىدىغان بولۇپ قالغانلىقىمنى ئېيتتىم.

شۇنىڭ بىلەن ھەممە ئەھۋال يەنە ئۆزگەردى. شۇئان ئىچىمدە بىر ئىللىقلىق ۋە ئاراملىق ھېس قىلدىم. ۋەدە قىلغىنىمدەك، ئولتۇرۇشقا باردىم. ئۇ يەردە پەۋقۇلئاددە بىر ئىش بولمىدى. لېكىن مەن خۇدانىڭ ھۇزۇرىغا يەنە مۇيەسسەر بولغانىدىم. كەننىڭ ئېيتقانلىرى توغرا ئىدى. مەن روھىي جەھەتتىكى ئورتاقلىشىشقا موھتاج ئىدىم. بۇ ماڭا بىر دەرس بولغانىدى. ئەيسا مەسىھ ئۆزى مېنى يېرىشتىن توسمىسلا، شۇندىن ئېتىبارەن ئولتۇرۇشلارغا داۋاملىق بېرىش قارارىغا كەلدىم.

خۇدا بىلەن بولغان ئالاقەمنى قەدەممۇ-قەدەم مۇستەھكەملەشكە باشلىدىم. خۇدانىڭ سۆزى بولغان ئىنجىلغا ئىشتىھايىم بارغانسېرى ئېچىلىپ باراتتى. ھەر كۈنى ئۇيقۇدىن ئويغىنىپلا ئىنجىلنى ئوقۇپ، ئۇنىڭدىكى سۆزلەرنىڭ نەقەدەر جانلىقلىقىغا ھەيران بولاتتىم. مۇقەددەس كىتاب قولۇمدا جانلىنىپ، كۆزۈمنى يورۇتۇپ، قىلىدىغان ئىشلىرىمغا يول كۆرسىتەتتى. ئىنجىل ھەقىقەتەن مەن ئۈچۈن خۇشپۇراقلىق ئەتىر بولغانىدى. ھەر كۈنى ئۇنىڭدىن يېڭى بىر نەرسە ئۆگىنەتتىم. بىر كۈنى غەلىتە بىر ئىش بولدى. ماخمۇد بىلەن ئىككىمىز توننى يوقلاپ بارماقچى بولدۇق. ئالدىنقى

ئاخشىمى خېلى كەچ ياتقاندىم. شۇڭا، ئەتسى ئەتىگەنلىكى سەھەر تۇرغان بولساممۇ، ئىنجىلنى كۈندىكىدەك بىرەر سائەتچە ئوقۇشقا كۆڭلۈم بارمىدى. رايىشەمگە ئەتىگەنلىكى چاي ئەكىرىگەندە، يولغا چىقىشنى ئېسىمگە سېلىپ قويۇشنى قاتتىق تاپلىغاندىم.

ئۇ كۈنى كېچىسى ئۇياق-بۇياققا ئۆرۈلۈپ زادى ياخشى ئۇخلىيالمىدىم. كېچىچە قارا يېسىپ چىقتى. شۇڭا، رايىشەم ھۇجرامغا كىرگەندە بەك چارچاپ ھالىم قالمىدى. ئۇ كۈنى ھەممە ئىش تەتۈرىگە تارتىپ تۇردى.

توۋا رەب ماڭا نېمە دېگەن بولغىدى؟ مۇقەددەس كىتابنى ھەر كۈنى ئوقۇشۇمنى تەلەپ قىلامدۇ-يا؟

رەب ئىچىمگە سالغان ھۇزۇردىن ئىككىنچى قېتىم ئايرىلىپ قىلىشقا باشلىدىم. لېكىن مەن بۇنى سېزىپ، قايتا ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولغىنىمدا ئىچىمدە غەلتە بىر ھاياجانلىق تۇيغۇسى ئويغاندى. ھېچ خىيالدا يوقلا مۇھىم بىر ھەقىقەتنىڭ يىپ ئۇچىنى بىلىۋالغاندىم. بەزى كۈنلىرى خۇدانىڭ ئىچىمگە سالغان ھۇزۇردىن لەزەتلىنىپ، خۇشاللىق ۋە خۇرسەنلىك ھېس قىلسام، بەزى كۈنلىرى بولسا، بۇ ھۇزۇردىن مەھرۇم بولغاندەك ھېس قىلاتتىم.

بۇنى قانداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك؟ ھەمىشە ئۇنىڭغا يېقىن بولۇش ئۈچۈن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ ئۆزۈمنىڭ خۇدا بىلەن ئەڭ يېقىن بولغان ۋاقىتلىرىمنى، ئىككى چۈشۈمنى ۋە قىش كۈنلىرىنىڭ بىرىدە باغچەمدە پەيدا بولغان ھېسسىياتلىرىمنى چىرمۇالغان ھېلىقى خۇشپۇراقنى ئەسلىدىم. كېيىن مېچەل ئەپەندىلەرنىڭكىگە بىرىنچى قېتىم بارغان كۈنۈمنى، ئۇنىڭدىن كېيىن مۇقەددەس كىتابنى داۋاملىق ئوقۇغان كۈنلىرىمنى ۋە ئۆلدى ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىدە جەم

بولغان يەكشەنبە كۈنلىرىمىزنى ئەسلىدىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا يەنە خۇدانىڭ يېقىنلىقىدىن مەھرۇم بولغان كۈنلىرىمىزنىمۇ ئويلىدىم. بۇ توغرىسىدا ئىنجىلدا شۇنداق چۈشەندۈرىدۇ:

«خۇدانىڭ مۇقەددەس روھىنى قاينۇغا سالماڭلار.
(ئىنجىل: «ئەفەسلىكلەر» 4-باب 30-ئايەت)

خىزمەتچىلىرىمگە ئازار بەرگەن چاغلىرىمدا ھەمدە مۇقەددەس كىتابىنى داۋاملىق ئوقۇماي، روھىمنى ئۇزۇقلاندۇرۇشنى ئاجىزلىتىپ قويغان ۋاقىتلىرىمدا، جۈملىدىن ئۆلدىم ئەپەندىلەرنىڭكىگە بارمىغان چاغلىرىمدا شۇنداق بولامدۇم-يا؟ خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا بولالشىمنىڭ سىرنى ئۇنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىش ئارقىسىدا قىسمەن چۈشەنگەندىم. خۇدانىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلغان چاغلىرىمدا ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولاتتىم.

ئىنجىلنى قولۇمغا ئېلىپ «يۇھاننا» قىسمىنى ئاقتۇردۇم ۋە ئۇنىڭدىن بۇ ئايەتنى تاپتىم:

«مېنى دوست تۇتقان كىشى سۆزۈمگە ئەمەل قىلىدۇ، ئاتاممۇ ئۇنى دوست تۇتىدۇ، ئاتام ئىككىمىز ئۇنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە ياشايمىز». (ئىنجىل: «يۇھاننا» 23-باب 14-ئايەت)

بۇ سۆزلەرنى ئەيسا مەسھ قىلغانىدى. مانا ئىنجىل مېنىڭ ئېيتماقچى بولغانلىرىمنى شۇنداق چۈشەندۈرگەنىدى. مېنىڭ قىلماقچى بولغىنىم، يەنى خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا بولۇش مانا شۇنىڭدىن ئىبارەت ئىدى.

بۇ ئىشنى ئاچىدىغان ئاچقۇچ بولسا، خۇدانىڭ سۆزىگە

ئەمەل قىلىش ئىدى.

— ئى ئاتا، — دەپ دۇئا قىلدىم، — ئىنجىلدا يېزىلغاندەك، مەنمۇ ساڭا خىزمەت قىلىشنى، سېنىڭ سۆزۈڭگە رازىمەنلىك بىلەن ئەمەل قىلىشنى خالايمەن، ئۆز ئارزۇلىرىمدىن ۋاز كېچىش بىلەن ساڭا پىداكارلىق كۆرسەتتىم دەپ قارىغانىدىم. لېكىن، مەن ھېچنەرسىنى پىدا قىلماپتىمەن. چۈشەندىمكى، سېنىڭ سۆزۈڭگە ئەمەل قىلىش بىلەن ساڭا تېخىمۇ يېقىنلىشالايمەن. سېنىڭ ھۇزۇرۇڭغا مۇيەسسەر بولۇش ئۈچۈن ماڭا پىداكارلىق روھىنى ئاتا قىلغايىسەن!

ئۇ كۈنلەردە رەب ماڭا گۇيا مېنىڭ چۈشەنچلىرىمگە قارىتا سۆزلەۋاتقاندا قىلاتتى. مەن بۇنىڭغا تېخى ئادەتلىنەلمىگەنىدىم. لېكىن بۇلارنى چۈشەنگىنىمدە، رەب كۆڭلۈمنى خۇدانىڭ سۆزى ئارقىلىق يورۇتۇپ، مەندىن ئېرىمنى كەچۈرۈشۈمنى تەلەپ قىلدى. بۇنداق بىر تىلەك پەقەت رەبىدىنلا كېلەتتى: سەندىن ئايرىلىپ كەتكەن ئېرىڭنى سۆي، بېلىقىز، ئۇنى ئەپۇ قىل، دەيتتى رەب.

يۈزۈمگە بىر كاچات سالغاندەك ئولتۇرۇپ قالدىم. خۇدانىڭ ئىنسانلارغا بولغان مېھرى-شەپقىتىنى ھەممە كىشىگە كۆرسىتىشى بىر ئىش، ماڭا ئەلەم قىلغان بۇ ئادەمنى ئەپۇ قىلىپ، ئۇنى سۆيۈش باشقا بىر ئىش ئىدى.

بۇنداق قىلالمايمەن ئاتا، خالىدىنى ئەپۇ قىلىشنى خالىمايمەن، ئۇنىڭ ياشىشى ئۈچۈنمۇ دۇئا قىلىشنى خالىمايمەن، دېدىم مەن. ئېرىمنى ئەپۇ قىلىش بۇ ياقتا تۇرسۇن، بىر چاغلاردا ئۇنىڭ ئەيساغا ئېتىقاد قىلماسلىقى ھەمدە ئۇنىڭ مەن ھېس قىلغان خۇشاللىقىنى ھېس قىلماسلىقى ئۈچۈن رەبگە بالىلارچە دۇئا قىلغانلىقىمنى

ئەسلىدىم. ھازىر خۇدا مەندىن مانا شۇ ئادەمنى سۆيۈشۈمنى تەلەپ قىلىۋاتاتتى. چۈشەنچىلىرىم خالىدقا يۆتكەلگەندە، ئىچىمدە بىر خاپىلىقنىڭ پەيدا بولغانلىقىنى سەزدىم ۋە شۇئان ئېرىمنى كالىلامدىن چىقىرىۋېتىشكە تىرىشتىم. ئى رەب، ئۇنى ئۇنتۇسام بولماسمىدى، مۇشۇنىڭ ئۆزى كۇپايە ئەمەسمۇ؟ بۇ مېنىڭ بىر قۇرۇق تەسەۋۋۇرۇمنىڭ مەھسۇلىمىدۇ؟ ياكى بولمىسا رەبىنىڭ ھۇزۇرى ھەقىقەتەن مەندىن يىراقلىشىشقا باشلىغانمىدۇ؟ ئېرىمنى ئەپسۇ قىلالمايمەن، رەب! بۇنداق قىلىشقا ئاجىزمەن. ئىنجىلدىن ئەيسا مەسھنىڭ بۇ سۆزلىرىنى كۆردۈم:

«مېنىڭ بويۇنتۇرۇقۇمغا كىرىش ئاسان، يۈكۈممۇ يېنىك». (ئىنجىل: «ماتتا» 11-باب 30-ئايەت)

— ئى، رەببىم، ئۇنى ئەپسۇ قىلالمايمەن — دەپ ۋارقىرىۋەتتىم. كېيىن خالىدىنىڭ ماڭا قىلغان پۈتۈن ئەسكىلىكلىرىنى بىر-بىرلەپ تىزدىم. بۇنداق قىلسام باشقا يارىلارمۇ ئېچىلاتتى. ئىچىمدە بىر ئۆچمەنلىك قوزغىلىشقا باشلىدى. شۇ زامان ئۆزۈمنى خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىن مەھرۇم بولۇپ قېلىۋاتقاندەك ھېس قىلدىم. قورقۇنچ ئىچىدە كىچىك بالغا ئوخشاش پەرياد كۆتۈردۈم.

بىردىنلا، ئاجايىپ بىر ھالەتتە خۇدانى ھۇجرامدا، يېنىمدا سەزدىم. ئۇنىڭ ئاياغلىرىغا يىقىلىپ، ئىچىمدىكى ئۆچمەنلىكنى ئېتىراپ قىلدىم. ئېرىمنى ئەپسۇ قىلىشقا قۇدرىتىم يەتمەيدىغانلىقىنى ئۇنىڭغا ئېيتتىم. ئۇنىڭ سۆزلىرىنى يەنە ئاڭلىدىم:

«مېنىڭ بويۇنتۇرۇقۇمغا كىرىش ئاسان، يۈكۈممۇ يېنىك»

ئاستا- ئاستا قەتئىي بىر قارارغا كېلىپ ئۈستۈمدىكى بۇ قورقۇنچىلۇق يۈكنى خۇداغا تاپشۇردۇم. ئىچىمدىكى ئۆچمەنلىكنى، دەردنى ۋە ناھەقچىلىك تۇيغۇلىرىمنى تاشلاپ، ئۆزۈمنى خۇدانىڭ ئىلكىگە تاپشۇردۇم. شۇئان ئىچىمگە تاڭ ئاتقان دەك بىر يورۇق چۈشتى. ئەركىن نەپەس ئېلىپ، تارىنىش ئۈستىلىمگە باردىم. ئالتۇن رەڭ رامكىغا ئېلىنغان رەسىمنى قولۇمغا ئېلىپ خالىدىنىڭ جانسىز چىرايىغا قاراپ، دۇئا قىلدىم:

— ئى ئاتا، ئىچىمدىكى ئۆچمەنلىكنى چىقىرىپ تاشلىغايسەن. قۇتقۇزغۇچى ۋە رەببىم بولغان ئەيسا مەسھنىڭ نامى بىلەن ساڭا يالۋۇرىمەن. خالىدىنى سۆيۈشۈم ئۈچۈن مېنى ئۆز مېھىر-شەپقىتىڭگە چۆمدۈرگەيسەن.

بىر ھازاغىچە قولۇمدىكى رەسىمگە قاراپ تۇردۇم. ئىچىمدىكى بولمىغۇر ھېسسىياتلار، ئاستا-ئاستا تارقىلىشقا باشلىدى. رەسىمدىكى ئادەمگە قارىتا پەيدا بولغان ئىچىمدىكى بۇ ئۆچمەنلىك ھېسسىياتلىرىنىڭ ئورنىنى مەن كۈتمىگەن بىر مېھىر-مۇھەببەت ۋە ئۇنى قوغداش ھېسسىياتى ئىگىلىدى. بۇ ئۆزگىرىشكە ھېچ ئىشەنگىم كەلمەيتتى! ئەمدى ھەقىقەتەن ئېرىم بىلەن ئەپلىشىشنى خالاپ قالدۇم.

— ئى، رەببىم ئۇنىڭ ھاياتىنى باياشاتلىق، خۇرسەنلىك ۋە بەختىيارلىققا تولدۇرغايسەن — دېدىم.

بۇ سۆزلەر كاللامدا تەكرار شەكىللەنگەندە يېشىمدىن قاپقارا بىر بۇلۇت كۆتۈرۈلۈپ كەتكەندەك، يۈرىكىمنى بېسىپ تۇرغان بىر ئېغىر يۈك ئېلىنىپ كەتكەندەك بولدى. ئاچچىقم يېنىپ، راھەتلىككە يەنە چىقىپ قالغاندەك بولدۇم. خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا يەنە ياشاشقا باشلىدىم.

مەن خۇدانىڭ يېنىدىن ئايرىلىشنى زادى خالىمايتتىم. بۇ

يېڭى چۈشەنچىلىرىمنى ھەمىشە ئېسىمدىن چىقارماسلىق
ئۈچۈن بىر ئىش قىلىشىم كېرەك ئىدى. دەرھال پەسكە
چۈشتۈم. بىر ئاز خىنە تېپىپ، تۈن يېرىمى بولغاندا ھەر ئىككى
قولۇمغا خىنە قويۇشقا باشلىدىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا
ئويلانلىرىمنى تەسەۋۋۇر قىلاتتىم.

ئىمكانىيەتنىڭ بارچە خۇدانىڭ ھۇزۇرىدىن ئايرىلماس
لىققا تىرىشاتتىم.

ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا بولۇشنى ئۆگىنىشكە ئۇزۇن ۋاقىت
كېتەتتى. شۇنداق بولسىمۇ، بۇ خىل تەربىيىنى ھاياجانلىق
ئىچىدە قوبۇل قىلدىم.

لېكىن، ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي بىر ئاخشىمى قورقۇنچىلۇق
بىر ئالامەتكە يولۇقتۇم. مەن دۈشمەندىنمۇ بىر سادا
چىقىدىغانلىقىنى كۈتمىگەندىم.

سۇ ۋە ئوتقا چۆمۈلۈش

1967-يىلىنىڭ 1-ئاي كۈنلىرى ئىدى. ئۇ كېچە قاتتىق ئۇيقۇدىن تۇيۇقسىز ئويغىنىپ كەتتىم. كارىۋىتىم بىر قىسىم سىلكنىپ كەتكەندى.

يەر تەۋرەۋاتامدۇ نېمە؟ يۈرىكىمنى چۈشىنىكسىز بىر قورقۇنچ چىرمىۋالغانىدى. شۇئان يامان نىيەتلىك بىر مەخلۇقنىڭ ھۇجرامدا يۈرگەنلىكىنى سەزدىم.

بىردىن سىلكنىگەندەك بولۇپ كارىۋاتتىن يىقىلىپ چۈشتۈم. ئۆزۈم تىرىكمۇ ياكى ئۆلۈكمۇ ھېچ بىلمەي قالغانىدىم. قۇيۇندا قالغان ساماندىك سورۇلاتتىم. شاكىچىك ماخمۇدنىڭ چىرايى كۆز ئالدىمغا كېلىۋالاتتى. كۈچۈمنىڭ بارىچە ئۇنى ساقلاپ قېلىشنى خۇدادىن تىلەيتتىم.

جالاقلاپ تىترەپ تۇرۇپ، ئەجلىم توشۇپتۇ، دەپ ئويلىدىم. قورقۇنچلۇق بۇ مەخلۇق خۇددى قاپقارا بۇلۇتتەك ئەتراپىمنى قاتمۇ-قات ئوربۇۋالغانىدى. ئىچىمدىن چىققان بىر سادا بىلەن ھاياتىمنىڭ ئاساسى بولغان رەببە مۇراجىئەت قىلدىم: يا رەببىم ئەيسا! بۇ سۆزلەرنى قىلىش بىلەنلا بىر نەرسە مېنى ئىتنىڭ ئاغزىدىكى ئوۋدەك قارماپ ئالدى.

ئەيسا مەسھنىڭ نامى بىلەن ياردەم سوراپ خاتا قىلدىممۇ؟ دەپ قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدىن خۇداغا ئىلتىجا قىلدىم. شۇئان ئىچىمدىن زور بىر كۈچ جۇش ئۇرغۇپ چىقتى. مەن خۇدانىڭ نامى بىلەن:

— ئەيسا! ئەيسا! ئەيسا! — دەپ توۋلىدىم.

بۇنىڭ بىلەن ھېلىقى قورقۇنچلۇق كۈچ توختىدى. مەن تۇرغان يېرىمدىلا رەببە ئىبادەت قىلىپ ئۇنى مەدھىيەلەشكە

باشلىدىم. سەھەر سائەت ئۈچكە يېقىن كۆزلىرىمنى ئاچالماي
ئۇيقۇغا كېتىپتىمەن.

ئەتىگەندە رايىشەمنىڭ چاي ئەكىرىشى بىلەن ئويغىنىپ
كەتتىم. بىر ھازاغىچە كۆزۈمنى ئاچماي ياتتىم. ئىچىمدە
شۇنداق راھەتلىك ھېس قىلدىمكى، دۇئا قىلىش ئۈچۈن
كۆزلىرىمنى يۇمغىنىمدا رەب ئەيسا مەسھنىڭ ئالدىمدا
تۇرغانلىقىنى كۆردۈم. ئۇ سۆسۈن رەڭ يەكتەك بىلەن ئاق
لباس كىيگەندى. ئۇ مېھرىبانلىق بىلەن ماڭا كۈلۈمسىرەپ،
— قورقما، ئەمدى بۇنداق بولمايدۇ — دېدى.

مانا شۇ چاغدا مېنى بىسەرەمجان قىلغان ھېلىقى
قورقۇنچىلۇق كۈچنىڭ شەيتاندىن كەلگەنلىكىنى چۈشەندىم.
ئەيسا مەسھ مېنىڭ مەنپەئەتم ئۈچۈن شۇنداق سىناققا يول
قويغانىدى. روھىمنىڭ چوڭقۇر جايلىرىدىن كەلگەن دالالەتنى
سەزدىم: ئۇنىڭ ئىسمىنى چاقىرىمەن، يەنى ئەيسا مەسھ دەپ
چاقىرىمەن!

رەببىم يەنىلا ئالدىمدا تۇراتتى:

— سۇغا چۆمۈلدۈرۈش ۋاقتى كەلدى بېلىقىز — دېدى

ئۇ.

سۇغا چۆمۈلدۈرۈشمۇ؟ رەببىم ئېيتىۋاتقان بۇ سۆزلەرنى
ئېنىق ئاڭلىغانىدىم. لېكىن بۇمۇ مېنى بىئارام قىلاتتى.
كىيىنىپ بولۇپلا نۇر جان بىلەن رايىشەمگە ماڭا دەخلى
قىلماسلىقىنى تاپىلىدىم. ئاندىن دېرىزەمنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ
ئويلىنىشقا باشلىدىم. ئەتىگەننىڭ ھاۋاسى سالقىن ئىدى،
باغچەمدە ئېقىپ تۇرغان بۇلاق سۇلىرىدىن يېنىك ھور
كۆتۈرۈلۈپ تۇراتتى. ئۆزۈمنى بىر سىناق ئۈستىدە تۇرىۋاتمەن،
دەپ ھېسابلايتتىم. قەتئىي بىر قارارغا كېلىشىم كېرەك ئىدى. يا
كىشىلەر تەرىپىدىن چەتكە قېقىلىشتىن قورقۇپ تىز يۈكۈشۈم،

ياكى ئەيسا مەسھنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىشىم كېرەك ئىدى. لېكىن، ئالدى بىلەن سۆزىگە ئەمەل قىلىشىم كېرەك بولغان بۇ كىشى بىر خىيالى تەسەۋۋۇرۇم بولماستىن، ھەقىقەتەن ئەيسا مەسھ ئىكەنلىكىگە ئىشىنىشىم كېرەك ئىدى. ئەيساغا ئېتىقاد قىلغىنىمغا ئۇزۇن ۋاقىت بولمىغانىدى. شۇڭا، ھەرقانداق سۆزگە ئىشىنەلمەيتتىم. لېكىن، ماڭا ئېيتىلغان سۆزلەرنىڭ ئەيسا مەسھتىن كەلگەنلىكىنى قانداق مۇئەييەنلەشتۈرۈشۈم كېرەك؟ بۇنىڭ ئۈچۈن ئىنجىلنى ئوقۇشتىنمۇ ياخشى بىر يول تاپالمىدىم. ئىنجىلنى ئوقۇپ، ئۇنىڭدىن ئەيسانىڭ ئىئوردان دەرياسىدا قانداق چۆمۈلدۈرۈلگەنلىكىنى، شۇنىڭدەك، پاۋلۇسنىڭ رىمدىكى ئېتىقادچىلارغا يازغان خېتىدە، چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشنىڭ ئەيسا مەسھكە ھەر جەھەتتىن ئەگىشىشى خالايدىغان ھەربىر كىشىنىڭ ئورۇندايدىغان بىر مىزان ئىكەنلىكىنى بىلىدىم:

«سىلەر چوقۇم شۇنى بىلىڭلاركى، بىز چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىپ، ئەيسا مەسھ بىلەن بىر بولغاندا، ئۇنىڭ ئۆلۈمى بىلەنمۇ بىللە بولدۇق. بىز چۆمۈلدۈرۈلۈش ئارقىلىق ئەيسا مەسھ بىلەن بىللە ئۆلۈپ، بىللە كۆمۈلدۈق. خۇدانىڭ بۇنداق ئورۇنلاشتۇرۇشىدىكى مەقسىتى شۇكى، ئەيسا مەسھ خۇدا ئاتىمىزنىڭ ئۆلۈم قۇدرىتى بىلەن تىرىلدۈرۈلگىنىدەك، ھازىر بىزنىمۇ يېڭى ھاياتقا ئېرىشتۈرۈشتۇر». (ئىنجىل: «رىملىقلار» 6-باب 3-ۋە 4-ئايەتلەر)

مەن بىر قارارغا كەلدىم. ئەيسامۇ چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلغانىكەن. ئىنجىلدا مېنى چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشقا دەۋەت قىلىدىغان سۆزلەر بار ئىكەن، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشىم كېرەك.

رايشەمنى چاقىرىش ئۈچۈن قوڭغۇراقنى چالدىم.
— مەنسۇرگە ئېيتقىن، ماشىنىنى تەييارلىسۇن. چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن ئولتۇرۇپ ئەپەندىلەرنىڭكىگە زىيارەتكە بارىمەن،
— دېدىم

بىرنەچچە سائەتتىن كېيىن مەرى ۋە كەننىڭ كىچىك سارىيىدا بولدىم. تەقەززالىق ئىچىدە ئۆزۈمنى بېسىۋالماي، كەنگە قاراپ:

— كەن، رەب ماڭا چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىمنى ئېيتتى. مەن بۇنى جەزمەن قىلىمەن، — دېدىم.

ئۇ ماڭا بىر ھازا قاراپ تۇرغىنىچە، ئىرادەمنىڭ قانچىلىك چىڭ ئىكەنلىكىنى بىلمەكچى بولغاندەك، پىشانىسىنى تۈردى.

كېيىن ماڭا ھۆرمەت بىلدۈرۈپ، جىددىي قىياپەتتە:

— بېلىقىز، بۇنداق قىلىشىڭىز، بېشىڭىزغا كېلىدىغان ئىشلارنى بىلمەيسىز؟ — دەپ سورىدى.

— ئەلۋەتتە، بىراق... — دېيىشىمگە كەن سىلىق بىر ئاۋاز بىلەن سۆزۈمنى بۆلۈپ:

— بېلىقىز، ئۆتكەن كۈنى پاكىستانلىقلاردىن بىرەيلەن مەندىن ئۆز دۆلىتىمدە كوچا سۈيۈرگۈچى بولغان بولمىغان

لىقىمنى سورىدى، — دەپ كۆزلىرىنى مەندىن ئۈزمەي سۆزۈمنى داۋاملاشتۇردى،

— سىز نېمە قىلماقچى بولغانلىقىڭىزنى ياخشى بىلمەيسىز؟ ئەگەر چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىڭىز، ئۇ ھالدا ھۆرمەت بىلەن ئەسكە ئېلىنىدىغان، ئەسەرلەر بويى

داۋاملىشىپ كەلگەن شان-شەرەپ ۋە يەر-زېمىن ئىگىسى شەيخ خانىم دەپ تونۇلمايسىز، ئۇ چاغدا سىزنى ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقاتچىسى، يەنى كوچا سۈيۈرگۈچى بىلەن ئوخشاش دەپ قارايدۇ.

— شۇنداق، بۇنى بىلىمەن، — دېدىم.

ئۇنىڭ ئەندىشىگە تولغان سۆزلىرىگە جاۋابەن، كۆزلىرىمنى ئۇنىڭدىن ئۈزۈۋەلسەك ئۈچۈن تىرىشاتتىم.

— ماخمۇدىنى دادىسى ئېلىپ كېتىدۇ. بۇنى بىلەمسىز؟ ئۇ چاغدا سىزنى بالا تەربىيەلەش ھوقۇقى يوق دەپ ھۆكۈم قىلىشىدۇ.

ئۇنىڭ كېيىنكى سۆزلىرى مېنى بىئارام قىلدى. دەرۋەقە بۇنىڭدىن غەم قىلاتتىم. كەينىڭ سۆزلىرى دەل شۇ ئېھتىماللىقنىڭ قانچىلىك مۇمكىنلىكىنى كۆرسىتەتتى. مەن ئاجىز بىر ئاۋاز بىلەن:

— شۇنداق، بىلىمەن. كەن، كۆپچىلىك مېنى گۇناھكار دەپ قارايدۇ. لېكىن، خۇدانىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىپ، چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىم كېرەك، — دېدىم.

شۇ ئارىدا مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ كېلىشى بىلەن سۆھبىتىمىزنى بىر دەم توختاتتۇق. كەن دەرھال ئۇلارغا مۇھىم بىر مەسىلىنى ئېيتماقچى بولغاندەك:

— يېلىقىز چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلماقچى، — دېدى.

ھەممەيلەن جىم بولۇپ قالدى.

— لېكىن بىزنىڭ چۆمۈلدۈرىدىغان كۆلچىكىمىز يوقتە، — دېدى داۋىد.

— پىشاۋىر شەھىرىدىكى چېركاۋدا بولماسمۇ؟ ئۇ يەردە كۆلچەك يوقمۇ؟ — دەپ سورىدى مەرى.

يۈرىكىم غەلىتە بولۇپ قالدى. پىشاۋىر شەھىرى غەربىي

شمال چېگرا رايونىنىڭ مەركىزى ئىدى ھەمدە ئۇ يەر چېگرا رايون ئىدى. بۇ يەرنىڭ مۇسۇلمانلىرى مۇتەئەسەپ ئىدى. خىيالغا كەلگەننى قىلماي قويمايتتى. مەن قىلىدىغان ئىشمنى مەخپىي تۇتساممۇ بولمايتتى. بۇ ئىشنى قىلسام بىر سائەت ئىچىدە پۈتۈن شەھەرگە پۇركىتەتتى.

كەن پىشاۋىرغا بېرىشىمىز ئۈچۈن تېگىشلىك تەييارلىق لارنى قىلىشنى ئۆز ئۈستىگە ئالدى. بىر ئىككى كۈندىن كېيىن پىشاۋىردىكى ئېتىقادچىلار ئاقساقىلىدىن خەۋەر كېلىشىنى كۈتىدىغان بولدۇق.

ئۇ كېچە پاتىخ چوڭ دادامدىن تېلېفون كەلدى. بۇ كىشىنى ئىنتايىن ياخشى كۆرەتتىم. ئۇ دىن دەرسلىرىمگە ھەمىشە كۆڭۈل بۆلەتتى. ئۇنىڭ ئاۋازىدىن مەندىن خاپا ئىكەنلىكى مەلۇم ئىدى.

— يېلىقىز؟

— لەيىيە، چوڭ دادا.

— ئاڭلىشىمچە، ئىنجىلنى ئوقۇۋېتىپسەن، راستمۇ؟

— شۇنداق، — دەۋىتىپ ئۇنىڭ بۇنى قەيەردىن

ئاڭلىغانلىقىغا ھەيران بولدۇم. يەنە نېمە ئاڭلىغاندۇ؟

پاتىخ چوڭ دادام ئاستاغىنە يۆتلىپ قويدى.

— يېلىقىز، ئەيسا مەسىھ ئېتىقاتچىلىرى بىلەن ئىنجىل

توغرۇلۇق ھەرگىز سۆزلەشمە، ئۇلارنىڭ مۇنازىرىگە ئامراق

ئىكەنلىكىنى بىلسەن. بۇنداق مۇنازىرىلەر ھەمىشە كالىنى

قاپاق قىلىۋېتىدۇ.

ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋېتىشكە تىرىشتىم، لېكىن ئۇ

سۆزلىرىمگە قۇلاق سالماي ئۆز سۆزىنى داۋاملاشتۇراتتى.

— مەندىن مەسلىھەت سورىماي ھېچقانداق ئادەمنى

ئۆيۈڭگە تەكلىپ قىلما، ئەگەر تەكلىپ قىلساڭ، ئائىلەڭ

سېنى قوللىمايدۇ. بۇنى بىلىپ قوي. — دەپ قاتتىق تاپىلدى. پاتىخ چوڭ دادام نەپەسلىرىنى بېسىۋېلىش ئۈچۈن بىردەم توختىۋالدى. مەن بۇ ۋاقىتتىن پايدىلىنىپ: — چوڭ دادا، سۆزۈمگە قۇلاق سېلىڭ، — دېدىم. تېلېفون جىمىپ كەتكەندى.

— چوڭ دادا، ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئۆيۈمگە تەكلىپسىز كىرمەيدىغانلىقىنى بىلىسىزغۇ!

پاتىخ چوڭ دادام بۇنى ياخشى بىلەتتى. ئالدىن خەۋەر قىلماي، مەن بىلەن كۆرۈشكىلى كەلگەنلەرنى يۈز خاتىرە قىلماي، كەلگەن يېرىگە قايتۇرىدىغانلىقىمنى ھەممە كىشى بىلەتتى.

— كىم بىلەن كۆرۈشۈشنى خالىسام، شۇنىڭ بىلەن كۆرۈشمەن. خەير خۇش چوڭ دادا، — دەپ سۆزۈمنى ئاياغلاشتۇرۇپ تېلېفوننى قويمىۋەتتىم. ئەجەب، بۇ ۋەقە ئائىلەمدىن كۈتكەن بېسىمنىڭ بىرىنچىسىمىدۇر؟ ئىنجىلنى ئوقۇغانلىقىمنى ئاڭلىغان پاتىخ چوڭ دادام بۇنداق ئىنكاس كۆرسەتكەن يەردە، چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلغانلىقىمنى ئاڭلىسا نېمە دەر؟ ئائىلەمچۇ؟ ئۇلار قانداق قىلار؟ بۇنى ئويلاشنىمۇ خالىمايتتىم. پاتىخ تاغامنىڭ تېلېفون قىلىشى ئىچىمدىكى چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىش ئارزۇيۇمنى تېخىمۇ كۈچەيتتى. ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈۋېتىشنى خالىمايتتىم. مەن ياخشى كۆرىدىغان باشقا كىشىلەردىنمۇ كېلىدىغان بېسىمغا بەرداشلىق بېرەلەيدىغانلىقىمغا ئىشەنمەيتتىم.

كەندىن تېخىچە خەۋەر يوق ئىدى.

ئەتىسى ئىنجىلنى ئوقۇۋېتىپ يەنە «ئەلچىلەرنىڭ پائالىيەتلىرى» قىسمىدىكى قىزىقارلىق ھېكايىنى ئوقۇدۇم. فىلىپ ئېفىئوپىيىلىك ئەمەلدارغا خۇدانىڭ نىجاتلىق خۇش

خەۋىرىنى يەتكۈزگەندىن كېيىن، ئەمەلدار بىر يەردە سۈنى كۆرۈپلا ھارۋىسىدىن سەكرەپ چۈشۈپ، ئۇ يەردە چۆمۈلگەندى. رەب گویا ماڭا تېز بول، ھازىرلا چۆمۈلگەن دەيتتى. مېنى بۇ ئىشنى كەينىگە سۈرسەم بىر ئىشنىڭ ياكى بىر كىشىنىڭ توسالغۇ بولۇشىدىن ئاگاھلاندىراتتى. بۇنىڭغا ئىشەنەتتىم. رەب مەندىن تەلەپ قىلغان بۇ ئىشقا توسقۇنلۇق قىلىدىغان زور كۈچلەر بار ئىدى. بۇلارنىڭ ماڭا قارىتا ھەرىكەتكە ئۆتكەنلىكىنى كۆردۈم.

ئورنۇمدىن دەس تۇرۇپ، ئىنجىلنى بىر ياققا قويۇپ، خىزمەتچىلىرىمنى چاقىردىم. كىيىنگەندىن كېيىن ماشىناغا ئولتۇرۇپ، تېزلىكتە مېچەل ئەپەندىلەرنىڭكىگە ماڭدىم. ئۆيگە كىرە-كىرمەيلا:

— داۋىد، پىشاۋىردىن خەۋەر كەلدىمۇ؟ — دەپ سورىدىم.

— ياق، تېخى كەلمىدى.

— مېنى بۇ يەردە ھازىرلا چۆمۈلدۈرلەمسىز؟ — دەپ

ئاۋازىمنى كۆتۈرۈپ سورىدىم. داۋىدنىڭ قوشۇمىسى تۈرۈلدى. ئۇ سەھەرنىڭ سوغۇق ھاۋاسىدىن مېنى ئۆينىڭ ئىچىگە باشلاپ كىردى.

— قاراڭ، بېلىقىز، بۇنداق مۇھىم بىر ئىشنى

ئالدىراپ-تېنەپ قىلغىلى بولمايدۇ.

— لېكىن، رەببىمنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىشىم كېرەك. ئۇ

ماڭا ئالدىرىشىمنى ئېيتىۋاتىدۇ، — دېدىم مەن ۋە ئەتىگەندە ئىنجىلدىن ئوقۇغانلىرىمنى ۋە بېشىمغا بىرەر بالا-قازا كەلمەستە چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىۋېلىشىم ئۈچۈن، خۇدادىن كەلگەن ئەمرلەرنى ئۇنىڭغا ئېيتتىم.

داۋىد ئامالسىزلىق بىلەن قوللىرىنى يوغان ئېچىپ:

— بۈگۈن سىننۇۋېنى ئابۇتابات شەھىرىگە ئېلىپ

بارمەن. يېلىقىز، دەرۋەقە ھازىر بىز قىلىدىغان بىرەر ئىشمۇ يوق، — دېدى. كېيىن قولىنى قولۇمنىڭ ئۈستىگە قويۇپ، — سەۋر قىلىڭ يېلىقىز، ئەتىگىچە پىشاۋردىن بىرەر خەۋەر كېلىپ قالار، — دېدى.

ماشىنامغا ئولتۇرۇپ ئولد ئەپەندىلەرنىڭكىگە كەتتىم.

كەن بىلەن مەرىنى كۆرۈش بىلەنلا:

— ھازىرلا چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىم ئۈچۈن بىرەر مۇمكىنچىلىك بارمۇ؟ بولسا ئېيتىڭلارچۇ، — دەپ ئۇلارغا يېلىندىم. كەن مېنىڭ قولۇمدىن يېتىلەپ مېھمانخانىسىغا ئېلىپ كىردى ۋە — بۇ يەردىكى ئېتىقادچىلار ئاقساقىلىدىن سوردۇق، ئۇ بۇ مەسىلە كېلەر قېتىمقى يىغىنىمىزدا قارىلىدۇ، — دېدى.

— يىغىن دېدىڭىزمۇ؟ نېمە يىغىن ئىكەن ئۇ؟ — دەپ

سوردىم.

كەننىڭ چۈشەندۈرۈشىچە ئېتىقادچىلار ئاقساقىلى مېنى چۆمۈلدۈرۈشنى خالايدىكەن. لېكىن، چېركاۋنىڭ باشقۇرۇش ھەيئىتىنىڭ بۇنداق بىر قارارنى تەستىقلىشىنى كۈتۈش كېرەك ئىكەن.

— بۇنىڭغا بىرقانچە كۈن كېتىدۇ، بۇ ئارىدا نېمە ئىشلار بولىدىغانلىقىنى كىم بىلسۇن؟ — دەپ قوشۇپ قويدى كەن. — شۇنداق، — دەپ ئۇلۇغ كىچىك تىندىم، — ئۇ چاغدا ھەممە كىشى غۇل-غۇلا قىلىشىدۇ.

ئەجەب، شۇنداق بولارمۇ، ياكى باشقىچە بولارمۇ، دېگەن خياللار كاللامنى چىرمىۋالغانىدى..

كېيىن، كەن مېنى ھەيران قالدۇرىدىغان بىر ئىشنى سۆزلەپ بەردى. ئۇ يېرىم كېچىدە بىر ئادەمنىڭ ئاۋازىنى

ئاڭلاپتۇ. ئۇ ئادەم كەنگە «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ 654-بېتىنى ئاچ دەپتۇ. كەن غەيرى ئىشقى بۇ دەپ ئويلاپ، كىتابنى ئېچىپتۇ. بۇ «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ «ئايۇب» قىسمىنىڭ 13-بابى ئىدى. ئايەتلەر گۇيا كىتاب بېتىدىن ئۇچۇپ چىقىپ، نۇر چاقىنىغاندەك چاقناپتۇ. ئۇنىڭ ئوقۇغانلىرى ھەم مېنىڭ شۇ چاغدىكى ئەھۋالىمغا ھەم كەنگە قارىتىپ ئېيتىلغاندەك ئىدى. كەن بۇ ئايەتلەرنى ئوقۇدى:

«مەيلى ئاقىۋېتى قانداق بولسۇن، ھاياتىمنىڭ خېيىم-خەتىرىگىمۇ قارىمايمەن». (تەۋرات: «ئەيىۋۇپ» 13-باب 15-ئايەت)

بۇنداق قىلىشقا مەن تەييارمۇ؟ خۇداغا بولغان ئىشەنچىم ئاشۇنداق مۇستەھكەممۇ-يوق؟ ئورنۇمدىن دەس تۇرۇپ كەننىڭ قولىنى تۇتتۇم،

— مېنى ھازىرلا چۆمۈلدۈرۈڭ. ئۇنىڭدىن كېيىن مېنى ئۆلتۈرسىمۇ رازىمەن. جەننەتتە رەيىم بىلەن بىللە بولۇش مەن ئۈچۈن تېخىمۇ ياخشى ئىش، — دېدىم-دە، قايتا ئورنۇمدا ئولتۇرۇپ كەنگە قارىدىم، كېيىن يەنە:

— ئەپسۇ قىلىڭ، كەن. بىئارام بولۇۋاتمەن. لېكىن شۇنداقتىمۇ بىر ئىشتىن خاتىرجەممەن. رەب ماڭا ھازىر چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىمنى ئېيتتى. سىزدىن ئوچۇق سوراپ باقاي. ماڭا ياردەم قىلامسىز قىلامسىز؟ — دەپ سورىدىم.

كەنمۇ ئورۇندۇققا ئولتۇردى. ئۇ قوللىرى بىلەن قىزىل چاچلىرىنى سىلاپ:

— ئەلۋەتتە ياردەم قىلىمەن، — دېدى. كېيىن مەرىگە قاراپ،

— يۈرۈڭلار، مېچەل ئەپەندىلەرنىڭكىگە بارايلى. ئۇ يەرگە بارغاندا بىر گەپ بولار، — دېدى.

ماشىنا بىلەن ۋاد يېزىسىنىڭ ئەگرى-توقاي كوچىلىرىدىن ئۆتۈپ، مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىگە باردۇق. مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ مېھمانخانىسىدا بىر ھازا جىمجىت ئولتۇرۇپ دۇئا قىلغاندىن كېيىن، كەن چوڭقۇر بىر ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ بىزگە تازىم قىلدى ۋە ھەممىمىزگە قاراپ مۇنداق دېدى:

— ھازىرغىچە خۇدا بېلىقىزغا پەۋقۇلئاددە بىر شەكىلدە يول كۆرسىتىپ كەلدى. بۇ جەھەتتىن ھەممىمىز ئوخشاش پىكىردىمىز. ھالبۇكى بېلىقىز جىددىي چۆمۈلۈش ئارزۇسىنىڭ خۇدادىن ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ. بىز ئۇنىڭغا توسالغۇ بولمايلى. سەن ئابۇتابات شەھىرىگە بارسەنغۇ دەيمەن؟ مەرى بىلەن ئىككىمىز بېلىقىزنى بۈگۈن ئۇ يەرگە ئېلىپ بارايلى. ئۇ يەردە سەن ۋە سىنىۋوۋې بىلەن تېپىشىمىز. بېلىقىزنىڭ چۆمۈلۈشى ئۈچۈن كېرەكلىك تەييارلىقلارنى بۈگۈن چۈشتىن كېيىن ئۇ يەردە قىلىمىز. شۇنداق بولسا قانداق؟ پېشاۋىردىن ۋاز كېچەيلى.

ھەممەيلى بۇنىڭغا شۇئان قوشۇلۇپ تەييارلىق قىلىشقا باشلىدۇق. مەن ئالدىراش ئۆيگە قايتىپ كەلدىم. ئولدى ئەپەندىلەر زاپاس كىيىملەر لازىم بولىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى. بۇلارنى باشقا كىيىملىرىم بىلەن بىرلىكتە يۈك-تاقىلىرىمغا قوشۇپ قويۇشنى رايىشەمگە ئېيتتىم. كەن، سۇغا پاتۇرۇلغاندا ھېچنەرسە بولمايدىغان بىر كىيىم كېرەك، دېگەندى.

بۇ ھازىرلىقلارنى قىلىۋاتقاندىمۇ بىئارام بولىدۇم، ھەتتا خۇداغا بولغان يېقىنلىق تۇيغۇلىرىم ئاجىزلاۋاتقاندىكى ھېس قىلاتتىم. ئۇ ماڭا چۆمۈلدۈرۈشنى دەرھال قوبۇل قىلىشىمنى تەلەپ قىلىدىغان قەتئىي كۆرسەتمىلەرنى بەرمىگەنمىدى؟

شۇ ئارىدا كاللامغا بىر پىكىر كەلدى. ياق، بولمايدۇ، دەپ ئۇنى كاللامدىن چىقىرىۋەتتىم. لېكىن بۇ پىكىر قايتا-قايتا كاللامغا كىرىۋالغاندا رەببىمگە دۇئا قىلىپ ئۇنىڭدىن سۈرىدىم: — ئەھ! ئاسماندىكى ئاتا، ئۇلۇغ رەببىم، بۇ پىكىر بويىچە قىلسام توغرا بولامدۇ؟

مانا شۇنداق قىلىپ، 1967-يىلى 24-يانۋاردا ئائىلەمدە ئاجايىپ بىر چۆمۈلدۈرۈش مۇراسىمى باشلاندى. مەن رايىشەمنى چاقىرىپ:

— رايىشەم، مۇنچىدىكى داسقا سۇ تولدۇرۇڭ، — دېدىم. ئۇ نېمە قىلىشىمنى چۈشىنەلمىگەندەك بىر قىياپەتتە چىقىپ كەتكەن بولسىمۇ، دېگىنىمنى قىلىشقا باشلىدى. چۈنكى، بۇرۇن مەن بۇنداق كېچىدە يۇيۇنمايتتىم.

بىر ئازدىن كېيىن رايىشەم سۇنىڭ تەييار بولغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭغا مېنى يالغۇز قويۇشنى ئېيتتىم. كېيىن دىنىي قائىدىمىزگە زادى ماس كەلمەيدىغان بىر ئىشلارنى قىلىشقا باشلىدىم. مەن دىنىي قائىدىمىزگە ئاساسەن ئەمەس، بەلكى ئىنجىلدا ئېيتىلغان ۋە ئىچىمدىن قايناپ چىقىۋاتقان كۈچلۈك بىر ئارزۇنى ئىشقا ئاشۇرۇشقا كىرىشكەندىم. دەرھال چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىم كېرەك ئىدى. ماڭا دۇچ كېلىدىغان توسالغۇلارنى ئويلاپ، چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىش ئۈچۈن چۈشتىن كېيىنكىچە كۈتۈشتىنمۇ ئەنسىرەشكە باشلىغاندىم.

رەببىنىڭ ھۇزۇرىدا بولۇشنى ھەممىدىن ئارتۇقراق ئارزۇ قىلاتتىم. شۇڭا، بۇنى پەقەت ئۇنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىش بىلەنلا ئىشقا ئاشۇرالايدىغانلىقىمنى بىلگەنلىكىم ئۈچۈن دەرھال مۇنچىغا كىردىم. مۇنچىنىڭ ئىچىدە ئۆرە تۇرۇپ، رەببىنىڭ سۆزىگە ھازىرمۇ ئەمەل قىلىشىم كېرەك، دەپ ئويلىدىم.

داسنىڭ ئىچىدە ئولتۇرغىنىمدا سۇ مۇرەمگىچە كەلدى. قولۇمنى بېشىمنىڭ ئۈستىگە قويۇپ:

— يېلىقىز خۇدائاتانگنىڭ، ئەيسا مەسھنىڭ ۋە مۇقەددەس روھنىڭ نامى بىلەن سېنى چۆمۈلدۈرىمەن — دەپ بېشىمنى سۇغا پاتۇردۇم. بۇنىڭ بىلەن پۈتۈن بەدىنىم سۇغا چۆكتى.

سۇدىن چىققىپ خۇشاللىقتىن ھاياجانلاندىم. يۇقىرى ئاۋاز بىلەن خۇدانى مەدھىيلىدىم: ئى ئاتا، ساڭا شۈكۈر قىلىمەن. نېمىدېگەن بەختلىكمەن!

شۇ ئەسنادا مەن ئۆزۈمنىڭ گۇناھلىرىمدىن پاكلانغان ۋە رەببىنىڭ ئالدىدا قوبۇل قىلىنغان بىر كىشى بولغانلىقىمنى ھېس قىلدىم.

نېمە قىلغانلىقىمنى رايىشەمگە ئېيتىمىدىم. ئۇمۇ سورىمىدى. بىر-ئىككى مىنۇت كىيىندىم. ئابۇتابات دېگەن يەردە چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشقا تەييار بولدۇم. ئۇلارنىڭ كېلىپ مېنى ئۇ يەرگە ئېلىپ بېرىشنى كۈتتۈم. بۇ ئەھۋالنىڭ دىنىي قائىدىگە ئۇيغۇن ياكى ئۇيغۇن ئەمەسلىكىنى بىلمەيتتىم. لېكىن، بۇ ئىشنى نېمە ئۈچۈن قىلىۋاتقانلىقىمنى بىلمەيتتىم. ئېتىقادچى دوستلىرىم ماڭا شۇنداق غەمخورلۇق ۋە ياردەم قىلدىكى، ئۇلار مەن ئۈچۈن بىرمۇنچە قىيىنچىلىقلارغا بەرداشلىق بەرگەنىدى. ئۇلارنىڭ پىلانلىرىنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋېتىشنى خالىمايتتىم. شۇ سەۋەبتىن ئىككىنچى قېتىم چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشقا تەييار ئىدىم. لېكىن، رەب مەندىن تەلەپ قىلغان ئىشنى قىلغانلىقىمنى ماڭا ئىچىمدىن چىقىۋاتقان بىر ھېسسىيات سۆزلەيتتى. ئىنجىلنى ئوقۇشقا تىرىشتىم. روھىم خۇرسەنلىك بىلەن جۇش ئۇراتتى، ھاياجانلىنىتتىم، پىكىرلىرىم چېچىلاتتى. مەن يەنە رەببىنىڭ

ھۇزۇرىغا كىرگەندىم. خۇدادىن ھېچ نەرسە يوشۇرمىغان ۋە ئۇنىڭ ئىنجىلىدا ئېيتقان سۆزىگە ئەمەل قىلغان چېقىمدا ھەمىشە مۇشۇنداق ھېسسىياتتا بولاتتىم.

— خانىم! خانىم! — بۇ رايىشەمنىڭ ئاۋازى ئىدى. ئولد ئەپەندىلەر تۆۋەندە سىزنى كۈتۈۋاتقانكەن.

بۇ كۈنى ئۆيىدە بولمايدىغانلىقىمنى ماخمۇدقا ئېيتتىم. ئۇنىڭ بۇنداق ئىشلارغا ئارىلاشمىغىنى ياخشى ئىدى. چۈنكى، ئاقىۋېتى ياخشى بولمايتتى. كېيىن تۆۋەنگە كەن ۋە مەرىنىڭ يېنىغا چۈشتۈم.

ئىككى ياقىسىغا كۆكنار تېرىلىپ، قارىغاي تىكىلگەن ئابۇتابات يولى ماشىنا بىلەن ئىككى سائەت داۋاملىشاتتى. مۇنچىدىكى چۆمۈلۈشۈم ھەققىدە ھېچكىمگە تىنمىدىم. ئۇلارغا بۇ يولدا كۆپ قېتىم مېڭىپ باققانلىقىمنى ئېيتتىم. يۈك-تاقىلار قاقچىلانغان بىرنەچچە ماشىنا بىلەن ئائىلە ساياھەتلىرىگىمۇ چىققانلىقىمىزنى سۆزلەپ بەردىم. ئەجەب، مېنى ئاتا-بوۋامغا باغلايدىغان ئالاقىلىرىمىزنى مۇشۇنداق ئۈزۈۋېتىشىم توغرىمۇ؟ دەپ ئۆزۈمگە ئۆزۈم سوئال قوياتتىم.

ئابۇتاباتتىكى ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرىنىڭ ئۆيىگە بارغىنىمىزدا، مېچەل ئەپەندىلەر كانادالىق بىر دوختۇر ۋە ئايالى بىلەن بىرلىكتە بىزنى كۈتۈپ تۇراتتى. بىز بوب ۋە مەدېلىن بىلەن شەرد ئىسىملىك بۇ ئەر-ئايالنىڭ مېھمانلىرى ئىدۇق. ئۇلارنىڭ يېنىدا بىر پاكىستانلىقمۇ بار ئىدى. سىننوۋې، — بۇ ئەپەندىمنىڭ ئىسمى ئاقساقال باھادىر بولىدۇ.

سىزنى چۆمۈلدۈرىدىغان دىنىي يېتەكچى — دېدى. ئۇ يەردە جەم بولغانلارغا قارىدىم. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەنگلىيەلىك بىر دوختۇر ۋە پاكىستانلىق يەنە بىر دىنىي يېتەكچى بار ئىدى.

ئۆينىڭ ئىچى بىر خىل جانلىق كەيپىياتقا تولغانىدى. ئىشك-دېرىزىلەر تاقاقلىق ئىدى. بىرىنچى ئەسىردە رىم شەھىرىنىڭ ئاستىدىكى ئۆڭكۈرلەردە ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرىنىڭ چۆمۈلدۈرۈشىنى قوبۇل قىلغانلىقلىرىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈشكە تىرىشتىم.

مۇراسىمغا تەييارلىق قىلىنىۋاتقاندا ئەتراپىمغا قارىدىم ۋە كەندىن:

— كۆلچەك قەيەردە؟ — دەپ سورىدىم. كۆلچەك يوق ئىكەن. كەن ماڭا ئۈستۈمگە سۇ چېچىلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

— بىراق ئەيسا ئىئوردان دەرياسىدا چۆمۈلگەندە، پۈتۈن ئەزايى سۇغا پاتۇرۇلغانغۇ، — دېدىم.

بىز ئەيسا مەسھ تەرغىباتچىلىرىنىڭ ئۆيىگە كېتىۋاتقىن سىمىزدا بىر دەريادىن ئۆتكەندۇق.

— مېنى يولدا بىز ئۆتكەن ئاشۇ دەرياغا ئېلىپ بارساڭلار بولمامدۇ؟ — دەپ سورىدىم. لېكىن ھاۋا سوغۇق ئىدى. مېنى چۆمۈلدۈرىدىغان كىشىنىڭمۇ سۇغا كىرىشى لازىملىقىنى ئويلاپ بۇ سۆزنى قايتا تەكرارلىدىم. دەرۋەقە رەببىڭ مەندىن تەلەپ قىلغىنىنى ئورۇندىغىنىمغا ئىشىنەتتىم.

شۇنداق قىلىپ، يەنە چۆمۈلدۈرۈشىنى قوبۇل قىلدىم. لېكىن بۇ قېتىم سۇ چېچىش بىلەن چۆمۈلدۈرۈلگەندىم. ئۈستۈمگە سۇ چاچقاندا ھەر ھالدا رەببىم بۇ ئىشقا خۇرسەن بولدى، دەپ ئويلىدىم. مۇراسىمدىن كېيىن ئەتراپىمغا قارىسام، ئۇ يەردىكىلەرنىڭ ھاياجانىدىن كۆزلىرىدىن ياشلار ئاقماقتا ئىدى.

— سىلەر بۇ كۆز يېشىڭلار ئارقىلىق مېنى قورقۇتماقچىمۇ؟ — دەپ كۆلدۈم.

سىننۇۋې كېلىپ بوينۇمغا ئېسىلدى ۋە بۇرنىنى تارتىپ،

— ئېھ پېلىقىز، — دەپ بىر نەرسە دېگىسى بولسىمۇ،
ئۆپكىسىنى باسالماي دېيەلمىدى.

قالغانلارمۇ كېلىپ مېنى مۇبارەكلەشتى. سىننوۋې بىر
مۇناجات ئېيتتى. كەن ئىنجىلدىن بىر ئايەت ئوقۇدى. ئاندىن
بىز قايتىپ كەلدۇق.

قايتىش سەپىرىمىز ئېسىمدىن زادى چىقمايدۇ. بىز
غەمدىن قۇتۇلغانىدۇق. ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىلىرى
بىلەن بۇنداق جەم بولۇش بەكمۇ ياخشى ئىكەن! كېيىن بىز
بىر-بىرىمىز بىلەن خوشلاشقاندا كۆز ياشلىرىمىزنى يەنە
توختىتالمىدۇق.

ئۆيۈمنىڭ بوسوغىسىدىن كىرىپلا ئىچىمدىكى ھۇزۇر
تارقىلىپ كەتتى. ئۆي ئىشلىرىمنى باشقۇرىدىغان خىزمەتچىم
ئالدىمغا يۈگۈرۈپ كەلدى. ئۇنىڭ كۆزلىرى چەكچىيىپ كەتكەن
بولۇپ، ئاۋازىدىن قايغۇرۇۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى .

— سالام، خانىم، ئائىلىڭىزدىكىلەر سىزنى ئىزدەپ كەپتۇ،
سىزنىڭ خىرىستىئانلار بىلەن ھەمسۆھبەت بولغانلىقىڭىزنى
بىلىدىكەن ۋە ...

— توختا! — دەپ قولۇمنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ سۆزىنى
بۆلدۈم،

— كىم كەپتۇ، تېز ئېيتقىنا.

خىزمەتچىم ئۇ كۈنى ئۆيۈمگە كەلگەنلەرنىڭ ئىسىملىرىنى
بىر-بىرلەپ ئېيتقاندا، ئىچىمدە يېڭى بىر گۇمان پەيدا بولۇشقا
باشلىدى. كەلگۈچىلەر تاغلىرىم، چوڭ دادىلىرىم، ھاممىلىرىم
ۋە مەندىن چوڭ بىر نەۋرە ئاكا-ھەدىلىرىم قاتارلىق
ئائىلىمىزنىڭ چوڭلىرى ئىدى. بۇ كىشىلەر پەقەت مۇھىم
چاغلاردا كېلىدىغان كىشىلەر ئىدى.

غۇۋا خىياللار ئارامىنى تېخىمۇ بۇزاتتى. ئۇ كېچە ماخمۇد

بىلەن داستىخاندا ئولتۇرۇپ، ئىچىمدىكى قورقۇنچىنى ئۇنىڭغا ئۇقتۇرما سېلىققا تىرىشتىم. ماخمۇد ياتقىلى كېتىشى بىلەنلا مەنمۇ ھۇجرامغا چىقتىم. دېرىزەمنىڭ تۆمۈر شادىسىدىن سىرتقا قارىدىم. بايىلا يېغۇۋاتقان قار توختاپ قالغانىدى. ئاينىڭ ئايدىڭ يورۇقىدا باغچەمنى بىلىنەر-بىلىنمەس كۆرەلەيتتىم. مېنى بىرنەچچە يىللار قوينىغا ئالغان بۇ كۆڭۈللۈك قەدىمىي ئۆينىڭ ھۇزۇرىدىن كۆڭلۈم تەسەللى تاپاتتى.

ئەمدى نېمە بولىدۇ؟ بۇ ئۆيۈمدىن ئايرىلارمەنمۇ؟ بۇ مەن ئۈچۈن بىر قېيىن مەسىلە ئىدى. شۇ كۈنگىچە ئائىلەمدىن، پۇلدىن ۋە شان-شەرىپىمزدىن كەلگەن ئىشەنچتىن مەھرۇم قالمىغانىدىم. مانا ئەمدى ماڭا قارشى ئىسيان كۆتۈرىدىغان كۈچلەر ئائىلەمدە باش كۆتۈرۈپ چىققانىدى. ئۆز كۈچۈمنىڭ ۋە ئىشەنچىمنىڭ زور بىر قىسمىنى ئائىلەمدىن ئالاتتىم. ئۇلار ھەممىسى بىردەك ماڭا قارشى چىققىلى تۇرسا، ئۇ چاغدا قانداق بولىدۇ؟

رەب مانا مۇشۇ سەۋەبتىن مېنىڭ ۋاقتىنى كېچىكتۈرمەي، چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىمنى تەلەپ قىلغانىكەن. مەن بۇنىڭغا ئىشىنەتتىم. رەب مېنى ياخشى بىلەتتى. مېنىڭ ئەڭ ئاجىز تەرىپىمنىمۇ بىلەتتى.

تېخىچە دېرىزەمدىن تاشقىرىغا قاراپ تۇراتتىم. شامالدا مىدىرلاۋاتقان دەل-دەرەخلەرنىڭ كۆلەڭگىلىرى دېرىزەمنىڭ تۆمۈر شادىلىرىدا كۆرۈنەتتى.

— خۇدايىم، — دەپ دۇئا قىلدىم، — ساڭا يېلىنمەن، ئۇلارنى ئالدىمغا بىراقلا كەلتۈرمەي بىر-بىردىن كەلتۈرگەيسەن.

بۇ دۇئا ئاغزىمدىن چىقار-چىقماي ئىشىكىمنىڭ قوڭغۇرىقى چېلىنىدى. كەينىدىنلا خىزمەتچىم بىر بولاق

نەرسىنى كۆتۈرۈپ كىرىپ:

— بايا بۇنى بىرەيلەن سىزگە ئەپكەپتىكەن. — دېدى.
بولاقنى ئالدىراپ ئاچتىم. بىر دانە ئىنجىل ئىكەن. ئۇنىڭ
بىرىنچى ۋارىقىغا: قەدىرلىك سىڭلىمىزنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە
تەقدىم، دېگەن سۆزلەر يېزىلغان بولۇپ، ئاخىرىغا كەن ۋە
مەرى ئولد دەپ ئىمزا قويۇلغانىدى.

كىتابنى باغرىمغا بېسىپ، ئۇنى ئەۋەتكەن ياخشى
دوستلارغا مۇيەسسەر بولغانلىقىم ئۈچۈن خۇداغا شۈكۈر قىلدىم.
ئاندىن كىتابنى ئاچتىم. ۋاراقلاۋىتىپ بىردىن بۇ سۆزگە كۆزۈم
چۈشتى:

«ئۇلارنى تېرىپىرەن قىلىۋېتىمەن...»

ئۇ ۋاقىتتا بۇ سۆزنىڭ مەنىسى ماڭا بىر سىر ئىدى.

مېنى قوغدىغۇچى بارمىدۇ؟

ئەتسى ئورنۇمدىن تۇرۇپلا كۆڭلۈم بىئارام بولۇشقا باشلىدى. چۈنكى، بۇ كۈنى تۇغقانلىرىم يەنە كېلەتتى. ئۇلار يا ھەممەيلەن بىللە ياكى بىر-بىردىن كېلىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇلارنىڭ قانداق كېلىشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇلار بىلەن ئۇچرىشىشتىن يەنىلا قورقاتتىم. ئۇلارنىڭ قاتتىق سۆزلەر بىلەن قىلىدىغان تەنبېھلىرىدىن، مېنى قايىل قىلىش ئۈچۈن قىلىدىغان چىرايلىق گەپلىرىدىن ۋە ئاگاھلاندۇرۇشلىرىدىن ئەنسىرەيتتىم. بىراق ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى رەنجىتىشىمۇ خالىمايتتىم.

ئالدىنقى كېچە قىلغان دۇئايمنى خۇدانىڭ ئىجابەت قىلىشىغا ئانچە ئىشەنچىم يوق ئىدى. رايىشەمنى چاقىردىم ۋە ئەڭ چىرايلىق كىيىملىرىمنى كەلتۈرۈشنى تەلەپ قىلدىم. كېيىن كىيىملەرنىڭ ئىچىدىن ھەممىدىن چىرايلىقىنى تاللىدىم. ھەمدە بۇ كۈنى ئۆيۈمگە كەلگەن ھەرقانداق مېھماننى قوبۇل قىلىشقا تەييار ئىكەنلىكىمنى دەرۋازىۋەنگە ئېيتىپ قويۇپ مېھمانخانىمغا كىردىم. ئاق تاۋار بىلەن قاپلانغان سافالاردىن بىرىگە ئولتۇرۇپ ئىنجىلنى ئوقۇشقا باشلىدىم. ماخمۇد ئىران گىلىمىنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ، قولىدىكى ئويۇنچۇق ماشىنىلارنى گىلەمنىڭ گۈللىرى ئۈستىدە ئەگرى-بۈگۈر يوللارنى تېپىپ ئايلاندۇرۇپ ئويناۋاتاتتى.

زالدىكى ياغاچ ئويما نەقىشلىك رامكا ئىچىگە ئېلىنغان يوغان تام سائەت ئاۋۋال ئونغا، كېيىن ئون يېرىمگە، ئاخىرىدا ئون ئىككىگە داڭ ئوردى. تۇغقانلىرىم ھەر ھالدا چۈشتىن كېيىن كەلسە كېرەك، دەپ ئويلىدىم.

چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن، ماخمۇد ئۇخلاپ قالدى. مەن كۈتۈشنى يەنە داۋاملاشتۇردۇم. ئاخىرى سائەت ئۈچ بولغاندا سىرتتا بىر ماشىنىنىڭ كېلىپ توختىغان ئاۋازىنى ئاڭلىدىم. خۇددى جەڭگە ھازىرلانغاندەك تەق بولۇپ تۇردۇم. لېكىن ماشىنا مېڭىپ كەتتى. نېمە بولغاندۇ؟ خىزمەتچىمدىن سورىسام، باشقا بىرەيلەننى بىرى ئەكىلىپ قويۇپ كەتكەنلىكىنى ئېيتتى.

كەچ كىرىپ قالغانىدى. مېھمانخانىمىنىڭ دېرىزىلىرىدىن قاراڭغۇ چۈشۈشكە باشلاپ، ئۆينىڭ تورۇسىدىكى كۆلەڭگىلەر بارغانسېرى ئۇزۇراتاتتى. كېيىن تېلېفون جىرىڭلىدى. سائەتكە قارىسام يەتتە بولۇپ قاپتۇ. ئەجەبا ئۇلار كېلىدىغاننى قويۇپ، تېلېفون بىلەن سۆزلەشمەكچى بولىدىمۇ نېمە؟

تۇرۇپكىنى قۇلقىمغا ئەكىلىشىم بىلەنلا ماڭا تونۇش بولغان سىلىق بىر ئاۋازنى ئاڭلىدىم. بۇ مەرى ئۆلدىنىڭ ئاۋازى بولۇپ، ئۇنىڭ ئاۋازى ئىنتايىن قايغۇلۇق ئىدى. ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىم توغرىسىدىكى خەۋەر ھەممە يەرگە تارقىلىپ كەتكەنىدى. تۈنۈگۈن تۇغقانلىرىمىزنىڭ ئۆيۈمگە كەلگەنلىكى بۇنى تەستىقلايتتى. مەرى نېمىشقا ئەنسىرىگەندۇ؟

— ياخشىمۇسىز؟ — دەپ سورىدى ئۇ تېلېفوندا، — سىزدىن ئەنسىراۋاتمەن.

ئۇنىڭغا ياخشى تۇرۇۋاتقانلىقىمنى، مەندىن ئەنسىرمە-سىلىكىنى ئېيتتىم. تۇرۇپكىنى قويۇپلا، خىزمەتچىمگە روملىمىنى كەلتۈرۈشنى ۋە ماشىنىنى تەييارلاشنى بۇيرۇدۇم. يىلنىڭ بۇ مەۋسۈمدە ئائىلەمدىكىلەر مېنى يوقلىغىلى ئادەتتە سائەت سەككىزدىن كېيىن كەلمەيتتى. ئۆيىدىن خاتىرجەم چىقالايتتىم. بىر خىل غەلىتىلىك ھېس قىلدىم.

تۇغقانلىرىمدىن بىرىمۇ ياكى نېلىپفون قىلمىدى ياكى كەلمىگەندى.

ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى بىلەن سۆزلىشىپ ئۇلارنىڭ ئىلھامىبەخش سۆزلىرىنى ئاڭلىغىم كېلەتتى. ئۇلارنىڭكىگە بارسام بولارمۇ؟ مەرىنىڭ قەيەردىن تېلېفون قىلغانلىقىنى تېخىچىلا ئۇقالمىغانىدىم. ماشىنامنى ئۆلد ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيى ئالدىغا توختاتتىم، ئۆينىڭ چىراغلىرى يىقىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ، ھاڭ-تاڭ بولۇپ قالدۇم.

تۇيۇقسىزلا، ئىچىمدە كۈتۈلمىگەن بىر قورقۇنۇچ پەيدا بولدى. ھويلىغا كىرىدىغان ئىشىكنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ، گۇنا قانداقتۇر بىر ۋەھىمە بارغانسېرى ماڭا يېقىنلىشىۋاتقاندەك ۋە دەھشەتلىك بىر يۈزۈن قول مېنى تۇتقىلى كېلىۋاتقاندەك ھېس قىلىدىم. ھويلىنىڭ قاراڭغۇ بۇلۇڭلىرىغا قارىغانسېرى مېنى قورقۇنچىلۇق خىياللار چىرمىۋالاتتى. كېچىدە بۇ يەرگە ئۆزۈم يالغۇز كېلىشىم بىر ساراڭلىق ئىدى. يۈرىكىم چىقىپ كېتىدىغاندەك ئەنسىز سوقاتتى.

كەينىمگە بۇرۇلۇپ ماشىنامغا قاراپ يۈگۈرمەكچى بولىدۇم، ياق، بۇنداق قىلىشىم ھاجەتسىز! مەن ئۆزۈمنى خۇداغا ئامانەت قىلسام، خۇدامۇ مېنى ئۆز پاناھىدا ساقلايدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇ مۇدەھىش قاراڭغۇلۇق ئىچىدە ئۆزۈمنى خۇدانىڭ ئىلكىگە تاپشۇردۇم ۋە ئەيسا! ئەيسا! دەپ قۇتقۇزغۇچىمنىڭ ئىسمىنى قايتا-قايتا تەكرارلىدىم. شۇ ھامان بايقىق ۋەھىمىلىك ئۆزلىكىدىن تارقاپ كەتتى.

ئەمدى خاتىرجەم بولۇپ، ئۆلد ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىگە قاراپ بىرنەچچە قەدەم تاشلىدىم ۋە مېھمانخانىنىڭ يېنىق پەردىلىرى يۈچۈقىدىن يېتەك ئىنچىكە چۈشۈپ تۇرغان يورۇقنى كۆرۈپ ئىشىك قوڭغۇرىقىنى چالدىم.

ئىشىك ئاستىغىنە ئېچىلىپ مەرى ئالدىغا چىقتى. ئۇ مېنى كۆرۈپ ھەيران قالدى، كېيىن مەن بىلەن قۇچاقلىشىپ كۆرۈشۈپ، ئۆيگە تەكلىپ قىلدى ھەمدە:

— كەن، كەن! — دەپ چاقىردى، كەن دەرھال چىقىپ: — خۇداغا شۈكۈر، سىزدىن ناھايىتى ئەنسىرىگەندۇق، — دېدى. كەننىڭ سۆزىدىن قارىغاندا، مەن چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلغان چاغدا، ئۇ يەردە بولغان پاكىستانلىق ئاقساقال مېنىڭ ھاياتىمنىڭ خەۋپلىك ئىكەنلىكىنى ئويلاپ، مەرى بىلەن كەنگە مېنى يالغۇز قايتۇرۇپ خاتا قىلغانلىقىنى ئېيتقانكەن. — دېمەك، مەندىن ئەنسىرەپ تېلېفون بەرگەنمىدىڭىز مەرى؟ — دېدىم مەن،

— قانداقلا بولمىسۇن، ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغىنىمنى بەربىر ھەممە ئادەم ئاڭلايدۇ. ھەر ھالدا شۇنچىلىك كۆڭۈل بۆلگىنىڭىزگە رەھمەت. ھازىرغىچە بىرەر ئەھۋال بولمىدى. ھەتتا تۇغقانلىرىمۇ ئۆيۈمگە كەلمىدى. بۇ ھەقىقەتەن دۇئايمىنىڭ ئىجابەت بولغانلىقىدۇر. بۇنىڭ ئۈچۈن نەقەدەر خۇرسەنلىكىمنى بىلمەيسىلەر.

— قېنى، ئەمىسە خۇداغا دۇئا قىلايلى، — دېيىشتۇق ھەمدە ئۈچەيلەن تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ، خۇداغا مېنى ئۆز پاناھىدا ساقلىغانلىقى ئۈچۈن شۈكۈر قىلدۇق. كەن بۇنىڭدىن كېيىنمۇ خۇدانىڭ مېنى ئۆز پاناھىدا ساقلىشى ئۈچۈن دۇئا قىلدى.

شۇنىڭ بىلەن ئۆيگە قايتتىم. قورقۇنچلۇق ئەھۋاللارغا دۇچ كەلگەندە ئەيسا مەسھنىڭ نامى بىلەن دۇئا قىلىپ، خۇدانىڭ ياردىمىگە ئىلتىجا قىلىشتىن ئىبارەت مۇھىم تەجرىبىگە ئىگە بولدۇم. خىزمەتچىلىرىم ئۇ كېچە بىرمۇ كىشىنىڭ تېلېفون قىلمىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنداقتا ئەتە

كۈتسەم بولغىدەك، دەپ ئويلاپ، يېتىشقا ھازىرلاندىم. ئەتسى كۈنۈمنى يەنە مېھمانخانىدا ئۆتكۈزدۈم. دۇئا قىلدىم، ئويلاندىم. كۈتۈپىرىپ زېرىكىپ بىكارچىلىقتا مەرمەر تاشلارنىڭ، ئىران نۇسخا گىلەملەرنىڭ گۈللىرىنى ئىنچىكىلەپ كۆزدىن كۆچۈرۈپ چىقتىم. بۇ كۈنمۇ مېنى ئىزدىگەن بىرمۇ كىشى بولمىدى.

نېمە بولغاندۇ؟ مۈشۈك بىلەن چاشقان ئويۇندەك، ئۇلارمۇ مەن بىلەن ئوينىشىۋاتامدۇ، يا؟

خىزمەتچىلىرىمدىن سوراپ باقماقچى بولدۇم. پاكىستاندا سىرتتا بولغان ئىشلارنى بىلمەكچى بولغانلار خىزمەتچىلىرىدىن سورايتتى. ئۇلار مەخپىي ھالدا ھەرقانداق ئىشلاردىن خەۋەر تېپىپ تۇراتتى. ئاخىرى خىزمەتچىم نۇرجاننى بىر چەتكە تارتىپ سوردىم.

— تۇغقانلىرىمغا نېمە بوپتۇ؟

— سورىماي قويۇڭ خانىم، — دېدى نۇرجان كۈلۈۋەتمەسلىككە تىرىشىپ،

— ئاجايىپ بىر ئىش بوپتۇ. ھەممىسىنىڭلا بىرلا ۋاقىتتا ئىشى چىقىپ قاپتۇ. ئاڭىڭز ھەر يىلقىدەك، ئويۇنغا كېتىپتۇ. بۇنى ئاڭلاپ كۈلۈپ قويدۇم. ئاكام ئۈچۈن كىرگەت ئويۇنى جەھەننەم يولىغا ماڭغان سىڭلىسىدىن مۇھىمراق بولسا كېرەك. نۇرجان سۆزىنى يەنە داۋاملاشتۇردى:

— پاتىخ چوڭ دادىڭىز مەلۇم بىر سوتنىڭ چاقىرىشى بىلەن باشقا بىر يەرگە بېرىشقا مەجبۇر بوپتىمىش. ئەمىنە ھامىڭىزنىڭ لاھور شەھىرىگە بارىدىغان ئىشى چىقىپ قاپتۇ. بىر نەۋرە قېرىنداشلىرىڭىزدىن ئىككەيلەن تىجارەت ئىشى بىلەن شەھەردىن باشقا يەرگە كېتىپتۇ.

ئۇنىڭ سۆزىنى توختاتتىم. سۆزلەۋېرىشىنىڭ ھاجىتى يوق

ئىدى. رەب ئۇلارنى تەرەپ-تەرەپكە تارقىتىۋېتىشكە ۋەدە قىلغانىدى، دەل شۇنداق بولدى. رەببىمنىڭ تەبەسسۇمىنى كۆرگەندەك بولدۇم. مەن ئۈچۈن قايغۇرغان تۇغقانلىرىم ئەمدى كەلمەيدۇ، دەپ ئويلىدىم. لېكىن، كەلسمۇ بىر-بىرلەپ كېلەتتى.

دەرۋەقە شۇنداق بولدى. ئۆيۈمگە كەلگەن بىرىنچى كىشى ئەمىنە ھاممام بولدى. ئۇ يەتمىش ياشقا كىرىپ قالغان بولۇپ، خانىشلاردەك بىر ئايال ئىدى. ئۇنىڭ شەرق ئەللىرىگە خاس گۈزەللىكى مېنىڭ ياۋروپا ئۆي بىناساتلىرى بىلەن بېزەلگەن مېھمانخانىمدا ھامان غەيرىي كۆرۈنەتتى. ئارىمىزدا ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان شەكىللەنگەن مۇستەھكەم بىر مېھىر-مۇھەببەت ۋە ئىشەنچ رىشتىسى بار ئىدى. لېكىن، ھازىر ھۇجرامغا كىرگەن ۋاقىتتىكى ئۇنىڭ بۇغداي ئۆڭلۈك چىرايى ھەر ۋاقىتتىكىدىنمۇ سولغۇن، قوڭۇر كۆزلىرى خاپا كۆرۈنەتتى.

بىز بىرئاز پاراڭلاشتۇق. ئاخىرىدا، ئۇنىڭ بۇ يەرگە كېلىشىنىڭ ئاساسىي سەۋەبى بولغان مەسىلىگە كۆچۈش ئۈچۈن ھازىرلىنىۋاتقانلىقىنى سەزدىم. ئۇ ئاستاغىنە يۆتلىپ قويدى. كېيىن بىخارامان كۆرۈنۈشكە تىرىشىپ:

— يېلىقىز... قىزىم... ئاڭلىشىمچە... سەن ئەيسانىڭ يولىغا مېڭىپ كېتىپسەن، راستمۇ؟ — دېدى.
مەن كۈلۈمسىرەپلا قويدۇم. ئۇ كىرىسلىدا ئازادە ئولتۇرۇپ سۆزنى داۋاملاشتۇردى:

— بەزى كىشىلەر كەينىڭدىن غەيۋەت-شكايەت قىلىپ يۈرەمدىكىن دەيمىنا. ئۇ بىرئاز تۇرۇۋېلىپ، خۇددى ئاڭلىغانلىرىنى خاتا دېيىشىمنى كۈتكەندەك، ماڭا يېلىنىش نەزىرى بىلەن قاراشقا باشلىدى.

— ئاڭلىغانلىرىڭىز خاتا ئەمەس، ئەمىنە ھامما، ئۆزۈمنى پۈتۈنلەي ئەيسا مەسھكە بېغىشلىدىم. چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلدىم. مەن ھازىر ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىسى، — دېدىم. ھاممام ئىككى ئالقىنى بىلەن يۈزىنى يېپىۋېلىپ:

— ۋىيەي، نېمە دېدىڭ؟ خۇدا ھەققىدە! — دەپ ۋارقىرىۋەتتى ۋە نېمە دېيىشنى بىلمەي بىر ھازاغچە ئولتۇرۇپلا قالدى. كېيىن ئاستاغىنە روملىنى ئارتىپ ئورنىدىن تۇردى-دە، ئۆزىنى تۇتۇلغان كىشى بولۇپ ئۆيدىن چاندۇرماي چىقىپ كەتتى.

يۈرىكىم بىر قىسما بولۇپ قالدى، شۇئان ھاممامنىڭ رەنجىپ قالماسلىقى ئۈچۈن خۇداغا يېلىندىم. ئائىلەم ئۈچۈن قانداق دۇئا قىلىشىم كېرەكلىكىنى خۇدادىن ئۆگىنىۋېلىشىم لازىم ئىدى. بۇنداق قىلمىسام، بىرقانچە يېقىن كىشىلىرىمنىڭ رايىنى قايتۇرۇپ قوياتتىم.

— ئى رەب، — دېدىم، — بۇنى ھەل قىلىشنىڭ ئەڭ مۇۋاپىق يولى بۇ كىشىلەرنىڭ سېنى قۇتقۇزغۇچىسىمىز دەپ قوبۇل قىلىشىدىدۇر. ئۇلار ساڭا ئېتىقاد قىلمىسىمۇ، سېنىڭ ئۇلارنى سۆيىدىغانلىقىڭنى بىلمەن. ھازىر مېنىڭ بۇ جانجىگەرلىرىمنىڭ ھاياتىغا ئالاھىدە تەسىر كۆرسەتكەيسەن، شۇنداقلا، خالىساڭ بۇنى ئەمىنە ھاممامدىن باشلىغايىسەن، ساڭا شۈكۈر قىلىمەن، ئى خۇدايىم!

ئەتسى بۇ دۇئانى يەنە تەكرارلاشقا مەجبۇر بولدۇم. بۇ قېتىم مېنى يوقلاپ كەلگەن كىشى جىيەنىم ئاسلام بولدى. ئۇ ئادۋوكات بولۇپ، ۋاھ يېزىسىدىن 80 كىلومېتىر يىراقلىقتىكى بىر يەردە تۇراتتى. ئۇ تاغامنىڭ ئوغلى ئىدى. جىيەنىمنىڭ تەبەسسۇم چىرايىسى ۋە مۇلايىم مېجەز-خۇلقىسى دادامغىلا ئوخشايتتى. ئۇنى كۆرۈپ، تەمتىرەپ كەتكەن بولساممۇ،

تۇرۇقىدىن ئەھۋالنى تەپسىلى بىلمەيدىغانلىقىنى پەملىدىم.
بىز ئۇياق-بۇياقتىن پاراڭلاشقاندىن كېيىن ئاسلام:
— تۇغقانلار قاچان جەم بولىدىكەن؟ خالسىڭىز
خەۋىرىنى سىزدىن ئۇقۇپ، بىللە بارايلى، — دېدى.
مەن كۈلۈپ كەتتىم ۋە:

— تۇغقانلار قاچان جەم بولىدىغانلىقىنى بىلمەيمەن،
لېكىن بۇ قېتىمقى جەم بولۇشقا مېنى چاقىرمايدىغانلىقىنى
بىلمەن، چۈنكى، ئۇلار بۇ قېتىم مەن ئۈچۈن جەم بولۇشىدۇ،
— دېدىم.

ئۇ شۇ قەدەر ھەيرانلىقتا قالغانلىقى ئۈچۈن ئەھۋالنى
چۈشەندۈرۈشكە مەجبۇر بولدۇم. ھەممىنى ئۇنىڭغا ئېيتىپ
بەردىم ۋە ئاخىرىدا:

— لېكىن سىز بارماي قالماڭ، ھېچبولمىغاندا مەن
ئۈچۈن بىرنەچچە ئېغىز گەپ قىلىپ قويارسىز، — دېدىم.
ئۇنىڭ ئۆيۈمدىن كۆڭۈلسىز قايتقانلىقىنى بايقىدىم.
بۇنىڭدىن يېقىندا پۈتۈن ئەھۋالنىڭ پارتلاپ چىقىدىغانلىقى
مەلۇم ئىدى. ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە تېزراق راۋالپىندى ۋە لاهور
شەھەرلىرىگە بېرىشىم كېرەك ئىدى. توننىڭ ۋە ئوغلىم
خالىتنىڭ مەن توغرىلىق بىرمۇنچە غەيۋەت-شكايەتلەرنى
ئاڭلىشىنى خالىمايتتىم. قىزىم خالىدە بىلەن كۆرۈشۈشۈم
مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئۇ ئافرىقىدا ئىدى. لېكىن، خالىت ۋە
تونلار بىلەن يۈز تۇرانە سۆزلىشەلەيتتىم. ئەتسى دەرھال
لاهورغا قاراپ يولغا چىقتىم. خالىتنىڭ ئىشىنىڭ
مۇۋەپپەقىيەتلىك كېتىۋاتقانلىقى ئائىلە ئەھۋالىدىن مەلۇم
ئىدى. گۈلزارلىق قورا ئىچىدىكى بۇ كەڭ پېشايۋانلىق چىرايلىق
ئۆي شەھەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئىدى.

ماشىنىنى چوڭ دەرۋازىدىن قورا ئىچىگە ئەكىرىپ، ئۆينىڭ

ئالدىدا توختاتتۇق. ئاندىن كەڭ پېشايۋانغا قاراپ ماڭدىم. خالىت ئەھۋالدىن خەۋەردار ئىدى. بۇنى ئۇ ئائىلەمدىن ھەمدە تېلېفوندا ئۇزۇن سۆزلەشكىنىمىزدىن كېيىن بىلگەندى. ئۇ ئالدىمىزغا چىقىپ:

— سىز بىلەن كۆرۈشكىنىمگە ئىنتايىن خۇشالمەن ئاپا، — دېدى، لېكىن، ئۇنىڭ بىرئاز ئەيمىنىپ تۇرغانلىقىنى سەزدىم. ئۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن بىز مېنىڭ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىم ھەققىدە ئۇزۇن پاراڭلاشتۇق. لېكىن، ئاخىرىدا خالىتنىڭ تېخى نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى چۈشەنمىگەنلىكىنى بايقىدىم.

كېيىن توننى يوقلىغىلى راۋالپىندىگە دوختۇرخانىغا باردىم. توننى كۈتۈۋېرىپ كاناي بىلەن چاقىرىغىدەك بولدۇم. ئۇنىڭغا بۇ ئىشنى قانداق چۈشەندۈرسەم بولار دەپ ئويلىدىم. شۈبھىسىزكى، ئۇمۇ بۇ توغرىسىدا ئانچە-مۇنچە ئاڭلىغان بولۇشى مۇمكىن. ئىنجىلنى ئوقۇۋاتقانلىقىمنى ئۇ ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەندى. ھەتتا ماخمۇد بۇ بالىنىڭ ياتقاندا مېنىڭ دوختۇر سانتىياگو ئىسىملىك راھىبە بىلەن قىلىشقان سۆزلىرىمنىڭ بەزىسىنى ئاڭلىغان بولۇشى مۇمكىن ئىدى. دوختۇر سانتىياگونىڭ زىيارىتى بىلەن ھاياتىم نەقەدەر ئۆزگەرگەندى. مېنى خۇدانى ئاتام دەپ دۇئا قىلىشقا دەۋەت قىلغان مۇشۇ راھىبە ئىدى.

— ئاپا! — دېگەن ئاۋازنى ئاڭلاپ بېشىمنى كۆتۈردۈم. تونى مېنىڭ ئالدىمغا ئىتتىك مېڭىپ كېلىۋاتاتتى. ئاق خالىتى قوڭۇر چاچلىرىنى تېخىمۇ چاقىنتىۋەتكەندى. ئۇ كۆزلىرىدىن خۇشاللىق ئەكس ئەتكەن ھالدا مېنى قۇچاقلاش ئۈچۈن غۇلاچلىرىنى ئاچتى. يۈرىكىم دۈيۈلدەپ ئورنۇمدىن تۇردۇم. بۇ خەۋەرنى ئۇنىڭغا قانداق يەتكۈزۈش كېرەك؟ ئۇنىڭغا قانداق

چۈشەندۈرۈش يوللىرىنى كۆڭۈل قويۇپ ئويلىنىدىم. لېكىن، تونىنىڭ قارشى چىقىشىدىن قورقاتتىم. گەپنى ئاغزىمدىن چىقىرىشقا جۈرئەت قىلالماي، ئاران-ئارانلا:

— تونى، بالام، ساڭا ئېيتماقچى بولغانلىرىمنى ئاڭلاپ چۆچۈپ كەتمىگىن، ئىككى كۈننىڭ ئالدىدا مەن... چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلدىم، — دېدىم.

تونى قولىنى ماڭا يېرىم سوزغان پېتى تاڭقىتىپلا قالدى ۋە كۆزلىرىگە لىققىدە ياش ئالغان ھالدا يېنىمدىكى كرسىلونا كېلىپ ئولتۇردى. بىر ھازادىن كېيىن ئۇ ئاران ئاڭلانغىدەك ئاۋاز بىلەن:

— دەرۋەقە ئىشنىڭ مۇشۇنداق بولىدىغانلىقىنى ئويلىغانىدىم، — دېدى. ئۇنىڭغا تەسەللى يېرىشكە تىرىشتىم. — ئەمدى قولۇم ھېچ ئىشقا بارمايدۇ، — دېدى ئۇ، ئاندىن ئىشتىن بالدۇر چۈشۈش ئۈچۈن رۇخسەت ئالدى. بىز ئۇ تۇرىدىغان بىناغا باردۇق. ئاچقۇچنى ئىشكىنىڭ قۇلۇپىغا سېلىۋاتقاندا تونىنىڭ تېلېفونى جىرىڭلاپ كەتتى. ئۇ دەرھال ئۆيگە كىرىپ تېلېفون تۇرۇپكىسىنى ئالدى. ئاندىن ماڭا قاراپ، — نىنا ئىكەن — دېدى. بۇ راۋاپىنىدا تۇرىدىغان بىر قىز جىيەنىم ئىدى.

— ئاڭلىغانلىرىمنىڭ راست-يالغانلىقىنى سوراۋاتىدۇ، — دېدى تونى. نىنانىڭ سۆزى تۈگىمىگەن بولسا كېرەك، تونى يەنە تۇرۇپكىسىنى قۇلقىغا تۇتتى، نىنانىڭ ئاۋازى تېخىمۇ قاتتىق چىقىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ تۇراتتىم. تونى سىلىق ئاۋاز بىلەن:

— شۇنداق نىنا راست، شۇنداق قىلىپتۇ، — دېدى. كېيىن تۇرۇپكىسىنى قولىدا تۇتۇپ، ئۇنىڭغا قاراپ قويدى-دە، مۇرىسىنى چىقىرىپ قويۇپ، تۇرۇپكىسىنى قويۇپ قويدى. بەلكىم

ئىنا تۇرۇپكىنى قاتتىق قويۇۋەتكەن بولسا كېرەك. توننىڭ ئويلنىشۇپلىشى ئۈچۈن بىر ئاز ۋاقىت بېرىشىم كېرەك ئىدى. شۇڭا نەرسە كېرەكلىرىمنى يىغىشتۇرغان بولۇپ تۇرۇۋالدىم.

— ۋاقتىڭ چىقسا بارارسەن، يەنە كۆرۈشەرمىز قىزم، شۇ چاغدا سۆزلىشەرمىز، — دېدىم. توننى ھېچقانداق ئىنكاس قايتۇرمىدى. بىرنەچچە مىنۇتتىن كېيىن چوڭ يولغا چىقىپ ئۆيۈمگە قاراپ ماڭدىم. ئۆيۈمگە كېلىشىم بىلەنلا خىزمەتچىلەر ئەتراپىمغا ئولۇشۇۋالدى. نۇر جان قوللىرىنى قوشتۇرۇپ تۇراتتى. رايىشەمنىڭ چىرايى ھەرقاچانقىدىن سولغۇن ئىدى. ئۇ كۈنى كەينى-كەينىدىن تېلېفون ئۈزۈلمەپتۇ. تۇغقانلىرىم ئەتىگەندىلا ئىشىك ئالدىمغا توپىلىشىپ مەن بىلەن كۆرۈشمەكچى بولۇشۇپتۇ. خىزمەتچىلىرىم بۇلارنى ئاغزى-ئاغزىغا تەگمەي دېيىشۋاتقاندا تېلېفون يەنە جىرىڭلىدى.

بۇ، ئىنگىلىزلار باشقۇرۇشىدىكى بىر نېفىت شىركىتىدە ئىشلەيدىغان ھەدەمنىڭ ئېرى جەمىل ئىدى. مەن ھەمىشە جەمىلنى كۆرگەن-بىلگەنلىرى كۆپ تەمكىن بىر كىشى دەپ قارايتتىم. لېكىن، بۇ قېتىم ئۇنىڭ ئاۋازىدا تەمكىنلىك يوق ئىدى.

— بېلىقىمىز، غەلىتە بىر گەپنى ئاڭلاۋاتمەن، لېكىن پەقەت ئىشەنمىدىم، — دەپ توغرىسىغىلا سۆز باشلىدى ئۇ، — بىر سودىگەر دوستۇم ماڭا سىزنىڭ ئەيسانىڭ يولىغا ماڭغانلىقىڭىزنى ئېيتتى. مەن كۈلۈپ كېتىپ، ئۇنىڭغا بۇنداق ئىشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى دېدىم.

دەرۋەقە بۇ خەۋەر ئەتراپقا چاقماق تېزلىكىدە تارقىلىپ كەتكەندى. مەن زۇۋان سۈرمىدىم.

— بېلىقىمىز؟ — جەمىلنىڭ ئاۋازى تېخىمۇ قاتتىق

چىقاتتى، — ئېيتقانلىرىمنى ئاڭلىدىڭىزمۇ؟

— ھەئە.

— ئەھۋال مەن دېگەندەك ئەمەستۇ، ياكى شۇنداقمۇ؟

— ھەئە، شۇنداق.

ئىككىمىز بىر پەس جىم بولۇپ قالدۇق. كېيىن جەمىل:

— ۋاي، لەنەت تەككۈر — دەپ ئاغزىنى بۇزغىلى تۇردى،

— ھەددىڭىزدىن ئېشىپ كېتىپسىز، بۇنداق قىلىش

نېمىگە ھاجەت بولۇپ قالدى؟ پەقەت باشقا بىر دىنى كۆز

قاراش ئۈچۈنمۇ؟ ھەي لەنتى؟ — دەپ تۇرۇپكىنى تاراققىدە

قويۇۋەتتى.

ئون مىنۇتتىن كېيىن تونى تېلېفون قېلىپ يىغلىدى:

— ئاپا، ناۋاز تاغام ھېلى ماڭا تېلېفون قىلدى.

ماخمۇدنىڭ دادىسى ئەمدى ئۇنى ئېلىپ كېتىشكە ھەقلىق

دەيدۇ. ناۋاز تاغامنىڭ ئېيتىشىچە ھېچقانداق سوت بالىنىڭ

سېنىڭ يېنىڭدا تۇرۇشىغا رۇخسەت قىلماسمىش.

ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشكە تىرىشتىم. لېكىن، ئۇ

ئۆكۈنۈشلەر ئىچىدە تېلېفوننى قويۇۋەتتى.

ئاخشىمى خېلى كەچ ئىدى. ياتاق ھۇجرامدا ماخمۇد

بىلەن تاماق يەۋاتسام تونى قىز جىيەنلىرىمدىن ئىككىسى

بىلەن ئۆيگە كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ ئۆڭسىز چىرايىنى كۆرۈپ

چۆچۈپ كەتتىم.

— مەرھەمەت، داستىخانغا كېلىڭلار، خىزمەتچىلەر

تاماق ئېپكىرسۇن، — دېدىم. تونى ۋە جىيەنلىرىم تاماققا

ھېچ تاۋى يوق، كۆڭۈلسىزلا ئولتۇرۇشاتتى. ئىككى قىز جىيەنم

بىلەن كۆرۈشكىنىمگە خۇشال ئىدىم، لېكىن ئۇلار مەن بىلەن

كۆرۈشكىنىگە زادىلا خۇشال ئەمەستەك كۆرۈنەتتى. سۆزلىرىمىز

پەقەت ئۇششاق-چۈششەك ئىشلار ھەققىدىلا كېتىپ باراتتى.

ئۈچىلىسى ئارىلاپ-ئارىلاپ ماخمۇدقا كۆزىنىڭ قىرىدا قاراپ قويۇپ، ئۇنى ھۇجرىدىن چىقىرىۋېتىش ئۈچۈن كىنايە سۆزلەرنى قىلىشاتتى. ماخمۇد ھۇجرىدىن چىقىپ كەتكەندىن كېيىن جىيەنلىرىدىن بىرى مېنىڭ ئالدىمغا كېلىپ:

— ھامما، بۇ ئىشلىرىڭىزنىڭ باشقىلارغا بولغان تەسىرىنى ئويلاپ كۆردىڭىزمۇ؟ — دەپ سورىدى. ئاندىن ئۇ كۆز يېشى قىلىپ تۇرۇپ،

— ئۆزىڭىزدىن باشقىلارنى ئويلاپ كۆردىڭىزمۇ؟ — دېدى. ئۇدۇلۇمدا ئولتۇرغان يەنە بىر جىيەنم گويا بۇ سوئاللارنى كۆزلىرى بىلەن تەكرارلاۋاتاتتى.

ئۈستەلنىڭ ئۈستىدىن قولۇمنى ئۈزۈپ، بۇ قىزچاقنىڭ نازۇك قولىنى تۇتتۇم:

— بالام، مەن ئىتائەتمەن بولۇشتىن باشقا بىر ئىش قىلىمدىم؟ — دېدىم.

تونى ياشقا تولغان كۆزلىرى بىلەن ماڭا قاراپ، سۆزلىرىمنى زادى ئاڭلىمىغاندەك يالۋۇرۇپ:

— ئاپا، كۈدە-كۆرپەڭنى يىغىشتۇرۇپ بۇ يەردىن كەت، — دېدى.

ئۇنىڭ ئاۋازى تېخىمۇ قاتتىق چىقاتتى،
— كىشىلەر نېمە دەۋاتىدۇ، بىلەمسەن؟ ساڭا ھۇجۇمغا ئۆتمەكچى، ئۆز قېرىنداشلىرىڭ ساڭا قارشى چىقىشقا مەجبۇر بولۇۋېتىپتۇ. — ئۇ ئاۋازى بوغۇلغان ھالدا،

— ئاپا، دوستلىرىم باشقىلار سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىدۇ دېيىشىۋاتىدۇ!

— تونى، سەندىن ئىنتايىن رەنجىۋاتمەن، مەن بۇ يەردىن نەگە كېتەتتىم؟ — دەپ سىلىق تەلەپپۇز بىلەن جاۋاب قايتۇردۇم،

— ھازىر قېچىپ كەتسەم، ھاياتىمنىڭ ئاخىرىغىچە قاقچۇن بولۇپ ياشىشىم كېرەك، — بۇ سۆز بىلەن قارارىم ئېنىق بولغانىدى.

— خۇدا خالسا، مېنى ئۆز ئۆيۈمدە مۇھاپىزەت قىلىدۇ. ھەرقانداق كىشى مېنى بۇ يەردىن قوغلىۋېتەلمەيدۇ، — دەپ، ئولتۇرغان يېرىمدىن قوزغالىدىم، گويىا سەھنىدە ئويۇن كۆرسىتىۋاتاتتىم،

— خالسا ئۇلار كەلسۇن ۋە ھۇجۇمنى قىلسۇن، — دېدىم.

مەن ئىنتايىن خاپا بولغان ھالدا ئۆزۈمدىن خاتىرجەم ئولتۇراتتىم. شۇ ئەسنادا ئاجايىپ بىر ئىش بولدى. مەن يەنە خۇدانىڭ ئىنسانلارغا ئائىت ھۇزۇرىدىن مەھرۇم بولغانىدىم. نېمە قىلىشىمنى بىلمەي قالدىم. ئەتراپىمدا كۆتۈرۈلگەن ئاۋازلارغا ئانچە قۇلاق سالمىدىم. شۇئان نېمە ئۈچۈن بۇنداق بولغانلىقىنى چۈشەندىم. مەندىكى كونا مەنمەنلىك، يەنى كىبىر ۋە تەرسالق بىلەن تولغان مەنمەنلىك ھاياتىمنى ئىلگىگە ئالغانىدى. نېمە قىلىش كېرەكلىكىنى ئۆزۈم بەلگىلەيتتىم. ئۆيۈمدىن قوغلىۋېتەلمەيدىغانلىقىنىمۇ ئۆزۈم بىلەتتىم.

مەن يەنە ئۆز جايىمدا تۈگۈلۈپ ئولتۇردۇم.
تونى،

— ئۇنداق بولسا ئاپا، سەن ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقاتچىسى بولغان چېغىڭدا يەنە ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقاتچى شېھىتى بولۇشۇڭ كېرەكمۇ؟ — دەپ يىغلايتتى، ئۇ ئورۇندۇقۇمنىڭ يېنىدا تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ، بېشىنى قولۇمنىڭ ئۈستىگە قويۇپ،

— سېنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلمەمسەن؟ —

— ئەلۋەتتە قىزىم، ئەلۋەتتە، — دېدىم مەن ئۇنىڭ چاچلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ، مېجەزىمنىڭ شۇ قەدەر ئىتتىكىلىكى ئۈچۈن خۇدادىن كەچۈرۈم سورىدىم. خۇدا قەيەرگە كېتىشىمنى ئىرادە قىلسا رازى ئىدىم، ھەتتا ئۆيۈمدىن ۋاز كېچىشكە توغرا كەلسىمۇ ماقۇل دەيتتىم! بۇلارنى كۆڭلۈمدىن ئۆتكۈزۈش بىلەنلا خۇدا ئاتامنىڭ ھۇزۇرىنى يېڭىباشتىن ھېس قىلىشقا باشلىدىم. خۇدا بىلەن بولغان بۇ مۇناسىۋەت پەقەت بىرنەچچە مىنۇت ئىچىدىلا سادىر بولغانىدى. لېكىن، ئالدىمدىكى ئۈچ قىزنىڭ سۆزلىرىدىن شۇ تاپتا باشقا بىر ھاياتنىڭ باشقا بىر دەرىجىدە داۋاملىشىۋاتقانلىقىنى چۈشەندىم. شۇ ئەسنادا رەب قەلبىمدە تەسىر كۆرسىتىپ، ماڭا تەلىم بېرىۋاتاتتى.

— ئۇنداقتا، مۇنداق قىلىمىزغۇ دەيمەن؟ شۇنداقمۇ، ئاپا — بۇ تونىنىڭ ئاۋازى ئىدى. لېكىن مەن جاۋابىمنى كۈتكەن بۇ سوئالنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتىم. تونى سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ

— ماخىمۇندىڭ دادىسى ئەپكەتكىلى كەلسە، ئونى ئۈزۈمگە بېرىۋەتكىن. چۈنكى مەن ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى ئەمەستە!

ئاخىرىدا ئۈچ قىز بېسىقىپ قالدى.

— بۇ يەردە قونۇپ قېلىشنى خالامسىلەر، قىزلار؟ — دەپ سورىدىم. ئۇلار

— ھەئە دېيىشتى. تونى ۋە جىيەنلىرىم بىلەن — خەيىرلىك كەچ، — دەپ خوشلاشقىنىمدا ئائىلىمىزدىكى ئورنىمىزنىڭ قانداقچە ئالمىشىپ قالغانلىقىنى كۆردۈم. بىر چاغلاردا مەن ئۇلارنىڭ غېمىنى يەپ، ئۇلارنى مۇھاپىزەت قىلاتتىم. ئەمدىلىكتە ھەممىمىز بىر-بىرىمىزنىڭ غېمىنى

يەۋاتىمىز. ئۇ كېچە شۇنداق دەپ دۇئا قىلدىم: ئى خۇدايىم، ساڭا ئېتىقاد قىلمىغان بىرى بىلەن سۆزلىشىش نېمىدېگەن قىيىن، ئائىلەمگە شاپائەت قىلغايىسەن.

ئۇيۇغۇغا كەتكىنىمدە يەنە تېنىمدىن جۇدا بولۇپ ئۇچۇپ يۈرگەندەكمەن. قارىغايلىق بىر تاغنىڭ باغرىدا تۇرغىدەكمەن. يېنىمدا بىر بۇلاق پەيدا بولۇپتۇ. ئەتراپىمنى پەرىشتىلەر ئوربۇپتۇ. ئۇلار شۇ قەدەر كۆپكى، خۇددى تۇماندەك كۆرۈنۈۋاتقىدەك. پەرىشتىلەر ماڭا تەسەللى بېرىۋاتقىدەك، تۇيۇقسىز ئۇيۇغۇم ئېچىلىپ كەتتى. قارىسام يەنىلا ئورنۇمدا يېتىپتەمەن. ئورنۇمدىن تۇردۇم. ئىچىمدىكى روھنىڭ كۈچىنى سېزەتتىم. ماخمۇدنىڭ ھۇجرىسىغا كىردىم. ئۇمۇ ئۇخلاۋېتىپتىكەن. بارمىقىم بىلەن ئۇنى كۆرسەتتىم. كېيىن قىزىم ۋە جىيەنلىرىم ياتقان ئۆيگە كىرىپ ئۇلارنىمۇ شۇنداق قىلدىم. ئاندىن ياتاق ھۇجرامغا قايتىپ كىرىپ، تىزلىنىپ ئولتۇرۇپ،

— ئى رەب، — دەپ يېلىندىم، — ھازىرغىچە نۇرغۇن دۇئالىرىمنى ئىجابەت قىلدىڭ، ئەمدى يەنە دۇئا قىلىمەن، ماخمۇدنى قانداق قىلىشىمنى ماڭا كۆرسەتكەيسەن. مۇقەددەس كىتابىنى ئېچىشىمغا بۇ ئايەتكە كۆرۈم چۈشتى:

«قولۇڭنى تارت، بالىغا چىقىلما!» (تەۋرات: «يارتىلىش» 22-باب 12-ئايەت)

رەھمەت ساڭا، ئاتا دەپ، چوڭقۇر ئۇھ تارتتىم. ناشتا قىلىۋېتىپ تونىنى ئەندىشىلىرىدىن خالاس قىلىش ئۈچۈن، — ئوغلۇڭغا بىرەر خېيىم-خەتەر كەلمەيدۇ قىزىم، بۇنىڭدىن قىلچە ئەنسىرمە، — دېدىم. ماڭا تەسەللى بەرگەن

تەۋراتتىكى بۇ سۆزنى ئۇنىڭغىمۇ كۆرسەتتىم. تونغا مېنىڭ ئېتىقادىم تەسىر قىلدىمۇ ياكى مۇقەددەس روھ ئۇنىڭ قەلبىنى ئېرىتتىمۇ بىلمەيمەن، بۇ يەرگە كەلگەن ئىككى كۈندىن بېرى ئۇنىڭ چىرايى ئەمدى ئېچىلغانىدى.

قىزىم ۋە قىز جىيەنلىرىم ئۇ كۈنى ئۆيۈمدىن ئەندىشلىرى بىرئاز يېسىلغان ھالدا قايتىشتى. لېكىن، قالغان تۇغقانلىرىم ۋە دوستلىرىمنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەي كەلگىلى تۇردى.

بىرنەچچە كۈندىن كېيىن رايىشەم يەتتە كىشىنىڭ مەن بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن تۆۋەندە كۈتۈپ تۇرغانلىقىنى خەۋەر قىلدى. ئۇلار مېنىڭ ئەھۋالىمدىن ئەنسىرىگەن دوستلىرىم ئىدى. ماخمۇد يېنىمدا بولمىغۇچە ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈشنى خالىمىدىم. بالىنىڭمۇ بۇ ئىشلاردىن خەۋىرى بولۇشى كېرەك ئىدى. ئۇنى تېپىپ تۆۋەندىكى مېھمانخانىغا ئېلىپ چۈشتۇق. كەلگەن مېھمانلار مېھمانخانىدا ئورۇندۇقتا قاتار تىزىلىپ مېنى كۈتۈپ ئولتۇرۇشاتتى. بىز چاي ئىچتۇق، تاتلىق-تۇرۇملارغا ئېغىز تەگكەچ ئۇياقتىن-بۇياقتىن سۆزلىشىپ ئولتۇردۇق. ئارىلىقتا بىرى يېنىكىگىنە يۆتىلىپ قويۇپ، گەپ ئېچىشقا تەمشەلدى. مەن ئۇنىڭ دېمەكچى بولغانلىرىنى بىلىدىغانلىقىم ئۈچۈن ئۆزۈمنى تەييار قىلىپ تۇردۇم.

سۆز ئاچقان بۇ ئايال بالىلىق چاغلىرىمىزدىن تارتىپ تونۇشىدىغان بىر دوستۇم ئىدى.

— يېلىقىز، — دەپ سۆز باشلىدى ئۇ، — سىزنى ھەممىمىز ياخشى كۆرىمىز، ھازىر قىلىۋاتقان بۇ ئىشىڭىز ھەققىدە ئۆزئارا پاراڭلاشتۇق ۋە سىزگە پايدىسى بولار دېگەن ئۈمىد دە بىر تەكلىپ بەرمەكچىمىز.

— خوش، قېنى.

ئۇ ئالدىغا ئېگىشىپ كۈلۈپ قويدى.

— ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغانلىقىڭىزنى باشقىلارغا ئۇقتۇرماڭ.

— ئېتىقادىمنى مەخپىي تۇتۇڭ دېمەكچىمۇسىز؟

— شۇنداق...

— ئۇنداق قىلالمايمەن. ئۆلۈشكە رازىمەنكى، خۇدانى ئويۇنچۇق قىلالمايمەن.

يەتتەيلەن تەڭلا ماڭا بويىنى سوزۇپ قاراشتى. دادامنىڭ كونا بىر دوستى ماڭا ئالسىپ-ئالسىپ قاراپ قوياتتى. مەنمۇ ئۇنىڭغا تەتۈر قارايمىكىن دېدىم-يۇ، لېكىن ئۇنداق قىلىدىم. قانداقلا بولمىسۇن ئۇلار مېنى يامان بولسۇن دېمەيدۇ، دەپ ئويلىدىم.

— سىلەرنى رەنجىتىشنى خالىمايمەن، لېكىن تەلپىڭلارنى ئورۇندىيالمايمەن، — دېدىم. ئۆتكەن ئاي ئىچىدە ئېتىقادىمنىڭ ھاياتىمدا ئەڭ مۇھىم ئورۇن تۇتقانلىقىنى ئۇلارغا چۈشەندۈردۈم.

— ئېتىقادىم ھەققىدە گەپ قىلىشتىن ۋاز كەچمەيمەن، — دېدىم ۋە ئۇلارغا ئىنجىلدىن بۇ ئايەتنى يادلاپ بەردىم:

«ئىنسانلارنىڭ ئالدىدا مېنى ئېتىراپ قىلغانلارنى مەنمۇ ئەرشتىكى ئاتامنىڭ ئالدىدا ئېتىراپ قىلىمەن. ئىنسانلار ئالدىدا مېنى ئېتىراپ قىلمىغانلارنى مەنمۇ ئەرشتىكى ئاتامنىڭ ئالدىدا ئېتىراپ قىلمايمەن». (ئىنجىل: «ماتتا» 10-باب 32- ۋە 33-ئايەتلەر)

ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ياشانغان بىر ئادەم:
— قىزىم، لېكىن سەن پەۋقۇلئاددە بىر ئەھۋالدىسەن،

ئوچۇق ئېيتىمىساڭمۇ خۇدا بۇنىڭغا ئانچە كۆڭۈل بۆلمەيدۇ. ئۇ سېنىڭ ئېتىقاد قىلغانلىقىڭنى بىلىدۇ. شۇنىڭ ئۆزى كۇپايە. بىز بىرىنىڭ سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىشىدىن ئەنسىرەۋاتىمىز، — دېدى. مەن كۈلۈپ كەتتىم، لېكىن مەندىن باشقا ھېچكىم كۈلمىگەندى. ئۇلار بۇ مۇنازىرىدىن نەتىجە چىقمايدىغانلىقىنى بىلىشىپ قايتماقچى بولۇپ ئورۇنلىرىدىن تۇرىشتى ۋە مېنى ئاخىرقى قېتىم يەنە ئاگاھلاندۇرۇپ:

— بېلىقىز، ئەگەر بىرەر بالا-قازاغا يولۇقساڭ، دوستلىرىڭ ۋە ئائىلەڭ ساڭا ھېسداشلىق قىلمايدۇ، ئەڭ يېقىن كىشىلىرىڭمۇ ساڭا تەتۈر قاراشقا مەجبۇر بولىدۇ — دېيىشتى.

ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنى ياخشى چۈشەنگەنلىكىمنى بېشىم بىلەن تەستىقلىدىم. ماخمۇد بۇ سۆزلەرنى ئاڭلىمىغان بولسا تېخىمۇ ياخشى بولاتتى. ئۇنى ئويىناپ كىر دەپ باغچىغا چىقىرىۋەتسەم بوپتىكەن، دەپ ئويلىدىم. ئۇنىڭغا قارىدىم. ئۇ يېنىمدىكى كىچىك ئورۇندۇقىدا ئولتۇرۇپ گويا ماڭا، ئەنسىرىمە، ھەممە ئىش ئۆز يولىدا بولىدۇ دېگەندەك كۈلۈمسىرەتتى.

مېھمانلىرىم مېڭىشقا تەمشەلگەندە، كۆزلىرىمدىن ياشلار تاراملاپ كەتتى. ئاپامنىڭ يېقىن بىر دوستى مېنى سۆيۈپ تۇرۇپ،

— خۇداغا ئامانەت — دېدى. بۇ خوشلىشىش سۆزىنى غەلىتە بىر ئاھاڭدا يەنە بىر تەكرارلىدى — دە، كېيىن كۆز يېشى قىلىپ، مەن بىلەن ئادا-جۇدا بولغاندەك كەينىگە داچىپ، ئىتتىك مېڭىپ ئىشىكتىن چىقىپ كەتتى.

ئۇلار كەتكەندىن كېيىن ئۆي بىر ھازا جىمجىتلىققا چۆمدى. ماخمۇدنىڭ ئادەتتىكى ۋاقىراپ-جاقىراپ ئويناشلىرىمۇ بېسىقپ قالغانىدى.

ئارىدىن ئۈچ ھەپتە ئۆتتى. ئۆيۈمدە خىزمەتچىلىرىمنىڭ كۆسۈرلىشىپ سۆزلىشىشلىرىدىن باشقا ئاۋاز ئاڭلانمايتتى. مېچەل ئەپەندىلەر، ئولدا ئەپەندىلەر ۋە يەكشەنبە كۈنلىرى بولىدىغان يىغىلىشلار بولمىغان بولسا، بەلكىم ئائىلەم مەن بىلەن بولغان ئالاقىنى ئۈزۈش بىلەن مېنى قارارىمدىن ياندۇرغان بولاتتى.

ھەر كۈنى تۇغقانلىرىم ئويناۋاتقان بۇ ئويۇنلارغا تاقابىل تۇرۇشنى ئۆگىنىپ باراتتىم. بازاردىن ئۇچرىشىپ قالغان بىر نەۋرە ئىنىمنىڭ چىرايىدىكى غەزەپتىن، راۋاپىندى شەھىرىنىڭ بىر كۆچىسىدا ئۇچرىشىپ قالغان بىر جىيەنىمنىڭ مەسخىرىلىك قاراشلىرىدىن، چۈشلۈك تاماققا تەكلىپ قىلسام، كېلەلمەيدىغانلىقى توغرىسىدا تېلېفون قىلغان بىر ھاممامنىڭ ئاۋازىدىن جەڭنىڭ باشلانغانلىقىنى بىلىپ تۇراتتىم. بۇ بىر ئۈن-تىنسىز جەڭ ئىدى. تېلېفونۇمۇ جىرىڭلىمايدىغان بولدى. ئىشكىمنىڭ قوڭغۇرىقىمۇ چېلىنمايدىغان بولدى. تۇغقانلىرىمدىن ھېچكىم مېنى يوقلاپمۇ، ئەيىبلەپمۇ كەلمەيدىغان بولدى. ئۇلار قانداشلىق رىشىتمىز ئۈزۈلگەنىدى. شۈبھىسىزكى بۇندىن كېيىن تۇغقانلىرىمنى كۆرەلمەيتتىم ۋە ئۇلاردىن بىرەر سۆزمۇ ئاڭلىيالمىتتىم.

خىزمەتچىلىرىمنىڭ ئادەتتىكى گەپ سۆزلىرى ۋە كۈلكە-چاقچاقلىرىمۇ پەس كويغا چۈشۈپ قالغانىدى. ئۇلار ھۇجرامغا ئۈن-تىنسىز كىرىپ چىقىشاتتى. ئۇلارنى مەن بىلەن سۆزلىشىشكە رىغبەتلەندۈرسەممۇ، شۇنداق خانىم دېگەندىن باشقا زۇۋان سۈرۈشمەيتتى.

بىر ئەتىگەنلىكى بۇ جەڭ يېڭى بىر بۇرۇلۇش ياسىدى. ھۇجرامنىڭ ئىشىكى ئاستا ئېچىلدى. نۇر جان چاچلىرىمنى

تارىغىلى كىرگەنىدى. ئۇنىڭدا ئادەتتە بولۇپ تۇرىدىغان جۇشقۇنلۇقنىڭ ئەسىرىمۇ يوق ئىدى. رايىشەم بولسا ھەر دائىمقىدىنمۇ جىددىي بىر ھالدا كىرىپ كەلدى. ئۇمۇ چېچىم بىلەن مەشغۇل بولۇش جەريانىدا لام-جىم دېمىدى. ئۇلارنىڭ چىرايدىكى كۆڭۈلسىزلىك مېنى بىئارام قىلاتتى.

ئۇلارنىڭ گەپ قىلىشىنى كۈتتۈم، لېكىن نۇرجان زۇۋان سۈرمەي ئىشىنى قىلىۋەردى. بىرەر سۆز ياكى بىرەر غەيۋەت-شكايەتمۇ قىلمىدى! رايىشەمنىڭ چىرايى تېخىمۇ جىددىي ئىدى. ئاخىرى ئاۋازىمنى بۇرۇنقىدەك جىددىي چىقىرىپ:

— قېنى، ھەربىرلىرىگە نېمە بولدى، ئاغزىڭلاردىن گەپ چىقمايدىغۇ، سىلەرگە بىر ئىش بولغاندەك تۇرىدۇ. ياخشىسى ئۆزۈڭلار ئېيتىڭلار، — دېدىم.

چېچىمنى تاراۋاتقان قوللار توختاپ قالدى. مەن ئۇلاردىن مۇنداق بىر خەۋەرنى ئاڭلىدىم: رايىشەمدىن باشقا ئەيسا مەسىھ يولىدا ماڭىدىغان پۈتۈن خىزمەتچىلىرىم، يېرىم كېچىدە قېچىپ كېتىپتۇ مەنسۇرمۇ بۇنىڭ ئىچىدە ئىكەن.

ئالاقنى ئوزۇش

ئۇلارغا نېمە بولغاندۇ؟ تۆت خىزمەتچىم مەندىن نېمىشقا
 ۋاز كەچكەندۇ؟ ۋاھ يېزىسىغا ئوخشاش بۇنداق كىچىك بىر
 يېزىدا خىزمەت تېپىش ئاسان ئەمەس ئىدى. ئۇلارنىڭ بۇ
 قارارىنى چۈشىنىش تەس ئىدى.

قورققان بولۇشى مۇمكىن. دەرۋەقە شوپۇرۇم مەنسۇردىن
 ئىنجىلنى سورىغان چېغىمدا ۋە مېنى ئەيسا مەسھ
 ئېتىقادچىلىرىنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىپ قويۇشنى تەلەپ قىلغان
 ۋاقتىمدا ئۇنىڭ قورققانلىقىنى سەزگەندىم. قالغان ئۈچ ئەيسا
 مەسھ ئېتىقاتچىسىمۇ بىرەر ئەھۋالنى سېزىپ، قورقۇشقان
 بولسا كېرەك. ئۇلار گۇيا يانار تاغنىڭ پارتلىشىدىن قورققان دەك
 قاققاندى.

مۇشۇ تاپتا چېچىمنى تاراۋاتقان ئەيسا مەسھ
 ئېتىقادچىسى خىزمەتچىم رايىشەم نېمە ئويلاۋاتىدىغاندۇ؟ ئۇنىڭ
 نازۇك قوللىرىنىڭ تىترەۋاتقانلىقىنى سېزەتتىم.

— ھە، ئەمدى سەن قانداق قىلسەن رايىشەم؟ — دەپ
 سورىدىم. ئۇ چېچىمنى تاراۋەردى.

ئاكېيىن لەۋلىرىنى ئاستاغىنە چىشلىگەن ھالدا، سىلىق
 ئاۋاز بىلەن:

— بۇ يەردە تۇرمىسام ياخشى بولاتتى، — دېدى،

— بىراق ئۇ چاغدا سىز...

— ئۇ چاغدا مەن يالغۇز قالمەن، — دەپ ئۇنىڭ

سۆزىنى ئاياغلاشتۇردۇم.

— شۇنداق بولىدۇ، — دېدى ئۇ ئۇنىنى يۇتۇپ، —

بىراق...

— بىراق قورقسەن، شۇنداقمۇ؟ كەتسەڭ يول ئوچۇق رايشەم. ماڭا ئوخشاش سەنمۇ ئۆز قارارىڭنى بىلدۈرۈشۈڭ كېرەك. ئەيسا مەسھ ۋەجىدىن بىزگە بېسىملار بولىدىغانلىقىنى ئەيسا مەسھنىڭ ئۆزى بىزگە ئېيتقاندى. قالدىغان بولساڭ بۇنى ئۇتۇما.

رايشەم كۆزلىرىگە ياش ئالغان ھالدا بېشىنى لىگىشتى. چىشلىرى ئارىسىغا ئېلىپ چىڭ چىشلىۋالغان تۈگۈنلەردىن بىرىنى ئاغزىدىن چىقىرىپ، كۆڭۈلسىز بىر تەلەپپۇزدا — بىلىمەن، — دېدى.

رايشەم ئۇ كۈنى جىم بولۇپ قالغاندى، ئۇنىڭ بۇ ئەھۋالىدىن تەسىرلەنگەن نۇرچانمۇ قايىقىنى تۈرگىلى ئارانلا تۇراتتى. ئەتسى ئويغىنىپ، خىزمەتچىلىرىمدىن قايسىسى قالدىكىن، دەپ يېنىمدىكى قوڭغۇراقنى تەۋەككۈل قىلىپ چېلىپ باقتىم. ھۇجرامنىڭ ئىشىكى ئاستا ئېچىلىپ، نۇرچان كىردى. ئۇنىڭ ئىچىگە تېخى ئانچە يورۇق چۈشمىگەندى. بىرئازدىن كېيىن يەنە بىرى كىرىپ كەلدى. بۇ رايشەم ئىدى. ئۇ كۈنى ئۇنىڭ مېنىڭ يېنىمدا قېلىش قارارىغا كەلگەنلىكى ئۈچۈن نەقەدەر خۇشال بولغانلىقىمنى ئۇنىڭغا ئېيتتىم. ئۇ يۈزلىرى قىزارغان ھالدا مۇلايىم ئاۋاز بىلەن: — رەھمەت سىزگە خانىم، سىز رەببىگە قانداق خىزمەتتە بولسىڭىز، مەنمۇ سىزگە شۇنداق خىزمەت قىلىمەن، — دېدى.

باشقا خىزمەتچىلەر كەتكەندىن كېيىن ئۆيۈم تېخىمۇ جىمجىتلىققا چۆمگەندى. كەتكەن خىزمەتچىلەرنىڭ ئورنىغا باشقا خىزمەتچى ئالمىدىم. ئائىلەمدىن مېنى يوقلاپ كېلىدىغانلار بولمىغانلىقى ئۈچۈن ئانچە كۆپ خىزمەتچىگە ھاجىتىمۇ قالمايدى. ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان خىزمەتچى ئېلىشتىن ئۆزۈمنى تارتتىم. فازاد ئىسىملىك يېڭى

بىر مۇسۇلمان شوپۇر ئالدىم. ئاشپەزلىككىمۇ بىر مۇسۇلمان بالىنى ئالدىم. بۇلاردىن باشقا خىزمەتچى ئالدىم. ماخمۇد بۇرۇنقىدەكلا ئۆيدە، باغچىدا ئويناپ يۈرەتتى. ئۇنى يېزىدىن بەزى دوستلىرىنى ئۆيگە تەكلىپ قىلىشقا رىغبەتلەندۈردۈم. بۇ تەكلىپنىمۇ ئۇ دەرھال قوبۇل قىلدى. كەلگەن بالىلارنىڭ كۆپچىلىكى ماخمۇدتىن چوڭ ئىدى. ماخمۇد بەش ياشتا بولسىمۇ، ئالتە-يەتتە ياشلىق بۇ بالىلارنى ئاغزىغا قارىتاتتى. بۇ ھال بالىلارنىڭ يات ئۆيدە يېتىرىقىغانلىقىدىن بولسىمۇ، لېكىن ماخمۇدنىڭ ئۇلارنى ئاغزىغا قارىتىشى يەتتە ئەسىردىن بۇيان ئۇنىڭغا قالغان بىر مىراس ئىدى.

ئۇنىڭ بۇ مىراسنى نەقەدەر خەۋپ ئىچىدە قالدۇردۇم - ھە؟ بۇ شاكچىكنىڭ ئائىلە مۇناسىۋىتىنىڭ بۇزۇلۇشىغىمۇ مەن سەۋەبچى بولۇشۇم مۇمكىن ئىدى. تېخى ئالدىنقى كۈنلا جىيەنىم كەرىم مەندىن ئۇنى يېلىق تۇتقىلى قاچان ئېلىپ بېرىشىنى سورىغانىدى. باغچەمنىڭ ئوتتۇرىسىدىن ئېقىپ ئۆتىدىغان ئۆستەڭ تامرا دەرياسىغا قۇيۇلاتتى. كەرىم ئۇنىڭغا ئۆستەڭنىڭ يېشىل مۇخلۇق قۇرام تاشلىرى ئارىسىدا ئۈزۈشۈپ يۈرگەن چىپار يېلىقلارنى قانداق تۇتۇشنى ئۆگىتىشكە ۋەدە بەرگەنىدى.

— ئاپا، كەرىم ئاكام قاچان كېلىدۇ؟ — دەپ سورىدى ماخمۇد بىر كۈنى. بالىنىڭ ئۈمىد بىلەن نۇر چاقناپ تۇرغان كۆزلىرىگە قارىغىنىمدا، ئۇنىڭغا ئەمدى يېلىق تۇتقىلى بارالمايدىغانلىقىنى ئېيتتىم.

شۇ ۋاقىتتىكىچە ماخمۇد سىرتلارغا چىقىپ دىققەتكە ئەرزىگىدەك بىر نەرسە كۆرمىگەنىدى. ئۇنىڭغا «مۇقەددەس كىتاب» تىن ھېكايەلەرنى ئوقۇپ بېرىشكە باشلىدىم. ئۇ بۇ ھېكايەلەرنى شۇنداق ياخشى كۆردىكى، ئۇنىڭغا تېخىمۇ كۆپرەك

ئوقۇپ بېرىش ئۈچۈن ئوقۇشنى ئۇخلاشتىن بۇرۇن سائەت 8 دە ئەمەس 7:30 دا باشلايدىغان بولدۇق. لېكىن بۇ ھېكايەلەر شۇنداق ياخشى بولسىمۇ، يېلىق تۇتۇش ۋە دوستلىرى بىلەن ئويناشقا سېلىشتۇرغاندا، يەنىلا ئۇلارغا يەتمەيتتى. ماخمۇدنىڭ ئۆيگە كېلىدىغان دوستلىرى بىر-بىرلەپ ئازايغىلى تۇردى. بالا بۇنى چۈشەنمەيتتى. ئۇنىڭغا بۇ ئىشنى چۈشەندۈرۈشكە باشلىدىم. لېكىن ئۇ ساددا بىر قىياپەتتە ماڭا قاراپ:

— ئاپا، ھەممىدىن كىمنى ياخشى كۆرسەن؟ مېنىمۇ ياكى ئەيسانمۇ؟ — دەپ سورىدى.

نېمە دېيىشىم كېرەك؟ بولۇپمۇ ئۇ ئۆزىنىڭ يالغۇز قالغانلىقىنى ھېس قىلىۋاتقان شۇ تاپتا ئۇنىڭغا نېمە دەپ جاۋاب بېرىشىم كېرەك؟

— خۇدا ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر، ماخمۇد، — دېدىم، ئاندىن رەببىنىڭ سۆزلىرىنى، خۇدانى ئائىلىمىزدىنمۇ مۇھىم دەپ قارىمىساق ھەقىقەتەن ئۇنىڭغا تەئەللۇق بولالمايدىغانلىقىمىزنى ئۇنىڭغا ئاددىي قىلىپ چۈشەندۈردۈم.

— خۇدانى ھەممىدىن ئۈستۈن دەپ قارىشىمىز كېرەك، ھەتتا ئۇنى ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان كىشىلىرىمىزدىنمۇ مۇھىم ھېسابلىشىمىز كېرەك، — دېدىم.

ماخمۇد سۆزلىرىمنى قوبۇل قىلغاندەك كۆرۈنەتتى. ئۇنىڭغا «مۇقەددەس كىتاب» تىن ئوقۇپ بەرسەم ئۇ قۇلاق سېلىپ ئاڭلايتتى. بىر قېتىم ئىنجىلدىن مۇنۇ سۆزلەرنى ئوقۇدۇم: ئەي، ئېغىر يۈك ئاستىدا قالغانلار، مېنىڭ يېنىمغا كېلىڭلار، مەن سىلەرگە ئاراملىق بېرىمەن. بۇ ئەيسا مەسھەننىڭ سۆزلىرى ئىدى. ماخمۇد يېتىشتىن ئاۋۋال ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئاڭلىدىم: سېنى سۆيىمەن ئەيسا ۋە ساڭا يېقىنلىشىمەن، لېكىن... ماڭا ئاراملىق بەرمە، دەم ئېلىشنى خالىمايمەن.

دۇرۇس، ئۇ دۇئا قىلاتتى، لېكىن ئۆزىنىڭ يالغۇزلۇقى ۋە مېنىڭ يالغۇزلۇقىمدىن بىئارام بولاتتى. دەرۋەقە بىرەر ئۇرۇق-تۇغقان ياكى تونۇش-بىلىش چوڭ يولدىن بۇرۇلۇپ ئۆيىمىزگە كەلمەيتتى. تېلېفونۇمۇ جىرىڭلىمايتتى.

بىر كۈنى قاق سەھەر سائەت ئۈچ ئەتراپىدا كارىۋىتىمنىڭ يېنىدىكى ئاق رەڭلىك تېلېفون جىرىڭلىدى. چۆچۈپ ئويغىنىپ تۇرۇپكىنى قولۇمغا ئالدىم. ئادەتتە بۇ ۋاقىتتا ھېچكىم تېلېفون قىلمايتتى. ئائىلىدە بىرەر ئۆلۈم-يېتىم ئەھۋالى بولدىمۇ نېمە؟ دەپ ئويلىدىم. تۇرۇپكىنى قۇلىقىمغا چىڭ چاپلىدىم، ئاۋۋال بىرىنىڭ ھاسىراپ-ھۆمۈدىگەن ئاۋازىنى ئاڭلىدىم، كېيىن كاپىر، كاپىر، كاپىر! دېگەن ئۈچ سۆز قۇلىقىمغا مۇش ئۇرغاندەك ئاڭلاندى.

تېلېفون ئۈزۈلدى. قايتا ئورنۇمدا ياتتىم. تېلېفون قىلغان كىمدۇ؟ مېنى ھەمىشە ئاگاھلاندۇرىدىغان تاغام ئېيتىپ يۈرگەن مۇتەئەسسىپلەردىن بىرىمۇ يا؟ مېنى نېمە قىلالايتتى؟ يا رەب، ئۆلۈمدىن باش تارتمايدىغانلىقىم ساڭا ئايان. لېكىن مەن قورقۇنچاق بىر كىشىمەن، ئاغرىققا چىدىمايمەن. دوختۇر ماڭا ئوكۇل سالغىنىدا قانداق ھوشۇمدىن كېتىپ قالدىغانلىقىمۇ ساڭا مەلۇم. ساڭا يېلىنمەن، ئاغرىققا دۇچ كەلگىنىمدە ماڭا سەۋر-تاقەت ئاتا قىلغايىسەن. كۆزلىرىم ياشقا تولدى،

— مەن شېھىت بولۇشقا تەييار بىر كىشى ئەمەسمەن. ئەي رەببىم، مېنى ئەپيۇقىل. ساڭا بىردىنبىر تەلپىم شۇكى بېشىمغا ھەرقانچە ئىش كەلسىمۇ، سەن مەن بىلەن بىللە بولغايىسەن، — دېدىم.

كېيىن ئىمزاسىز بىر خەت تاپشۇرۇپ ئالدىم. خەتتە:

«گەپنى ئوچۇق قىلاي، سېنىڭ قانداق بىر نەرسە

ئىكەنلىكىڭنى ئۇقتۇرىدىغان بىرلا سۆز بار، ئۇ بولسىمۇ سەن خائىن!» دېگەن سۆزلەر يېزىلغانىدى.

كېيىن يەنە بىر خەت كەلدى. بىرنەچچە كۈندىن كېيىن يەنە بىرى كەلدى. خەتلەرنىڭ ھەممىسى تەھدىت سۆزلىرى بىلەن تولغانىدى. ۋەتەن خائىنى بولۇپ قالغانىدىم ۋە شۇنداق قارىلاتتىم.

1967-يىلىنىڭ ياز ئايلىرى ئىدى. ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغىنىمغا ئالتە ئايچە بولۇپ قالغانىدى. بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، ئالقىنىمدا ئوقۇپ بولۇپ پۈرلۈۋەتكەن بىر پارچە تەھدىت خېتىنى تۇتقىنىمچە باغچەمدە تۇراتتىم. خەتتىكى سۆزلەر بۇرۇنقىلاردىنمۇ قاتتىق يېزىلغانىدى. مېنى پەقەت كاپىر دەپلا ئەمەس، تېخىمۇ يامىنى باشقا مۇسۇلمانلارنىمۇ ئازدۇردى، دەپ ئەيىبلىگەنىدى. خەتتە، بەدەننىڭ مەلۇم بىر جايىغا چىققان كۆيدۈرگىنى داغلاپ داۋالانغاندەك، سېنى شۇنداق ئوتتا كۆيدۈرۈۋەتسىمۇ ئەرزىدۇ، دەپ يېزىلغانىدى.

مېنى كۆيدۈرۈۋەتسىمۇ ئەرزىمىش! بۇ سۆزلەر ماڭا كىنايىدىن باشقا بىر ئىشنى ئۇقتۇرۇۋاتامدۇ-يا؟ باغچەمدە لەيلىگۈل ۋە سۇمبۇللار زىچ ئۆسكەن تەرەپكە قاراپ ماڭدىم. باشباھارنىڭ گۈل غۇنچىلىرى ئېچىلىپ، ئەتراپ يازنىڭ گۈل-چىچەكلىرىگە پۈركەنگەنىدى. باغچىدا مېۋىلىك كۆچەتلەر كۆپ ئىدى، بىرنەچچە تۈپ نەشپۈت شاخلىرىدىن چىچەكلەر تۆكۈلۈپ تۇراتتى. قايرىلىپ ئۆيۈمگە قارىدىم. مەن ئۆز-ئۆزۈمگە: ماڭا قول تەڭكۈزۈشكە ھەرگىز جورئەت قىلالمايدۇ — دېدىم. بىر خانىمنىڭ ئۆيىگە ئوت قويۇپتەلمەيتتى، ئەلۋەتتە! بىراق، ھەتتا مېنىڭ باي ۋە ئارقا تىرىكىم بولسىمۇ، كار قىلالمايدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇش ئۈچۈن بىرەيلەن مەن بىلەن كۆرۈشكىلى كەلگەنمىش. خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى:

— گېنېرال ئامار سىز بىلەن كۆرۈشكىلى كەپتۇ خانىم،
— دېدى.

يۈرىكىم دۈيۈلدەپ كەتتى. باغچە ئىشكىنىڭ يوقۇقىدىن قاراپ باقتىم. دەرۋەقە، ئۇ يەردە ماش رەڭلىك بىر ھەرىي ماشنا تۇراتتى. گېنېرال ئامار مەن ھەرىي خىزمەت ئۆتىگەن چاغلىرىمدا تونۇشقان يېقىن بىر قەدىناس دوستۇم ئىدى. بىز ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشىدا بىللە ئىشلىگەندۇق. ھازىر ئۇ پاكىستان ئارمىيىسىنىڭ باش گېنېراللىرىدىن بىرى ئىدى. ئۇزۇن يىللاردىن بېرى، بولۇپمۇ ئېرىم ئىچكى ئىشلار مىنىستېرى بولۇپ ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئىشلىگەندىن بۇيان بىز مۇناسىۋەتنى ئۈزۈمگەندۇق. ئەجەبا ئۇمۇ مېنى ئەيىبلىگىلى كەلگەندۇ؟

ئۇزۇن ئۆتمەي باغچىنىڭ شېغىل ياتقۇزۇلغان يولىدىن ماڭا قاراپ كېلىۋاتقان ئاياغ تاۋۇشلىرىنى ئاڭلىدىم، يارىشمىلىق ماش رەڭ ھەرىي كىيىم، ئاتلىق ئەسكەرلەرگە خاس ھەرىيچە شىم كىيگەن، خۇرۇم ئۆتۈكلىرى پارقىراپ تۇرىدىغان بىر ئادەم ئالدىمدا توختىدى ۋە قولۇمنى قولغا ئېلىپ سۆيۈپ قويدى. گۇمان ئارىلاش قورقۇشلىرىم بىر ئاز بېسىلدى، ئۇنىڭ مەن بىلەن تاكالاشقىلى كەلمىگەنلىكى مەلۇم بولدى.

ئۇ قارا كۆزلىرىدىن كۆرۈنۈپ تۇرغان چوڭقۇر مەنىلىك ئىپادە بىلەن ماڭا قاراپ قويۇپ، باشقىلارغا ئوخشاش ئۈشتۈمتۇتلا:

— كىشىلەرنىڭ دەپ يۈرگەن سۆزلىرى راستمۇ؟ — دەپ سورىدى.

— شۇنداق، — دېدىم مەن.

— نېمىشقا بۇنداق قىلدىڭىز؟ — دەپ ھەيرانلىق

بىلەن سورىدى ئۇ يەنە،

— ئۆزىڭنى خەتەرلىك ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدىڭىز. بەزى كىشىلەرنىڭ سىزنى ئۆلتۈرۈۋەتمەكچى بولغانلىقىنى ئاڭلىدىم.

مەن جاۋاب بەرمەي ئۇنىڭغا قارىدىم. ئۇ باغچىدىكى ئۇزۇن ئورۇندۇقتا ئولتۇرىۋاتقاندا بېلىدىكى تاسما كەمىرى غىچىرلاپ كەتتى.

— قاراڭ، مەن سىزنىڭ قېرىندىشىڭىز دېسەممۇ بولىدۇ، بۇنى بىلىدىغانسىز؟
— ئەلۋەتتە.

— ھەمدە سىزنى بىر قېرىندىشىمدەك كۆرگىنىم ئۈچۈن قوغداپ قالماقچى بولغىنىمنىمۇ بىلىدىغانسىز؟
— شۇنداق.

— ئۇنداقتا ئۆيۈمدە سىز ئۈچۈن ئورۇن تەييار ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇماڭ.

بىرىنچى قېتىم بۇ كىشىدىن چىرايلىق سۆز ئاڭلىغانىدىم. گېنېرال سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ:

— لېكىن بۇ مېنىڭ شەخسىي تەكلىپىم ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇماڭ، — دېگەچ بىر تال گۈلگە ئىگىشىپ ئۇنى پۇراپ قويغاندىن كېيىن ماڭا قاراپ:

— راستىنلا بۇنىڭدىن ئارتۇق ياردەم قىلالمايمەن بېلىقىز، — دېدى.

— بىلىمەن، — دېدىم.

گېنېرالنىڭ قولىنى تۇتۇم، بىز ئورنىمىزدىن تۇرۇپ بىللە پېشايۋانغا كەلدۇق ۋە ئۆيگە كىردۇق. ئۇنىڭ بىلەن ياندىشىپ مېڭىۋېتىپ، قىيىن ئەھۋالدا ئىكەنلىكىمنى ئۇنىڭغا ئۇقتۇردۇم.

دوستۇم ئادەتتىكى ئىپادە بىلەن:

— ئەھۋالنىڭ ياخشىلىنىشىنىمۇ كۈتمەڭ، — دېدى.
مېھمانخانىدا خىزمەتچىنىڭ چاي ئەكىرىشىنى كۈتۈپ
ئولتۇرغىنىمىزدا گېنېرالنىڭ چىرايىدا غەلتە بىر تەبەسسۇم
پەيدا بولدى.

— نېمە ئۈچۈن بۇنداق قىلغىنىڭىزنى ماڭا ئېيتىپ
بەرسىڭىز قانداق، بېلىقىز؟ — دەپ سورىدى ئۇ.

بولغان ئىشلارنى ئېيتىپ بېرىۋاتقىنىمدا گېنېرال ئامارنىڭ
دەققەت قىلىپ ئاڭلاۋاتقانلىقىنى بايقىدىم. توۋا! ئەيمەنمەيلا
بۇنداق يۇقىرى مەرتىۋىلىك بىر مۇسۇلمانغا ئەيسا مەسھ
ھەققىدە ئېغىز ئاچقاندىم. ئۇ كۈنى گېنېرال ئامارغا
كۆڭلۈمدىكىنى ئېيتقان. ئېيتىمغانلىقىمنى بىلمەيمەن،
لېكىن يېرىم سائەتتىن كېيىن، ياز كېچىسىنىڭ غۇۋا
قاراڭغۇلۇقىدا ئۇ مەن بىلەن خوشلىشىش ئۈچۈن قولۇمغا
لەۋلىرىنى تەڭكۈزگىنىدە ئۇنىڭ خىيالغا چۆككەنلىكى كۆرۈنۈپ
تۇراتتى. ئۇ بوغۇق ئاۋاز بىلەن:

— ئۇنتۇماڭ بېلىقىز، ياردەمگە ھاجىتىڭىز بولسا... بىر
دوست سۈپىتىدە ھەمىشە... دەپ سۆزىنىڭ ئايىغىنى
چۈشۈرمىدى.

— خەير خوش ئامار، دېدىم مەن.

ئۇ كەينىگە بۇرۇلدى. دە ھەرىيى ماشىنىسىغا قاراپ
ماڭدى. شۇنداق قىلىپ، بۇ تاسادىپىي ۋە كىشىنى بىئارام
قىلىدىغان زىيارەتمۇ ئاياغلاشتى. ئىچىمدە، ئۇنى قايتا
كۆرەرمەنمۇ؟ دەپ ئويلىدىم.

تۇغقانلىرىمنىڭ ئالاقىنى ئۈزۈشى، كىمدىن كەلگەنلىكىنى
ئاڭقىرالمايغان ئىمزاسىز خەتلەر، تېلېفوندىكى سۆزلىشىشلەر
ۋە كونا دوستلىرىمنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرى داۋاملاشقانسىرى
ھاياتىمدا بىرىنچى قېتىم ھاياتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى

چۈشنىشكە باشلىدىم. بۇ، گۇمان ئىچىدە ياشاشنىڭ دەل ئەكسى ئىدى. خۇدانىڭ يەنە باشقا قانداق ئىشلارغا يول قويدىغانلىقىنى كۈتەتتىم. خۇدانىڭ رۇخسىتى بولماي ھېچقانداق ئىشنىڭ بولمايدىغانلىقىغا ئىشەنەتتىم. مەسلەن، ماڭا قارىتىلغان بېسىمنىڭ بارغانسېرى كۈچىيىدىغانلىقى ئېنىق ئىدى. بىرەر بېسىم بولىدىكەن ئۇ خۇدانىڭ ئەمرى بىلەن بولىدىغانلىقىنى بىلگەنلىكىم ئۈچۈن ئەندىشە قىلىشىمنىڭ ھاجىتى يوق ئىدى. پالاكەتتەك كۆرۈنگەن بۇنداق ئەھۋاللارغا تاقابىل تۇرۇشنى ئۆگىنىۋالغانىدىم. ھەمدە شۇنداق قىلغاندىلا خۇداغا يېقىن بولۇپ ياشىيالايتتىم. مېنىڭ ئىشكىمنى ئاچىدىغان ئاچقۇچ مانا مۇشۇ ئىدى! خۇدانىڭ يېقىنلىقىدىن مەھرۇم قالماسلىقىنى بىلەلسەم، ھەرقانداق بىر چاغدا، ھەرقانداق بىر ئەھۋالدا ئۇنىڭ ھۇزۇرىدىن مەھرۇم قالمايتتىم.

ئائىلەمدىن كەلگەن ۋە بارغانسېرى كۈچىيىۋاتقان بۇ بېسىم ماڭا «مۇقەددەس كىتاب» تا ئوقۇغان داۋۇد پادىشاھنىڭ ئەھۋالىنى ئەسلىتەتتى. گویا ئۇنىڭ ئوغلى ئابسالومدىن قاچقىنىدا يۈرىكىنى پارە-پارە قىلغان ھېسسىياتلارغا شېرىك بولاتتىم. داۋۇد ئۇ ئەھۋالدا سازىنى قولغا ئېلىپ:

«ئى خۇدا، سەن مەڭگۈ مېنى قوغدايدىغان قالقىن سەن، ھۇزۇرىمەن دەپ سادا ياڭراتقانىدى».

بۇ سۆز «مۇقەددەس كىتاب» نىڭ «زەبۇر» قىسمىنىڭ 3-بابىدا ئۇچرايدۇ. پادىشاھ داۋۇد ھەر ھالدا خۇدانىڭ ھۇزۇرىنى ھەقىقىي ئېتىقادچىلارنىڭ جەننەتتە مۇيەسسەر بولىدىغان شاد-خۇراملىق، بەختىيارلىق ۋە مۇقەددەسلىك سۈپىتىدە كۆز ئالدىدا گەۋدىلەندۈرگەنىدى.

شۇ چاغقىچە ئائىلەمدىن كېلىۋاتقان بېسىم ئۇلار بىلەن ئالاقىنى ئۈزۈشكە بېرىپ يەتكەندى. ئائىلەمدىن بىرەر كىشىمۇ مېنى ئىزدەپ كەلمەيتتى. مېنى ئەيىبلىگىلى كېلىدىغانلارمۇ بولمىدى. ئارىلاپ-ئارىلاپ مېنى يوقلاپ كەلگەن دوستلىرىمدىن باشقا ھېچكىم ئىشىكىمنى قاقمايدىغان بولۇپ قالغانىدى. كىچىكلەردا ماڭا قىلىدىغان ھاقارەتلەر توختىمىغانىدى. شۇنىڭدەك، ئائىلەم مەن بىلەن ئالاقىسىنى ئۈزگەنلىكىنى ماڭا بىلدۈرۈش ئۈچۈن، توي-تۆكۈن، ئۆلۈم-يېتىم، نەزىر-چىراغقا ئوخشاش ئائىلە سورۇنلىرىغا مېنى چاقىرمايدىغان بولغانىدى. يېتىم قالغانلىقىمنى ئويلاپ، ئۆزۈمگە ئېچىنىشقا باشلىدىم. لېكىن، دەرھال خىياللىرىمنى ئەيسا مەسھنىڭ يالغۇز قالغان ۋاقتتىكى ھېسسىياتلىرىغا بۇرىدىم.

دەرۋەقە، شۇنداق قىلىش بىلەن تەسەللى تاپاتتىم. لېكىن، شۇنداقتىمۇ ئىنسانلار بىلەن سۆزلىشىشكە موھتاج ئىدىم. بىر زامانلاردا ئۆزۈمنى باشقا كىشىلەردىن ئۈستۈن كۆرۈپ، ئۇلاردىن باشقىچە تۇتۇشقا تىرىشاتتىم. ئەمدى بولسا، باشقا كىشىلەرنىڭ يېقىنلىقىغا موھتاج ئىدىم. ئۆلدى ئەپەندىلەر بىلەن مېچەل ئەپەندىلەرمۇ ئەمدى ئۆيۈمگە كەلمەيدىغان بولدى. ئۇلارغا خەۋپ يېتىپ قالماسلىقى ئۈچۈن ئۆيۈمگە كەلمەسلىك تەكلىپىنى مەن بەرگەندىم.

بىر كۈنى ھاۋا بۇلۇتلىق ئىدى. چۈشتىن كېيىن ھۇجرامغا كىرىپ مۇقەددەس كىتابنى ئوقۇشقا باشلىدىم. ياز بولسىمۇ، ھاۋا خېلىلا سالقىن ئىدى. سىرتتا قاتتىق بوران چىقۇۋاتتى. بىردىن قولىمنىڭ ئۈستىدە بىر ئىسسىقلىقنى سەزدىم. بۇ نېمىدۇ، دەپ قارىسام، قولىمغا كۈن نۇرى چۈشۈپتىكەن. تاشقىرىغا قارىسام قۇياش بۇلۇتلارنىڭ كەينىگە

مۆكۈپ كىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم. گويا خۇدا ماڭا تەسەللى بېرىش ئۈچۈن ئۆز نۇرىنى قولۇمغا چۈشۈرگەندەك ھېس قىلدىم.

كۆزلىرىمنى ئاسمانغا تىكىپ:

— ئى خۇدا، نېمىدېگەن يالغۇز مەن! سۆزلىشىدىغان ئادىمىم يوق، تىلىم ئاغزىمغا چاپلىشىپ قالغۇدەك بولۇپ كەتتى. ساڭا ئىلتىجا قىلىمەن، بۈگۈن ماڭا مەن بىلەن ھەمسۆھبەت بولغۇدەك بىرىنى ئەۋەتكەيسىەن — دەپ مۇراجىئەت قىلدىم.

بالىلارچە ئىش قىلغانلىقىمنى ئويلاپ بىرئاز خىجالەت بولدۇم ۋە يەنە مۇقەددەس كىتابىمغا قارىدىم. قانداقلا بولمىسۇن خۇدا ئۆزى مەن بىلەن بىللە بولسلا، ماڭا شۇ كۇپايە ئىدى. ئۇزۇن ئۆتمەي ئۆيىنىڭ ئىچىدىن چىقىۋاتقان، ئۇزۇندىن بېرى قۇلقىمغا كىرمىگەن ئاۋازلار مېنى چوڭقۇر خىياللاردىن ئويغاتتى. بۇ نېمە ئاۋازدۇ؟ قۇلاقلىرىمغا ئىشەنمەي قالدىم، تۆۋەندىن ئادەملەرنىڭ سۆزلىشىۋاتقان ئاۋازلىرى ئاڭلىنىۋاتاتتى.

شۇن ئالغا چىقتىم، نۇر جان ھۇجرامغا قاراپ يۈگۈرۈپ كېلىۋاتاتتى. ئۇ ھاسىراپ تۇرۇپ:

— خانىم، خانىم، ئولدى ئەپەندىلەر كېلىۋاتىدۇ، — دەپ خۇشاللىق بىلەن توۋلىۋەتتى.

مەن يۇقىرى ئاۋاز بىلەن — خۇداغا شۈكۈر! — دەپ ئۇلارنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن ئالدىراپ تۆۋەنگە چۈشتۈم. كەن بىلەن مەرىنى ھەر يەكشەنبە كۈنى ئۆيىدە بولىدىغان يىغىلىشلاردىلا كۆرۈپ تۇراتتىم. لېكىن، بۇنداق ھەپتە ئارىسىدىكى زىيارەتنىڭ باشقا بىر ئالاھىدىلىكى بار ئىدى. مەرى يۈگۈرۈپ كېلىپ قولۇمنى سىقىپ كۆرۈشتى:

— سىزنى بەك سېغىنىدۇق بېلىقىز، — دېدى ئۇ. ئۇنىڭ زەڭگەر كۆزلىرى ئويناپ تۇراتتى، — سىز بىلەن بىللە بولۇشنى سېغىنغانلىقىمىز ئۈچۈن كەلدۇق. باشقا بىر باھانە كۆرسىتىشنىڭ ھاجىتى يوق.

بۇ ئۇنتۇلغۇسىز بىر زىيارەت ئىدى. مەن ئۇلار بىلەن سۆزلىشىۋېتىپ بىر ئىشنى نەقەدەر خاتا قىلغانلىقىمنى چۈشەندىم. نېمىشقا ئۇلارنى ئۆيگە تەكلىپ قىلمىغاندىمەن؟ ئۆز غۇرۇرۇمنى ساقلاپ قالماقچى بولغاندا كىشىلەر بىلەن سۆھبەتلىشىشىمگە توغرا كېلىدىغانلىقىنى ئويلىمىغاندىم. شۇئان كاللامغا بىر پىكىر كەلدى: يەكشەنبە كۈنىدىكى يىغىلىش بىزنىڭ ئۆيدە بولسا بولمامدۇ؟ لېكىن، بۇ ئۆزۈمنى بالاغا تىقىش دېگەنلىك ئەمەسمۇ؟ بۇ ئوينى كاللامدىن چىقىرىۋەتمەكچى بولدۇم، لېكىن چىقىرىۋېتەلمىدىم. دوستلىرىم مەن بىلەن خوشلىشىۋاتقاندا بۇ سۆزلەر ئاغزىمدىن چىقىپ كەتتى:

— كېلىدىغان يەكشەنبە ئاخشىمى بىزنىڭكىگە كېلىڭلار. ئۆلدى ئەپەندىلەر ماڭا ھەيران بولغان ھالدا قارىدى. مەن قوللىرىم بىلەن ئىشارەت قىلىپ تۇرۇپ:

— راست گەپ، بۇ كونا ئۆيگە بىرئاز جان كىرسۇنچۇ، — دېدىم.

بىز شۇنداق قىلىشقا ۋەدىلەشتۇق. ئۇ كېچە يېتىشقا تەييارلىنىۋاتقاندا، خۇدا ھەرىر ئېھتىياجىمىزنى نېمىدېگەن ياخشى ھەل قىلىپ بەرگەن — ھە! دەپ ئويلىدىم. ئائىلەمدىن ۋە دوستلىرىمدىن مەھرۇم بولغىنىمدا رەب ماڭا ئۆز ئائىلىسىنى ۋە دوستلىرىنى ئەۋەتىپ بەرگەندى. ئۇ كېچە ئىنتايىن راھەت ئۇخلىدىم.

ئەتىسى دېرىزىدىن ئۈستۈمگە چۈشكەن قۇياش نۇرىنىڭ

ئىللىتىشى بىلەن ئويغىنىپ كەتتىم. ئورنۇمدىن تۇرۇپ دېرىزىنى ئاچتىم. مەيىن شامال يۈزۈمنى سىپاپ ئۆتۈپ ھۇجرا ھاۋاسىنى يەڭگۈشلىدى. باغچىدىن ئىللىق ياز ھاۋاسى كېلىپ تۇراتتى.

يەكشەنبە ئاخشىمىنى تۆت كۆز بىلەن كۈتەتتىم. شەنبە كۈنى نامازدىگەر ۋاقتىدا كونا ئۆينىڭ ئىچى گۈل-چىچەكلەر بىلەن بېزەلدى. پۈتۈن ئىشىك دېرىزىلەر پاكىز سۈرتۈلۈپ پارقىراپ كەتتى. رايىشەمنى ئولتۇرۇشمىزغا قاتنىشىشقا تەكلىپ قىلدىم، لېكىن ئۇ ئەندىشە قىلىپ بىقارار تۇرغاچقا، زورلىدىم.

يەكشەنبە كۈنىگىچە ماخمۇدنىڭ مېھمانخانىغا كىرىشىنى چەكلىدىم. گىلەملەرنى تۈزەشتۈردۈم. گۈللەرنى قايتا-قايتا رەتلەپ تىزدىم. ئۆي بىساتلىرىنى بىر-بىرلەپ سۈرتۈپ چىقتىم. يەكشەنبە ئاخشىمى باغچە ئىشىكى ئېچىلىپ، شېغىللىق يولدا ماشىنىنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى.

ئۇ كېچە پۈتۈن خىياللىرىم ئەمەلگە ئاشتى. بىز مۇناجاتلار ئېيتىشتۇق، دۇئا-تىلاۋەت قىلدۇق ۋە خۇدانىڭ ھاياتىمىزدا قىلغان ئىشلىرىنى ئۆزئارا ئەسلەشتۇق. ماخمۇدنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان بۇ مېھمانخانىمىزدا ئون ئۈچ ئادەم بولغانىدى. لېكىن، بۇ ھۇجرىدا مىڭلارچە مېھمان باردەك كۆرۈنەتتى.

ئۇ ئاخشامقى ئولتۇرۇشتا بۇرۇن پىلانغا كىرگۈزمىگەن بىر ئىش يۈز بەردى. شۇ كۈنىگىچە بۇ ئېتىقادچى دوستلىرىم مەندىن دېگەندەك خاتىرجەم بولالماپتىكەن، بۇنى كېيىن بىلىدىم. ئولتۇرۇشتىن كېيىن ئۇلارنىڭ پۈتۈن گومانلىرى تارقالدى.

— دىققەت قىلىۋاتقانسىز؟ — دەپ سورىدى مەرى.

كۈلۈپ كەتتىم. دەرۋەقە قانداق قىلالايمەن. بىرى ماڭا

يامانلىق قىلماقچى بولسا، ئۇ ھەر ھالدا ئامال-چارىسىنى قىلدۇ-دە.

كەن مېھمانخانا ئىچىگە كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. ئاندىن دەريپەردە ئىشىكتىن باغچىغا قاراپ:

— قوغدىنىش دېگەن نېمە يوققۇ بۇ يەردە، سىزنىڭ بۇنچىۋالا خەۋپ ئالدىدا ھېچقانداق ئامال قىلمىغانلىقىڭىزنى بىلمەپتىمەن، — دېدى.

— ياتاق ھۇجرىڭىز قانداق؟ — دەپ سورىدى سىننوۋېي، ياتاق ھۇجرىنى كۆزدىن كۆچۈرۈش ئۈچۈن ھەممەيلەن يۇقىرىقى قەۋەتكە چىقتى. كەن بولۇپمۇ باغچە تەرەپتىكى دېرىزىدىن گۇمانلىنىۋاتقاندا كۆرۈنەتتى. دېرىزىنىڭ رام ۋە ئەينىكىدىن باشقا پۇختراق بىر نەرسە يوق ئىدى. كەن بېشىنى لىگىشتىپ:

— بۇ يەر ھەقىقەتەن بىخەتەر ئەمەس ئىكەن، دېرىزىلەرگە تۆمۈر ئورنىتىۋېتىڭ. بۇ تۇرۇقتا ھەرقانداق نەرسە ئۆيگە كىرىپ كېتەلەيدىكەن، — دېدى.

بۇ ئىشلارنى ئەتىلا قىلدۇرىدىغانلىقىمنى ئېيتتىم. ئۇنىڭغا بۇ ۋەدىنى بېرىۋاتقىنىمدا رەببىمنىڭ ھۇزۇرى مەندىن بىر ئاز يىراقلاشقاندا ھېس قىلدىم. ھېسسىياتلىرىم مېنى ئالداۋاتامدۇ ياكى ھەقىقەتەن ئۇنىڭ ھۇزۇرىدىن يىراقلاشتمۇ؟

ئۇلار بىلەن خوشلاشتىم. ئۇ ئاخشام بىرىنچى قېتىم غەم-ئەندىشىسىز ياتتىم. ئەتسى يېزىدىن تۆمۈرچىنى چاقىرتماقچى بولۇپ تۇرغۇنىمدا، يەنە رەببىنىڭ ھۇزۇرىدىن مەھرۇم بولۇۋاتقانلىقىمنى سەزدىم. بىراق نېمە ئۈچۈن شۇنداق بولىدۇ؟ مەن قورققانلىقىم ئۈچۈن تۆمۈرچىنى چاقىرتماقچى مەندىم؟ رەببىنىڭ ھۇزۇرى شۇنىڭ ئۈچۈن مەندىن

يىراقلاشقانمىدۇ؟ دەرۋەقە نېمە ئۈچۈندۇر تۆمۈرچىگە خەۋەر بېرەلمىدىم. ھەر خىل توسالغۇلار ئوتتۇرىغا چىقاتتى.

كېيىن چۈشەندىمكى، دېرىزىلەرگە تۆمۈر تارتقۇزسام، بۇنىڭ خەۋىرى شۇنچە يېزىغا پۇر كېتەتتى-دە، ھەممەيلەن قورقۇۋاتقىنىمنى بىلىپ قالاتتى. ئۇ چاغدا غەيۋەت-شكايەتكە تۇرۇپ بولمايتتى. ئۇلار، مانا، ئەيسا مەسھ ئېتىقادى قانداق بىر دىن ئىكەن؟ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغان ھەرقانداق كىشىنىڭ ھالى مانا شۇنداق بولىدۇ... — دېيىشەتتى. ياق، دېرىزىلەرگە تۆمۈر تارتقۇزماسلىقىم كېرەك!

ئۇ كېچە توغرا قارارغا كەلگەنلىكىمدىن خاتىرجەم ياتتىم. كۆزۈمنى يېڭىلا يۇمۇشۇمغا غەيرى بىر ئاۋازدىن ئويغىنىپ كەتتىم. ھەيران بولىدۇم، لېكىن قورقىمىدىم. كۆزۈمنى قاماشتۇرىدىغان بىر نەرسە كۆزۈمگە كۆرۈندى.

ھۇجرامنىڭ تاملىرى قانداقتۇ كرىستال ئەينەكتەك پارقىراپ تۇراتتى، ئەتراپىمدا بىر مۇ تام يوقتەك باغچەم ئوچۇق كۆرۈنۈپ تۇراتتى. باغچە كۆكۈش يورۇقلۇققا پۈركەنگەنىدى. دەل-دەرەخلەر، يوپۇرماقلار، گۈللەر ۋە چاتقاللارنىڭ ھەربىر تۈپىنى ئېنىق كۆرەلەيتتىم. باغچەم جىمجىت ۋە ھۇزۇر ئىچىدە ئىدى. قەلبىمنىڭ چوڭقۇر يېرىدە گۇيا ئەرىشتىكى ئاتامنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىدىم:

توغرا قارارغا كەلدىڭ بېلىقىز، مەن سەن بىلەن بىللە. چىراغلار ئاستا-ئاستا غۇۋالىشىپ ئۆچۈپ قالدى. ھۇجرام يېڭىباشتىن قاراڭغۇلۇققا چۆمدى. يېنىمدىكى چىراقنى ياقىتىم، ئاندىن قوللىرىمنى ئېڭىز كۆتۈرۈپ خۇداغا ھەمدۇسانالار ئوقۇدۇم: ئى ئاتا، ساڭا ھەرقانچە شۈكۈر ئېيتساممۇ ئازلىق قىلىدۇ. سەن بىزىلەرگە شۇ قەدەر كۆيۈنسەن.

ئەتىسى پۈتۈن خىزمەتچىلىرىمنى بىر يەرگە جەم قىلىپ،

— كېچىسى ئۆيلەردە يېتىشىنى خالىغانلار كېتىۋەرسۇن، بۇنىڭغا رۇخسەت، — دېدىم. ئوچۇقچىلىقتىكى ئۆيدە ماخمۇد بىلەن يالغۇز يېتىۋېرەتتىم. خىزمەتچىلىرىم بىر-بىرىگە قارىشىپ قالدى. بەزىلىرى خۇش بولدى، بەزىلىرى ھەيران بولدى، يەنە بىر-ئىككىسى گۇمانلاندى. شۇ پەيتتە نېمە قىلىۋاتقىنىمنى بىلەتتىم. بۇ ھەرىكىتىم بىلەن ئۆزۈمنى قوغداش خىيالىمدىن ۋاز كەچكەندىم. لېكىن، بۇ قارارىم بىلەن رەبىنىڭ ھۇزۇرى يەنە مەن تەرەپكە قايتىپ، ئۇزۇن بىر مەزگىل مەن بىلەن بىللە بولدى. بۇ ئىش ھەر ھالدا كەلگۈسىدىكى ئىشلارغا تەييارلىنىشىم ئۈچۈن زۆرۈر ئىدى.

بىر كۈنى ئەتىگەنلىكى رايىشەم چېچىمنى تاراۋىتىپ،
— ئاڭلىشىمچە ھاممىڭىزنىڭ ئوغلى كەرىم ئۆلۈپ كېتىپتۇ، — دېدى.

ئورۇندۇقتىن سەكرەپ تۇرۇپ تەئەججۇپ بىلەن ئۇنىڭغا قارىدىم. ئىشەنكىم كەلمىدى، ئاغزىمدىن پەقەت ئۇنداق ئەمەستۇ؟ دېگەن سۆزلە چىقتى. كەرىم ئۆلۈپ كېتىپتۇمۇ؟ تىترەپ كەتتىم، نېمە بولغاندۇ؟ كەرىمنىڭ ۋاپات بولغانلىقىنىمۇ ئۇزۇن قۇلاق خىزمەتچىلىرىمدىن ئاڭلايدىغان ھالغا چۈشۈپ قاپتىمەندە ئەمدى. ئۆزۈمنى ئاران بېسىۋېلىپ ئورۇندۇقۇمغا ئولتۇردۇم. رايىشەم چېچىم بىلەن ھەپلىشەۋاتتى. زېھنىم چېچىلىپ كەتكەندى. بەلكىم بۇ ئاساسسىز ئىغۋادۇر، دەپ ئويلىدىم. رايىشەم ئۆلگۈچىنىڭ ئىسمىنى خاتا ئاڭلىغان بولمىغىدى. كۆڭلۈم سەل تىنغاندەك بولدى. ئاندىن ئەھۋالنى ئېنىقلاپ كېلىش ئۈچۈن چوڭراق خىزمەتچىلىرىمدىن بىرىنى ئەۋەتتىم. بىرەر سائەتتىن كېيىن ئۇ يېزىدىن ئۇققان خەۋەردىن بىئارام بولغان ھالدا قايتىپ كەلدى.

— سىزدىن كۆپ ئەنسىزەيمەن خانىم، ئاڭلىغانلىرىڭىز توغرا ئىكەن، تۈنۈگۈن كېچە ئۇ يۈرەك تىقىلمىسى بىلەن ئالەمدىن ئۆتۈپتۇ. بۈگۈن يەرلىكىگە قويدىكەن، — دېدى ئۇ. خىزمەتچىم خەۋەرنى بىر ئامال قىلىپ ئېنىق ئوقۇپ كەلگەنىدى. ئۇ كەرىمنىڭ ئۆلۈم خەۋىرىدىن باشقا مېنى ئىنتايىن بىئارام قىلىدىغان يەنە بىر خەۋەرنىمۇ ئېلىپ كەلگەنىدى. ھاممام ئوغلىغا بەك ئامراقلىقىمنى بىلىپ، ئوغلىنىڭ ئۆلۈمىنى بېلىقىزغا خەۋەر قىلىشنى ئۈتۈمەڭلار، — دەپ تۇغقانلارغا ئالاھىدە تاپىلغانىكەن، لېكىن ھېچكىم ئۇنىڭ بۇ تەلىپىنى ئورۇندىماپتۇ.

بىر ئازدىن كېيىن دېرىزەمنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ، بولغان ۋەقەلەرنى خىيالىمدىن ئۆتكۈزدۈم. ئالتە ئايدىن بېرى ئائىلە ئىشلىرىغا ئارىلىشىشىم توسالغۇغا ئۇچرىغان بولسىمۇ، لېكىن ئەمدى پىچاق سۆڭەككە يەتكەنىدى.

ئورۇندۇقتا ئىككى يېنىمغا لىڭشىپ ئولتۇرۇپ رەبىنىڭ ماڭا ياردەم قىلىشى ئۈچۈن دۇئا قىلدىم. ھەر قېتىمقىدەك ياردەم كەلدى. بۇ قېتىم ئۆزۈمنى ئۈستۈمگە ئىسسىقراق بىر چاپان يېپىنچاقلىۋالغاندەك ھېس قىلدىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا كالامغا بىر پىلان كەلدى. ئىچىمگە تىترەك ئولاشتى، بۇنداق جاسارەتلىك پىلان پەقەپ رەبىدىنلا كېلەتتى.

خۇدانىڭ ھۇزۇرى

دېرىزەمنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ بالىلىق چاغلىرىمدا كەرىم بىلەن بىللە ئوينىغان باغچىغا قارىدىم. ھىندى ئوكياندىن چىقۇۋاتقان مۇسۇن شامىلىدىن دەرەخلەرنىڭ ئۇچى مىدىراپ تۇراتتى. كۆز ئالدىمدىكى مەنزىرىدىن ئىشىنىش قىيىن بولغان بىر ئوي ئاستا-ئاستا كالىمغا كېلىشكە باشلىدى.

مەن كۈلۈمسىرىگەن ھالدا ئۆز ئۆزۈمگە سۆزلەپ دۇئا قىلىشقا باشلىدىم: ھەقىقەتەن شۇنداق قىلىشىمنى خالامسەن، ئى رەب؟ كەرىمنىڭ دەپنە مۇراسىمىغا بارسام بولارمۇ؟ لېكىن بۇ ئوڭۇشلۇق بولماسلىقى، ھەتتا بىرئاز سەتچىلىك بولۇشى مۇمكىن. شۇنداقمۇ؟ ھازىدارلارنى رەنجىتىپ قويارمەنمۇ؟

مەن يەنە شۇئان خۇدانىڭ ھۇزۇرىنىڭ مەندىن يىراقلىشىۋاتقانلىقىنى سەزدىم. ئائىلەمنىڭ مەن بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى ئۈزۈشىگە قارشى ئىش قىلىش خۇدانىڭ مەندىن كۈتىدىغان ئۈمىدىمدۇ؟

مەن چوڭقۇر بىر نەپەس ئېلىپ، ئولتۇرغان يېرىمدىن تۇردۇم. مۇرىلىرىمنى قىسىپ،

— ھەر ھالدا چۈشىنىۋاتمەن، ئى رەب، ماڭا توغرىدەك كۆرۈنگەن ئىشلارنى سېنىڭ ھەقىقىي توغرىلىقىڭ بىلەن سېلىشتۇرغاندا ھېچنېمىگە ئەرزىمەيدۇ. ماقۇل، باراي، لېكىن پەقەت سەن دېگەنلىكىڭ ئۈچۈنلا بارىمەن — دېدىم.

شۇئان ئۇنىڭ ھۇزۇرىنىڭ يەنە ماڭا يېقىنلاشقانلىقىنى ھېس قىلدىم.

بۇ ھۇزۇرىنىڭ بۇنداق كېتىپ-كېلىشى بىلەن شۇنداق

ھەيران قالارلىق تەجرىبىلەرگە ئىگە بولاتتىمكى، خۇدانىڭ ماڭا ئۆگەتمەكچى بولغانلىرىنى ئاستا-ئاستا چۈشىنىشكە باشلىدىم. ھەربىر سىناقتىن كېيىن ئۇنىڭ ھۇزۇرىدا تېخىمۇ ئۇزۇن بىر مەزگىل بولۇشنى قانداق ئۆگىنىشىم كېرەك؟ لېكىن، كەينى-كەينىدىن كېلىۋاتقان بەزى ۋەقەلەر ۋاستىسى بىلەن بۇنداق ئۆگىنىش ئۇسۇلىنى تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىشكە باشلايدىغانلىقىمنى بىلمەيتتىم.

كەرىملەرنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىدىن ئۆتىدىغان تۈپتۈز تاشيولىدا توختىدىم. خۇدانىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىشقا ۋەدە بەرگەندىم. لېكىن، ئۇ چاغدا ئۆزۈمنى مىڭلىغان يىلاننىڭ ئارىسىغا تاشلانغان بىر كەپتەرگە ئوخشاش يېتىملىق ھېس قىلدىم. چوڭقۇر بىر نەپەس ئالدىم. بىر-بىرىگە ئوخشايدىغان تاش ئۆيلەردىن بىرىگە قاراپ ماڭدىم. ھويلىدىن ئۆتۈپ پېشايۋانغا چىقتىم. ئۇيەر-بۇيەردە جىمجىت ئولتۇرغان يېزا كىشىلىرىنىڭ كۆزلىرى مەندە ئىدى. ئۆيگە كىردىم. بۇ مەن كەرىم بىلەن ئويناپ چوڭ بولغان ئۆي ئىدى.

شۇ تاپتا بۇ ئۆيىدە كۈلكە سادالىرى يوق ئىدى. ماتەمگە چۆمگەن، مۇسبەتلىك تۇغقانلىرىمنىڭ ئېچىنىشلىق ئەھۋالى يەتمىگەندەك، ھەممەيلەن ماڭا سوغۇق قارىشاتتى. بىر نەۋرە ھەمىشە قېرىنداشلىرىمدىن بىرىگە قارىدىم، بىر چاغلاردا بىز بەكمۇ سەمىمىي قېرىنداشلاردىن ئىدۇق. مانا ئەمدى بىردەمدىلا بىر-بىرىمىزگە باشقىچە قارايدىغان بولۇپ قالغانىدۇق. ئۇ كۆزلىرىنى دەرھال مەندىن قاچۇرۇپ يېنىدىكى بىر كىشى بىلەن سۆزلىشىشكە باشلىدى.

مەن مەيدەمنى كېرىپ مېھمانخانغا كىردىم. يەرگە بىر پارچە گىلەم سېلىنىپ، ئۇنىڭ چۆرىسىگە ياستۇقلار

قويۇلغاندى. قېلىن گىلەم ئۈستىدە ئېتەكلىرىمنى تىزىمنىڭ ئاستىغا باستۇرۇپ تىزلىنىپ ئولتۇردۇم. بىردىنلا ھەممەيلەن مېنىڭ كىم ئىكەنلىكىمنى بىلىپ، خۇددى ئۇيقۇدىن ئويغانغاندەك چۆچۈپ كېتىشتى. ئۆينىڭ ئىچىدىكى ۋاراڭ-چۇرۇڭ ئاۋازلار شۇئان يېسىلدى. تەسۋى سىيرىپ، دۇئا قىلىشۋاتقان ئاياللارمۇ باشلىرىنى ماڭا بۇراشتى. يازنىڭ تىنچىق ئىسسىقلىقىدىن ھەمدە تىقما-تىقما ئولتۇرۇشقان كىشىلەرنىڭ بەدەن ھارارىتىدىن ئۆينىڭ ئىچى مۇنچىدەك ئىسسىپ كەتكەنىدى. لېكىن، مەن تەرەپ-تەرەپتىن ماڭا تىكىلگەن كۆزلەردىن ئۆزۈمنى توڭلاتقۇغا كىرىپ قالغاندەك ھېس قىلاتتىم.

ئۇن-تىن چىقارماي تەسەللى سۆزلەرنىمۇ قىلماي، كۆزلىرىمنى يەرگە تىكىپ دۇئا قىلدىم. قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىدىن ئۆز-ئۆزۈمگە:

— ئى، رەببىم ئەيسا، كەرىمنىڭ ئۆلۈمىدىن مەيۈس بولغان بۇ ئۇرۇق-تۇغقان، يار-بۇرادەرلىرىمگە سېنى تونۇشتۇرۇشۇم ئۈچۈن ياردەم قىلغايسەن، — دېدىم.

بەش-ئون مىنۇتتىن كېيىن گۇدۇڭ-گۇدۇڭ سۆزلىشىشلەر يەنە باشلاندى. كەرىمنىڭ ئايالىغا تەسەللى بېرىش ۋاقتى كەلگەنىدى. بېشىمنى كۆتۈرۈپ ئورنۇمدىن تۇردۇم ۋە كەرىمنىڭ جەستى بار ياندىكى ھۇجرىغا كىردىم. جەست ئۇزۇن ۋە چوڭقۇر تاۋۇت ئىچىدە ياتاتتى. كەرىمنىڭ ئايالىغا تەسەللى بەرگەندىن كېيىن، ئاق كېپەن ئىچىدىكى نەۋرە قېرىندىشىمنىڭ قىمىرلىماي جىمجىت ياتقان چىرايىغا قارىدىم. ئېسىت، ھايات ۋاقتىدا بىر كۆرۈشۈۋالسامچۇ، دەپ ئويلىدىم.

ئۆينىڭ ئىچىدە كۆپچىلىكنىڭ بىردىن گۇدۇڭشىغان ئاۋازى

ئاڭلاندى. ئائىلە ئەزالىرى كەرمىگە دۇئا پېرېۋاتتى. ئاياللار ئورنىدىن تۇرۇشۇپ، قۇرئاندىن ئايەتلەر ئوقۇشتى. بۇ مەن كۆرۈپ كېلىۋاتقان ھاياتلىق ۋە ئۆلۈم مەنزىرىسى ئىدى. مانا مەن بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىدىن يۈز ئۆرۈگەندىم. ئۇ كۈنى كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى قەبرىستانلىقتا پۈتۈن ئائىلە قاتنىشىدىغان ناماز چۈشۈرۈش مۇراسىمى بولاتتى. تاۋۇت قەبرىستانلىقىچە كۆتۈرۈپ بېرىلىپ يەرلىككە قويۇلاتتى. ئاندىن ئىمام يۇقىرى ئاۋاز بىلەن دۇئا باشلايتتى:

— خۇدا ئۇلۇغدۇر! رەب، بۇ سېنىڭ قۇلۇڭ ۋە قۇلۇڭنىڭ ئوغلىدۇر. ئۇ سەندىن باشقا خۇدا يوقلىقىغا ۋە مۇھەممەدنىڭ سېنىڭ پەيغەمبىرىڭ ئىكەنلىكىگە شاھادەت ئېيتاتتى... ئۆيىنىڭ ئىچىدىكىلەر پەس ئاۋاز بىلەن يىغا-زار قىلىشۋاتاتتى. بىر چاغدا تاۋۇتنىڭ يېنىدا تىزلىنىپ ئولتۇرغان كەرىمنىڭ ئانىسىنى كۆردۈم. بىچارە ئايال ئىنتايىن ئۈمىدسىز كۆرۈنەتتى. شۇ پەيتتە پۈتۈن ھېسسىياتىم مېنى ئۇنىڭ يېنىدا بولۇشقا قىستايىتتى، لېكىن بۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلالايمەنمۇ؟ ئۇنىڭغا ئەيسا مەسھ ھەققىدە بىر نېمە دېسەم قانداق بولار؟ ياق، ھەرگىز بولمايدۇ. ئۆزۈمنىڭ ئەيسا مەسھنىڭ ئېتىقادچىسى سۈپىتىدە بۇ يەرگە كەلگىنىممۇ يېتەر. كەرىمنىڭ ئانىسىنىڭ ئالدىغا ئاخىرى باردىم. ئاندىن سىلىق تەلەپپۇز بىلەن ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ ئىنتايىن قايغۇرغانلىقىمنى ئېيتتىم.

— كەرىم بىلەن ناھايىتى سەمىمىي ئۆتكەندۇق. خۇدا سىزگە سەۋر-تاقەت بەرسۇن. — دېدىم. ئۇ غەمكىن يۈزىنى ماڭا بۇراپ، ياشقا تولغان قارا كۆزلىرى بىلەن ماڭا قارىدى ۋە رەھمەت ئېيتتى. شۇ پەيتتە ئەيسا مەسھ ئۇنىڭ غەمكىن قەلبىگە تەسەللى بەرمەكتە ئىدى. بۇنىڭغا ئىشىنەتتىم.

لېكىن، كەرىمنىڭ ئانسىدىن باشقا ھېچكىم بۇ ئىشمنى ياقتۇرمايتتى. ئورنۇمغا بېرىپ ئولتۇرۇش ئۈچۈن ھازىدارلارنىڭ ئارىسىغا قايتۇۋاتقىنىدا يېقىن ئەر جىيەنلىرىمدىن بىرى ماڭا ئەتەي كۆرسىتىپ، ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. بىر ئازدىن كېيىن يەنە بىر قىز جىيەنمۇ چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە بىرى چىقىپ كەتتى. مەن ئۆز ئورنۇمدا ئولتۇرىۋەردىم. بىر تەرەپتىن كەرىمنىڭ ئۆلۈمى بىلەن قوزغالغان قايغۇلۇق ھېسسىياتلار، يەنە بىر تەرەپتىن ئەھۋالىمنىڭ ئوڭۇشسىزلىقى ئىچىمنى بىئارام قىلاتتى. يۈرىكىم ئورنىدىن قوزغىلىپ كەتكۈدەك سوقاتتى. ئەتراپىمنى قورشىغان دۈشمەنلىك ئالامەتلىرى ئۆز تەسىرىنى كۆرسىتىشكە باشلىغانىدى. ئۆرپ-ئادەتلەر ئورۇندىلىپ بولسۇن دەپ، تېگىشلىك زىيارەت جەريانىنىڭ ئاخىرىنى بىئاراملىق ئىچىدە ساقلىدىم. ئاخىرى خوشلىشىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتىم. چىقىپ كېتۋاتقىنىدا ھەممە كۆزلەرنىڭ ماڭا تىكىلگەنلىكىنى سەزدىم.

ئۆزۈمنى تۇتۇۋېلىش ئۈچۈن ماشىنامدا بىردەم ئولتۇردۇم. دەرۋەقە رەبىنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلغانىدىم، لېكىن بۇ ئىشلار ماڭا ئېغىر كەلگەنىدى. بۇنداق ئوچۇقتىن-ئوچۇق نەپەتتە ئۇچرىغاندىن كۆرە، ئۆيدە يالغۇز ئولتۇرغىنىم تۈزۈك ئىدى.

بۇ قورقۇنچىلۇق قاراڭغۇ يولدا قايتا ماڭمايمەن دەپ ئويلىغان بولساممۇ، ئەمەلگە ئاشمىدى. بىرنەچچە ھەپتىدىن كېيىن يازنىڭ ئوتتۇرىلىرىدا يەنە بىر ئەر جىيەنم ۋاپات بولدى. ئۆلۈم خەۋىرىنى يەنە خىزمەتچىلىرىمدىن ئاڭلىدىم. يەنە رەبىنىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىپ، كۆڭۈلسىز ھالدا ئۆچمەنلىك بىلەن تولغان ئۆيگە كىرىپ، ھازىدارلار قاتارىدا ئولتۇردۇم.

ئۆز ئەھۋالىمنى ئەمەس، ئېرىدىن ئايرىلىپ قالغان تۇل

خوتۇننىڭ ئەھۋالىنى ئويلاپ باش قاتۇردۇم، ئۇنىڭ بەش ياشلىق بىر بالىسى بار ئىدى. بالىنىڭ بىچارە ۋە يېتىم ھالدا تاۋۇتنىڭ يېنىدا تىزلىنىپ ئولتۇرغىنىنى كۆرگىنىمدە چىدىماي يىغلىۋەتتىم.

كەرىمنىڭ دەپنە مۇراسىمىدىكىگە ئوخشاش، گويىا بىرى مېنى كەينىمدىن ئىتتەرگەندەك بۇ بىچارە ئايالنىڭ يېنىغا باردىم. ئۇنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ بىر-بىرىمىزگە قارىشىپ قويدۇق. ئۇ كۆز ياشلىرى بىلەن تولغان يۈزىنى ماڭا بۇرغىنىچە تۇرۇپلا قالدى. بىراق مېنىڭ ئائىلىگە ئاسىيلىق قىلغانلىقىمنى بىلىشىمۇ، يەنە ماڭا قولىنى ئۇزاتتى. ئۇنىڭ تىترىگەن قولىنى تۇتۇپ بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتىم. بىر-بىرىمىزگە پەقەت بىر-ئىككى ئېغىزلا سۆز قىلىشقان بولدۇق. لېكىن، مەن پۈتۈن قەلبىم بىلەن دۇئا قىلدىم. ئىنجىلدا، «نېمىدېگەن بەختلىك، ماتەم تۇتقانلار!» دەپ يېزىلغانىدى. بۇنى ئويلاپ، مۇقەددەس روھنىڭ شۇ پەيتتە ئاشۇ بىچارە ئايالغا تەسەللى بېرىشى ئۈچۈن دۇئا قىلدىم.

ئۇ پەس ئاۋاز بىلەن ماڭا،

— رەھمەت بېلىقىز، رەھمەت — دەپ قولۇمنى قويۇپ بەردى. ئۇنىڭ بىلەن قۇچاقلىشىپ خوشلىشىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتىم.

غەلىتە بولغان يېرى شۇكى، يەنە كەينى-كەينىدىن ئىككى ئۆلۈم بولدى. ئائىلىمىز ھەقىقەتەن چوڭ ئائىلە ئىدى، لېكىن شۇنداقتمۇ قىسقىغىنە ۋاقىت ئىچىدە شۇنچە كىشىنىڭ ۋاپات بولۇشى نورمال ئىش ئەمەس ئىدى. ھەربىر ئۆلۈمدە خۇدا ماڭا ئوچۇق ئۇقتۇرۇپ كىچىك ئۆيۈمنىڭ بىخەتەرلىكىنى نەزەردە تۇتۇپ، مېنىڭ بۇ دەپنە مۇراسىمىغا بېرىشىمنى تەلەپ قىلاتتى. لېكىن ئۇ يەردە ئارتۇق گەپ قىلىشىمنى

خالىمايتتى. پەقەت ئۇ يەردە بولۇشۇم ۋە مېھىر-
شەپقەتلىكىمنى كۆرسىتىشىم كۇپايە ئىدى.
بۇ ۋەقەلەر ئۈستىدە رەب مەن بىلەن ھامان بىللە
بولدى. ماڭا ئۆگىتىدىغان كۆپ ئىشلار بار ئىدى. دەپنە
مۇراسىملىرى مەن ئۈچۈن بىر مەكتەپ بولغانىدى.
مەن بۇ مۇراسىملاردىن بىرىدە خۇدانىڭ ھۇزۇرىدا
بولۇشنىڭ يېڭى بىر سىرىنى ئۆگىنىۋالدىم.
ئادەت بويىچە، جەسەت يەرلىكىگە قويۇلۇپ بولمىغىچە
ئۆيدە قازان ئېسىلمايتتى. بۇ بىر كۈن خۇددى روزا تۇتقاندەك
بولۇپ، ئانچە تەس ئىش ئەمەس ئىدى. لېكىن بۇ كۈنى
كۆپچىلىكنىڭ ئىچىدە يالغۇز دېگۈدەك ئولتۇرۇپ قورساقم
ئېچىپ ئۈچەيلىرىم تارتىشىپ كەتتى. ھەر كۈنى ۋاقتىدا
غىزالىنىپ ئۆگىنىپ قالغانىدىم. ۋاقتى كەلگەندە چاي
ئىچىۋالسام بولمايتتى.
بىر دەم ئولتۇرغاندىن كېيىن چىدىيالىماي ئورنومدىن
تۇرۇپ، تەرەتكە چىقىدىغانلىقىمنى ئېيتىپ، تاشقىرىغا
چىقتىم. ئۆيىنىڭ سەل نېرىسىدا بىر كىچىك چايخانا بار ئىدى.
ئۇ يەردە بىر چىنە چاي ئىچىۋېلىپ، يەنە ھازىدارلارنىڭ يېنىغا
كىردىم.
شۇ چاغدا يېقىن بىر دوستۇمدىن ئايرىلىپ قالغاندەك
يالغۇزلۇق ھېس قىلدىم. مۇقەددەس روھنىڭ ھۇزۇرى مەندىن
يىراقلاشقاندى.

— ئى رەب، مەن نېمە قىلدىم؟ — دەپ سورىدىم.
مەن بۇ سوئالنى سوراۋېتىپ چۈشەندىمكى. ھازىدارلارنىڭ
يېنىدىن چىقىشتا يالغان سۆزلىگەندىم.
— بىراق بۇ ئەرزىمەس بىر يالغان ئىدىغۇ، ئى رەب! —
شۇ ھامان مۇقەددەس روھنىڭ تەسەللىسىنى ھېس

— بىراق، ئى رەب، مۇسۇلمانلارنىڭ ماتەم ئادەتلىرىگە ئەمەل قىلىش ئەمدى ماڭا ھاجەتسىز ھەمدە ساڭا مەلۇمكى، مەن چۈشتىن كېيىن چايسىز تۇرالمايمەن. — دەپ ئۆز پىكىرىمدە چىڭ تۇردۇم.

مۇقەددەس روھتىن تېخىچە بىر جاۋاب كەلمىدى.

— خوپ، ئەرشتىكى ئاتا، ئەمدى چۈشەندىم. يالغان ئېيتىشىم توغرا بولماپتۇ. بۇنداق قىلىش بىلەن كىشىلەرگە ياخشى كۆرۈنمەكچى بولغانىدىم. لېكىن، مەن سېنى خۇرسەن قىلىشىم كېرەك ئىدى. بۇ ئىشىمغا ھەقىقەتەن پۇشايىمەن قىلدىم. ئى خۇدا، سېنى رەنجىتىپ قويدۇم. سېنىڭ ياردىمىڭ بىلەن ھەرگىز بۇنداق قىلماسلىققا ۋەدە بېرىمەن، — دېدىم.

بۇ سۆزلەر ئاغزىمدىن چىقىشى بىلەنلا ئۇنىڭ ھۇزۇرى خۇددى سۇسىزلىقتىن قۇرۇپ كەتكەن كۆلگە ياققان يامغۇردەك ئۇسسۇزلۇقۇمنى قاندۇردى. راھەتلىنىپ قالدۇم. ئۇنىڭ يەنە مەن بىلەن بىللە ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدىم.

شۇنداق قىلىپ ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا قايتا ۋە تېز كىرىشىنى ئۈگەندىم. ئۇنىڭ يېقىنلىقىنى ھېس قىلالىمىغىنىمدا ئۇنى رەنجىتىپ قويغانلىقىمنى چۈشەندىم. بۇنىڭ بىلەن ئۆتكەن كۈنلەرنى كۆز ئالدىمدىن ئۆتكۈزۈپ، ئۇنىڭ ھۇزۇرىنىڭ ئاخىرقى قېتىم قاچان مەن بىلەن بىللە بولغانلىقىنى ئېنىقلىدىم. شۇنداق قىلغاندا ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولغان كۈنۈمدىن كېيىنكى ھەربىر ھەرىكىتىمنى، ھەربىر سۆزۈمنى ۋە ھەربىر خىيالىمنى ئېسىمگە ئېلىپ، قاچان خاتا يولغا كىرىپ قالغانلىقىمنى ئۇقاتتىم. ئاندىن مېنى ئازدۇرغان گۇناھىمنى خۇداغا ئوچۇق ئېيتىپ، مېنى كەچۈرۈشىنى تىلەيتتىم.

بۇنىڭدىن شۇنى بىلىدىمكى، توۋا قىلىش پەقەت كۆز يېشى

ئارقىلىق پۇشايما نلىق ھېس قىلىش ئەمەس، ھەقىقىي توۋا خاتا يولغا كىرىپ قالغىنىمدا خاتالىقىمنى ئېتىراپ قىلىپ، خۇداغا ئوچۇق ئېيتىش ۋە ئۇنىڭ ياردىمى بىلەن بۇ خاتالىقنى قايتا تەكرارلىماسلىق ئۈچۈن ۋەدە قىلىشتىن ئىبارەت. بۇنداق توۋا قىلىشقا ئۆز قۇدرىتىمنىڭ يەتمىگەنلىكىنى كۆرگىنىمدە خۇدانىڭ قۇدرىتىگە تايىنالايتتىم.

ئۇ كۈنلەردە يەنە بىر يېڭى ھەقىقەتنى ئۆگەندىم: ئەمەلىيەتتە كىچىك، زىيانسىز يالغان دېگەن بىر نەرسە يوق. يالغان دېگەن ھامان يالغان. ئۇ ھەمىشە يالغانلارنىڭ بوۋىسى بولغان شەيتاندىن كېلىدۇ. شەيتان زىيانسىز دەپ ئاتالغان ئۇششاق-چۈشەك يالغانلىرى بىلەن بىزنى بۇ رەزىل يالغانچىلىق ئادىتىگە كۆندۈرمەكچى بولىدۇ. يالغانچىلىق يەنە باشقا يامان ئىشلارغا يول ئاچىدۇ. شەيتان ئۇششاق-چۈشەك يالغانچىلىقلىرىمىزنىڭ ئەمەلىيەتتە يالغان ئەمەسلىكى، ئۇنىڭ پەقەت باشقىلارغا ھۈرمەت كۆرسىتىش ئۈچۈنلا قوللىنىلغان سۆزلەر ئىكەنلىكى توغرىسىدا قۇلقىمىزغا كۆسۈلدايدۇ. بۇنداق قىلساق، ھەقىقەتنىڭ ئۆزى بولغان ئەيسا مەسھكە ھۈرمەت كۆرسىتىشنىڭ ئورنىغا باشقا كىشىلەرگە ھۈرمەت كۆرسەتكەن بولىمىز.

دەرۋەقە بۇ ساۋاقنى بىر تۇغقىنىمنىڭ دەپنە مۇراسىمىدا ئۆگەندىم، لېكىن ئۇ مەن ئۈچۈن يېپيېڭى بىر ھاياتنىڭ باشلىنىشى بولدى. ئۇ كۈندىن كېيىن ھەممە يالغانچىلىقنى يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلاشقا تىرىشتىم. كالىمغا يالغان سۆزلەر كەلگەن ھامان سۆزلىمەكچى بولغىنىم كىچىككىنە بىر يالغان سۆز بولسىمۇ ئۆزۈمنى تۇتۇۋېلىشقا تىرىشتىم. بىر كۈنى ئەيسا مەسھنىڭ بىر ئېتىقادچىسى مېنى كۆڭلۈم تارتىمغان بىر سورۇنغا تەكلىپ قىلغانىدى. باشقا بىر يەرگە بېرىشقا ۋەدە

قېلىپ قويغانىدىم، دەپ باھانە كۆرسەتمەكچى بولدۇم. بىردىن ئىچىمدىن بىرىنىڭ مېنى ئاگاھلاندۇرۇۋاتقانلىقىنى سېزىپ، دەل ۋاقتىدا ئۆزۈمنى تۇتۇۋالدىم. يالغان ئېيتىشىمنىڭ ھاجىتى يوق ئىدى. كەچۈرۈڭ، بارالمايمەن دەپ توغرىسىنى ئېيتتىم. بۇنىڭ بىلەن ھېچكىمنى ئالدىمدىم.

مەسلەن، يەنە بىر كۈنى لوندوندىكى بىر دوستۇمغا سالام خەت يېزىۋاتاتتىم. ھېچقانداق ئويلاشمايلا، ئۇزۇن ۋاقىتتىن بېرى ئۆيدە بولمىغانلىقىم ئۈچۈن خېتىڭىزگە جاۋاب يازالدىم دەپ يېزىشقا باشلىدىم.

لېكىن خەتنىڭ ئاخىرىنى چۈشۈرەلمىدىم. مەن شۇنى ئويلىدىمكى، مەن ھەقىقەتەن ئۆيدە يوقمىدىم؟ يالغان! ئەلۋەتتە ئۆيدە ئىدىم. ئۆيۈمدىن ھېچ يەرگە بارمىغانىدىم. سالام خەتنى پۈرلەپ ئەخلەت سېۋىتىگە تاشلىدىم. دە، قايتا يېزىشقا باشلىدىم: قەدىرلىك دوستۇم، مېنى خۇشالاندۇرغان قىممەتلىك خېتىڭىزگە ۋاقتىدا جاۋاب يازالمىغانلىقىمنى كەچۈرۈڭ...

راست، بۇ كىچىك ئىشلار ئىدى. لېكىن، كىچىك ئىشلارغا ئەھمىيەت بەرگەندە، چوڭ سىناقلارغا بەرداشلىق بېرەلەيتتىم.

بۇنىڭدىن باشقا، يالغان باھانە-سەۋەبلەرنى ئويدۇرۇپ چىقارمىساملا، ھاياتىم تېخىمۇ مەنلىك بولاتتى ھەمدە شۇنداق قىلغاندىلا ھەمىشە يېنىمدا بولغان ئەيسا مەسھكە باغلىنىپ ياشاشقا تىرىشىشىمنىڭ زۆرۈرلۈكىنى ئاستا-ئاستا، لېكىن ئېنىق كۆرۈشكە باشلىدىم. ئەلۋەتتە بۇ ئەھۋالنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇش تەس ئىدى. بىرنەچچە قېتىم كونا يولۇمغا قايتقانلىقىمنىمۇ سەزمەي قالغانىدىم! لېكىن يەنىلا ئەيسا مەسھنىڭ يولىدا مېڭىشقا تىرىشتىم.

بۇ تەجرىبىلەرنى توپلاۋېتىپ ئىنجىلدىكى بۇ سۆزنى
ھاياتىمغا قانداق تەدبىقلاشنى ئۆگەندىم:

«سىلەر ئاۋۋال خۇدانىڭ پادىشاھلىقىنىڭ يېتىپ
كېلىشىنى ئىزدەڭلار. ئۇنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت
قىلىڭلار، شۇ چاغدا خۇدا بۇلارنىڭ ھەممىسىنى
سىلەرگە ئاتا قىلىدۇ». (ئىنجىل: «ماتتا»
قىسمىنىڭ 6-باب 33-ئايىتى)

ھەر ئىشتا خۇدانى ئالدىنقى ئورۇنغا قويغىنىمدا، خۇدا
يۈرۈكىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ھېس قىلغان بەزى
ئېھتىياجلارنىمۇ ھەل قىلىپ بېرەتتى.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن رايىشەم چىرايى ئۆچكەن ھالدا
ھۇجرامغا كىرىپ:

— مېھمانخانىدا بىر خانىم سىز بىلەن كۆرۈشمەكچى
بولۇپ كۈتۈپ تۇرىدۇ — دېدى.

— كىم ئىكەن؟ — دەپ سورىدىم.

— خاتالاشمىسام كەرىمنىڭ ئانىسى، خانىم.

ئۇنداق ئەمەستۇ. كەرىمنىڭ ئانىسى ئۆيۈمگە كەلمەيتتى.

ئۇنداقتا كىم بولۇشى مۇمكىن؟ ئويلىغاچ تۆۋەنكى
قەۋەتكە چۈشتۈم. مېھمان ئۆيىنىڭ ئىچىدە ئۆرە تۇراتتى. ئۇ
راستتىن ئۆلۈپ كەتكەن نەۋرە قېرىندىشىمنىڭ ئانىسى ئىدى.
ئۇ مېنى كۆرۈپلا دەرھال كېلىپ قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى. ئۇ
كۆزىگە ياش ئالغان ھالدا:

— بېلىقىز، سەن بىلەن ئايرىم سۆزلەشكىلى كەلدىم،

— دېدى، — دەپنە مۇراسىمىدا ئاشۇ قالايمىقانچىلىق ئىچىدە

ئاۋۋال سېنى كۆرمەپتىمەن. ئۇ يەردە ماڭا قانداق تەسەللى

بەرگەنلىكىنى ساڭا ئېيتماقچىمەن. بۇ... نېمە دېسەم بولار...
بۇ بۇرۇن مەن ئاڭلاپ باقمىغان يېپيىڭى، قەلبىمنى يورۇتقان
ئالاھىدە بىر تەسەللى بولدى.

ھېلىقى ئېچىنىشلىق ماتەم كۈنلىرىدە كەرىمنىڭ
ئانىسىغا ئەيسا مەسىھ ھەققىدە نېمە ئۈچۈن گەپ
قىلمىغانلىقىمنى شۇ تاپتا چۈشەندىم. گەپ قىلغان بولسام،
ئۇنىڭ ئاجىز ۋاقتىدىن پايدىلىنىپ بىر خىل روھقا ئائىت
تەشۋىقات يۈرگۈزگەن بولاتتىم. لېكىن ھازىر ئەھۋال باشقىچە
ئىدى. مېھمانخانىدا ئاستا ۋە مۇلايىم ئاۋاز بىلەن ئۇنىڭغا ئەيسا
مەسىھ ھەققىدە سۆز قىلىپ، ئۆز ھاياتىدا ئۇنىڭغا نەقەدەر
ئەھمىيەت بەرگەنلىكىمنى، خۇدانىڭ مېنىڭ مەنمەنلىكىگە
تولغان كونا خاراكتېرلىرىمنىڭ كۆپىنچىسىنى ئاستا-ئاستا
ئۆزگەرتىۋاتقانلىقىنى ئۇقتۇردۇم. كەرىمنىڭ ئانىسى:

— شۇنداق، توغرا ئېيتسەن، سەن ماڭا چىن دىلىڭدىن
كۆيۈنگەننىڭ، ئەمەلىيەتتە مېنىڭ قايغۇ-ھەسرەتلىرىمگە
شېرىك بولۇشقا تەييار ئىدىڭ، — دېدى.

بۇ قىسقا، لېكىن دىققەتكە ئەرزىيدىغان بىر زىيارەت
بولدى. مەن ئىككى تەرەپتىن ئىلھاملانغانىدىم. بىرىنچىسى،
خاراكتېرىمدىكى ئۆزگىرىشنى باشقا بىر كىشىمۇ سەزگەن ئىدى.
ئىككىنچىدىن، ئائىلەم بىلەن ئۈزۈلگەن ئالاقە قايتا ئەسلىگە
كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ئىدىم.

لېكىن، بۇ ئىش كۆڭلۈمدىكىدەك تېز بولمىدى.
تېلېفوننىڭ ھەربىر جىرىڭلىشىدىن بىرەر تۇغقانلىرىمنىڭ
ئەمەس بەلكى ئەيسا مەسىھكە ئېتىقاد قىلىدىغان
دوستلىرىمدىن بىرىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلايتتىم. ماخمۇد ئالتە
ياشقا كىرگەن تۇغۇلغان كۈنىدىن بىرنەچچە كۈن ئىلگىرى بىر
كۈنى تېلېفون جىرىڭلىدى. تۇرۇپكىنى قۇلىقىمغا تۇتۇپ

مەرىنىڭ ئاۋازىنى كۈتكەندىم، بىراق ئاڭلىغىنىم ۋاپات بولغان يەنە بىر ئەر جىيەنىمنىڭ ئانىسىنىڭ يېقىملىق ئاۋازى بولۇپ چىقتى.

— يېلىقىز، كېلىنىمگە كۆرسەتكەن ياردىمىڭ ئۈچۈن چىن قەلبىمدىن مىننەتدارمەن. سۆزلىرىڭ ئۇنىڭغا تەسىر قىلىپتۇ. بۇنى ساڭا ئېيتىپ قويماقچىمەن، دېدى ئۇ. نېمىدېگەن دىققەتنى قوزغايدىغان ئىش بۇ! لېكىن ئۇ چاغدا مەن ناھايىتى ئاز گەپ قىلغانىدىم. تەسەللى بەرگەن ئەيسا مەسھنىڭ ئۆزى ئىدى.

بىز بىر-بىرىمىزگە كۆڭۈل ئېيتقاندىن كېيىن تېلېفوننى قويدۇم. شۇنىڭغا ھەيران بولدۇمكى. ئەيسا مەسھ ھەققىدە بىرەر ئېغىزمۇ سۆز قىلمىغان بولساممۇ، ئەيسا مەسھ مېنىڭ ۋاستەم بىلەن تۇل قالغان ئايالغا تەسەللى بەرگەندى. بىر كىشىنىڭ ياردەمگە ئېھتىياجى چۈشكەن ۋاقىتتا مېنىڭ ئۇ يەردە خۇدانىڭ ۋەكىلى بولغانلىقىمنىڭ ئۆزىلا كۇپايە ئىدى.

بۇ ۋەقەدىن كېيىنكى ھەپتىلەردە ئائىلەمدىن يەنە بىر-ئىككى كىشى مېنى يوقلاپ كەلدى. ماخمۇدنىڭ تۇغۇلغان كۈنىدە بالىغا يەل-يېمىش، ئويۇنچۇقلارنى ئېلىپ كېلىشكەنلەر، ئېيتىلىشتا بالىنى يوقلاپ كېلىشكەن بولسىمۇ، لېكىن بۇ بىر باھانە بولۇپ ئەمەلىيەتتە ئۇلار ماڭا ئاچچىقلىنىش بىلەن زېدە قىلىنغان يارىلارغا دورا سۈرۈشكە كەلگەندى. بۇ قىسقا زىيارەتلەر ھەمىشە يىرىكلىك ئىچىدە بولاتتى، لېكىن بۇ قانداقلا بولمىسۇن ھېلىقى قورقۇنچلۇق ئالاقىنى ئۈزۈش مۇھاسىرىسىنىڭ پارچىلىنىشى ۋە مەندە پەيدا قىلغان تۇنجى خۇشاللىقنىڭ باشلىنىشى ئىدى.

ئەيسا مەسھنىڭ داللىتىنى قوبۇل قىلىش قارارىغا كەلگىنىمگە بىر يىل بولاي دەپ قالغانىدى. كۈنلەر

نېمىدېگەن تېز ئۆتكەن! يېقىندا يېڭىباشتىن تۇغۇلغان كۈنۈم، يەنى ئۆزۈمنى رەڭگە ئاتىغىنىمغا بىر يىل بولاتتى. ئەيسا مەسھنىڭ دۇنياغا كەلگەن كۈنىنى خاتىرىلەش بايرىمىنى، يەنى روژدېستۋو بايرىمىنى ئۆتكۈزۈشنى تۆت كۆز بىلەن كۈتمەكتە ئىدىم. لېكىن، بۇ بايرامنىڭ ئەيسا مەسھنى سۆيىدىغان كىشىلەر تەرىپىدىن قانداق ئۆتكۈزۈلىدىغانلىقىنى ياخشى بىلمەيتتىم. ياۋروپادىكى ۋاقىتىمدا بۇنداق ھېيت بايراملارنى كۆرگەنىدىم. لېكىن، بۇنداق خۇشاللىقلار ھەرقانچە قىزىقارلىق كۆرۈنسىمۇ، ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەيتتىم. بۇ بايرامنى ھاياتىمدىكى ئۆزگىرىشنى ئۇقتۇرىدىغان بىر شەكىلدە ئۆتكۈزەلەرمەنمۇ؟

كالىمغا بىر پىكىر كەلدى. بىر زىياپەت ئۆتكۈزۈپ، مېھمان چاقىرسام، ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرىنى، يېزا خەلقىنى ۋە كوچا سۈپۈرگۈچىلەرنىمۇ تەكلىپ قىلسام قانداق بولار؟ شۇن ئېچىمدە غەيرى بىر ئاۋاز مېنى ئاگاھلاندۇرۇشقا باشلىدى. بۇ ئائىلەمنىڭ ئاۋازى ئىدى. ئېتىقادىڭنى كوز-كوز قىلما، بېلىقىز! دەيتتى. كەينىدىنلا گېنېرالنىڭ ئاۋازى قۇلقىمدا ياڭرىدى، بېشىڭىزغا بىرەر بالا كەلسە سىزنى قوغدىيالىمەن! بۇنداق بىر زىياپەت بېرىش بىلەن بىرمۇنچە كىشىلەرگە قارشى جەڭ ئېلان قىلغان بولاتتىم. بۇ ھەقتە دۇئا قىلدىم. زىياپەتكە تەييارلىق قىلىشقا قەتئىي قارار قىلغىنىمدا خۇدانىڭ پۈتۈن ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولدۇم.

روژدېستۋو بايرىمى يېتىپ كەلدى. پۈتۈن ۋاھ يېزىسىغا داڭ كەتكۈدەك بىر زىياپەت بەردىم. خەلق ئەتىگەندىلا كېلىپ مېھمانخانغا جەم بولدى. كېيىن ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان دوستلىرىم كەلدى. سىننووۋېنىڭ خۇرغا يېتەكچىلىك قىلىشى بىلەن خۇدانى مەدھىيەلەيدىغان بىرنەچچە

مۇناجاتلارنى ئېيتتۇق. كېيىن خىزمەتچىلىرىمىدىن بىرى بىرنەچچە كىشىلەرنىڭ مېنى يوقلاپ كەلگەنلىكىنى ئۇقتۇردى. ئۇلار راۋالپىندىدىن كەلگەن بىر ھاممام ۋە قىز جىيەنلىرىم ئىكەن. ئۇلارنى تەكلىپ قىلمىغاندىم، شۇڭا ھاك-تاڭ بولىدۇم ھەمدە تەشۋىشكە چۈشتۈم. ئۇلار نېمىگە كەلگەندۇ؟ بىكاردىن ئەندىشە قىلىپتىمەن. ئۇلار يۇقىرى تەبىقىگە خاس بىر خىل قىياپەتتە تۇرۇشاتتى. ئاۋۋال ئېغىزلىرىنى ئېچىپ قارىشىپ قالدى. ئاندىن زۇۋان سۈرۈشمەي باشقا بىر ئۆيگە كىرىپ، قاتتىق بىر سۈسكۈن ئىچىدە ئولتۇرۇشتى.

ئۇلارنى ۋە باشقا مېھمانلىرىمنى قۇرۇق قايتۇرۇشنى خالىمىغانلىقىم ئۈچۈن ئىككى ئۆي ئارىسىدا موكىدەك قاتراپ يۈردۈم، ئۆيدىن تالغا، تالدىن ئۆيگە كىرىپ چىقاتتىم.

ئاخىرىدا مېنىڭ چىڭ تۇرۇۋېلىشىم بىلەن ئائىلەمدىن بەزىلەرنىڭ ماڭا بولغان سوغۇق ۋە ئۆزىنى قاچۇرۇپ تۇرىدىغان مۇئامىلىسى ئۆزگىرىشكە باشلىدى، ھەتتا بىرنەچچىسى مېھمانخانغا كىرىپ زىياپەتكە قاتناشتى. زىياپەتنىڭ ئاخىرىدا ئۇلار ئولد، مېچەل ئەپەندىلەر ھەتتا كوچا سۈپۈرگۈچىلەردىن بەزىلىرى بىلەنمۇ ئاز-تولا سۆزلىشىشكە باشلىدى.

بۇ زىياپەتنىڭ پۈتۈنلەي يېڭى بىر يىلنىڭ باشلىنىشى بولۇشىنى ئۈمىد قىلاتتىم. چۈنكى، ئالدىمدا بېشىمنى قاتۇرىدىغان بىر مۇنچە مەسىلىلەر بار ئىدى. بۇلار ھەققىدە بىر قارارغا كېلىشىم كېرەك ئىدى. خاتا قارارنىڭ بېشىمغا بالا بولۇشى مۇمكىن ئىدى.

مېنى يوقلاپ كېلىشكە باشلىغان تۇغقانلار ۋە دوستلار ئارىسىدا باشقا خىلدىكى زىيارەتچىلىرىمۇ بار ئىدى. بۇنداق كىشىلەر مېنى مۇسۇلمانچىلىققا قايتۇرۇشقا تىرىشاتتى.

ئىچىمىدە بولسا بىر ھېسسىيات ماڭا مېنىڭ يوشۇرۇنچە كۆزىتىلىۋاتقانلىقىمنى ئىپتىتتى. مېنى چاقىرغان بۇ ئاۋازلارغا قانداق ئىنكاس كۆرسىتىشىمنىڭ پېيىگە چۈشكەنلەرمۇ بار ئىدى. ئويلىغانلىرىمنى كىشىلەرگە ئوچۇق ئىپتىتىم كېرەكمۇ، ياكى ئېغىز ئاچماسلىقىم كېرەكمۇ؟

بۇ سوئالنىڭ جاۋابىنى يەنە رەبىنىڭ ھۇزۇرىدىن ئالدىم. ئىچىمىدە بىر ھۇزۇرسىزلىق ۋە يالغۇزلۇق ھېس قىلدىم. لېكىن، مەندىن سورالغان سوئاللارغا مېھىر-مۇھەببەت بىلەن توغرا-دۇرۇس جاۋاب بەرگىنىدە، رەببىمنىڭ مەن بىلەن بىللە ئىكەنلىكىنى يەنە سەزدىم.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن ئىشكىمنىڭ چېكىلگەنلىكىنى ئاڭلىدىم. بىر ئاز چۆچۈدۈم. سائەت ئىككى بولغانىدى.

— كىرىڭ، — دېدىم. ئىشك ئېچىلىپ، رايىشەم كىرىپ كەلدى.

— خانىم، بىر كىشى سىزنى يوقلاپ كەپتۇ، — دېدى ئۇ. ئۇنىڭ سىلىق ئاۋازىدىن بىر ئاز دۇدۇقلاۋاتقانلىقىنى سەزدىم. چۈشتىن باشلاپ سائەت ئۈچكىچە بولغان ئارىلىقتا تارام ئالدىغانلىقىمنى رايىشەمگە ئەسكەرتكەندىم، لېكىن بۇ بىر بۇيرۇق ئەمەس ئىدى. بىر يىلنىڭ ئالدىدا بۇنداق قىلغان بولسا، ئۇنىڭ ئەدىپىنى بەرگەن بولاتتىم. لېكىن، ھازىر ۋاقتىمنىڭ ماڭا ئەمەس، رەببىگە مەنسۇپ ئىكەنلىكىگە ئىشىنەتتىم ھەمدە بۇنى رايىشەمگە ئوچۇق چۈشەندۈرگەندىم. شەخسەن ماڭا تېگىشلىك بىر ئىش چىقسا، ھەرقانداق چاغدا ھۇجرامغا كىرىشكە بولىدىغانلىقىغا رۇخسەت قىلغانىدىم.

— خانىم، كەلگەن بىر ئىنگىلىز كىشى، — دېدى رايىشەم، ئۇنىڭ قوڭۇر كۆزلىرىدە ئاجايىپ بىر تەبەسسۇم كۆرۈنۈپ تۇراتتى،

— سز بىلەن خۇدا توغرىسىدا سۆزلەشمەكچى ئىكەن!
— ماقۇل، بىر ئازدىن كېيىن تۆۋەنگە چۈشمەن، —
دېدىم، بۇ كىشىنىڭ كىم ئىكەنلىكىگە قىزىقتىم.

مېھمانخانىدا كۈتۈپ ئولتۇرغان كىشى ياداڭغۇ، كۈمۈش رەڭ چاچلىق بىر ئىنگلىز ئىدى. پاكىستانلىقلارغا خاس ئاق كۆيىنكى ۋە شىمى دىققىتىمنى تارتتى. ئۇ ئالدىن كېلىشىۋالمايلا مەن بىلەن كۆرۈشۈشكە كەلگەنلىكى ئۈچۈن ئەپسۇس سورىغاندىن كېيىن سۆز باشلىدى. ئۇ مەن بىلەن كۆرۈشۈش ئۈچۈن كاراچى شەھىرىدىن كەلگەن ئىكەن، بۇ ئادەم ئەيسا مەسىھ يولىدىن تېنىپ مۇسۇلمان بولغان ئىكەن.

مەن چۈشەندىم، ئائىلەم مېنىڭ ئىنگلىزلارنى قانداق ياخشى كۆرىدىغانلىقىمنى بىلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار مېنى بۇ ئىنگلىزدىن تەسرلەنسۇن دەپ ئەۋەتكەن دەپ ئويلىدىم.
زىيارەتكە كەلگەن مېھمان ئۇنى-بۇنى دېگەندىن كېيىن، مۇنازىرىلەشمەكچى بولغان مەسىلىگە ئۆتتى.

— خانىم، مۇسۇلمانچىلىق يولىدىن ئەيسا مەسىھ يولىغا ئۆتكەن كىشىلەرنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇنداق بىر قارارغا كەلگەنلىكىنى چۈشەنمەيمەن، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ قارارلىرى ئىنجىلغا ئاساسلىنىدۇ. لېكىن، خۇدا ئەيسا مەسىھ ئېتىقاتچىلىرىغا چۈشۈرگەن ئىنجىلنىڭ كېيىنكى چاغلاردا ئۆزگەرتىۋېتىلگەنلىكى ھەممىمىزگە مەلۇم، — دېدى ئۇ.

بۇ، ئىنجىلنىڭ خاتالىقىنى ئالغا سۈرمەكچى بولغان كۆپلىگەن مۇسۇلمانلارنىڭ ئېيتىدىغان سۆزلىرى ئىدى. ئۇلار بۈگۈنكى قولىمىزدىكى بۇ ئىنجىلنى كۆپ ئۆزگەرتىۋېتىلگەن، ئۇنىڭدىكى سۆزلەر ئىشەنگىلى بولمايدىغان سۆزلەر بولۇپ، ئەسلىدىكى ئىنجىل قۇرئاندا يېزىلغانلارغا ماس كېلىدۇ، دېيىشەتتى.

— سىزدىن بىر ئىشنى سورىماقچىمەن، لېكىن شۇنى ئۆتۈنۈمەنكى، مېنى مەسخىرە قىلىۋاتىدۇ، دەپ قالمىڭ، — دەپ سۆز باشلىدىم مەن:

— ئىنجىلنىڭ كۆپ قېتىم ئۆزگەرتىلگەنلىكىنى ئاڭلىدىم، لېكىن كىم ئۆزگەرتكەنلىكىنى ھېچ ئۇقالمىدىم. بۇ ئۆزگەرتىشلەر قاچان بولغان ۋە ئىنجىلنىڭ قايسى قىسىملىرى ئۆزگەرتىلگەن؟

مېھمان سوئالىمغا جاۋاب قايتۇرماي ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە يۆلىنىپ، كۆزلىرىنى تورۇستىكى ئويما نەقىشلىك پەنەركىلەرگە تىككەن ھالدا، قولى بىلەن ئورۇندۇقنى تىكىرىتىشكە باشلىدى. بەلكىم ئۇنى خىجالەت قىلىپ قويغان بولسام كېرەك. مەن ئۆز ئىزدىنىشىلىرىمدىن ئالغان بىلىمىگە ئاساسەن سۆزۈمنى داۋاملاشتۇردۇم:

— مۇھەممەد دۇنياغا كېلىشتىن تەخمىنەن 300 يىل ئىلگىرى ئىنجىلنىڭ كونا نۇسخىلىرى تارقالغانىدى. بۇ كوپىيەلەردىن بەزىلىرى بۈگۈن ئەنگىلىيەنىڭ دۆلەتلىك مۇزېيىدا ساقلانماقتا. بۈگۈنكى ئىنجىل بىلەن سېلىشتۇرغاندا ئۇنىڭدىن شۇنى كۆرگىلى بولىدۇكى مۇسۇلمانلار بىلەن ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىلىرى ئوتتۇرىسىدا مۇنازىرە بولۇۋاتقان ھەربىر نۇقتىدا بۇ كونا نۇسخا بىلەن ھازىرقى ئىنجىل ئارىسىدا ھېچقانداق پەرق يوق. مۇتەخەسسسلەرنىڭ قارىشىچە بۈگۈنكى ئىنجىل ھەرقايسى مۇھىم نۇقتىدا كونا نۇسخىلار بىلەن ماسلىشىدىكەن. شەخسەن مەن ئۈچۈن بۇ ئىنتايىن مۇھىمدۇر. مۇقەددەس كىتاب مەن ئۈچۈن خۇدانىڭ ھايات سۆزىدۇر. ئۇ روھىي ئوزۇقۇم ۋە يېتەكچىمدۇر.

سۆزۈم ئاياغلاشمايلا مېھمان ئورنىدىن تۇردى. مەن سۆزۈمنى يەنە داۋاملاشتۇرۇپ:

— ئەگەر بەزى نۇقتىلاردا ئۆزۈمنى ئالدىغان بولسام، مەن بۇنى بىلىۋېلىشنى خالايمەن. قېنى سىز سۆزلەپ بەرسىڭىز قانداق؟ — دېدىم.

— سىز بۇ سۆزنى ھايات، جانلىق دەۋاتسىز، — دېدى مېھمان.

— ئەيسا مەسھنىڭ ھايات ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن، بەلكىم سىز قۇرئاندىمۇ ئەيسا مەسھ خۇدانىڭ سۆزىدۇر دەپ يېزىلغان دېمەكچى بولىدىغانسىز، بۇ ھەقتىمۇ سۆزلىشەلىشىمىز مۇمكىن، — دېدىم.

— قايتىشىمغا رۇخسەت قىلغايسىز، — دېدى مېھمان. سۆھبىتىمىز شۇ يەردە ئاياغلاشتى. مېھماننى ئىشكىچە ئۇزىتىپ باردىم ۋە يەنە كېلىشكە تەكلىپ قىلدىم. بۇ كىشى قايتا كەلمىدى، لېكىن باشقىلار كەلدى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى خاتا چۈشەنچىلەر بىلەن قوراللىنىپ مەن بىلەن تاكالىشىشقا كەلگەندى. بىر ئادەم مەسھ ئېتىقادچىلىرىنىڭ ئۈچ خۇداغا چوقۇنىدىغانلىقىنى ئېيتىپ، ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرىنى ئەيىبلدى.

— سىلەر ئۈچىنىڭ بىرلىكى دەپ ئاتايدىغان ئۇقۇم خۇدا، مەريەم ۋە ئەيسادىن تەشكىل تاپقان بىرلىكتىن باشقا نەرسە ئەمەس، — دېدى ئۇ،

— سىلەر ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى خۇدا بىلەن مەريەم نىكاھلاندى ۋە ئۇلارنىڭ جىنسى بىرلىشىدىن ئەيسا تۇغۇلدى، دەيسىلەر. خۇدانىڭ ئەسلا خوتۇنى بولغان ئەمەس! — دەپ كۈلدى.

ئىچىمدە قىسقىنە دۇئا قىلدىم. شۇئاندا كاللامغا مۇۋاپىق بىر چۈشەنچە كەلدى.

— ئەلۋەتتە خۇدانىڭ خوتۇنى بولغان ئەمەس. ھېچبىر

ھەقىقىي ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى مەريەمنى خۇدا ياكى خۇدانىڭ ئايالى دېمەيدۇ، — دېدىم، ئاندىن ئۇنىڭدىن،
— قۇرئاننى ئوقۇغانمۇسىز؟ — دەپ سورىدىم.
— ئەلۋەتتە.

— ئۇنداقتا قۇرئاندا ئەيسا مەسىھكە خۇدانىڭ روھى ئاتا قىلىنغان دەپ يېزىلغانلىقى ھەر ھالدا ئېسىڭىزدىدۇر. بەلكىم سادۇ سۇندار سىڭ ئىسىملىك بىر ھىندىستانلىقنى ئاڭلىغان بولغىدىڭىز. بۇ ئادەمگە بىر غايىبانە ئالامەت تارقىلىق ئەيسا مەسىھ كۆرۈنگەن ۋە ئۈچىنىڭ بىرلىكى ئۇقۇمىنى شۇنداق چۈشەندۈرگەن. ئەيسا مەسىھ ئۇنىڭغا: قۇياشتا ھەم ئىسسىقلىق ھەم يورۇقلۇق بولىدۇ. نە يورۇقلۇق ئىسسىقلىق ھېسابلانمايدۇ، نە ئىسسىقلىقنى يورۇقلۇق دېگىلى بولمايدۇ. لېكىن يەنىلا ئىككىسى بىردۇر... دېگەندى.
مەن سۆزۈمنى داۋاملاشتۇردۇم:

— قۇياشتىن كېلىدىغان ئىسسىقلىق ۋە يورۇقلۇققا قاراپ، ئۈچ ئايرىم قۇياش بار، دېمەيمىز. شۇنىڭغا ئوخشاش، خۇدانىڭ مۇقەددەس روھىغا ۋە خۇدادىن كەلگەن ئەيسا مەسىھكە قاراپمۇ ئۈچ ئايرىم خۇدا بار دېيەلمەيمىز، — دېدىم.
سۆزلىرىم ئاياغلاشقاندا مېھمانمۇ جىمپ قالدى. مېھمان چوڭقۇر ئويغا چۆكۈپ، كېيىن ئورنىدىن تۇردى. ئۇياق ئۆزى بىلەن سۆھبەتلىشىشكە ۋاقىت ئاجراتقانلىقىمغا تەشەككۈر ئېيتىپ، ئۇنى ئىچىگە چۈشكەن ھالدا ئۆيۈمدىن چىقىپ كەتتى.

باغچەمنىڭ دەرۋازىسىغا قاراپ ماڭغان بۇ بىچارە ئادەمنىڭ كەينىدىن قارىغىنىمچە، بۇنداق كىشىلەرنىڭ زىيارەتلىرىنى خۇدا قوللارمۇ؟ دەپ ئويلىدىم. بۇ ئادەمنىمۇ، ھېلىقى ئىنگىلىزنىمۇ قايتا كۆرمىگەنلىكىم ئۈچۈن ئاخىرى قانداق

بولغانلىقىنى بىلەلمىدىم. لېكىن، بۇ ئانچە مۇھىم ئەمەس ئىدى. بەلكىم ئاخىرى نەگە بېرىپ توختىغانلىقىغا قارىشىمنىڭمۇ ھاجىتى بولمىسا كېرەك. مەن ئۈچۈن مۇھىم بولغىنى، خۇدانىڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىش ئىدى، رەب بۇنداق كىشىلەر بىلەن سۆھبەتلىشىشىمنى خالسا، ئۇنىڭ تەلپىنى ئورۇنداشقا تىرىشىشىم كېرەك ئىدى.

باھار كەلدى. رەب ماڭا باشقا بىر خىل سۆھبەت ئىمكانىيەتلىرىنى يارىتىپ بەردى. لاھور شەھىرىگە ئوغلۇم خالىتىنى يوقلاپ باردىم. مۇھىم مەسىلىلەر ئۈستىدە ئانچە سۆزلەشمىدۇق. لېكىن كېيىن كىتاپخانغا بېرىپ يۈز نۇسخا ئىنجىل ئالدىم. ئۇنى مۇناسىۋەتلىك كىشىلەرگە ھەدىيە قىلىشنى خالايتتىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا يەنە ئەيسا مەسىھنىڭ خۇشاللىق بەخش ئېتىدىغان خۇش خەۋەرلىرىنى يېشىپ بېرىدىغان بەزى كىتاپچىلارنىمۇ سېتىۋالدىم. پۇرسەت تاپساملا بۇ كىتاپچىلارنى باشقىلارغا بېرىتتىم ۋە ھەتتا ئۇنى دەم ئېلىش، مېھمان كۈتۈش ئۆيلىرىگىمۇ قويۇپ قوياتتىم. بۇنىڭ بىرەر پايدىسى بار-يوقلىقىنى بىلمەيتتىم. بىر كۈنى بۇ ئۆيلەردىن بىرىگە قايتا كىرگەندە مەن قويۇپ قويغان كىتاپچىلارنىڭ يوقلىقىنى كۆردۈم. ھە، ياخشى بويۇ دەپ ئويلاۋېتىپ كۆزۈم ئەخلەت توڭغا چۈشۈپ قالدى. ئۇنىڭ ئىچىدە پۈرلەشتۈرۈپ تاشلانغان كىتاپچىلار تۇراتتى.

— بۇ كىتاپچىلارنى باشقىلارغا بېرىشىمنىڭ پايدىسى بولدىمۇ، ئى خۇدايىم؟ — دېدىم، — ياكى مەن سېنىڭ خاھىشىڭنى ئورۇندىمىدىممۇ؟ سەن توغرىسىدا قىلغان سۆزلىرىمنىڭ بىرەر كىشىنىڭ ھاياتىنى ئۆزگەرتكەنلىكىنىمۇ كۆرمىدىم. بۇ نېمە ئۈچۈن؟ ھېلىقى مۇسۇلمان بولغان

ئىنگلىزنى ئەسلىدىم. كېيىن گېنېرال دوستۇمنى، مېنى تاشلاپ كەتكەن خىزمەتچىلىرىمنى، ئائىلەمنى ۋە دوستلىرىمنى يۈز قېتىملاپ ئەسلىدىم. بۇلارنىڭ ھېچقايسىسىدا نەتىجە ھاسىل بولمىدى. ھەيرانمەن، ئى خۇدايىم، مېنى نېمە ئۈچۈن قوللىمىغانلىقىڭنى چۈشەنمەيمەن.

شۇنداق دەپ دۇئا قىلىۋاتقىنىمدا ھۇجرامنى ئەيسا مەسھنىڭ ھۇزۇرى قاپلاشقا باشلىدى. ئۇنىڭ قۇدرىتى ۋە ئىلھامىبەخش ئېتىدىغان ھۇزۇرى پۈتۈن ۋۇجۇدۇمنى قاپلاپ ئالغانىدى. قەلبىمنىڭ چوڭقۇر جايلىرىدا گويا بىر ئاۋاز گەپ قىلىۋاتاتتى:

يېلىقىز، سەندىن بىر سوئال سورىماقچىمەن، ئائىلەڭ ۋە دوستلىرىڭ بىلەن سۆھبەتلەشكەن ۋاقىتلىرىڭنى ئەسلە. سەن بىلەن مۇنازىرىلىشىشكە كەلگەنلەرنى قوبۇل قىلغان ۋاقىتلىرىڭنى ئەسلە. بۇنداق چاغلاردا ھۇزۇرۇمنى سەزگەنمىدىڭ؟

شۇنداق، رەب. ئەلۋەتتە سەزدىم.

مېنىڭ ئۇلۇغلىقۇم مانا شۇ يەردە ئەمەسمىدى؟

شۇنداق رەب.

ئۇنداقتا ساڭا مۇشۇنىڭ ئۆزى كۇپايە، ئائىلە ۋە دوستلار بىلەن بولغان ئالاقىلار كۆپ چاغلاردا مۇشۇنداق بولىدۇ. نېمە بوپتۇ، نېمە بولىدىكەن دېگەندەك سوئاللار ساڭا ياراشمايدۇ. سەن پەقەت سۆزۈمگە ئەمەل قىل، نەتىجە قانداق بولىدىكىن دەپ ئەمەس، ھۇزۇرۇمغا مۇيەسسەر بولۇش ئۈچۈن تىرىش.

شۇنداق قىلىپ تۇرمۇشۇمنى داۋاملاشتۇردۇم. بۇ ۋەقەدىن كېيىنكى كۈنلەر مەن ئۈچۈن تېخىمۇ ئىلھاملىنارلىق ۋە تۈرلۈك پائالىيەتلەر بىلەن تولغان كۈنلەر بولدى. رەب ماڭا

نەتىجە قانداق بولىدىغانلىقىنى سۈرۈشتۈرمەي، ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا ئىنتىلىشىمنى كۆرسەتكەن كۈندىن كېيىن، كەينى-كەينىدىن مېنى يوقلاپ كەلگەن ئائىلىمىزدىكىلەر ۋە دوستلىرىم بىلەن ئۈمىدسىزلەنمەي قىزىقىپ سۆھبەتلەشتىم. پۇرسەتلەردىن پايدىلىنىشنى ئۆگەندىم. سۆھبەت مەزمۇنى يا سىياسەت، ياكى كىيىم مودىسى ھەققىدە بولسىمۇ، خۇداغا دۇئا قىلىپ، گەپنى ئەيسا مەسھكە يۆتكەشنى تەلەپ قىلاتتىم. مەسىلەن، بىر كۈنى قىز جىيەنىم بىلەن سۆھبەتلىشىۋېتىپ، گەپ ئېرىمگە يۆتكەلدى. ئۇ ھازىر ياپونىيەدە ئەلچى ئىدى. جىيەنىم مەنىلىك بىر تەبەسسۇم بىلەن:

— مۇشۇ تاپتا خالىد ئۆيىڭىزگە كەلسە قانداق قىلاتتىڭىز؟ — دەپ سورىدى.

مەن كۆزلىرىمنى ئۇنىڭدىن ئۈزمەي:

— ئۇنى ياخشى كۈتۈۋېلىپ، ئالدىغا چاي قويماستىن، — دېدىم. جىيەنىم ماڭا سۆزلىرىمگە ئىشەنمىگەندەك قارىدى.

— ئۇنى ئەپۇ قىلدىم، — دەپ، سۆزۈمنى داۋاملاشتۇردۇم، — ئەينى ۋاقىتتا ئۇنىڭغا قىلغان ئەلەملىرىم ئۈچۈن ئۇنىڭمۇ مېنى ئەپۇ قىلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

— بىراق ئۇنى نېمە ئۈچۈن ئەپۇ قىلدىڭىز؟ جىيەنىم ئېرىمدىن ئايرىلىشنىڭ ماڭا نەقەدەر تەس كەلگەنلىكىنى بىلەتتى. ئۇنىڭغا ئېرىمنى ئۆز ئالدىمغا ئەپۇ قىلالمايدىغانلىقىمنى ۋە بۇنىڭ ئۈچۈن ئەيسا مەسھتىن ياردەم تەلەپ قىلغانلىقىمنى چۈشەندۈرۈپ:

— ئەيسا مەسھ ھەممىمىزدىن پۈتۈن يۈكىمىز بىلەن ئۆزىگە مەنسۇپ بولۇشىمىزنى تەلەپ قىلىدۇ ۋە شۇنىڭغا دالالەت قىلىدۇ. بۇنى بىلەمسەن؟ يەلكەمنى بېسىپ تۇرغان ئىنتىقام ئېلىش يۈكىنى ئېلىپ تاشلىغان مانا شۇ ئەيسا، —

دېدىم.

جىيەنم بىردەم زۇۋان سۈرمەي ئولتۇرغاندىن كېيىن
بىردىن:

— ئەيسا مەسسە ئېتىقادچىسىنىڭ شۇنداق بولىدىغانلىق
قىنى بىرىنچى قېتىم ئاڭلاۋاتمەن. بۇنداق سۆھبەتنى
داۋاملىق قىلىپ تۇرساق، ئەيسا ھەققىدە ئۆگەنمەكچى
بولغانلارنىڭ بىرىنچىسى مەن بولىدىغان ئوخشايمەن، —
دېدى.

جىيەنمىنىڭ گەپنى قايتا بۇ مەسىلىگە يۆتكىشىنى
كۈتتۈم، لېكىن ئۇ ئۇنداق قىلمىدى. يەنە ئۈمىدسىزلىككە
چۈشتۈم. بۇنداق كۈنلەردە رەبىنىڭ ھۇزۇرىدىن ئاز-تولا مەھرۇم
بولاتتىم. ھەر قېتىم شۇنداق بولاتتى. شەيتان مېنى ياخشى
گەپ قىلدىڭ، دەپ ماختاپ ئۇچۇراتتى. مەنمۇ پىكىرلىرىمنىڭ
مەنتىقىگە ئۇيغۇن ۋە چوڭقۇر مەنلىك ئىكەنلىكىگە
ئىشىنىتتىم. دە، بۇنىڭ بىلەن شەيتاننىڭ تۈزىقىغا چۈشەتتىم.

بىر كۈنى دوستلىرىمدىن بىرى ماڭا:

— ھەقىقەتنىڭ پەقەت ئۇزۇڭ تۇتقان يول ئىكەنلىكىگە
ئىشىنىسەن ۋە بۇ كۆز قارىشىڭدىن ھەرگىز چەتنمەيسەن،
بۇنىڭ سەۋەبى نېمە؟ ئەيسا مەسسە ئېتىقادچىلىرى،
مۇسۇلمانلار، ھىندىلار، بۇددىستلار، يەھۇدىيلار ھەممىمىز بىر
خۇداغا ئېتىقاد قىلىمىز. بۇنى ھېچقاچان يالغانغا
چىقىرالمايسەن. دەرۋەقە خۇدانى ھەر خىل ناملار بىلەن
ئاتايمىز ۋە ئۇنىڭغا ھەر خىل ئۇسۇللاردا يېقىنلىشىمىز، لېكىن
شۇنداقتىمۇ ئۇ يەنىلا بىرلا خۇدادۇر، — دېدى.

— ئۇنى ھەر خىل يوللار ئارقىلىق ئاخىرى بېرىپ
تۇتۇشىدىغان بىر تاغ چوققىسىغا ئوخشايدۇ دېمەكچىمۇسىز؟ —
دەپ سورىدىم ئۇنىڭدىن.

ئۇ قولدىكى پىيالىنىڭ چۈشۈپ كەتمەسلىكىگە دىققەت قىلغان ھالدا ئورۇندۇقنىڭ يۆلەنچۈكىگە يۆلەندى ۋە بېشىنى لىڭشىتىپ، سوئالمىغا شۇنداق دېگەن جاۋابىنى بەردى. — خۇدا بىر تاغ چوققىسىغا ئوخشاش بولۇشى مۇمكىن، لېكىن ئۇنىڭغا چىقىدىغان پەقەت بىرلا يول بار، ئۇ يول ئەيسا مەسھتۇر. ئەيسا: يول، ھەقىقەت ۋە ھاياتلىق مەن بولمەن دەيدۇ. شۇنداق، ئەيسا خۇداغا ئېلىپ بارىدىغان بىر مۇنچە يوللاردىن بىرى ئەمەس، بەلكى بىردىنبىر يولدۇر، — دەپ قوپاللا قوشۇمچە قىلدىم.

دوستۇم پىيالىنى ئۈستەلگە قويۇپ چىرايىنى پۈرۈشتۈردى، ئاندىن بېشىنى سىلكىپ:

— يېلىقىز، يەنىلا كىشىگە نەزىرىڭنى يۇقىرى تۇتۇپ گەپ قىلىۋاتقانلىقىڭنى بىلىۋاتامسەن! — دېدى.

شۇئان ئالدىمدا ئولتۇرغان ئادەمنىڭ سۆزلىرى ماڭا خۇدادىن كەلگەندەك تەسىر كۆرسەتتى. مەن ئالغا سۈرگەن بۇ كۆز قاراش توغرا ئىدى. ئىنجىل بۇنى تەستىقلايتتى. لېكىن، سۆزلىرىمدە مۇقەددەس روھتىن كەلگەن مۇلايىملىق ۋە مېھىر-مۇھەببەت يېتەرسىز ئىدى. مەن شۇئان دۇئا قىلىپ، خۇدانىڭ مېنى كەچۈرۈشىنى ۋە سۆھبىتىمىزگە داۋاملىق يېتەكچىلىك قىلىشىنى تىلدىم.

كېيىن كۈلۈپ تۇرۇپ دوستۇمغا:

— مېنى كەچۈرگەيسەن، — دېدىم، — نەزىرىمنى يۇقىرى تۇتۇپ گەپ قىلغان بولسام، ئەيسا مەسھنىڭ مەندىن كۈتكىنىدەك گەپ قىلماپتىمەن. ئەيسا مەسھ ھەقىقەتتە يېڭى نەرسىلەرنى ئۆگەنگەنلىكىدە خاتا ھەرىكەتلىرىمنى تۈزىتىشىم كېرەكلىكىنى بىلمەي قالغىمەن. خۇدا ماڭا ئۆگىتىدىغان شۇنداق نەرسىلەر باركى، ھېلىلا سېنىڭ ۋاستەڭ ئارقىلىق

ئۇنىڭ مەن بىلەن سۆھبەتلەشمەكچى بولغانلىقىنى بىلدىم. مېھمان ئۆيىدىن ئۇزاق چىققاندا ئۇنىڭ خۇداغا تېخىمۇ يېقىن بولغان-بولمىغانلىقىنى بىلمەيتتىم. بۇنى بەلكىم بىلىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى. لېكىن، خۇداغا ئەگىشىپ ماڭغان ھەر قەدىمىدە رەببىڭ سۆزىنى ئاڭلاشنى ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشنى ئۆگۈنۈپ مېڭىۋاتاتتىم.

بىر كېچە يەنە بىر قورقۇنچلۇق ئىش يۈز بەردى. يېتىشقا تەييارلىنىۋاتقىنىمدا بىردىنلا ياتاق ھۇجرامنىڭ دېرىزىسىدە يامان بىر مەخلۇقنىڭ تۇرغانلىقىنى ھېس قىلدىم. شۇئان قۇتقۇزغۇچىم خىيالىمغا كەلدى ۋە ئۇنىڭدىن دېرىزىگە يېقىن بارما دېگەن بىر ئاگاھلاندىرۇشنى ئاڭلىدىم. مەن دەرھال يەرگە باش قويۇپ، چۈجىلىرىنى قانات ئاستىغا ئالغان مېكئاندەك خۇدانىڭمۇ مېنى ئۆز پاناھىدا ساقلىشى ئۈچۈن يېلىنىپ دۇئا قىلدىم. شۇئان رەببىڭ كۈچ-قۇدرىتى ئۈستۈمگە بىر توندەك يېپىلغانلىقىنى ھېس قىلدىم. ئورنۇمدىن تۇرسام ھېلىقى يامان مەخلۇق غايىب بولغانىدى.

ئەتىسى ماشىنامغا ئولتۇرۇپ مېچەل ئەپەندىلەرنىڭكىگە باردىم. ھاۋا ئىسسىق ئىدى، بىراق تېنىم تېخىچە جۇغۇلدايتتى. ئىشىككە قاراپ كېتىۋېتىپ، ئاخشام بولغان ئىشلارنى ئۇلارغا ئېيتايىمۇ، ئېيتمايمۇ دەپ ئويلاپ قالدىم.

سەنئەتچى مېنى ئىشىكتىلا قۇچاقلىدى. ئۇ مېنى ئىچكىرىگە كىرىشكە تەكلىپ قىلىۋاتقاندا ئۇنىڭ زەڭگەر كۆزلىرىدىن مەندىن بىر نەرسە سورىماقچى بولغانلىقى چىقىپ تۇراتتى.

— نېمە بولدى، يېلىقنىز؟ — دەپ سورىدى ئۇ.

— بىر كىشى ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغاندىن كېيىن نېمە ئۈچۈن داۋاملىق قورقۇنچلۇق ئىشلارنى ئۆز بېشىدىن

ئۆتكۈزۈۋىدۇ؟ — دەپ سورىدىم. ئۇ مېنى مېھمانخانىسىغا باشلىدى. ئۇنىڭ چىرايىدىن ھەيران قىلىۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى.

— نېمە دېمەكچى بولغانلىقىڭىزنى چۈشەنمىدىم، بىرى سىزنى قورقۇتۇۋاتامدۇ؟

— بىر كىشى ئەمەس، بىر روھ — دېدىم.

— دېمەك! — دەپ ئورنىدىن تۇردى ئۇ ۋە ئىنجىلنى قولىغا ئالدى، يەنە ئولتۇرۇپ كىتابنى ۋارقلاشقا باشلىدى.

— بۇ يەردە «ئەفەسلىكلەرگە يېزىلغان خەت» نىڭ ئالتىنچى بايىدا شۇنداق ئىشلار ھەققىدە مۇنداق يېزىلغان، دېدى ئۇ ۋە ئۇنى ئوقۇشقا باشلىدى:

«بىز قان بىلەن گۆشتىن تۆرەلگەن ئىنسانلارغا ئەمەس، بەلكى روھلار دۇنياسىدىكى ھۆكۈمرانلارغا، ھوقۇقدارلارغا، بۇ قاراڭغۇ دۇنيانىڭ كۆرۈنمەس ھوقۇقلىرىغا ۋە باشقا يامان روھىي كۈچلەرگە قارشى جەڭ قىلىۋاتىمىز».

ئۇ بۇ سۆزلەرنى ئوقۇپ بولۇپ ماڭا قارىدى.

— دېمەك شۇنداق بولسا كېرەك، — دەپ ئاخشامقى ۋەقەنى ئۇنىڭغا سۆزلەپ بەردىم. ئۇ خىيالغا چۆككەن ھالدا بىر پەس تۇرۇۋالغاندىن كېيىن:

— بۇ مەسىلە ھەققىدە نېمە ئۈچۈن ئولد ئەپەندىلەر بىلەن سۆزلىشىپ كۆرمەيسىز، — دېدى.

— ئەمدى بۇ مەسىلە ئۈستىدە سۆزلىشىشىمۇ خالىمايمەن، — دېدىم مەن تېرىككەن ھالدا سوغۇق كۈلۈپ.

بۇ كېچە ئولد ئەپەندىلەر بىلەن جەم بولغاندا يەنىلا شۇنى خىيال قىلىپ ئولتۇردۇم. بۇ مەسىلنى ئوتتۇرىغا

قويماقچى ئىدىم، لېكىن ئۆزۈمنى بىر دۆت دەرىجىسىگە چۈشۈرۈشنى خالىمىدىم.

ئوتنىڭ ئالدىدىكى كرىسلودا ئولتۇرۇپ مەرى ئولد بىلەن سۆھبەتلىشىشكە باشلىغاندا گەپنى تەشتىم، مەن خۇش ياقمىغاندەك قىلىپ:

— مەرى، ئاخشام غەلتە بىر ئىش يۈز بەردى، چۈشەنگىلى بولمايدىغان قورقۇنچلۇق بىر ۋەقە بولدى، — دېدىم.

مەرىنىڭ ئېرى كەن ئادەتتىكىدەك راھەتلىنىپ بىزنىڭ كەينىمىزدىكى دېرىزىنىڭ يېنىدا بىر ئورۇندۇقتا ئۆزىنى تاشلىغان ھالدا كىتاب ئوقۇۋاتاتتى. ئۇ سۆزلىرىمنى ئاڭلاپ، كىتابىنى بىر يانغا قويۇپ بېشىنى كۆتۈردى ۋە سۆزۈمنىڭ توختاپ قالغىنىنى كۆرۈپ، تەمكىن قىياپەتتە بولغان ۋەقەنى سورىدى.

مەن سۆزلەپ ۋەقەنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە زورغا كۈلۈپ تۇرۇپ:

— يېرىم كېچىدە كۆپرەك تاماق يەۋەتكەن ئوخشاي مەن، — دېدىم.

— خۇدا يول قويغان ئىشلارنى سەل چاغلىماڭ، بۇنىڭغا ئوخشاش پەۋقۇلئاددە ۋەقەلەر بولىدۇ، — دېدى كەن تەمكىن ھالدا. ئۇ كرىسلونى ئايلىنىپ ئالدىمىزدىكى بىر ئورۇندۇققا كېلىپ ئولتۇردى. ئۇنىڭ چىرايى جىددىي تۈس ئالغانىدى.

ئۇ يامانلىقنىڭ پەۋقۇلئاددە شەكىلدە ئاشكارىلىنىۋاتقانلىقى ھەققىدە توختالدى. خۇدا بىزگە بىر تەجرىبە بولسۇن دەپ بۇ ئاشكارە يامانلىقنىڭ بىزگە ھۇجۇم قىلىشىغا يول قويغانمىش. تەۋراتتا بۇ ھەقتە مۇنداق كۆرسىتىلگەن: خۇدا شەيتاننىڭ «ئەيىۈپ» پەيغەمبەرگە ھۇجۇم قىلىشىغا يول

قويدى. كېيىن ئەيسا مەسھنىڭ چۆلدە سىنىلىشىغىمۇ توسقۇنلۇق قىلمىدى. بۇلارنىڭ ھەر ئىككىسى سىناق توغرىسىدىكى مىساللار بولۇپ، ھەر ئىككى ۋەقەدە شەيتاننىڭ ھۇجۇمىنىڭ نىشانى بولغان كىشىلەر خۇداغا بولغان ئىشەنچلىرى ۋە جىدىن شەيتان ئۈستىدىن غەلبە قىلغانىدى. چۆمۈلدۈرۈشنى قوبۇل قىلىشىدىن ئىككى كۈن ئىلگىرىكى ھۇجۇمنى ئەسلىدىم.

مەنمۇ بۇنداق ئىشلارغا ئاستا-ئاستا ئۆگىنىپ قېلىۋاتاتتىم. كەننىڭ كىشىنى ئىلھاملاندۇرىدىغان تەلىملىرىنى ئاڭلاشتىن ئىلگىرى رەببىنىڭ ھاياتىدا ئاللىبۇرۇن يېڭى بىر ئىشنى باشلىغانلىقىنى بىلمەيتتىم. بۇ ئىش شۇكى مېنى تېخىمۇ يالغۇز قالدۇرۇش، ئەمما يالغۇزلۇق ھېس قىلغۇزماسلىق، ئائىلەمدىن مۇناسىۋىتىمنى تېخىمۇ ئۈزۈۋېتىش، ئەمما مېنى قوللايدىغان ئۇلۇغ چوڭ بىر ئائىلىگە مەنسۇپ قىلىش، مەن مۇھىم دەپ قارىغان ۋادە يېزىسىدىكى يىلتىزمنى قۇمۇرۇپ تاشلاش، ئەمما خۇدانىڭ پادىشاھلىقىدا چوڭقۇر يىلتىز تارتقۇزۇش ئىدى.

مانا كەلگۈسى كۈنلەردە ماڭا دۇچ كېلىدىغان سىناقلارغا بەرداشلىق بېرىشىم ئۈچۈن خۇدا مېنى پەقەت ئۆزىگە تايىنىدىغان ئەھۋاللارغا كۆپ قېتىملاپ دۇچ كەلتۈرگەنىدى.

ئۆزگەرگەن ۋەقەلەر

بىرنەچچە ھەپتىدىن كېيىنكى بىر يەكشەنبە كۈنى بىز دۇئا-تالاۋەت قىلىش ئۈچۈن يەنە جەم بولغىنىمىزدا كەلگۈسى كۈنلەردىكى يالغۇزلۇقۇمنىڭ دەسلەپكى بەلگىلىرىگە دۇچ كەلدىم. ئۇ كېچە ئۆلد ۋە مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئۆزلىرىگە ماس كەلمىگەن بىر خىل ئوڭايسىزلىق ئىچىدە تۇرغانلىقىنى كۆردۈم. مەن ئۇلارنىڭ مېھمانخانىسىغا كىرىپ كېتىۋېتىپ:

— بىرەر يامان ئەھۋال بولدىمۇ نېمە؟ — دەپ سورىدىم. كەن بېشىنى سىلكىپ كۆزلىرىنى ئۆيىنىڭ تورۇسىغا تىكتى. كېيىن بىردىنلا:

— مەرى بىلەن ئىككىمىز دۆلىتىمىزگە بىر يىللىق قايتماقچى بولدۇق، — دېدى.

ئۇلارنىڭ مېنى تاشلاپ كېتىدىغانلىقىنى ئويلاپ قاتتىق ئۆكۈندۈم. ئۆلد ئەپەندىلەر كەتسە، قانداق قىلىمەن؟ دەرۋەقە مېچەل ئەپەندىلەر كەتمىسىمۇ، لېكىن ھەر ئىككى ئائىلە مېنىڭ ئارقا تىرىكم ئىدى. باشقا ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى بىلەن مېنى بىرىنچى قېتىم تونۇشتۇرغان مېچەل ئەپەندىلەر ئىدى. ئۆلد ئەپەندىلەر بولسا ھەمىشە يولباشلىغۇچۇم بولغانىدى. بۇ پەقەت بىر باشلىنىشىمىدۇ؟ بەلكىم ئاز ۋاقىتتىن كېيىن مېچەل ئەپەندىلەرمۇ كېتىشى مۇمكىندۇ؟

مەرى كۆڭلۈمدىكىنى چۈشەنگەن بولسا كېرەك، يېنىمغا كېلىپ قولۇمنى تۇتتى. ئۇ كۆزلىرىگە لىق ياش ئېلىپ:

— بۇنداق ئىشلار دائىم بولۇپ تۇرىدىغانلىقىنى چۈشىنىشىڭىز كېرەك، قەدىرلىكىم. يېقىن كىشىلىرىمىز ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن بىزدىن ئايرىلىدۇ. بىز بىلەن مەڭگۈ

بىللە قالدېغان پەقەت ئەيسا مەسھتۇر، — دېدى.
كەنمۇ يېنىمغا كېلىپ:

— يەنە بىر ئىش بار، بېلىقىز، — دېدى، — خۇدا سىزنى
سىز ياشاۋاتقان خاتىرجەم مۇھىتتىن مەھرۇم قىلسا، شۇبھىسىز
مەلۇم بىر مەقسەت بىلەن شۇنداق قىلىدۇ. بۇنىڭغا
ئىشىنىشىڭىز لازىم. ھازىر خاپا بولسىڭىزمۇ، شۇ ۋەجىدىن
خۇشال بولۇشىڭىز كېرەك.

ئولدى ۋە مېچەل ئەپەندىلەر بىلەن پەقەت بىرنەچچە
ھەپتىلا بىللە بولالايتتۇق. خۇشلىشىش كۈنى يېتىپ كېلىشكە
ئاز قالغاندا مېنى بىر بىئاراملىق ئىلكىگە ئالغانىدى. كەن ۋە
مەرىنىڭ بىزدىن ئايرىلىشى بىلەن پەيدا بولغان بوشلۇقنى
ياخشى چۈشەنچىلەر بىلەن تولدۇرۇشقا تىرىشاتتۇق. لېكىن
يەنىلا بوشلۇق ھېس قىلاتتۇق. ھەقىقەتنى يوشۇرالمىتتۇق.

ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرىدىن بىرنەچچە يىلەن ئولدى
ئەپەندىلەرنىڭكىگە بېرىپ، ئۇلار بىلەن خۇشلاشقان كۈنىمىز
كۆڭۈلسىز بىر كۈن بولدى. بىز ئەڭ ئاخىرىدا بۇ ئايرىلىشنى
خۇشاللىققا ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن قوللىمىزدىن كەلگەننى
قىلدۇق. لېكىن، ھەقىقەتەن يۈرىكىمىز ئېزىلىۋاتاتتى. ئولدى
ئەپەندىلەر بىزدىن ئايرىلمىدى، بەلكى بىز ئۇلارنى ئۇزاتتۇق.
دەپ چۈشىنىشكە تىرىشتۇق.

شۇنداقتمۇ بوشلۇق يەنىلا بوشلۇق ئىدى. ئولدى
ئەپەندىلەرنىڭ يۈك-تاقىسىنى باسقان ماشىنا چوڭ يولغا قاراپ
كېتىۋاتقاندا، ھاياتىمىزدا بىرگە ئۆتكۈزگەن ئاشۇ قىممەتلىك
كۈنلەرنى قايتا كۆرەلمەيدىغانلىقىمىز ھەممىمىزگە ئايان ئىدى.
ئۇ كۈنى ئۆيۈمگە قايتىپ كەلگىنىمدە ئىچىمدە ئاجايىپ
بىر ھېسسىيات پەيدا بولدى. ماڭا دۈشمەنلەرچە قارايدىغان
كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا گويىا يالغۇز قالغانىدىم. بۇ نېمىدېگەن

بىمەنە بىر چۈشەنچە! مېچەل ئەپەندىلەر ھېلىمۇ ۋاھ يېزىسدا ئولتۇرىدىغۇ؟

يالغۇزلۇققا كۆنۈش بىلەن يەنە بىر نەرسىنى ئۆگىنىۋالدىم. ئولدى ئەپەندىلەر كەتكەندىن كېيىن بىر ئەتىگەنلىكى دوكتور دانيەل باكش تېلېفون قىلدى. ئۇ ئەيسا مەسھ يولىدا ياردەم بېرىش تەشكىلاتىنىڭ ۋەكىلى بولغان دوكتور ستەنلىي مۇنىيەھەم ئىسىملىك بىر كىشى بىلەن مېنى زىيارەت قىلىشنى خالايدىغانلىقىنى ئېيتتى. بۇ تەشكىلاتتىن ئانچە خەۋىرىم يوق ئىدى، لېكىن ئىشكىم ھەممە كىشىگە ئوچۇق ئىدى.

بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ئۇ ئىككىلەن كەلدى. تاماقتىن كېيىن دوكتور مۇنىيەھەم سۆز باشلىدى. ئۇ مەن بىلەن كۆرۈشۈشكە قىزىققان بىر كىشى ئوخشايدۇ. شۇنداق، ئۇ ھاياتىمدىكى ئۆزگىرىشكە قىزىقاتتى، لېكىن ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغان ماڭلا ئەمەس، ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىدىغان خىزمەتچىمگىمۇ شۇنداق مۇئامىلە قىلىدىغانلىقىنى سەزدىم. ئۇ چاي ئىچكەچ سۆز ئاچتى.

— ئەيسا مەسھكە قانداق ئېتىقاد قىلغانلىقىڭىزنى سۆزلەپ بېرىش ئۈچۈن سىنگاپورغا بارالارسىزمۇ، شەيخ خانىم؟
— سىنگاپورغىمۇ؟

— شۇنداق، ئۇ يەردە «ئەيسا مەسھ ئاسىيانى ئىزدەيدۇ» دېگەن نامدا يىغىن بولماقچى. بۇ، ئاسىيادىكى ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى ئۈچۈن، يەنى ھىندۇنېزىيەلىكلەر، ياپونلار، ھىندىلار، كورىيىلىكلەر، جۇڭگولۇقلار ۋە پاكىستانلىقلار ئۈچۈن تەييارلانغان بىر يىغىن، سىزنىڭ ئەيسا مەسھ توغرىسىدا بېرىدىغان گۇۋالىقىڭىزنىڭ ھەممىنى ئىلھاملاندۇرىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن.

مەن بېرىشنى خالىمايتتىم. دۇنيانىڭ يەنە بىر چېتىگە
بىرىپ نېمە قىلاتتىم؟ بۇ يەردە، يەنى ۋاھ يېزىسىدا قىلىدىغان
ئىشلىرىم يېتىپ ئاشاتتى.

— بىر قارارغا كېلىشتىن ئاۋۋال دۇئا قىلىپ ئويلاناي،
— دېدىم. دوكتور مۇنىيەھەم:
— بولىدۇ، ئويلانىڭ، — دېدى ۋە بىر ئازدىن كېيىن
خوشلىشىپ قايىتتى.

خېلىدىن كېيىن ۋەدە قىلغىنىمدەك، پىشايۋىنىمدا
ئولتۇرۇپ، بۇ تەكلىپ ھەققىدە ئوبدان ئويلانىپ دۇئا قىلدىم.
بىر تەرەپتىن بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىشىم كېرەك، دەپ
ئويلىسام، يەنە بىر تەرەپتىن بۇنداق چۈشەنچىلەرگە يول
بەرمەسلىكىم كېرەك، دەپ ئۆزۈمنى ئەيىبلەيتتىم.
ئويلاپ ئولتۇرۇپ بىر نەرسە ئېسىمگە كېلىپ قالدى.

ئۇ يەرگە بېرىش ئۈچۈن پاسپورتۇمنىڭ مۇددىتى توشۇپ
كەتمىگەن بولۇشى كېرەك ئىدى. دەرۋەقە پاسپورتۇمنىڭ
مۇددىتى ئاخىرلىشىپ قالغانىدى. سىنگاپورغا بېرىش ئۈچۈن
ئۇنى يېڭىلاشقا توغرا كېلەتتى. ئۇ كۈنلەردە پاكىستاندا پاسپورت
ئېلىش ئۈچۈن سانسىز ئىلتىماسلارنى يېزىشقا توغرا كېلەتتى.
ئەھۋال قىيىن ئىدى. بەزى كىشىلەر پاسپورتلىرىنى يېڭىلاش
ئۈچۈن تاپشۇرغان بولسىمۇ، تېخىچە قولغا ئالمىغانىدى.

پاسپورت مەسلىسىنىڭ نەتىجىسى قانداق بولسا،
دۇئايمىنىڭ ئىجابەت بولۇشىمۇ شۇنداق بولاتتى. خۇدا
سىنگاپورغا بېرىشىمنى خالىسا، پاسپورت مەسلىسىنى ئاسان
ھەل قىلىپ بېرەتتى.

شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن كېرەكلىك ئىلتىماسلارنى
يېزىپ پاسپورتىمنى پوچتىدىن يوللىدىم. كۈنۋېرتىنى پوچتا
ساندۇقىغا سېلىۋېتىپ، پاسپورت ئىشىنىڭ سىنگاپورغا بېرىشىمغا

توسالغۇ بولىدىغانلىقىنىمۇ ئويلىدىم.

بىر ھەپتىدىن كېيىن رەسمىي شەكىلدىكى ھۆكۈمەت
كونۋېرتى كەلدى.

ئۆز-ئۆزۈمگە كۈلۈمسىرىدىم. ھەر ھالدا پاسپورتۇمنى
يېڭىلاش ئۈچۈن يېزىشقا تېگىشلىك يەنە بىرمۇنچە
ئىلتىماسلارنى تەلەپ قىلغان بولسا كېرەك. بۇ ئىش جەزمەن
بىرنەچچە ئايغا سوزۇلىدۇ، دەپ ئويلىدىم. كونۋېرتىنى ئاچتىم.
ئىچىدە يېڭىلىنىپ تامغا بېسىلغان پاسپورتۇم تۇراتتى.

شۇنداق قىلىپ بىرنەچچە ئايدىن كېيىن ئالتە ياشلىق
ماخمۇد بىلەن خوشلىشىپ لاهورغا باردىم. ئۇ يەردە ئوغلۇم
خالتىلارنىڭكىدە ئاز ۋاقىت تۇرغاندىن كېيىن سىنگاپورغا
بارىدىغان ئايروپىلانغا چۈشۈش ئۈچۈن كاراچى شەھىرىگە
باردىم. 1968-يىلى كىردى. ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد
قىلغىنىمغا بىر يېرىم يىل بولغانىدى. خالىتمۇ پۈتۈن
ئائىلەمدىكىلەرگە ئوخشاش مەن مۇيەسسەر بولغان يېڭى
ھاياتقا ئەكسىچە قارايتتى. مېنى ئۆزى چۈشەنمەيدىغان بىر
ساياھەتكە چىقىشقا تەييارلىنىۋاتقان 48 ياشلىق بىر ئايال
دەپلا ئويلايتتى. لېكىن مەن ئۇنىڭ ئانىسى بولغاچقا ئۇ
يەنىلا مېنى ھۆرمەت قىلاتتى. بىز بۇ يەردە بىرنەچچە كۈننى
ناھايىتى كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزدۇق.

كېيىن كاراچى شەھىرىدە ئايروپىلانغا چۈشۈۋاتقاندا
قانداق بىر ئىش ئۈچۈن كېتىۋاتقىنىمنى يەنە بىر قېتىم
ئويلىدىم. بەلكىم خالىت توغرا ئېيتقاندا، سىنگاپورغا
كېتىۋاتقان بۇ ئايروپىلاندا مەن نېمە قىلاتتىم؟ دەيتتىم
ئۆز-ئۆزۈمگە،

— ياق رەب، ياق! ماڭا چاقچاق قىلىۋاتسىەنغۇ دەيمەن.
ئەگەر ئۇنداق بولمىسچۇ! مېنى قانداق كۈنلەر كۈتۈپ تۇرىدۇ؟

ۋاھ يېزىسىدا ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى بولۇپ ياشاشقا ئاساسىي جەھەتتىن كۆنۈپ قالغانىدىم. ئۇ يەردە قانداقلا بولمىسۇن تۇرمۇشۇمنى قانداق ئۆتكۈزۈمەن دېسەم شۇنداق ئۆتكۈزەلەيتتىم. ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى بولۇش مەن ئۈچۈن بىر خۇشاللىق ئىدى ۋە بۇ خۇشاللىقنى پەقەت ئۆزۈم خالىغان بىر شەكىلدە باشقىلار بىلەن ئورتاقلاشالايتتىم. يۈزلەپچە، بەلكىم مىڭلارچە مەن تونۇمايدىغان كىشىلەرنىڭ ئالدىغا چىقىپ ئۆزۈمنى كۆرسىتىشنى ھەرگىز خالىمايتتىم.

ئايروپىلان كۆتۈرۈلگەندە ئەينەكتىن قارىدىم. پاكىستان بارغانسېرى بىزدىن يىراقلىشىپ، ئۇمان ئىچىدە كۆزدىن غايىب بولۇۋاتاتتى. بىرنەچچە كۈندىن كېيىن يەنە بۇ يول بىلەن قايتىدىغانلىقىمنى بىلەتتىم. شۇنداقتىمۇ گويا ئىچىمدە بىر ئاۋاز ماڭا بۇنىڭ پەقەت بىر باشلىنىش ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرۇپ تۇراتتى.

سىنگاپور ئايروپىلىنىڭ ئۇدۇل يىغىن بولىدىغان ئورۇنغا باردىم. ئۇ يەردە توپلانغان ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىلىرىغا نىسبەتەن ئىچىمدە پەيدا بولغان ھېسسىياتلار ئايروپىلاندىكى ھېسسىياتلاردىن باشقىچە بولدى.

يىغىن زالىغا مىڭلىغان ئەر-ئايال توپلانغانىدى. شۇنچىۋالا كۆپ ئادەمنىڭ مۇشۇنداق جەم بولغانلىقىنى بىرىنچى قېتىم كۆرۈشۈم ئىدى. بىز زالىغا كىرگەندە ھەممەيلەن «نېمىدېگەن ئۇلۇغسەن، ئى رەب» دېگەن مۇناجاتنى ئوقۇشۇۋاتاتتى. مۇقەددەس روھنىڭ ھۇزۇرىنى ھەر ۋاقىتتىكىدىن كۈچلۈك ھېس قىلدىم. شۇ چاغدا خۇشاللىقىمدىن يىغلىۋەتكۈدەك بولدۇم. ئۇ كۈنگىچە خۇدانى بىر ئېغىزدىن مەدھىلىگەن بۇنچە كۆپ ئادەمنى

كۆرمىگەندىم. دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن نېمىدېگەن كۆپ ئادەم. ھەر خىل ئىرقلار، خىلمۇخىل كىيىملەر! زالغا لىق تولۇپ خۇداغا ھەمدۇ-سانا ئوقۇۋاتقانلار، نېمىدېگەن كۆپ ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى!... مانا بۇ مەنزىرىنى تەستە چۈشەندىم. كەلگۈسى كۈنلەردىكى ھاياتىم مانا شۇنداق جامائەت ئىچىدە بولسا، بۇنىڭغا چىن قەلبىمدىن رازى ئىدىم.

بىراق، ھازىر مېنى بىئارام قىلىۋاتقان بىرلا نەرسە، مىڭلىغان كىشىنىڭ ئالدىغا چىقىپ قانداق سۆز قىلارمەن، دېگەن ئەندىشە ئىدى. ۋاھ يېزىسىدىكى تونۇشلۇق كىشىلەرگە تەجرىبىلىرىم ھەققىدە سۆزلەپ بېرىش بىر مەسىلە، بۇ يەردە نۇتۇق سۆزلەش بولسا، باشقا بىر مەسىلە ئىدى. دۇنيانىڭ ھەر قايسى قىتئەسىدىن توپلانغان مەن تونۇمايدىغان بۇ كىشىلەرنىڭ ئالدىدا سۆزگە چىقىشقا ئۈزۈمگە ئىشەنچىم يوق ئىدى.

دەرھال مېھمانخانىغا قايتىپ بېرىپ ئۈزۈمنى تۇتۇۋېلىشقا تىرىشتىم. ئادەم قاينىمىغا ئايلانغان سىنگاپور شەھىرىگە دېرىزەمدىن نەزەر سالىدىم. سىنگاپور لوندون ۋە پارىژدىن شۇ قەدەر پەرقلىنەتتىكى، كىشىلەر كوچىلاردا قىستىلىشىپ ماڭاتتى. سەييارە مال ساتقۇچىلار يۇقىرى ئاۋاز بىلەن ماللىرىنى ماختىشاتتى ۋە توختىماي سىگنال بەرگەن ماشىنىلار قالماقچىلىق ئارىسىدا يول تېپىپ ئاران مېڭىشاتتى. بۇ ئادەم توپى يىغىن زالىدىكىگە ئوخشاش مېنى بىئارام قىلاتتى. گويا ماڭا ھۇجۇم قىلىۋاتقاندەك بىلىنەتتى. مەن پەردىلەرنى چۈشۈرۈپ ئۆينىڭ يەنە بىر بۇلۇڭىغا بېرىپ، يەردە ئولتۇرۇپ ئۈزۈمنى بېسىۋېلىشقا تىرىشتىم.

— يا رەب، سېنىڭ كىشىگە ئىلھامبەخش ئېتىدىغان

روھىڭ قەيەردە؟ — دەپ ۋارقىرىۋەتتىم.

بىردىن خىيالىمغا كىچىك ۋاقتىمدا بولغان بىر ئىش كەلدى: مەن كىچىكلىكىمدە ۋاھ يېزىسىنىڭ بازىرىدا دادام بىلەن ئايلىنىپ يۈرگەندە، دادام مېنى يېنىدىن ئايرىلماسلىققا ئاگاھلاندۇراتتى، لېكىن مېنىڭ ھەمىشە ئۇياق-بۇياققا يۈگۈرۈپ يۈرگۈم كېلەتتى. بىر كۈنى شۇنداق قىلدىم، بىر گۈل يايىمىسى دىققىتىمنى تارتىپ، ئۇ يەرگە يۈگۈرۈپ باردىم. بىردىن دادامنىڭ يېنىمدا يوقلىقىنى سەزدىم. قانداق قىلىشىمنى بىلمەي يىغلاشقا باشلىدىم. جېنىم دادا، قېنى سىز؟ ئەمدى ئىككىنچى سىزدىن ئايرىلمايمەن! دېگەن سۆزلەر ئاغزىمدىن چىقۇۋاتقاندا ئۇنىڭ ئورۇق، ئېگىز بويى كىشىلەر توپى ئارىسىدىن مەن تەرەپكە قاراپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردۈم. ئۇنىڭغا يەنە مۇيەسسەر بولغانىدىم! شۇندىن كېيىن ئۇنىڭ يېنىدا بولۇشتىن باشقا نەرسىنى خالىمايتتىم.

مېھمانخانا ياتقىدا ئولتۇرۇپ، ئەشتىكى ئاتامدىن يەنە ئايرىلغانلىقىمنى ھېس قىلدىم. قايغۇغا چۆمگەنلىكىم ئۈچۈن ئۇنىڭ كىشىگە ئىلھامبەخش ئېتىدىغان ھۇزۇرىدىن مەھرۇم قالغانىدىم. خۇداغا ئىشىنىش بىلەن غەم-قايغۇنىڭ چىقىشالمايدىغانلىقىنى قاچانمۇ ئۆگىنىۋالارمەن؟ كرىسلودا ئولتۇرۇپ بىردىنلا كۆڭلۈم جايغا چۈشكەندەك بولدى. چۈنكى مەن يەنە خۇدانىڭ ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولغانىدىم، خۇشاللىقتىن كۆزلىرىمدىن ياشلار چىقىپ كەتتى.

رەھمەت ساڭا، ئى ئاتا، سەندىن ئايرىلغانلىقىم ئۈچۈن مېنى كەچۈرگىن. بۇ يەردە ۋە يىغىن زالىدا سەن مەن بىلەن بىللە، شۇڭا مەن قورقمايمەن.

بىرنەچچە مىنۇتتىن كېيىن مېھمانخانىنىڭ دەم ئېلىش زالىدا تۇراتتىم. توساتتىن بىرى قولۇمنى تۇتتى ۋە تونۇش بىر

ئاۋازنى ئاڭلىدىم. بېشىمنى كۆتەرگىنىمىدە دوكتور مۇنىيەم بىلەن كۆزىمىز دوقۇرۇشۇپ قالدى.

— خۇش كېلىپسىز، شەيخ خانىم. دوكتور مۇنىيەم مەن بىلەن كۆرۈشكىنىگە بەكمۇ خۇشال بولغاندەك كۆرۈنەتتى. ئۇ خىيالىمدىن ئۆتۈۋاتقانلارنى ئويلاپ تاپقانداك سورىدى:

— سۆزگە چىقىشقا تەييارمۇسىز؟

— مەندىن ئەنسىرىمەڭ، سۆزلەيمەن، چۈنكى رەب بۇ يەردە، — دېدىم مەن كۈلۈمسىرەپ.

دوكتور مۇنىيەم چىرايىمغا ئۇزۇندىن-ئۇزۇن قاراپ كەتتى. بەلكىم سۆزلىرىمنىڭ قانداق مەنە بېرىدىغانلىقىنى ئويلاۋاتسا كېرەك. ئۇ سۆزلىرىمنىڭ راستلىقىغا ئىشىنىشنى خالايتتى، گویا كۆزلىرى بىلەن روھىمنىڭ چوڭقۇر سىرلىرىنى ئېلىشقا تىرىشاتتى. ئاخىرىدا ئۇنىڭ كۆڭلى تىنىپ:

— ياخشى، ئەتە ئەتىگەندە سىزگە نۆۋەت كېلىدۇ، — دېدى ۋە قولىدىكى سائەتكە قاراپ قوبۇپ،

— بىرمۇنچە كىشىلەر سىزنى دۇئالىرى ئارقىلىق قوللايدۇ، — دېدى.

دوكتور مۇنىيەم خاتا ئېيتىمىغانىدى. ئەتسى يىغىن زالىدىكى مىڭلىغان كىشىنىڭ ئالدىدا خۇدانىڭ مېنى قانداق تاللىغانلىقىنى سۆزلەۋاتقىنىمدا ئىچىمدىكى بۇ ئىشەنچ ھېسسىياتى قىلچىمۇ ئاجىزلاشمىدى. نۇتۇق سۆزلەشتە ئانچە قىينالمىدىم. سۆزلىرىم قولاشماي تەمتىرەپ قالغان چاغلىرىمدا خۇدا مەن بىلەن بىللە بولدى. مەن سۆزلەۋاتقاندا، خۇدا ماڭا ئىلھام بەردى ۋە ئەمەلىيەتتە سۆزلەۋاتقان ئۆزى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. سۆزۈم ئاياغلاشقاندا خۇرسەنلىككە تولغان كىشىلەر ئەتراپىمنى ئوربۇپلىشتى. ئۆزۈمنى رەبىنىڭ يېڭى بىر ئىشىدا بىرىنچى قەدەمنى

تاشلىغاندەك ھېس قىلدىم.

رەب ھاياتىمدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدىغان بىر ئادەم بىلەن ئۇچرىشىمغا يول ئېچىپ بەرگەندى. مېنى دوكتور كرستى ۋىلسون بىلەن تونۇشتۇردى. ئۇ بىر ئاق كۆڭۈل ئەپەندى بولۇپ ئافغانىستاننىڭ كابۇل شەھىرىدە چەتئەللىك ئەيسا مەسسە ئېتىقادچىلىرى قاتناشقان بىر جەمئىيەتنىڭ دىنىي رەھبىرى ئىكەن. ئۇياق قىلغان ئىشلىرى ھەققىدە سۆزلىگەندە ئۇنىڭ بىلەن رەببىنىڭ روھىدا بىر بىرلىك بارلىقىنى ھېس قىلدىم.

ئاخىرىدا پۈتۈن يىغىن ئاياغلىشىپ، ۋاھ يېزىسىغا قاراپ يولغا چىقتىم. بۇ سەپەردە يەنە رەب گويما ماڭا كەلگۈسى كۈنلەردىكى ئىشلارنى كۆرسىتىپ بەرگەندەك قىلاتتى. ئۇنىڭ بۇندىن كېيىن قىلىشىمغا تېگىشلىك ئىشنى ياخشى ئۆگىنىۋېلىشىم ئۈچۈن مېنى سىنگاپورغا ئېلىپ بارغانلىقىنى سەزدىم.

مەن ئۆز ئۆزۈمگە، قانداقلا بولمىسۇن مېنىڭ ئىشلىرىمنىڭ نۇقتىسى يەنىلا ۋاھ يېزىسىدا بولىدۇ، دېدىم. ماڭا تاتا-بوۋامدىن قالغان ئازادە ۋە خاتىرجەم ئۆيۈمدىن ئارىلاپ-ئارىلاپ سەپەرگە چىقىش ھەر ھالدا ئانچە تەس بولمايتتى.

لېكىن، ماشىنام چوڭ يولدىن باغ-بوستانلىق ئۆيۈم تەرەپكە بۇرۇلغاندا، ماڭا روھ توغرىسىدىكى بىلىمگە ئىگە قىلغان بەزى ۋەقەلەرنىڭ ئىشەنچىمنى يەنە بىر قېتىم تەۋرىتىدىغانلىقىنى ئويلىمىغاندىم.

تېرىلغۇ مەزگىلى

يەنە بىر شۇم خەۋەرنى ئاڭلىدىم. مېچەل ئەپەندىلەر ۋاقتىنچە بىزدىن ئايرىلىپ، خېلى ئۇزۇندىن كېيىن قايتىپ كېلىدىكەن.

سنىڭغا قىلغان سەپىرىمگە بىر يىل بولغانىدى. بۇ يەردىكى ئەر-ئايال ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى بىلەن مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ مېھمانخانىسىدا ئولتۇراتتىم. بۇ داۋىد ۋە سىنىۋېننىڭ بىزدىن ئايرىلىش ئالدىدىكى ئاخىرقى يىغىلىش ئىدى. بىز كۆڭۈلسىز ئولتۇراتتۇق. خۇداغا مۇيەسسەر بولۇش ئۈچۈن بۇ پاكار پېشايۋانلىق ئۆيىگە تارتىنچاقلىق بىلەن بىرىنچى قېتىم كەلگەن كۈنۈمنى ئەسلىدىم. ئەنە شۇ كۈندىن بۇيان نېمە ئىشلار يۈز بەرمىدى! ئەيسا مەسھكە مەنسۇپ بولغان دەسلەپكى كۈنلىرىمدە ماڭا ئىنتايىن يېقىنچىلىق قىلغان بۇ ئىككى كىشىنىڭ، يەنى ئېگىز بويلۇق، چاچلىرىغا ئاق سانچىغان داۋىد ۋە ماڭا دائىم دۇئا قىلىپ تۇرىدىغان سەمىمىي سىنىۋېننىڭ چىرايىغا قارىدىم.

بىز مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىدىكى كىچىك چىمەنلىكتە خوشلىشىۋېتىپ مەن ئۇلارغا:

— سىلەرنى قانچىلىك سېغىنىدىغانلىقىمنى، شۇنىڭدەك روھىي جەھەتتىكى ئورتاقلىقىمىزدىن مەھرۇم قېلىشقا قانداق چىدىشىمنى بىلمەيمەن، — دېدىم.

— بەلكىم رەب سىزگە بۇ ئورتاقلىققا تايانماي ياشاشنى ئۆگەتەر، رەب ئۆزىدىن باشقا ھېچكىمنىڭ تولۇق ئىشەنچكە ئىگە بولالمايدىغانلىقىنى تەلەپ قىلىدۇ، — دېدى سىنىۋېي.
بۇ سۆزلەرنىڭ توغرىلىقىنى بىلەتتىم. لېكىن، يەنىلا

قىيىن شارائىت ئىچىدە ياشانى ئانچە خالىمايتتىم ۋە بۇنى
سەنئەتچىگە ئېيتتىم. ئۇ كۈلۈپ تۇرۇپ:

— ئەلۋەتتە خالىمايسىز بېلىقىز خانىم، ئانىنىڭ ئىللىق
قوينىدىن ئايرىلىشنى كىم خالىسۇن، ئالدىمىزدىكى
يېڭىلىقلارغا قاراڭ، — دېدى.

سەنئەتچى كونا ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ ئىشكىنى ياپتى.
ماشىنىنىڭ دېرىزىسىدىن بېشىمنى تەقىپ ئۇنى يەنە بىر قېتىم
قۇچاقتىم. ئاندىن ماشىنا مېڭىپ كەتتى ۋە بىز تۇرغان
يەردىن، يەنى ئۇرۇش ۋاقىتلىرىدا ئوفىتسېرلارنى يوشۇرۇپ
قالدىغان، ئادەم يوقتەك كۆرۈنگەن بۇ ئاق ئۆيلەردىن
ئۇزاقلىشىپ، چاڭ تۈزۈتۈپ دوقمۇشتىن ئەگىپ كۆزدىن غايىب
بولدى. يېڭىلىق دېگەن مۇشۇنداق بولامدۇ؟ مەن بىر مۇسۇلمان
شەھىرى ئىچىدە ئىگە-چاقسىز بىر ئەيسا مەسھ
ئېتىقادچىسى بولۇپ قالغانىدىم! بۇ يالغۇزلۇققا
چىدىيالامدىم؟

ئارىدىن بىرنەچچە ھەپتە ئۆتتى. ئوچۇقنى ئېيتسام، بۇ
ۋاقىتلار ئىچىدە سەنئەتچى ماڭا ۋەدە قىلغان يېڭىلىق ئۇنداق
قىزىقارلىق بىلىنمەيۋاتاتتى. مەن سېغىنغان كەن بىلەن
مەرنىڭ ئايرىلىش ۋاقتىدا ئېيتقان سۆزلىرىنى ھېس قىلىشىمۇ
ناھايىتى تەسكە توختىغانىدى. ھەر يەكشەنبە ئاخشىمى
ئېتىقادچىلارنىڭ يىغىلىشلىرى داۋاملىشاتتى. بىر ھەپتە
بىرىمىزنىڭكىدە، يەنە بىر ھەپتە يەنە بىرىمىزنىڭكىدە بولاتتى.
ئولىد ئەپەندىلەر ۋە مېچەل ئەپەندىلەرنىڭ يېتەكچىلىكىدىن
مەھرۇم بولغاندىن كېيىن يىغىلىشلىرىمىزمۇ سۇغا چېلىشىپ
قالغانىدى.

ئالدىنقى بىر يىغىلىشتىن كېيىنكى بىر ئاخشىمى سۇس
كەيپىياتتا ئولتۇراتتىم، توساتتىن ئەقلىمگە بىر پىكىر كەلدى.

ئارىمىزغا يېڭى كىشىلەر قوشۇلمىسا، بۇ كىچىك يىغىلىشلارمىز روھى ئوزۇق يېتىشمەسلىكتىن ئاجىز بولۇپ قالىدىغانلىقىنى ئويلىدىم. بۇ چۈشەنچە كاللامدا شەكىللەنگەنسىرى ھاياجىم تېخىمۇ كۈچۈيەتتى. ئەجەب، ئارىمىزغا يالغۇز دوختۇرلار، ئىنژېنېرلار ۋە ئەيسا مەسھ تەرىقاتچىلىرىلا ئەمەس، خالىغان ھەرقانداق كىشى قاتناشسا نېمە بولاتتى؟ مەيلى ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىسى بولسۇن ياكى بولمىسۇن، كوچا سۈپۈرگۈچىلەر ۋە تۆۋەن تەبىقە ھېسابلانغان كىشىلەرنىمۇ بۇنداق يىغىلىشقا دەۋەت قىلساق نېمە بولاتتى؟ بۇ ئوي-پىكىرىم ئورۇنلۇق ئىدى. ئۇنداق بولغاندا ھەر ھالدا بۇ يەردە داۋاملىق جەم بولالايتتۇق. بۇ پىكىرىمنى باشقا ئېتىقادچىلارغا ئېيتقىنىمدا ئاۋۋال ئۇلار قارشى چىقتى، لېكىن كېيىن بىرئاز گۇمان بىلەن قوبۇل قىلدى. بىز شۇنداق قىلىشقا ۋەدىلەشتۇق. مەن يەكشەنبە ئاخشىمى ئۆيۈمدە ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرى ئۆتكۈزىدىغان بىر يىغىن بولىدۇ، دەپ ئەتراپقا خەۋەر تارقىتىم ۋە شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا بەزى كىشىلەرنى شەخسەن تەكلىپ قىلدىم.

كەلگەنلەرنىڭ كۆپلىكىگە ھەيران قالدۇم. بىرمۇنچە كىشىلەر راۋالپىندى شەھىرىدىن كەلگەنىدى، خەۋەر ئۇ يەرگىمۇ يېتىپ بېرىپتۇ! ئۈمىد قىلغىنىمدەك، كەلگەنلەردىن بەزىلىرى ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىسى ئەمەس ئىدى. يەنە بىرمۇنچىلىرى ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرىدەك خۇدانى تونۇشقا دائىر بىلىم ئېلىش ۋە روھى جەھەتتىكى ئوزۇقىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن كەلگەنىدى. كونا ئەزالار يېتەكچىلىك ۋەزىپىسىنى ئۈستىمىزگە ئالدىق. مۇناجاتلار ئېيتىشتۇق، دۇئا-تىلاۋەت قىلدىق. يىغىلىشقا كەلگەن خىزمەتچىلەر، ئىشچىلار، ئوقۇتقۇچىلار ۋە دۇكان خادىملىرىنىڭ روھى جەھەتتىكى

ھاجەتلىرىدىن چىقىشقا تىرىشتۇق.

ئۇزۇن ئۆتمەي يەكشەنبە ئاخشاملىرى بولىدىغان بۇنداق يىغىلىشلارمىزدا بىر يېڭىلىق مەيدانغا كەلدى. بۇ كىچىك جامائەتچىلىكنىڭ يېتەكچىلىرىدىن بولغان بىزلەر رەب بىزگە كۆرسەتكەن نىشاندىن قىلچە ئېغىشماسلىق ئۈچۈن نەچچە سائەتلەپ خۇدانىڭ ئالدىدا تىز پۈكۈپ دۇئا قىلاتتۇق. كېيىنكى چاغلاردا بەزى كىشىلەرنىڭ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلىشقا باشلىغانلىقىنى كۆردۈم. بۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەيسا مەسھكە دەسلەپ ئېتىقاد قىلغان بىر ياش تۇل ئايال بار ئىدى. ئۇ كۆز ياشلىرىنى تۆكۈپ تۇرۇپ، ئىچىنى ئېچىشتۇرۇۋاتقان دەرد ۋە يالغۇزلۇقنى چۆرىۋېتىپ، ئەيسا مەسھنى قۇتقۇزغۇچىم دەپ ئېتىراپ قىلدى. ئۇنىڭ خاراكتېرىدىكى بۇ ئۆزگىرىشلەر كىشىنىڭ دىققىتىنى جەلپ قىلاتتى. ئۇ قىيىنچىلىق ئىچىدە قالغان بىر بىچارە بولسىمۇ، ئەمدى خۇدانىڭ ئۈمىدۋار بىر پەرزەنتى بولدى. يەنە ئۇزۇن ئۆتمەي بۇ يەرگە يېقىن بىر رېمونتخانىدا ماشىنا رېمونت قىلىدىغان بىر كىشىمۇ خۇدانىڭ ئەيسا مەسھ ئارقىلىق ئىلتىپات قىلغان نىجاتلىقىغا مۇيەسسەر بولدى. كېيىن بىر خىزمەتچى خادىم ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە بىر كوچا سۈپۈرگۈچىمۇ شۇنداق بولدى.

مانا بۇلار مېنىڭ ئۆيۈمدە بولغان ئىشلار ئىدى. لېكىن، ئائىلەمنىڭ كۆز قارىشى بويىچە مەن ئائىلىمىزنىڭ شان-شەرىپىنى يەرگە ئۇرغانىدىم. ئائىلەمنىڭ بۇنىڭغا قاچان بىر ئىنكاس قايتۇرىدىغانلىقىنى كۈتەتتىم. لېكىن، شۇ كۈنگىچە ھېچكىم ماڭا يېقىن يولمىدى. ئائىلەم يۈز بەرگەن ئىشلارغا قارىتا تېنىچ مۇئامىلە قىلىۋاتاتتى. بىر كۈنى پېشايۋاندا ئورنىدىن قوزغىلىپ كەتكەن بىر مەرمەر پارچىسىغا پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشۈپ، بىر تال سۆڭىكىمگە دەز كەتتى. ئائىلەمدىن

ھېچكىم يوقلاپ كەلمىدى. ئۇلار پەقەت تېلېفون قىلىپلا قويۇشتى. ھەر ھالدا تېلېفون بولسىمۇ قىلىپ قويغانىدى!

ئائىلەمنىڭ ئەيسا مەسھكە ئەگىشىش ئارقىسىدا ئاستا-ئاستا شەكىللەنگەن ئېتىقادىمغا قارشى كۆرسەتكەن دۈشمەنلىكى بېسىلىپ قالغانىدى. لېكىن، مەن يەنىلا ئۇلارنىڭ دۈشمەننى ھېسابلىناتتىم. مەن يەنىلا باشقا كىشىلەرگە سىر بەرمەيدىغان، ماڭا تەئەللۇق يەر-زېمىن ۋە باغچىنى پەقەت ئۆزۈمگە قارىتىۋالغان بىر كىشى ئىدىم.

ئۆيۈمدىن چىملىقنى كېسىپ ئۆتىدىغان يەردە، خىزمەتچىلىرىم تۇرىدىغان تەرەپكە بارىدىغان يول بار بولۇپ، بۇ يولنىڭ بويىدا بىر ئالۇچا كۆچتى بار ئىدى. مېچەل ئەپەندىلەر بىزدىن ئايرىلغان يىلى يازدا، كىچىك بالىلار باغچەمگە كېلىپ ئالۇچىلارنى ئوغرىلاشقا باشلىدى. ئۇلار مېنىڭ ئۆزگىرىپ كەتكەن بىر كىشى ئىكەنلىكىمدىن خەۋىرى بولغاچقا، بۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلغانىدى. باغچەمگە بۇنداق ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن كىرگەنلىكى يەتمىگەندەك، يەنە ئۇلارنىڭ قىيا-چىيالىرى دەم ئېلىشىمغىمۇ تەسىر يەتكۈزگەنلىكى ئۈچۈن، مەن دېرىزەمدىن بېشىمنى چىقىرىپ باغۋەنگە بالىلارنى قوغلىۋېتىشنى بۇيرۇدۇم. شۇ كۈنى مېنىڭ بۇيرۇقۇم بىلەن باغۋەن ئالۇچا كۆچتىنى كېسىۋەتتى. ئەمدى ھەر ھالدا مەسلە ھەل بولدى، دەپ ئويلىدىم!

كۆچەت كېسىلىش بىلەنلا نېمە قىلغانلىقىمنى چۈشەندىم. كۆچەت بىلەن بىللە خۇدانىڭ ئارىمىزدىكى خۇرسەنلىكى ۋە ھۇزۇرى ئۈزۈلگەنىدى. دېرىزەمنىڭ ئالدىدا كۆچەتنىڭ ئورنىغا قارىغىنىمچە بىر ھازا تۇرۇپلا قالدىم. كۆچەت تۇرىۋەرسە، بالىلارمۇ خۇشاللىق بىلەن ۋارقىرىشىۋەرسە نېمە بولاتتى، دەپ قالدىم! ئىچىمدە يوشۇرۇنغان بېلىقىز

شەيخنىڭ ھەقىقىي سالاھىيىتىنى شۇ چاغدا چۈشەندىم. ئەسلى تەبىئىيەتنىڭ ھەرگىز ئۆزگەرمىگەنلىكىنى يېڭىباشتىن بىلىدىم. مەندە بىرەر ئۆزگىرىش بولسا، پەقەت خۇدانىڭ ياردىمىدە ئۇ ئاتا قىلغان ئىلتىپات بىلەن بولاتتى.

— ئى رەببىم، سېنىڭ ھۇزۇرۇڭغا يەنە مۇيەسسەر بولۇشۇم ئۈچۈن يول ئاچقايسىەن، — دەپ يالۋۇردۇم. ئەتسى يېزا بالىلىرىغا باغچەمگە كېلىپ باغدىكى يازلىق مېۋىلەردىن خالىغىنىچە يېسۇن، دەپ خەۋەر قىلدىم. ئۇلار دەرھال كېلىشتى. بالىلار ھەرقانچە دىققەت قىلسمۇ، كۆچەتلەرنىڭ شاخلىرى سۇناتتى ۋە گۈللەر دەسسىلىپ چەيلىنەتتى.

بىر كۈنى بالىلار قالدۇرۇپ كەتكەن ۋەيرانچىلىققا قاراپ،
— ئى رەببىم، باغچەمگە بولغان مۇھەببىتىمنىڭ ئىككىمىزنىڭ ئارىمىزغا كىرگەنلىكىنى كۆرۈپ تۇرۇپسەن. باغچەمنىڭ ھاياتىمنىڭ يار-يۆلىكى بولۇپ قالماسلىقىنى خالايسىەن، شۇڭا ئۇنى قولۇمدىن ئېلىپ باشقىلارغا بەردىڭ. بالىلار ئۇ يەردە ئاجايىپ يايىشىپ كەتتى! بۇ دەرۋەقە سېنىڭ باغچەڭ. بۇ باغچىنى ئۇلارغا رازىمەنلىك بىلەن بېرىمەن. بۇنىڭ بىلەن سېنىڭ ئىلھامبەخش ھۇزۇرۇڭغا قايتا كىرەلىگەنلىكىم ئۈچۈن ساڭا رەھمەت ئېيتىمەن، — دېدىم.

شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ھۇزۇرىغا يەنە مۇيەسسەر بولغانىدىم. لېكىن، مەن ئۆگىنىدىغان يەنە بىر دەرس بار ئىدى. بۇ قېتىم ۋەيران قىلىنغان باغچەم ئەمەس، مەن ئۈچۈن ئەھمىيىتى زور بولغان دەم ئېلىش ۋاقتىم ئىدى.

11-ئاينىڭ سوغۇق بىر كۈنى ئىدى. مەن دەم ئېلىۋاتتىم. ماخمۇد گەپ-سۆز قىلماي ھۇجرامغا كىرىپ كەلدى. ئۇ خېلىلا چوڭ بولۇپ قالغانىدى. ئۇنىڭ ياخشى مىجەز-خۇلقى بىلەن ماسلاشقان چېھرىسىدىن بىر يىگىت بولۇپ

قالغانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. لېكىن، شۇ تاپتا ئۇنىڭ چىرايىنىڭ قايغۇغا تولغانلىقىنى كۆردۈم.

— ئاپا، تالادا سىزنى ئىزدەپ كەلگەن، قۇچىقىدا بوۋاق بالىسى بار بىر ئايال تۇرىدۇ، — دېدى ئۇ.

بېشىمنى كۆتۈردىم. نۇرجان بىلەن رايىشەمگە بەرگەن ئاگاھلاندۇرۇشنى ئۇنتۇپ:

— ماخمۇد، سەن سەككىز ياشقا كىردىڭ، بۇنداق ۋاقىتتا ھېچكىم بىلەن كۆرۈشۈشنى خالىمايدىغانلىقىمنى تېخى بىلمەمسەن؟ — دېدىم. ماخمۇد ئۆيىدىن چىقىپ كېتىشىگىلا كالىمغا بىر خىيال كەلدى. مېنىڭ ئورنۇمدا رەب بولغان بولسا قانداق قىلاتتى؟ تون يېرىمى بولسىمۇ ئايالنىڭ يېنىغا باراتتى! ماخمۇدنى چاقىردىم. ئۇ ئىشكىنىڭ ئارىلىقىدىن بېشىنى ئۆيىنىڭ ئىچىگە ئۇزاتتى.

— ماخمۇد، ئۇ ئايال نېمە دەيدىكەن؟ — دەپ سورىدىم. ماخمۇد ھۇجرامغا كىرىپ:

— بالىسى ئاغرىق بولسا كېرەك، — دېدى.

— ئۇنداق بولسا مېھمانخانغا باشلا، — دېدىم ۋە تۆۋەنگە چۈشۈش ئۈچۈن تەييارلاندىم.

بىر ئازدىن كېيىن ئۇلارنىڭ يېنىغا چىقتىم. ئايال يېزىلىقلارغا خاس قوپال ئۇزۇن كىيىملەرنى كىيگەندى. ئۇ ئايالنى بوۋاقنىڭ مومىسى دېسىمۇ ھەيران بولمايتتىم. يۈزلىرىنى قۇرۇق باسقان، مۈرىلىرى مۈكچىيىپ بىر تېرە-بىر ئۈستىخان بولۇپ قالغان بۇ ئايال قوڭۇر كۆزلىرىنى كۆتۈرۈپ ماڭا قارىغىنىدا ئۇنىڭ ياش بىر ئايال ئىكەنلىكىنى پەرق ئېتىپ ئېچىندىم.

— خۇش كەپسىز قىزىم نېمە ئىش بىلەن كەلدىڭىز؟ —

دېدىم.

— يېزىمىزدا سىزنىڭ نامىڭىزنى ئاڭلاپ بۇ يەرگە پىيادە كەلدىم، — دېدى ئۇ.

ئۇنىڭ يېزىسى بۇ يەردىن 20 كىلومېتىر يىراقلىقتا ئىدى. بىچارە ئايال ھارغىن كۆرۈنەتتى. خىزمەتچىلەرگە چاي ۋە تاماق ئەپكېلىشنى ئېيتتىم. بالىنى ئېمىتەمدىغاندۇ، دەپ ئويلىدىم. بەزى يېزىلاردا ئانىلار بالىلىرىنى ئۈچ ياشقا كىرگىچە ئېمىتەتتى. بالا قېتىپ قالغان كۆزلىرىنى ئۆينىڭ تورۇسىدىكى ئاسما چىراغقا تىكىۋالغان بولۇپ، ئاغزى مىدىرلىمايتتى. بالغا دۇئا ئوقۇپ قويۇش مەقسىتىدە قولۇمنى ئۇنىڭ پىشانىسىغا قويدۇم. بالىنىڭ قىزىتمىسى ئۆرلەپ كەتكەنىدى. قولۇمنى ئانىسىنىڭ بېشىغا قويغىنىمدا گويا ئائىلەمدىكىلەر بۇ ئايالدىن يىرگىنىۋاتقاندەك ھېس قىلاتتىم. بۇرۇنقى چاغلاردا بۇ سەھىرىلىقنىڭ سايىسى ئۇچامغا چۈشۈپ قالسىمۇ ئۆزۈمنى نېرى تارتاتتىم.

ئەيسا مەسھەننىڭ نامى بىلەن ئۇلارنى ساقايتىش ئۈچۈن خۇداغا دۇئا قىلىۋېتىپ بۇ ئانا-بالغا مېھرىم چۈشۈپ قالدى. خىزمەتچىمنى بۇ ئايالغا بەزى ۋىتامىن دورىلارنى ئەكىلىپ بېرىشكە بۇيرۇدۇم. ئايال بۇ يەردە يېرىم سائەتچە بولدى. ئۇ ئېرىنىڭ بىر ھادىسىدە مېيىپ بولۇپ قالغانلىقىنى ۋە بالىلىرىنى يېقىشقا ئامالسىز قالغانلىقىنى ئېيتتى. ئويلىغىنىمدەك ئايال بالىنى تېخىچە ئېمىتىدىكەن. چۈنكى، بۇ ئەڭ ئەرزىن بىر ئوزۇقلۇق-دە! كېيىن ئايال كېتىشكە تەمشەلگەنىدى، مەن ئۇنى ئولتۇرۇشقا ئىشارەت قىلدىم ۋە مۇلايىم ئاۋاز بىلەن ئۇنىڭغا:

— ياق، كەتمەڭ، بىردەم تۇرۇپ تۇرۇڭ، بىر ئامال قىلىپ ئانا-بالا ئىككىڭلارغا ياردەم قىلىمەن، — دېدىم.
بۇ سۆزلەر ئاغزىمدىن چىقىشى بىلەن تەڭ ئىچىمدىكى

كونا بېلىقىز شەيخ ئويغا چۆمدى. ۋاھ يېزىسىدا ئولتۇرىدىغان باشقا كەمبەغەللىر بۇنى ئاڭلاپ، يوغان باغچىلىق ئۆيدە ئولتۇرىدىغان شەيخ خانىم رەھىمدىل، قولى ئوچۇق بىر ئايال دەپ، ھەممىسى كېلىشىۋالسا قانداق قىلىمەن؟

لېكىن بۇ سوئالنى ئۆز-ئۆزۈمگە قويۇۋاتقىنىمىدەمۇ بۇنىڭدىن باشقا يولنىڭ يوقلىقىنى بىلەتتىم. ئۆزۈمنى ۋە پۈتۈن مال-مۈلكىمنى رەبگە تاپشۇردۇم، دېگەندىمغۇ! شۇڭا، مەن قىلغان ۋەدەمگە ۋاپا قىلىشىم كېرەك ئىدى، بولمىسا يالغان ۋەدە قىلغان بولاتتىم.

— ... ئېرىڭىزمۇ ياردەمگە موھتاج ئىكەن، ھەممىڭلارنى دوختۇرغا ئېلىپ باراي. داۋالىنىڭلار، كېيىن ئېرىڭىز ئىش تاپالمىسا ماڭا خەۋەر قىلىڭ، — دېدىم.

زىيارەت مۇشۇ يەردە ئاياغلاشتى. داۋالاش ھەققىنى ئۆزۈم تۆلەيدىغانلىقىمنى دوختۇرخانىغا ئۇقتۇرۇپ قويۇپ، ئۇلارنى كۈتتۈم. لېكىن ئايال قايتا كەلمدى. بۇنىڭغا ھەيران بولدۇم. بۇ ئايالغا نېمە بولغانلىقىنى خىزمەتچىلىرىمدىن سورىسام، ئۇلار ماڭا بۇ ئايالنىڭ دوختۇرخانىغا بارغانلىقىنى، ئېرىنىڭ كېسىلىنىڭمۇ ساقايغانلىقىنى، ھەمدە ئىش تاپقانلىقىنى ئېيتىپ بەردى.

بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ، ئاۋۋال ئايالغا ئاچچىقىم كەلدى، چۈنكى ئۇلار رەھىمەت دەپمۇ قويمىغانىدى! رەب شۇئان مېنى ئاگاھلاندۇردى.

ئۇنىڭغا رەھىمەت دېگۈزۈش ئۈچۈن ياردەم قىلغانىدىڭ؟ ھەممە رەھىمەت ماڭا قارىتىلىدۇ دەپ ئويلايتىكەنمەن.

رەبىنىڭ سۆزلىرى توغرا ئىدى. بۇ ئايالغا ياردەم قىلغان مەن ئىكەنلىكىمنى قاچان ئۆگەنگەندىم! بۇنى ئويلىغىنىمدا، خۇدادىن مېنى ئەپسۇ قىلىشىنى ۋە بۇنداق قاپقانغا يەنە

چۈشمە سىلىكىم ئۈچۈن ماڭا ياردەم قىلىشنى تىلىدىم. ئى رەب، يىقىلىپ چۈشكەن يېرىمدىن مېنى نەچچە قېتىملاپ تۇرغۇزۇپ قويۇشتىن زېرىكىمدىڭمۇ؟

ئۇ كۈنلەردە رەبگە يېقىن بولۇپ ياشاشتا يەنە بىرمۇنچە مۇۋەپپەقىيەتلەرنى قازانغانىدىم. لېكىن، ئارقىدىنلا يەنە بىر مەغلۇبىيەتكە ئۇچرايتتىم. بۇنى ماڭا چۈشەندۈرىدىغان كىشى بولمىغاچقا، بۇنداق سوئاللارنى قەلبىمدە جاۋابسىز ساقلاپ كەلدىم.

بىر ئەتىگەنلىكى نۇر جان چېچىمنى تاراۋاتتى، بىر قارلىغاچ كېلىپ دېرىزەمگە قوندى.

— بۈگۈن ئەتىگەندە رەب بىزگە نېمە ئەۋەتكەنلىكىگە قارا! — دېدىم. نۇر جان ئون-تۈن چىقارماي چېچىمنى تاراۋەردى. ئۇنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرۈپ ھەيران بولدۇم. ئۇ ئادەتتە گەپدان قىز ئىدى. كېيىن ئۇ تارتىنغان ھالدا:

— شەيخ خانىم، رەب ھەققىدە سۆز قىلىشقا باشلىغىنىڭىزدا پۈتۈن قىياپىتىڭىز ئۆزگىرىپ كېتىدىكەن، — دېدى.

ئۇ كۈنى ئىسلام ئىبادىتىكى بىر كىتابخانىدىن يەنە بىرقانچە ئىنجىل سېتىۋېلىشنى بۇيرىتتىم. بۇلار بالىلارغا مەخسۇس تۈزۈلگەن كىتابلار ئىدى. ئىنجىلنى ماخمۇدقا ئوقۇپ بەرسەم نەقەدەر پايدىلىق بولىدىغانلىقىنى ئويلىدىم. ھەمدە خىزمەتچىلەرنىڭمۇ بۇ نەپىس ئىشلەنگەن رەسىملىك كىتابچىلارنى ئارىلاپ-ئارىلاپ ئوقۇپ يۈرگەنلىكىنى كۆرۈپ قالدىم. بۇيرۇتقان ئىنجىللار ئېلىپ كېلىنگەندە بىرنى نۇر جانغا بەردىم. نۇر جان بىر كۈنى مەن بىلەن سۆھبەتلەشمەكچى بولغانلىقىنى ئېيتقىنىدا ئىنتايىن خۇشال

ئۇنىڭ كۆڭلى ھەر خىل ھېسسىياتلار بىلەن تولغانلىقى ئوماق چىرايدىن چىقىپ تۇراتتى.

— خانىم، سىزگە ئېيتماقچى بولغان بىر ئىش بار، يەنى ئەيسانىڭ كىملىكىنى تونۇشمىز ئۈچۈن ئۇنىڭغا دۇئا قىلىپ، ئۇنىڭ قەلبىمىزدىن ئورۇن ئېلىشىنى ئارزۇ قىلىشىمىزنىڭ كېرەكلىكىنى بىزگە قانچە قېتىملاپ ئېيتقانلىرىڭىز ئېسىڭىزدە باردۇر! — دېدى ئۇ. بۇ چاغدا ئۇنىڭ كۆزىدىن ياش ئاقتى. ئۇ يەنە، — مەن شۇنداق قىلدىم، خانىم. ئەيسا مەسىھ قەلبىمدىن ئورۇن ئالدى. بۇ چاغقىچە ھاياتىمدا بۇنداق بىر مېھىر-مۇھەببەتنى زادى ھېس قىلمىغانىدىم، — دېدى.

مەن قۇلاقلىرىمغا ئىشەنمەي قالىدىم. ئۇنى شۇئان قۇچاقلىۋالدىم، ھەر ئىككىلىمىز خۇشاللىق كۆز ياشلىرىمىزنى تۆكۈپ ياتاق ھۇجرامدا سەكرىشىپ كەتتۇق.

— بۇ ئىشەنگۈسىز بىر خۇش خەۋەر، نۇرجان، ھازىر بىز ئۈچ ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى بولدۇق. سەن، رايىشەم ۋە مەن. بۇنى مۇبارەكلىشىمىز كېرەك، — دېدىم مەن.

شۇنداق قىلىپ، رايىشەم، نۇرجان ئېچىمىز بىرلىكتە چاي ئىچتۇق. خىزمەتچىلىرىم بىلەن چاي ئىچىشىم بىرىنچى قېتىم ئەمەس ئىدى. شۇنداقتىمۇ بۈگۈنكى ئەھۋال باشقىچە ئىدى. ئۈچ ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى تۈزۈت قىلغان ھالدا تاتلىق-تۇرۇملار بىلەن چاي ئىچكەچ، كونا دوستلاردەك سۆھبەتلىشىۋاتقىنىمىزدا مەن شۇنى ئويلاشقا باشلىدىم: باي تەبىقىدىكى كىشىلەردىن ئۆزىنى تارتىپ بۇ كۆركەم ئۆيگە يوشۇرۇنغان ئايالغا نېمە بولدى؟ مانا ئۇ بۈگۈن بۇ يەردە خىزمەتچىلىرى بىلەن بىللە ئولتۇراتتى. بۇ ئىشلىرىمىدىن ئائىلەم ۋە دوستلىرىمنىڭمۇ ئابرويى چۈشۈپ كېتەتتى. خوپ،

كونا دوستلارم نېمە دېيىشەتتى؟ بۇرۇنقى چاغلاردا بولسا ئۇلارغا قاتتىق بۇيرۇقلارنى قىلىپ، قاپقىمدىن قار ياغدۇرۇپ، ئاچچىقىمنى قانداق چىقىرىدىغانلىقىمنى ئەسلىدىم. ئورۇندۇقنىڭ ئۈستىگە قونغان ئازراقلا چاڭ-توزاننى كۆرسەم، خىزمەتچىلەر سەللا ئاۋازىنى چىقىرىپ گەپ قىلىدىغان بولسا، چۈشلۈك تاماق بىر سېكونت كېچىكىپ قالسا ۋارقىراپ-جاقىراپ پۈتۈن ئۆينى بېشىمغا كىيەتتىم. ھەقىقەتەن رەب مېنى ئۆزگەرتكەندى.

نۇقسانسىز بىر كىشى بولمايدۇ، ئەلۋەتتە. لېكىن، ئەيسا مەسھنىڭ ۋەكىلى بولۇش مەسئۇلىيىتى ئۇنىڭ نامىغا داغ چۈشۈرىدىغان بىر ئىش قىلىشىمغا يول قويمايتتى. بۇنىمۇ ئۆگىنىۋېلىشقا باشلىغانىدىم. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئەيسا مەسھنىڭ تەلىملىرىدىن سۆز ئاچقاندا، ئەڭ مۇھىمى ئۆز ھاياتىدا بۇ سۆزلەرگە ئەمەل قىلغان-قىلمىغانلىقىم ئىدى. رەب بۇنىمۇ ماڭا ئۆگەتكەندى.

كېيىن، كەچكى يىغىلىشلىرىمىزدا بىر نەرسىنى سېزىپ قالدىم، يەنى ھەر دائىم مېھمانخانىمدا جەم بولىدىغان يېزىلىق ئون ئىككى كىشى ئارىسىدا نۇر جان كۆرۈنمەيتتى. غەلىتە ئىش! بىر كۈنى نۇر جان چېچىمنى تاراپ بولغاندىن كېيىن ئۇنىڭ بىر ئاز كۈتۈشنى ئېيتتىم.

— ئالدىمىزدىكى يەكشەنبە ئاخشىمى يىغىلىشقا قاتنىشالامسەن؟ — دەپ سورىدىم نۇر جاندىن.

نۇر جان بىر ئاز ھەيران بولدى، ئۇنىڭ چىرايى تاتىرىپ كەتتى.

— خانىم، يىغىلىشقا كېلەلمەيمەن، سۆزلەيدىغان تەجرىبەممۇ يوق، ئېرىم مۇسۇلمان، تۆت بالىمىز بار، ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىسى بولدىمۇ دېسەم، مېنى شۇ ئان ئۆيدىن

قوغلاپ چىقىرىدۇ، — دېدى.

— ئېتىقادىڭنى كىشىلەرگە ئۇقتۇرمىساڭ بولمايدۇ، باشقا يول يوق، — دەپ ئۇنى مەجبۇرلىدىم. نۇر جان غەمكىن بىر چىراي بىلەن ماڭا قارىدى، كېيىن بېشىنى چايقاپ، ئۆز-ئۆزىگە بىر نېمىلەرنى دەپ ھۇجرىدىن چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭ ئۇنداق قىلىشقا بولماس... دېگەن سۆزلىرى قۇلقىمغا كىردى.

بىرنەچچە كۈندىن كېيىن، مۇقەددەس ئائىلە دوختۇرخانىسىدا تونۇشقان رود خانىمنى يوقلاپ باردىم. ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلىشىشكە ئامراق ئىدىم. رود خانىم پاكىستاندا بەزى كىشىلەرنىڭ مەخپىي ھالدا ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىسى بولغانلىقىنى ئېيتتى.

— مەخپىي ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىلىرىمۇ؟ — دەپ ھەيران بولغان ھالدا سورىدىم.

— بىر كىشى ئەيسا مەسىھكە ئېتىقاد قىلسا، بۇنى كىشىلەرگە نېمە ئۈچۈن ئۇقتۇرمايدۇ؟

— ئۇنداقتا نىكودېمنىڭ ھاياتىغا قاراپ بېقىڭ، — دېدى رود خانىم.

— نىكودېممۇ؟

— شۇنداق، ئۇ بىر مەخپىي ئېتىقادچى ئىدى، ئىنجىلنىڭ «يۇھاننا» قىسمىنىڭ ئۈچىنچى بابىنى ئوقۇسىڭىز بۇنى كۆرەلەيسىز.

شۇ يەردىلا ئىنجىلنى ئاچتىم ۋە ئوقۇدۇم. بىر ئاخشىمى تۈن يېرىمىدا خۇدانىڭ پادىشاھلىقى ھەققىدە بىلىمگە ئىگە بولۇش ئۈچۈن يەھۇدىيلارنىڭ پەرىسىي مەزھىپىدىكىلەرنىڭ بىرى ئەيسانىڭ ئالدىغا كەلگەن. كىشىنىڭ ھېسسىياتىنى قوزغايدىغان بۇ بابىنى بىرنەچچە قېتىم ئوقۇغاندىم، لېكىن شۇ

چاغقىچە نىكودېمنىڭ مەخپىي ئېتىقادى ئىكەنلىكىنى پەرق ئەتمىگەنكىمەن. رود خانىم:

— نىكودېم كېيىن ئېتىقادىنى ئوچۇق بىلدۈرگەن بولۇشى مۇمكىن، بۇ مەلۇم ئەمەس. لېكىن، مۇقەددەس كىتابتىن چۈشەنگىنىم بويىچە، نىكودېم باشقا پەرسىيەلەرنىڭ بىلىپ قالماسلىقى ئۈچۈن ئەھتىيات بىلەن ھەرىكەت قىلغانىدى، — دېدى.

ئەتسى نۇرچاننى ھۇجرامغا چاقىرىپ، ئۇنىڭغا نىكودېمغا دائىر بابىنى ئوقۇپ بەردىم. ئاندىن ئۇنىڭغا:

— بۇنىڭدىن بۇرۇن سېنى رەنجىتىپ قويغانلىقىم ئۈچۈن ئەپسۇس سوراي مەن. ۋاقتى كەلگەندە ئېتىقادىڭنى كىشىلەرگە قانداق ئوچۇق ئۇقتۇرۇشۇڭنى ھەر ھالدا رەب كۆرسىتىپ بېرىدۇ. ھازىرچە سەن پەقەت ئۇنىڭ سېنى قانداق يېتەكلىمەكچى بولغانلىقىغا دىققەت قىل، — دېدىم.

ئۇ كۈلۈمسىرەپ قويدى، بىر ئازدىن كېيىن ئۇنىڭ ئىشلىرىنى قىلىۋېتىپ، دىمىقىدا ئاستا ناخشا ئېيتىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىم.

— بۇ ئىشلىرىمنى توغرا دەپ قارايمەن، ئى رەب، باشقا كىشىلەرنى سوراق قىلماسلىقىم ئۈچۈن دىققەت قىلىشىم كېرەك، — دېدىم.

بىرنەچچە كۈندىن كېيىن، پاكىستاندا ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىسى بولۇشنىڭ نەقەدەر تەس ئىكەنلىكىنى تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىشكە باشلىدىم.

بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن تېلېفون جىرىڭلىدى. بۇ تاغلىرىمدىن، يەنى ماڭا ئالاھىدە قاتتىق گەپ قىلغان تۇغقانلىرىمدىن بىرى ئىدى. ئائىلەمنىڭ ماڭا بولغان

نارازلىقى بوشۇشۇشقا باشلىغاندىمۇ بۇ تاغام يا مەن بىلەن
ئالاقە قىلمىغان يا مەن بىلەن سۆھبەتلەشمىگەندى.
تېلېفوندىكى ئاۋاز قاتتىق ئىدى:

— يىلىقىز!

— خوش.

— ئاڭلىشىمچە باشقىلارنىمۇ يولدىن چىقىرىۋېتىپسەن،
ئۇلارنى ھەقىقىي ئىماندىن ئازدۇرۇۋېتىپسەن.

— سىزنىڭ كۆز قارىشىڭىزچە شۇنداق بولۇشى مۇمكىن،
تاغا، لېكىن مېنىڭچە ئۇنداق ئەمەس.

— ئۆز ھاياتىڭ ئۈچۈن بۇنداق قىلىشنىڭ بىر مەسلە،
لېكىن باشقىلارنىمۇ كەينىڭگە سېلىۋېلىشنىڭ باشقا بىر
مەسلە، — ئۇنىڭ ئاۋازىدىكى خاپا تەلەپپۇزىدىن چىرايىنىڭ
قىزىرىپ كەتكەنلىكىنى مۆلچەر قىلدىم.

— بۇ ئىشنى توختىتىشنىڭ كېرەك، يىلىقىز، — دېدى
ئۇ.

— تاغا، كۆڭۈل بۆلگىنىڭىزگە بىر نەرسە دېمەكچى
ئەمەسمەن، لېكىن سىزمۇ ئۆز ھاياتىڭىزنى بىلىڭ، مەنمۇ
ئۆزۈمنىڭكىنى بىلەي.

ئەتسى تونىنى يوقلاپ بېرىپ، يېڭى شوپۇرۇم مېنى ئۆيگە
ئېلىپ كەلگەندە بىر كىشى ماشىنىنىڭ ئالدىغا ئۆتۈپ بىزنى
توختىتىشقا تىرىشتى. ماشىنىنى توسقانلارغا ئادەتتە
توختايتتىم. شوپۇرۇم بۇنى بىلگەن بولسىمۇ، بۇ قېتىم
توختاشنى خالىمىدى. ئۇ قەتئىي تەلەپپۇز بىلەن:

— خانىم، مېنى توختا دېمەڭ، — دېدى. ماشىنا
ھېلىقى كىشىگە تاقاپ كەلگەندە بىردىن تورمۇزنى باستى.
يول چېتىگە بۇرالغان چاقلار سىرىلىپ، ئۇ كىشىگە سۈركىلىپ
ئۆتۈپ كەتتى. ئورۇندۇغۇمدا ئالدى تەرەپكە ئېڭىشىپ:

— نېمە دېمەكچى ئىدىڭ؟ سېنىڭچە ئۇ ئادەم ماڭا... ؟

— خانىم...

— ھەئە...

— خانىم...، دېمەكچى بولغىنىم... — شوپۇر يەنە جىم

بولۇپ قالدى. نېمە ئەھۋال بولغانلىقىنى ئۇقالماي قالدىم.

بىر ھەپتىدىن كېيىن، چۈشتە دەم ئېلىش ئۈچۈن

ھۇجرامغا چىققانىدىم. بىر ئىككى مىنۇتتىن كېيىن

خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى ئون-تىنسىز ھۇجرامغا كىرىپ،

كەينىدىن ئىشىكنى تاقىدى.

— ئەپۇ قىلسىز خانىم، لېكىن سىزگە ئاگاھلاندۇرۇپ

قويماقچىمەن. ئىنىم تۈنۈگۈن راۋالپىندىدە مەسچىتكە

كىرىپتىكەن، بىرنەچچە ياشلارنىڭ سىزنى كىشىلەرگە

زىيانكەشلىك قىلىۋاتىدۇ دەپ، سىزنى ئوچۇقتۇرماقچى

بولىشىۋاتقانلىقىنى، سىزنى جىمىقتۇرۇش ئۈچۈن بىر نەرسە

قىلىۋېتىش كېرەك، دېيىشىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قاپتۇ، —

دېدى.

قىزنىڭ ئاۋازى تىترەپ چىقاتتى.

— خانىم، ئەيسا مەسىھ ھەققىدە بۇنداق ئوچۇق

سۆزلىسىڭىز قانداق بولار؟ سىزگە ۋە ماخمۇدقا بىرەر

پېشكەللىك بولمىغىدى دەپ قورقۇۋاتمەن، — دېدى ئۇ يەنە.

يۈرىكىم ئاغزىمغا تىقىلىپ قالدى. ئەيسا مەسىھنىڭ

قۇتقۇزغۇچى ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىدىغان بۇ مەملىكەتتە ۋە

ھەتتا بۇ ئائىلىدە مەخپىي بىر ئېتىقادچى بولۇشنىڭ مەن

ئۈچۈن مۇۋاپىق ياكى ئەمەسلىكىنى ئويلاش ماڭمۇ يېتىپ

كەلگەندى.

بوران - چاپقۇن ئالامەتلىرى

ماڭا قارشى قۇرۇلغان بۇ پىلانلارنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلىغىلى ئىككى ئاي بولغانىدى. لېكىن، بىر ئىككى ياشنىڭ دۈشمەنلىك بىلەن قاراشلىرىدىن باشقا بىر ئىش بولمىغاچقا پۈتۈن گۇمانلىرىمنىڭ ئورۇنسىزلىقىنى چۈشىنىشكە باشلىدىم.

يەنە ئەيسا مەسھنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرىلەش بايرىمى يېتىپ كەلگەنىدى. مېنىڭ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغىنىمغا بىرنەچچە يىل بولۇپ قالدى. ئائىلەمدىن بەزى كىشىلەر يەنىلا مېنى زىيارەت قىلىپ كېلىشىپ تۇراتتى. لېكىن، تاغامنىڭ تېلېفوندا مېنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن ئېيتقان سۆزلىرى ماڭا ئائىلەم بىلەن ئارىمىزدا تېخى يىرىكلىك بارلىقىنى ئەسلىتەتتى. مەن ئائىلەمنى ۋە دوستلىرىمنى بىر كەچلىك زىياپەتكە تەكلىپ قىلىپ، بۇ ئەھۋالنى ئايدىڭلاشتۇرۇشقا تىرىشاتتىم.

بىر ئاخشىمى ئۇزۇن ئويلىنىشتىن كېيىن مەن چاقىرماقچى بولغان كىشىلەرنى تىزىملاپ چىقتىم ھەمدە يېتىشتىن ئاۋۋال تىزىملىكىنى بىخەتەر ئىنجىلىمنىڭ ۋاراقلىرى ئارىسىغا قىستۇرۇپ قويدۇم. باغاقلارنى ئەتسى ئەۋەتىشنى قارار قىلدىم. لېكىن، ئەتسى بۇنداق قىلالىدىم. چۈنكى ئەتسى تىزىملىكىنى ئېلىش ئۈچۈن ئىنجىلنى ئاچسام، بۇ سۆزلەر كۆزۈمگە چۈشتى:

«مېھمان چاقىرىغىنىڭىزدا دوست-بۇرادەر، قېرىنداش، ئۇرۇق-تۇغقان ياكى قولىم-قوشنىلىرىڭىزنىلا چاقىرماڭ. ئۇلار سىزنىمۇ چاقىرىپ، ئادەمگەرچە-لىكىڭىزنى قايتۇرۇۋېتىشى مۇمكىن. شۇنىڭ ئۈچۈن»

زىياپەت بەرمەكچى بولسىڭىز، غېرىب-مۇساپىر،
مىيىپ-ناكار، ئاقساق-چولاق، كور-ئەمالارنى
چاقىرىڭ. بۇنىڭ بىلەن بەختلىك بولسىز. چۈنكى،
ئۇ كىشىلەرنىڭ ياخشىلىقىڭىزنى قايتۇرۇش
ئىقتىدارى يوق. لېكىن، خۇدا ئادىللارنى قايتا
تىرىلدۈرگەندە، بۇ ياخشىلىقىڭىزنى ئۆزى قايتۇرىدۇ».
(ئىنجىل: «لۇقا» قىسمىنىڭ 14-باب 12-، 13-،
14- ئايەتلىرى)

دۇرۇس، ئۇرۇق-تۇغقانلىرىم، قولۇم-قوشنىلىرىم ۋە دوست-
لىرىمنىڭ كۆپىنچىسى باي ئىدى. مەقسىتىم مۇسۇلمانلارنى ۋە
ئەيسا مەسىھ ئېتىقادچىلىرىنى بىر يەرگە جەم قىلىش دەپ
قارايتتىم. لېكىن، ئەمەلىيەتتە بولسا، ئۆز غۇرۇرۇمنى
ئويلىغانىدىم. بايلار تەبىقىسى ئارىسىدا دوستلىرىم بارلىقىنى
ئائىلەمگە كۆرسىتىشكە قىزىققانىدىم.

قولۇمدىكى تىزىملىكنى يىغىشتۇرۇپ قويۇپ، ئىنجىلدا
ئوقۇغىنىم بويىچە قىلدىم. تۇل-يېتىملەردىن، ئىشىزىلاردىن ۋە
يېزىنىڭ پۇقرالىرىدىن تەشكىل تاپقان بىر تىزىملىك تۈزۈپ،
ھەممىسىنى ئەيسا مەسىھنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى خاتىرىلەش
بايرىمى زىياپىتىگە تەكلىپ قىلدىم. بۇ تىزىملىكتە ھەممە
كىشى، ھەتتا تىلەمچىلەرمۇ بار ئىدى. بەزى باغاقلارنى ئۆز
قولۇم بىلەن يەتكۈزدۈم. قالغانلىرىنى خىزمەتچىلىرىمدىن
ئەۋەتتىم. بۇنداق خەۋەرلەر ئەتراپقا تېز تارقىلاتتى. ئارىدىن
ئۇزۇن ئۆتمەي خىزمەتچىلەرنىڭ ۋە پۈتۈن يېزا خەلقىنىڭ
كېلىدىغانلىقىدىن خەۋەر تاپتىم. ئادەم ھەقىقەتەن كۆپ
ئىدى. مېھمانخانىنى بېزەشكە ئالغان ئىراننىڭ يىپەك
گىلەملىرىنى ئويلىدىم، قانداقلا بولمىسۇن ئۇ كۈنى ئۆي

بىساتلىرىمنى يىغىشتۇرۇۋېتىشىم كېرەك ئىدى.

شۇنداق قىلىپ، تەييارلىق قىلىشقا باشلىدۇق. تەكلىپ قىلىنغان مېھمانلارغا تارقىتىش ئۈچۈن ھەدىيە بۇيۇملىرىنى تاللاشتا، سەككىز ياشقا كىرگەن ماخمۇد ماڭا ياردەملەشتى ۋە بۇ ئىشتا ئۇنىڭ كۆرسەتكەن غەيرىتى ماڭا تېخىمۇ مەدەت بەردى. ئوغۇل بالىلارغا پوپايىكلار، قىز بالىلارغا رەڭگارەڭ كىيىم-كېچەكلەر، ئاياللارغا بىرنەچچە توپ قىزىل، ھال، سۆسۈن رەختلەر، ئەرلەرگە قېلىن رەختتىن تىكىلگەن شىملار، بالىلارغا ئاياغ كىيىملەر ۋە ياغلىقلارنى ئالدىق. بىرنەچچە سائەت خىزمەتچىلىرىم بىلەن ھەدىيە بۇيۇملىرىنى ئايرىم-ئايرىم قاتلاپ كۆمۈش رەڭ لىنتىلار بىلەن باغلىدۇق.

بىر كۈنى چوڭ دەرۋازا قېقىلدى، ۋاھ يېزىسىدىن كەلگەن بىر توپ ئايال دەرۋازىنىڭ ئالدىدا تۇراتتى. ئۇلار ماڭا ياردەملىشىپ بېرىشنى تەلەپ قىلىپ كېلىشكەن ئىدى. ئارىدىن بىرەيلەن:

— خانىم، زىياپىتىڭىزگە ياردەملىشىش ئۈچۈن خالىس ياردەمگە كەلىدۇق، — دېدى. بىردىنلا ھەممەيلىن تەييارلىققا چۈشۈپ كەتتى. پاكىستاننىڭ بۇ رايونىدا ئادەتتە ئىشلىتىلىدىغان ساپال ئاسما چىراغلار بار ئىدى. زىياپەت سورۇنىنى زىننەتلەش ئۈچۈن بۇنداق چىراقتىن 500 دانە بۇيۇرۇتتۇم. يېزا ئاياللىرى بىلەن پاختىدىن نۇرغۇن پىلىك ئەشتۇق. ئۇلار بىلەن تەڭ ئىشلىشىۋېتىپ، ئەيسا مەسھ ھەققىدە سۆزلىشىش پۇرسەتلىرى چىقتى. ئاسما چىراغلارنى ئۇ يەر-بۇ يەرگە قويۇۋېتىپ، ئۇلارغا مۇقەددەس كىتابتىن بەشى ئەقىللىق، بەشى ئەقىلسىز بولغان ئون قىزنىڭ ھېكايىسىنى سۆزلەپ بەردىم:

«خۇدانىڭ پادىشاھلىقى چىراغلىرىنى كۆتۈرۈپ تويى بولغان يىگىتنىڭ ئالدىغا چىققان ئون قىزغا ئوخشايدۇ. بۇ قىزلارنىڭ بەشى ئەقىلسىز، بەشى بولسا ئەقىللىق ئىكەن. ئەقىلسىزلار چىراغلىرىنى ئالغان بولسىمۇ، يېنىغا ياغ ئالماپتۇ. ئەقىللىقلار بولسا، چىراغلىرى بىلەن بىللە بىرنەچچە قاقچىدا ياغمۇ ئېلىۋاپتۇ. يىگىت كېچىكىپ كەلگەچكە قىزلارنى ئويغۇ بېسىپ ئۇخلاپ قاپتۇ. بىرىم كېچىدە: — يىگىت كەلدى، ئالدىغا چىقىڭلار! — دېگەن ئاۋاز ئاڭلىنىپتۇ. بۇنىڭ بىلەن قىزلارنىڭ ھەممىسى ئورنىدىن تۇرۇشۇپتۇ ۋە ئەقىلسىزلار ئەقىللىقلارغا: چىراغلىرىمىز ئۆچۈپ قالاي دېدى. يىغىڭلاردىن بىرنەزىر بېرىڭلار! — دەپتۇ. ئەقىللىقلار:

— ھەممىمىزگە يەتمەسلىكى مۇمكىن، ئەڭ ياخشىسى سىلەر دۇكانغا بېرىپ ياغ سېتىۋېلىڭلار! — دەپتۇ. لېكىن ئەقىلسىزلار ياغ سېتىۋالغىلى كېتىۋاتسا، يىگىت كېلىپ قاپتۇ. تەييارلىقى بار ئەقىللىق قىزلار يىگىت بىلەن بىرلىكتە توي زىياپىتىگە كىرىپتۇ. ئىشك تاقىلىپتۇ. ياغ سېتىۋېلىپ قايتىپ كەلگەن ھېلىقى قىزلار: — خۇجايىن، خۇجايىن، ئىشكىنى ئېچىۋېتىڭ! — دەپتۇ. يىگىت بولسا:

— راستىنى ئېيتسام، مەن سىلەرنى تونۇمايمەن. — دەپتۇ. ئەيسا مەسىھ بۇ ھېكايىنى شاگىرتلىرىغا سۆزلەپ بەرگەندىن كېيىن، — شۇنىڭ ئۈچۈن ھەمىشە سەگەك بولۇڭلار،

مەن كېلىدىغان ئۇ كۈن ۋە ئۇ سائەتنى
بىلەلمەيسىلەر. — دېدى. (ئىنجىل: «ماتتا»
قىسىمىنىڭ 25-باب 1-13 ئايەتلەر)

ئۇلارغا بۇ ھېكايىنى سۆزلەپ بەرگەندىن كېيىن تاماق
تەييارلىقىنى باشلىدۇق. يېزا ئاياللىرىنىڭ غەيرىتى تېخىمۇ
ئېشىپ، پاكىستانچە تاتلىق-تۇرۇم ۋە ھەر خىل
يېمەكلىكلەرنى تەييارلاشتا ياردىمىنى ئايمىدى.

ئون ئىككىنچى ئاينىڭ 24-كۈنى يېزىلىقلار ئۆيۈمگە
كەينى-كەينىدىن كېلىشكە باشلىدى. بايرام خۇشاللىقىغا
چۆمگەن بۇ يېرىش-كېلىش بىر ھەپتە داۋاملاشتى. دېرىزە
راملىرىدا ۋە ئىشكاپلارنىڭ ئۈستىدە يېنىپ تۇرغان ئاسما
چىراغلارنىڭ يالقۇنلىرى ئۆيۈمىزگە تېخىمۇ گۈزەل بايرام تۈسى
كىرگۈزگەنىدى. بۇ چاغقىچە نە ماخمۇدنىڭ، نە يېزا
بالىلىرىنىڭ بۇنداق خۇشال بولغىنىنى كۆرمىگەنىدىم. خۇشال
كۈلكە سادالىرى ۋە چۇقان-سۈرەنلەر ئۆيىنى بىر ئالغانىدى.
پات-پات ماخمۇد ماڭا كېلىپ بەزى تەلەپلەرنى قوياتتى.

— ئاپا، تالادا يەنە بەش بالا بار، كىرسۇنمۇ؟

— ئەلۋەتتە، — دەپ كۈلۈمسىرەپ ئۇنىڭ مۇرىسىگە
قىقىپ قوياتتىم. بۇ چاغدا ئۆيۈمدىكى بالىلارنىڭ سانىنىڭ
پۈتۈن يېزىدىكى بالىلاردىن كۆپلىكىنى بىلىدىم. بۇ كىشىلەر
بىلەن ئەيسا مەسھىنىڭ بىر-بىرىڭلارغا ياخشى مۇئامىلىدە
بولۇڭلار دەپ ئۆگەتكىنى توغرىسىدا سۆھبەتلەشكىنىمىدە،
ئۇلارمۇ ئاۋاز قوشۇپ،

— ئۇ بىزگە ئوخشاش كىشىلەر بىلەن بىللە بولغانمۇ؟
— دەپ سوراقتى.

— شۇنداق، — دېدىم، — بۈگۈن باشقىلارغا قىلىۋات

قىنىمىز، ئۇنىڭغا قىلىۋاتقىنىمىزدۇر.

زىياپەتمۇ ئاياغلاشتى، ئۇخلاۋاتقان بىر بالىغا كاشلا قىلماي، كرىسلوغا چۆكۈپ ئولتۇردۇم. كۆڭلۈم توق. راھەت نەپەس ئالدىم ۋە خۇدادىن مەندىن مۇشۇ ئىشنى تەلەپ قىلغانىدىك؟ — دەپ سورىدىم. ئارقىدىنلا مۇلايىم بىر ئاۋازنى ئاڭلىغانىدەك قىلدىم ۋە شۇنداق، دېگەن جاۋابنى ئاڭلىدىم. كېيىن ئىران گىلەملىرىمنى يىغىشتۇرۇۋەتمىگەنلىكىمنى كۆردۈم، لېكىن گىلەملەر ھېچنەرسە بولمىغانىدى.

تاھالىنىڭ كۆپچىلىكى ئۇ كۈندىكى خۇشاللىقنى ئۇنتۇمىدى. تەخمىنەن بىر ئايدىن كېيىن خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى ماڭا ۋاھ يېزىسىدىكى بىرەيلەننىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئېيتتى. ئۇ يەردە موللىنىڭ خوتۇنى قاتتىق ئاۋاز بىلەن كىشىلەرنىڭ ئالدىدا مېنىڭ مۇسۇلمانچىلىقتىن چىققانلىقىمنىڭ خاتالىقىنى ئېيتىپ شىكايەت قىلىپتۇ، لېكىن بىرى ئۇنىڭغا:

— يېقىندىن بۇيان شەيخ خانىمنى كۆردىلىمۇ؟ ئۇ ئەيسا مەسھكە ئېتىقاد قىلغان. سىلى ئۇنىڭ قىلغان ئىشلىرىدىن بىرىنى قىلدىلىمۇ؟ خۇدا ھەققىدە بىر نەرسە ئۆگىنەي دېسىلە، يېرىپ ئۇنىڭ بىلەن سۆھبەتلەشسىلە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

ۋاھ يېزىسىدا بەرگەن زىياپىتىمنى كۆرەلمىگەن كىشىلەرنىڭمۇ بارلىقىنى بايقىدىم. باغچەمدە ئارىلاپ-ئارىلاپ ئىشلەيدىغان بىر بوۋاي بىر كۈنى مېنى يولدا تۇتۇپلىپ، قولىنى پىشانىسىگە قويۇپ سالام بەرگەندىن كېيىن:

— بىر مىنۇت ۋاقتىڭىزنى ئالسام قانداق خانىم؟ — دەپ

سورىدى.

— ئەلۋەتتە، — دېدىم.

— خانىم، يېزىدا بەزى گەپ-سۆزلەر بولۇۋاتىدۇ. ئۇلاردىن خەۋىرىڭىز بارمۇ؟ ئۇلار خانىم بىر نەرسە بولۇپ قاپتۇ دېيىشۋاتىدۇ.

— خەۋىرىم يوق، — دېدىم.

— مەنمۇ چۈشەنمىدىم، خانىم، سىزنى خەۋەر تېپىپ قالسۇن دەپ ...

بۇنداق ئاگاھلاندىرۇشلار بەزىدە كەينى-كەينىدىن، بەزىدە بىرنەچچە ئايدا بىر بولاتتى. لېكىن، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن گويا ئەرشتىكى ئاتام مېنى كەلگۈسىدىكى بىر كاتتا ئىش ئۈچۈن تەييارلاۋاتقاندا، بۇنداق ئاگاھلاندىرۇشلار كۆپىيىشكە باشلىغانىدى.

مەسىلەن، بىر كۈنى يېزىدىن ئۆيۈمگە ئۈچ ئوغۇل بالا كەلدى. ئۇلار كەلگەندىن كېيىن، بۇ بالىلار خۇدا ماڭا ئەۋەتكەن خەۋەرچىلەرمىدۇ دەپ ئويلىدىم. چۈنكى، ماخمۇد بالىلارنىڭ ئۆزىگە ئېيتقانلىرىنى ماڭا يەتكۈزگەندە كۆزلىرى چانقىدىن چىقىپ كەتكىدەك بولۇپ دىر-دىر تىترەپ كەتكەنىدى.

— ئاپا، دوستلىرىمنىڭ نېمە دېگەنلىكىنى بىلەمسىز؟ يېزىدىكى بەزى كىشىلەر سىزنى ئۆلتۈرۈشنى قەستلەۋېتىپتۇ، جۈمە نامىزىدىن كېيىن شۇنداق قىلغۇدەك، — دەپ يىغلاشقا باشلىدى، — سىز ئۆلسىڭىز مەنمۇ ئۆزۈمنى ئۆلتۈرۈۋالىمەن.

قانداق قىلىشىم كېرەك؟ ئۇنى قۇچاقلاپ چاچلىرىنى قولۇم بىلەن سىلىدىم ۋە ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشكە تىرىشتىم.

— بالام، ساڭا بىر ھېكايە ئېيتىپ بېرەي، — دەپ ئەيسا مەسھنىڭ ناسىرە شەھىرىدە دەسلەپ ۋەز ئېيتقاندا يۈز بەرگەن ۋەقەنى سۆزلەپ بەردىم. خەلق ئەيسانىڭ سۆزلىرىگە

شۇنداق خاپا بولغاندىكى، ئۇنى چالما-كېسەك قىلىشنى قەستلىگەندى.

— جېنىم بالام، بىلەمسەن، ئەيسا ئۇلارنىڭ ئارىسىدىن قۇتۇلۇپ چىقتى، ئەيسانى ئەرشتىكى ئاتىسىنىڭ رۇخسىتىسىز ھېچكىم بىر نەرسە قىلالمايتتى، خۇددى شۇنىڭغا ئوخشاش، سەنمۇ، مەنمۇ، خۇدانىڭ پاناھىدىمىز، بۇنىڭغا ئىشەنەمسەن؟

— ھېچقاچان زىيان-زەخمەتكە ئۇچرىمايمىز دېمەكچى مۇسۇز؟

— ياق، بۇنداق دېمەكچى ئەمەسمەن بالام. ئەيسا ئازاب چەكتى، لېكىن بۇ ئىش ئۇنىڭ ئازاب چېكىدىغان ۋاقتى كەلگەندە بولدى. بېشىمىزغا قورقۇنچلۇق بىر ئىش كېلىدۇ دەپ، داۋاملىق قورقۇنچ ئىچىدە ياشىشىمىزنىڭ ھاجىتى يوق. چۈنكى، ھەرقانداق بىر ئىش پەقەت خۇدا يول قويسا بولىدۇ. بەلكىم بولماسلىقىمۇ مۇمكىن. بىزنىڭ ۋەزىپىمىز سەۋر قىلىشتىن ئىبارەت، شۇڭا سەۋر قىلغىنىمىزدىلا ئىشەنچلىك ياشىيالايمىز، چۈشەندىڭمۇ؟

ماخمۇد ماڭا قاراپ قويدى. ئۇنىڭ قوڭۇر كۆزلىرى جايىغا چۈشۈپ بىردىن كۈلۈمسىرەپ كەينىگە بۇرۇلدى. دە، ھاياجان ئىچىدە ۋارقىراپ يۈگۈرگىنىچە ئوينىغىلى چىقىپ كەتتى. ئۇنىڭ بۇ ھەرىكىتى سوئالىمغا بېرىلگەن ئەڭ ياخشى جاۋاب ئىدى.

مەنمۇ ماخمۇدقا ئوخشاش ئىشەنچىگە ئىگە بولسام ئىدىم. بۇنداق دېيىش بىلەن ئۇنىڭغا ئېيتقان سۆزلىرىمگە ئۈزۈمۈمۇ ئىشەنمىگەن بولاتتىم دېمەكچى ئەمەسمەن. لېكىن، مېنىڭ ئىشەنچىم بىر كىچىك بالىنىڭكىگە ئوخشمايتتى. ئىنجىلنى قولۇمغا ئېلىپ باغچىغا چىقتىم. يۈرىكىم سىقىلاتتى. مېنى ئۆز ئۆيۈمدىن قوغلىۋېتىشكە نېمە ھەققى بار!

كەچكۈزنىڭ ھاۋاسى خېلىلا سوغۇق ئىدى. شېغىل ياتقۇزۇلغان باغچە يولىدا ئاستا سەيلە قىلىپ يۈرۈپ، سۇدىكى بىر يىلىقنىڭ ئۇياق-بۇياققا ئۆزىنى ئۇرۇشىنى ۋە يىراقتىكى بىر قۇشنىڭ سايىغىنىنى تاماشا قىلدىم. كەچكۈزدە ئېچىلىدىغان گۈللەر ۋە يازلىق گۈللەردىن قېپقالغانلىرى يولنىڭ ئىككى قاسنىقىنى يېزەپ تۇراتتى. خۇشپۇراقلىق ساپ ھاۋادىن چوڭقۇر-چوڭقۇر نەپەس ئالدىم. بۇ يەر مېنىڭ ماكانىم. بۇ يەردىكى كىشىلەر مېنىڭ خەلقىم، بۇ مېنىڭ ۋەتىنىم ئىدى. 700 يىلدىن بېرى ئائىلەم بۇ ۋەتەنگە خىزمەت قىلىپ كەلگەنىدى. بۇ مېنىڭ ئۆيۈم ئىدى. بۇ ئۆيۈمدىن ۋاز كېچەلمەيتتىم، ئەسلا ۋاز كەچمەيتتىم.

شۇنداق بولسىمۇ، مېنىڭ ئىختىيارىمدا بولمايدىغان ۋەقەلەر بۇ چۈشەنچىمنى زادى قوللىمايتتى. 1970-يىلنىڭ 12-ئېيىدا، يەنى ئەيسا مەسھكە مەنسۇپ بولغاندىن تۆت يىل كېيىن، پاكىستاندا كىشىلەرگە سايلام ھوقۇقى بېرىلدى. شۇ يىلقى سايلامدا خەلق پارتىيىسى غەلبە قىلغانىدى.

بۇ ئەھۋاللارنى يىراقتىن كۈزىتەتتىم. بىر كۈنى دادامنىڭ كونا دوستلىرىدىن بىرى مەن بىلەن كۆرۈشكىلى سەرداردىن كەلدى. بۇ كىشى ھۆكۈمەت خادىمى ئىدى. ئۇ مېنى يىڭى ئېتىقادىمدىن ياندۇرۇشقا ئامال قىلالىمىغانىدى. شۇنداقتىمۇ بىز زىچ مۇناسىۋىتىمىزنى ساقلاپ قېلىشقاندۇق، ئۇ ئارىلاپ تېلېفون قىلاتتى ياكى مېنى يوقلاپ كېلىپ، ئىشلارنىڭ ئۆز يولىدا كېتىپ بارغان-بارمىغانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈپ كېتەتتى.

بۇ قېتىم بىز مېھمانخانامدا ئاق سافادا ئولتۇرۇپ چاي ئىچىۋاتاتتۇق، ئۇ پەس ئاۋاز بىلەن:

— بېلىقىمىز، قانداق ۋەقەلەر بولۇۋاتقانلىقىنى ۋە

بۇلارنىڭ سىزگە قانداق تەسىر بېرىدىغانلىقىنى چۈشىنىشەمسىز؟
— دەپ سورىدى.

— پاكىستاننىڭ خەلق پارتىيىسىنى دېمەكچىمۇسىز؟

— بۇ پارتىيىنىڭ سايلامدا غەلبە قىلغانلىقىنى بىلىسىز،

لېكىن زۇلپىقار ئەلى بۇتتو ھەققىدە قانچىلىك بىلىسىز؟

— ئۇنىڭ بىلەن ياخشى تونۇشمىز، — دېدىم.

— گېزىتلەرنى ئوقۇمىدىڭىزمۇ؟ رادىئو ئاڭلىمامسىز؟

— ياق، ئۆزىڭىزگە مەلۇم، بۇنداق ئىشلارغا ۋاقىتم يوق.

— ئۇنداقتا سىزگە بىر تەكلىپىم بار، مەخسۇس ۋاقىت

ئاجرىتىڭ، ھۆكۈمەتنىڭ ئەھۋالى ئۆزگەردى. ئەمدى كونا

جۇمھۇرىيەت رەئىسلىرى بەرگەن ئىمتىياز سىزدە تۇرۇۋېرىشى

ئاتاين. قەدىرلىك دوستۇم، ئۇ كۈنلەر تۈگىدى.

يېرىم سائەتتىن كېيىن باغچە دەرۋازىسىدا كونا دوستۇم

بىلەن خوشلاشتىم. قايتىپ كېلىپ خىزمەتچىگە داستىخاننى

يىغىشتۇرۇشنى بۇيرۇدۇم. بۇ كونا دوستۇمنىڭ زىيارىتى بىلەن

تەڭ غەلبە بىر ئىش يۈز بەردى. بۇ ئادەمنىڭ ۋاسىتىسى بىلەن

گويا رەب مەن بىلەن سۆھبەتلەشكەنىدى. ئۇ ماڭا

قابىلىيەتلىك دوستلىرىمنىڭ تەسىرلىرىنى تۈگىتىشىم ۋە

پۈتۈنلەي رەبگە تايىنىشىم كېرەكلىكىنى ئېيتقانىدى.

ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي ئەتراپىمدا كۈچەيگەن

دۈشمەنلىكنى سېزىشكە باشلىدىم. بۇنى يېزىمىزدا

ئۇياق-بۇياققا ماڭغىنىمدا كىشىلەرنىڭ قاراشلىرىدىن

سېزەتتىم. يەر-زېمىنىمىزنىڭ بېجى ھەققىدە مەن بىلەن

سۆزلەشكەن ئىككىنچى بىر خادىمنىڭ باشقىچە پوزىتسىيەسى

ئېسىمدىن كەتمەيدۇ. بۇرۇن مېنى كۆرسە، ۋاھ خانىم، دەپ

ئىگىلىپ سالام بېرىدىغان بۇ ئادەم ئەمدى ئۈستەل مۇشتلاپ،

قوپال گەپلەرنى قىلىدىغان بولدى.

بىر كۈنى، ئادەتتە، ئۆيۈمنىڭ ئالدىدىكى يولدا كېتىۋاتقان بولسا، مەن بىلەن سۆزلىشىش ئۈچۈن ئاتايتەن يولنى ئۆزگەرتىپ، مەن تەرەپكە ئۆتىدىغان بىر ئادەمنى ئۇچراتتىم. ئەمدى ئۇنىڭمۇ پوزىتسىيىسى ئۆزگەرگەنىدى. ئۇ مېنى كۆرۈش بىلەنلا بېشىنى بۇراپ، ئۇياقتا بىر نەرسىنى كۆرگەندەك بويىنى سوزۇپ قاراشقا باشلىدى. ئۇ ئادەم مەن ئۆتۈپ كەتكىچە شۇنداق تۇردى. مەن ئۆز-ئۆزۈمگە كۈلۈمسىرەپ:

— ئى رەب، بەزىدە بالىلاردەك ئىشلارنى قىلىمىز، — دېدىم.

يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ ئۆيۈمدىكى خىزمەتچىلەرگە ھېچقانداق تەسىر كۆرسەتمەيدىغانلىقى دىققىتىمنى قوزغىدى. ئەيسا مەسھەتتىن مۇيەسسەر بولغان يېڭى ھاياتنىڭ تەمىنى تېتىغان نۇر جان ۋە ئەيسا مەسھەت ئېتىقادچىسى بولغان يەنە بىر خىزمەتچىم رايىشەمدىن باشقا پۈتۈن خىزمەتچىلىرىم مۇسۇلمان ئىدى. شۇنداقتمۇ ئارىمىزدا ھەقىقىي بىر يارەنلىك بار ئىدى. مۇسۇلمان خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى كۆپ قېتىم جىمجىت ھۇجرامغا كىرىپ، پەس ئاۋاز بىلەن،

— خانىم، كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ يەردىن كېتىشكە مەجبۇر بولىسىڭىز،... بىزدىن غەم قىلماڭ، بىز باشقا بىر ئىش تاپالايمىز، — دېگەنىدى. تۆت يىل ئىچىدە خىزمەتچىلىرىم بىلەن مېنىڭ ئوتتۇرامدىكى مۇناسىۋەت پۈتۈنلەي دېگۈدەك ئۆزگەرگەنىدى.

بۇ ۋاقىت ئىچىدە چۈشلىرىممۇ زور رول ئوينىغانىدى. چۈشۈمدە مەن بىلەن ھەمداستىخان بولغان ئەيسا مەسھەنى تونۇغان كۈنۈمدىن بۇيانقى چۈشلەر مەن ماڭغان ئېتىقاد يولىنىڭ يېڭى بىر سىنىقى بولغانىدى. ئەمدى ئىنجىلدا تىلغا ئېلىنغان پاۋلۇسقا كۆرۈنگەن غايىبانە ئالامەتلەرگە ئوخشاش غەلىتە ۋە سىرلىق ئىشلار كۆپىيىشكە باشلىدى.

بىر كېچە گۇيا روھىم تېنىمدىن ئايرىلىپ، دەھشەت بىر تېزلىكتە ئوكياننىڭ ئۈستىدىن ئۆتتۈم. چاقماق تېزلىكىدە دوختۇرخانىغا ئوخشاش بىر ئۆينىڭ ئالدىغا كەلدىم ۋە ئازادە بىر ياتاق ھۇجرىغا ئۇچۇپ كىردىم. كارىۋاتلارنىڭ بىرىدە يۈزى يۇمۇلاق، زەڭگەر كۆزلىك، قىسقا ياستىلغان چاچلىرىغا ئاق سانچىغان ئوتتۇرا ياشلىق بىر ئايال ياتاتتى. كارىۋاتقا رېشىلىيە ئىشلەنگەن ئاق ياپقۇچ ئۈچ بۇرجەك قىلىپ يېپىلغانىدى. ئايالنىڭ كېسىلى ئېغىر ئىكەنلىكى مەلۇم ئىدى. ئۇنىڭ راي كېسىلىگە گىرىپتار بولغانلىقىنى مۆلچەرلىدىم. بىر كېسەل باققۇچى ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ ئۇنىڭغا قاراۋاتتتى. شۇ چاغدا ھۇجرىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا رەيىمنى كۆردۈم. مەن ئۇنىڭ ئالدىدا تىز يۈكۈپ، — قانداق قىلىشىم كېرەك؟ — دەپ سورىدىم.

ئۇ ماڭا، — ئايالغا دۇئا قىل — دېدى. ئايالنىڭ كارىۋاتىغا يېقىن بېرىپ، ئۇنىڭ ياخشى بولۇپ قېلىشى ئۈچۈن پۈتۈن كۈچۈم بىلەن دۇئا قىلىشقا باشلىدىم.

ئەتىسى دېرىزەمنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ ئويلىدىم. ئوكياننىڭ ئۇ قېتىدىكى ھۇجرىدا بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارنىڭ كاللامدىكى تەسىرى تېخىچە يوقالمىغانىدى. ئەيسا بۇ ئايالغا دۇئا قىلىشىمنى نېمە ئۈچۈن تەلەپ قىلغاندۇ؟ ئۇ ئۆزى ئۇ يەردە بولسىمۇ، مېنىڭ دۇئا قىلىشىمنى بۇيرىغانىدى. شۇ چاغدا ماڭا مۇھىم بىر ھەقىقەتنىڭ ئايان بولغانلىقىنى ھېس قىلدىم. دۇئالىرىمىز رەببىنىڭ نەزىرىدە ناھايىتى قىممەتلىك ئىدى. ئۇ دۇئالىرىمىز ئارقىلىق ئىش كۆرەتتى. ئىنجىلنى ئوقۇپ، «ياقۇب» قىسمىنىڭ بەشىنچى بابىغا كەلگەندىم:

«ئېتىقاد بىلەن قىلىنغان دۇئا ئاغرىقنى ساقايتىدۇ ۋە پەرۋەردىگار ئۇنى ئورنىدىن تۇرغۇزىدۇ. ئەگەر بىمار گۇناھ قىلغان بولسا، كەچۈرۈم قىلىنىدۇ ... ياخشى

ئەمەل قىلغۇچىنىڭ دۇئاسى كۈچلۈك ئىجابەت بولىدۇ...»

دېمەك، بىزنىڭ دۇئالىرىمىز دۇئا قىلىنغان كىشىنىڭ ۋۇجۇدىدا تەسىر كۆرسىتىدۇ.

يەنە بىر قېتىم چۈشۈمىدە پاراخوت توختايدىغان ياغاچ كۆۋرۈكتە مېڭىپ كېتىۋېتىپ بىر پاراخوتقا چۈشۈپتىمەن. كۆۋرۈكنىڭ بىر بېشى ئەيسا مەسھ تۇرغان ئۆيگە تۇتاشتى. ئۇ ماڭا بەزى يوليورۇقلارنى بېرىۋاتتى. كېيىن يەنە شۇ كۆۋرۈكتە مېڭىپ قايتىپ كەلدىم. كۆۋرۈكنىڭ يەنە بىر بېشىدا بىر ئايال مېنىڭ قايتىشىمنى كۈتۈۋاتقان دەك قىلاتتى. ئۇ ماڭا قاراپ كەلدى ۋە قولۇمدىن يېتەكلەپ مېنى مەلۇم بىر تەرەپكە ئېلىپ كەتتى.

كەينىمگە قاراپ، ئى رەب، نەگە كېتىۋاتىمىز؟ دەپ سورىدىم، لېكىن جاۋاب ئالالمىدىم.

بۇ چۈش باشقا بىر سەپەرگە چىقىدىغانلىقىمدىن بېشارەت بېرەتتى. بۇ قېتىم مەن بارىدىغان يەر نامەلۇم ئىدى. لېكىن، پۈتۈن سەپەردە ئەيسا مەسھ مېنى كۆزىتىپ تۇراتتى. چۈش ماڭا بېشارەت بولغانىدى. مەن ھوشيار تۇراتتىم. شۇڭا، كونا بىر دوستۇم يەتكۈزگەن خەۋەر مېنى زادى ھەيران قالدۇرمىدى.

1971-يىلى بۇتتو ھاكىمىيەت بېشىغا چىققىلى بىرنەچچە ئاي بولغانىدى. بىر كۈنى ھۆكۈمەت بىلەن ئالاقىسى بولغان ياقۇب ئىسىملىك بىر دوستۇم مېنى يوقلاپ كەلدى. ئېرىم بىر چاغلاردا مىنىستىر ۋاقتىدا ئېكسپورت ۋە ئىمپورت تەڭپۇڭسىزلىقى تۈپەيلىدىن پاكىستاننىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالى جىددىي بولۇپ كەتكەنىدى. شۇ چاغدا ياقۇب بىلەن ئىككىمىز ھۆكۈمەتكە ئۆز كۈچىمىزگە تايىنىش تۈزۈمىنى يولغا

قويۇش توغرىسىدا تەكلىپ بەرگەندۇق. بۇ تۈزۈم ئاددىي-ساددا ياشاش پىلانى دەپ ئاتىلاتتى. ئاساسىي مەقسەت ئۆز ماللىرىمىزنى ئىشلەپچىقىرىشىمىز ئۈچۈن پاكىستاننىڭ سانائىتىنى كۈچەيتىپ، ئۇنىڭ بىلەن ئىمپورت ئېھتىياجىمىزنى ئازايتىش ئىدى.

ئىككىمىز پۈتۈن مەملىكەتنى ئايلىنىپ، كىچىك فابرىكىلارغا ۋە ئائىلىلەردە كىچىك كارخانىلارنىڭ يولغا قويۇلۇشىغا ياردەم قىلدۇق، يەرلىكلەرنى رەخت توقۇش ۋە كىيىم-كېچەكلەر ئىشلەپچىقىرىشقا رىغبەتلەندۈردۇق، ئۆزىمىزمۇ يۇرت ئىچىدە توقۇلغان رەختلەردىن تىكىلگەن كىيىملەرنى كىيىگەندۇق. مانا بۇ ئىشلار بىلەن ياخشى نەتىجىلەر قولغا كەلگەندى. ئاددىي-ساددا ياشاش پىلانى مۇۋەپپەقىيەت قازانغان، يەرلىك ئىشلەپچىقارغۇچىلارنىڭ ئىشلىرى يۈرۈشۈشكە قاراپ يۈزلەنگەندە، پاكىستاننىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىمۇ بىرئاز تۈزىلىشكە باشلىغانىدى. شۇ چاغدىن بۇيان ياقۇب ئارىلاپ-ئارىلاپ مېنى يوقلاپ كېلەتتى. سىياسەت ۋە خەلقئارا خەۋەرلەر ھەققىدە مەن بىلەن سۆھبەتلىشەتتى. ئائىلەمنىڭ مال-مۈلۈك ئەھۋالىمۇ ياخشى بىلەتتى. ئۇ پاكىستاننىڭ نۇرغۇن يەرلىرىدىكى يەر-زېمىنلىرىمىزنى كۆرگەندى ۋە سەرمايمىزنىڭ كۆپ قىسمى مۇشۇ مال-مۈلۈكتىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنىمۇ بىلەتتى. ياقۇب ئەپسۇسلىغان بىر خىل تەلەپپۇز بىلەن:

— يېلىقىمىز، بەزى دوستلار ئۆزئارا پاراڭلاشقاندا، سىزنىڭ مال-مۈلكىڭىز ئۈستىدە توختالدى. يەر-زېمىنلىرىڭىزنىڭ بىر قىسمىنى سېتىۋېتىشنى ئويلىدىڭىزمۇ؟ بۇتتو يەر قانۇنلىرىنى يېڭىلايدىغانلىقىنى ئېيتقانكەن. پۈتۈن پۇلنى مال-مۈلۈككە باغلاپ قويۇش بىرئاز خەتەرلىكقۇ دەيمەن؟ — دېدى.

ياقۇب ناھايىتى سەۋىيىلىك ئادەم ئىدى ھەمدە بۇ ئىش بىلەن ئۆزىنى مەلۇم خەۋپكىمۇ مۇپتىلا قىلاتتى. يەنە ئۆيۈمنىڭ ئالدىدا توختىتىپ قويۇلغان ھۆكۈمەت ماشىنىسى ئۇنىڭغا بىرمۇنچە تەنقىدلەرنى كەلتۈرەتتى.

— رەھمەت ياقۇب، — دېدىم مەن ھېسسىياتلىرىمنى بېسىۋېلىشقا تىرىشپ. كېيىن دەرھال كەسكىن تۈردە — ھېچنەرسە مېنى بۇ يەردىن چىقىرۇپتەلمەيدۇ، — دەپ قوشۇپ قويدۇم.

مەن بالىلارچە جاۋاب بەرگەندىم. پۈتۈنلەي ئۆزىنىڭ زورلۇق ھېسسىياتى ۋە تەرسالقى بىلەن بۇرۇنقى بېلىقىز ئۆزىنى يەنە كۆرسەتكەنىدى. دوستۇم بولسا بۇ ھالىمغا زادى ھەيران بولمىدى.

— دەرۋەقە سىزدىن مۇشۇنداق بىر جاۋاب كۈتەتتىم، بېلىقىز، — دېدى ئۇ ۋە بۇرتىنى سىلاپ كۆلدى، — لېكىن قانداقلا بولمىسۇن كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ يەردىن ۋاز كېچىشكە مەجبۇر بولۇشىڭىز مۇمكىن. ئۇ چاغدا ياردەمگە ئېھتىياجىڭىز بولسا...

— بۇنداق ۋاقىت كەلسە، قەدىرلىك دوستۇم، ماڭا سۇنغان ياردەم قوللىڭىزنى ئېسىمدىن چىقارمايمەن، — دېدىم مەن.

يەنە بىر چۈش! بۇ قېتىم ئادەتتە تارتىنچاق بولغان رايىشەم بىر چۈش كۆرۈپتۇ.

خىزمەتچىم مەن ئولتۇرغان كرىسلونىڭ يېنىغا كېلىپ زىلۋا بويىنى ئېگىپ، تىزلىنىپ ئولتۇردى.

— سالام شەيخ خانىم، قورقۇنچلۇق بىر چۈش كۆردۈم، سىزگە ئېيتىپ بەرسەم قانداق دەيسىز؟ — دېدى ئۇ،

— ئەلۋەتتە بولىدۇ.

رايشەم چۈشىدە كۆرگەنلىرىنى سۆزلەۋاتقاندا دىققەت قىلىپ ئاڭلىدىم. ئۇنىڭ چۈشىدە بەزى يامان ئادەملەر ئۆيۈمگە كېلىپ مېنى تۇتقۇن قىلىپتۇ. رايشەم:

— ئۇلار بىلەن ئېلىشتىم. قېچىڭ خانىم، دەپ ۋارقىردىم. كېيىن سىزنىڭ ئۆيىدىن يۈگۈرۈپ چىقىپ قېچىپ كەتكەنلىكىڭىزنى كۆردۈم، — دېدى.

خىزمەتچىمنىڭ توق قوڭۇر كۆزلىرى ياشقا تولغانىدى. ئۇنىڭغا تەسەللى بەردىم. لېكىن، ئۇنىڭغا بەرگەن تەربىيەمگە ئۆزۈمنىڭمۇ قۇلاق سېلىشىم كېرەكلىكىنى ئويلىدىم. كېيىن،

— قەدىرلىكىم، بۇ يەردىن قېچىشقا مەجبۇر بولىدىغانلىقىمنى خۇدا بىرقانچە قېتىم ماڭا كۆرسەتكەن. ئۇ چاغدا بۇنىڭغا ئىشىنىشنى خالىمىغانىدىم، لېكىن ئەمدى شۇنداق بولىدىغانلىقىنى ئويلاۋاتمەن، — دېدىم.

قولۇم بىلەن ئۇنىڭ ئېگىكىنى تۇتۇپ، سولغۇن يۈزىنى ئۆزۈمگە قاراتتىم.

— بەلكىم كېتىشكە مەجبۇر بولۇشۇم مۇمكىن، لېكىن كەتسەم بۇ پەقەت رەب بۇيرۇغان ۋاقىتتا بولىدۇ. بۇنى قوبۇل قىلىشقا تىرىشمەن. بۇنىڭغا ئىشىنىسەنغۇ دەيمەن؟

رايشەم بىر دەم سۈكۈت قىلىپ تۇردى. كېيىن،
— بۇ نېمىدېگەن بەختلىك ھايات يولى، خانىم! — دېدى.

— ئەلۋەتتە باشقا بىر يول يوق. بۇنىڭدىن كېيىن ھېچقانداق ئىش ئۆز خاھىشىمىز بويىچە بولمايدۇ.

1971-يىلى كۈزدە بۇنداق ئاگاھلاندىرۇشلار تېخىمۇ كۆپىيىشكە باشلىدى. بىر كۈنى نۇرجان ھاسىراپ-ھۆمۈدەپ،

نېرۋىلىرى جىددىيلەشكەن ھالدا يېنىمغا كەلدى. ئۇنىڭ چېچىمنى تاراۋاتقان قوللىرى تىترەيتتى.

— نېمە بولدى نۇرجان؟ — دەپ سورىدىم. نۇرجان شۇئان ئىسە دەپ يىغلاشقا باشلىدى.

— جېنىم خانىم، سىزگە بىرەر پېشكەللىك كېلىشىنى خالىمايمەن.

— قانداق پېشكەللىك؟

نۇرجان كۆز ياشلىرىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ، ئالدىنقى كۈنى ئىنسىننىڭ مەسچىتكە بارغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەردە بىرنەچچە كىشى ئۆزئارا پاراڭلىشىپ، ماڭا قارشى ھەرىكەتكە ئۆتۈشنىڭ ۋاقتى كەلگەنلىكىنى ئېيتىپتۇ ۋە بىر ئىش قىلىش قارارىغا كەپتۇ.

— قانداق قىلغۇدەك، نۇرجان؟ خەۋىرنىڭ بارمۇ؟

— ياق، خانىم، لېكىن قورقۇۋاتىمەن، يالغۇز سىزدىنلا ئەمەس، ماخمۇدنىمۇ ئەنسىرەۋاتىمەن.

— ئۇ توققۇز ياشلىق نارەسىدە تۇرسا، ئۇنىڭدا نېمە گۇناھ بار...

— خانىم، مەملىكىتىمىز بەش يىلنىڭ ئالدىدىكى مەملىكەت ئەمەس، — ئادەتتە جۇشقۇن بولغان نۇرجاننىڭ چىرايى جىددىي بىر تۈس ئالغانىدى، — ھەر ھالدا دىققەت قىلارسىز خانىم، — دېدى.

ئارىدىن بىرنەچچە ھەپتە ئۆتمەيلا، مەن ئويلانغان ئىشلار يۈز بەردى.

ھاۋا ئوچۇق ئىدى. كەچكۈز كىرىپ قالغانىدى.

يامغۇر-يېشىن مەزگىلى ئاياغلىشىپ، ھاۋا قۇرغاق ۋە ساپ ئىدى. بىرنەچچە كۈندىن بېرى ئالاھىدە بىر ئىش بولمىغانىدى. قانداقلا بولمىسۇن ھازىر مەدەنىيەتلىك دەۋردە

ياشاۋاتىمىز، دەپ ئويلايتتىم. ئىپتىدائىي دەۋردە ئەمەس،
1971-يىلدا ئىدۇق.

دوئا قىلىش ئۈچۈن ھۇجرامغا چىقتىم.
بىردىنلا قانداقتۇ بىر ئەندىشە ماڭا ماخمۇدنى ئال،
ھويلىدىكى چىمەنلىككە يۈگۈر! دېگەندەك قىلدى.

لېكىن بۇ بىر تەۋەككۈلچىلىك ئەمەسمۇ؟ ئىچىمدىكى بۇ
خىل ھېسسىيات بارغانسېرى كەسكىنلىشمەكتە ئىدى. شۇئان
ھۇجرامدىن چاچراپ چىقىپ، ماخمۇدنى چۈشلۈك ئۇيقۇسىدىن
ئويغاتتىم. كۆزلىرىنى تېخى ئۇيقۇدىن ئاچالمايۋاتقان ۋە
ئورنىدىن تۇرۇشقا ئۇنىمايۋاتقان بالىغا ھېچنەرسىنى
ئۇقتۇرمايلا ئۇنى ھويلىغا سۆرىدىم. تەلۋىلەرچە ھەرىكەت
قىلىۋاتقانلىقىمنى بىلىپ تۇرماممۇ، يەنىلا پەلەمپەيلەردىن
ئىتتىك چۈشۈپ دەريەدە ئىشكىنى ئېچىپ تاشقىرىغا يۈگۈردۈم.

پىشايۋانغا چىقىشىم بىلەنلا دىمىقىمغا ئاچچىق بىر ئىس
ئۇرۇلدى. بىرەيلەن قارىغاي شاخلىرىنى يېقىۋاتسا كېرەك.
ئېتىزىمدا ئەخلەت-چاۋارلارنى كۆيدۈرۈشنى مەنىي قىلغانىدىم.
باغۋەننى ئىزدەپ چىقتىم، لېكىن ئۆينىڭ دوقمۇشىدىن
بۇرۇلۇشۇمغا ئالدىمدىكى قورقۇنچىلۇق مەنزىرىدىن يۈرىكىم
ئاغزىمغا تىقىلدى.

ئۆينىڭ يېنىدا بىر قۇچاق قارىغاي شاخلىرى يالقۇنچاپ
كۆيۈۋاتاتتى. گۈرۈلدەپ كۆيۈۋاتقان ئوت يالقۇنلىرى بىنانىڭ
يېنىنى سىياپ يۇقىرىغا ئۆرلەيتتى.

دەرھال چۇقان سالىدىم. خىزمەتچىلىرىم يۈگۈرۈشۈپ
كېلىشتى ۋە شۇ ھامان بەزىلەر ئۆستەڭدىن چىلەكلەر بىلەن
سۇ توشۇشقا باشلىدى. بەزىلەر باغچىدىكى سۇ تۇرۇبىسىدىن
ئوتقا سۇ پۈركۈشكە باشلىدى، لېكىن سۇنىڭ يېسىمى
بولمىغاچقا سۇ ئوتنىڭ يېنىغا يېتىپ بارالمايتتى. ئوت

يالقۇنلىرى ئۆيىنىڭ تورۇسىدىكى پەنەركىلەرگە يېتىپ بارغانىدى. ئاخىرى پەنەركىلەرگە تۇتاشتى. سۇنى ئۇ يەرگىچە پۈركۈش مۇمكىن ئەمەس ئىدى. لېكىن، شۇنداق بولسىمۇ ئوتنى دەرھال ئۆچۈرۈپ ئۆيىنى كۆيۈپ كېتىشتىن ساقلاپ قىلىش كېرەك ئىدى.

بىز ۋاقىت بىلەن مۇسابىقىلىشىۋاتاتتۇق، ئون خىزمەتچىم ئۆستەڭدىن ئوت كۆيۋاتقان يەرگىچە بولغان ئارىلىقتا بىر رەت بولۇپ تۇرۇشقانىدى. سۇ تولدۇرۇلغان چىلەكلەر قولىدىن-قولغا ئۆتەتتى.

يېرىم سائەت ھەپىلەشكەندىن كېيىن ئاسمان پىلەك كۆتۈرۈلگەن يالقۇنلار سەل پەسلىدى. يانغىن تىزگىنلەندى. ئون ئىككى كىشى ئوتنى چۆرىدىگەن ھالدا، قان-تەرگە چۆمۈپ ھاياجان ئىچىدە تىرەيتتۇق. يەنە بىرنەچچە مىنۇت كېچىككەن بولسام، ئۆيگە ئوت كېتىپ، ئۇنى ئۆچۈرۈۋېلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

بىر ھازا نۇرچان بىلەن قارىشىپ تۇردۇق. ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر، مۇرىلىرىنى سىلكىپ بېشىنى چايقىدى.

ئۇنىڭ نېمە ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلەتتىم. مەسچىتتىكى كىشىلەر دېگىنىنى قىلغانىدى. تورۇستىكى پەنەركىلەرگە قارىدىم. پەنەركىلەرنىڭ گىرۋەكلىرى كۆيۈپ قاپ-قارا بولۇپ كەتكەنىدى. ئۆيۈمنىڭ ئاپئاق تاملىرىمۇ ئىسلىشىپ كەتكەنىدى. ئۆيگە ئارتۇقچە زىيان بولمىغانلىقى ئۈچۈن رەبگە شۈكۈر قىلدىم. ئوت ئاپىتى باشلىنىش بىلەنلا ئىچىمدىكى ھېلىقى ھېسسىياتنى سەزمىگەن ۋە تاشقىرىغا چىقمىغان بولسام، ھالىمىز قانداق بولار ئىدى؟ بۇنى ئويلىساملا بەدىنىم تىكەنلىشەتتى.

بىر سائەتتىن كېيىن ساقچى كەلدى. تەكشۈرۈپ،

ئەھۋالنى سۈرۈشتۈردى. خىزمەتچىلىرىمدىن سوئاللارنى سوراپ خاتىرىلىۋېلىپ كەتتى. مەن ھۇجرامغا قايتىپ كىرىپ، رەب ماڭا ئېيتماقچى بولغان مەخسۇس بىر نەرسە بارمىكىن، دەپ ئىنجىلىمنى ئېچىپ، بۇ ئايەتكە كۆزۈم چۈشتى:

«چاپسانراق قاچ! چۈنكى سەن ئۇ يەرگە يېتىپ بارمىغىچە، سودۇمنى ۋەيران قىلالمايمەن».

(تەۋرات: «يارتىلىش» 19-باب 22-ئايەت)

كىتابنى يېپىپ كۆزلىرىمنى تورۇسقا تىكتىم. ئىچىمدە، ئى رەبىم، سەندىن بىردىنبىر سورايدىغىنىم، ماڭا قانداق بىر ھايات كەچۈرىدىغانلىقىمنى كۆرسەتكەيسەن، ئىشلىرىمنى ئاسان قىلارسەنمۇ ياكى تەسمۇ؟ ئېنىق دېگەيسەن، دەپ خۇداغا مۇراجىئەت قىلدىم. كۆزلىرىم ياشقا تولغانىدى. مەن ئۈچۈن ھەممىدىن مۇھىمسەن، ئى رەبىم. لېكىن، ماخمۇد قانداق بولىدۇ؟ ھەممە نەرسەمنى ئالسىنۇ، ئۈنمۇ مەندىن ئايرىۋېتەرسەنمۇ؟

ئالتە ئايدىن كېيىن، يەنى 1972-يىلى بەشىنچى ئاينىڭ بىر كۈنى رەب مەن بىلەن يەنە بىر قېتىم چۈش ئارقىلىق سۆھبەتلەشتى. رايىشەم قايغۇلۇق بىر ئەھۋالدا ماڭا كېلىپ:

خانم، پۇل قۇتسى بىخەتەر يەردىمۇ؟ — دەپ سورىدى.

ئۆيىگە ئۈنى-بۇنى ئېلىش ئۈچۈن ئىشلىتىدىغان پۇلنى قولدا ئېلىپ يۈرگىلى بولىدىغان مۇستەھكەم بىر قۇتدا ساقلاتتىم. رايىشەم ئۈنى بىلەتتى.

— ئەلۋەتتە بىخەتەر يەردە، — دېدىم، — قانداق دەيسەن؟

رايشەم ئاۋازىنى بېسىۋېلىشقا تىرىشىپ:

— ئاخشام چۈشۈمدە ماشىنا بىلەن بىر سەپەرگە چىققانلىقىڭىزنى كۆردۈم. پۇل قۇتسىمۇ يېنىڭىزدا تۇرغىدەك، — دېدى.

— ھە؟ — دەپ قىزىقىپ سورىدىم. ھازىرغىچە ئۇنىڭ چۈشىدە پەۋقۇلئاددە بىر ئەھۋال بولمىغانىدى. سەپەرگە چىقسام، پۇل قۇتسىنى ھەمىشە يېنىمغا ئېلىۋالاتتىم. — لېكىن چۈشۈم شۇنداق ئوچۇق! — دەپ قەتئىي ھالدا داۋاملاشتۇردى رايىشەم، — چۈشنىڭ كۆڭۈلسىز تەرىپى شۇكى، يولدا بەزى كىشىلەر سىزنى توساپ قۇتتى بۇلاپ كېتىپتۇ. بۇ سۆزلەرنى قىلغاندا رايىشەمنىڭ تىترەۋاتقانلىقىنى كۆردۈم. ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشكە تىرىشتىم. پۇلۇمنى يوقاتسام، خۇداغا تېخىمۇ يېقىن بولىدىغانلىقىمنى، ئۇنىڭغا تايىنىشنى ئۆگىنىدىغانلىقىمنى ئېيتتىم. رايىشەم يېنىمدىن ئايرىلغاندىن كېيىن، ئەجەب، بۇ چۈش كەلگۈسى كۈنلەردىن بېشارەت بەرگەندىمۇ؟ پۈتۈن پۇلۇمنىڭ قولۇمدىن كېتىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرامدىغاندۇ؟ يېقىندا پۇلسىز، مال-مۈلۈكسىز ۋە ئىگە-چاقىسىز قالارمەنمۇ؟ نامەلۇم بىر كەلگۈسىگە قاراپ دومىلاپ كېتىۋاتامدەن نېمە؟ دەپ ئويلىدىم.

ئىككى ئايدىن كېيىن، يەنى 1972-يىلنىڭ ھاۋا ئىسسىغان بىر كۈنى، خىزمەتچىلىرىمدىن بىرى ئوغلۇم خالىتنىڭ مەن بىلەن كۆرۈشكىلى كەلگەنلىكىنى ئۇقتۇردى. خالىت لاھوردا تۇراتتى. بۇنداق ئىسسىق كۈنلەردە ئۇ نېمە ئۈچۈن شۇنچە ئۇزۇن يولنى بېسىپ كەلگەندۇ؟ تېلېفون بىلەن ماڭا ئالدىن ئۇقتۇرمىغىنىغا قارىغاندا مۇھىم بىر ئىش بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدىم.

خالىت مېنى مېھمانخانىدا كۈتۈپ ئولتۇراتتى. مەن

مېھمانخانغا كىرىپلا:

— ئوغلۇم، سەن بىلەن كۆرۈشكىنىمگە شۇ قەدەر خۇش بولدۇم، لېكىن نېمە ئۈچۈن تېلېفون قىلىمىدىڭ؟ — دېدىم. خالىت كېلىپ مېنى سۆيىدى، ئاندىن مېھمانخاننىڭ ئىشىكىنى يېپىپ يېنىمغا كەلدى. دە، نېمە ئۈچۈن كەلگەنلىكىنى ئېيتتى.

— ئاپا، قورقۇنچىلۇق بىر گەپلەرنى ئاڭلىدىم، — دەپ توختاپ قالدى ئۇ. مەن زورغا كۈلۈمسىرىدىم. خالىت ئاۋازىنى پەسەيتىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى. — ئاپا، ھۆكۈمەت خۇسۇسىي مال-مۈلۈكلەرنىڭ كۆپىنى جامائەت مۈلكىگە ئايلاندۇرىدىكەن.

بىر يىلنىڭ ئالدىدا، يەنى 1971-يىلى ئۈچىنچى ئايدا ھۆكۈمەت خادىمى بولغان دوستۇم ئېيتقان ھېلىقى سۆزلەر ئېسىمگە كەلدى. ئەجەب، ئۇنىڭ سۆزلىرى راستقا چىققاندىمۇ؟ خالىت بۇتتونىڭ مال-مۈلۈك ئىنقىلابىنى باشلىماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ۋە جامائەت مۈلكىگە ئايلاندۇرۇلدىغان يەر-زېمىنلار قاتارىغا مېنىڭكىمۇ كىرىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

— قانداق قىلىشىم كېرەك؟ — دەپ سورىدىم، — ھەممىسىنى ئالامدىكەن ياكى بىر قىسمىنىمۇ؟

خالىت ئورنىدىن تۇرۇپ باغچىغا قارايدىغان دېرىزىگە قاراپ ماڭدى. ئۇزۇن ئويلىغاندىن كېيىن ماڭا قاراپ:

— شۇ تاپتا بۇ ئىشنى ھەممە ئادەم بىلىپ كەتكىنى يوق ئاپا، بەلكىم ئەڭ ياخشى چارە يەر-زېمىننىڭ بىر قىسمىنى پارچىلاپ سېتىۋېتىش كېرەك، بۇنىڭ بىلەن يەر-زېمىننىڭ يېڭى ھۆكۈمەتنىڭ قولىدىن قۇتۇلدۇ — دېدى.

ئوبدان ئويلىغاندىن كېيىن، خالىتنىڭ تەكلىپىنى قوبۇل قىلىدىم. ئاۋۋال خالىت لاهورغا قايتىدىغان، كېيىن

تونى، ماخمۇد ۋە مەن خالتىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئۇ يەردە ھۆججەتلەرنى كۆرىدىغان بولدۇق.

1972-يىلى يەتتىنچى ئاينىڭ ھاۋا ئوچۇق بىر كۈنى ئۈچىمىز ئىش باشقۇرۇش ئورنى ئارقىلىق يەر-زېمىن ئىشلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش ئۈچۈن لاھورغا بېرىشقا ھازىرلاندىق. ئۆيىدىن چىقىۋېتىپ باغچىنىڭ گۈزەللىكىگە باشقىچىلا ھەيران بولىدىم. يازنىڭ گۈل-چېچەكلىرى پۈتۈن گۈزەللىكلىرىنى كۆرسىتىپ تۇراتتى. بۇلاق سۇلىرىنىڭ شىلدىرلاپ ئېقىشلىرى قۇلقىمغا ھەر ۋاقىتتىكىدىن يېقىملىق ئاڭلىناتتى.

ئۆيىنىڭ ئالدىغا توپلانغان خىزمەتچىلىرىمگە، بىرنەچچە ھەپتىدىن كېيىن قايتىپ كېلىمىز — دېدىم. رايىشەم ۋە نۇرجاندىن باشقا ھەممەيلىن ئەھۋالنىڭ نورماللىقىغا ئىشەنگەنىدى. نۇرجان بىردىنلا يىغلاشقا باشلىدى ۋە ئالدى-كەينىگە قارىماي چىقىپ كەتتى.

شۇ چاغدا بىر ئىشنى ئۇنتۇغانلىقىمنى ئېسىمگە ئېلىپ، ياتاق ھۇجرامغا قايتىپ كىردىم. مەن ئىنتايىن بىئارام بولدۇم. ھۇجرامدىن چىقىۋېتىپ، بىردىن رايىشەمنىڭ ئالدىدا تۇرغانلىقىمنى كۆردۈم. ئۇ ياش ئالغان كۆزلىرى بىلەن قولۇمنى چىڭ سىقتى ۋە مۇلايم ئاۋاز بىلەن:

— خۇداغا ئامانەت خانىم، — دېدى.

— خۇداغا ئامانەت، — دەپ جاۋاب بەردىم.

كارىدوردا رايىشەم ئىككىمىز ئۈن-تىنىسىز، ئەمما قەلبىمىزنى چۈشەنگەن ھالدا بىر-بىرىمىزگە قارىشىپ تۇردۇق، كۆڭلۈمگە كەلگەن ئاجايىپ بىر ھېسسىيات ماڭا بۇ زىلۋا بويلىق ئايالنى قايتا كۆرەلمەيدىغانلىقىمنى ئۇقتۇرۇپ تۇراتتى. ئۇزۇن يىللاردىن بېرى بۇ ئايال بىلەن ئىنتايىن يېقىن مۇناسىۋەت ئورناتقاندىم. مەن ئۇنىڭ قولىنى سىقىپ تۇرۇپ:

— چېچىمنى ھېچكىم ساڭا ئوخشاش تاراپ قويالمىتتى،
— دېدىم.

رايشەم قوللىرى بىلەن يۈزىنى يېپىۋېلىپ ئىتتىك چىقىپ كەتتى. ياتاق ھۇجرامنىڭ ئىشىكىنى تاقاۋاتقاندا بۇ يەردىن ھېچ كەتكۈم كەلمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدىم. ھۇجرامغا قايتا كىرىپ ئۇياق-بۇياققا قارىدىم. ئاپئاق دىۋانلار بىلەن بېزەلگەن ھۇجرام جىمجىت ئىدى. باغچە تەرەپتىكى دېرىزىدىن ئۆينىڭ ئىچىگە ئەتىگەنلىك قۇياش ئۆزىنىڭ سېخى نۇرىنى چېچىپ تۇراتتى. رەببىم بىلەن مانا شۇ ھۇجرىدا تونۇشقانىدىم.

ياتاق ھۇجرامغا، يەنى رەببىمگە ھۇزۇرىغا مۇيەسسەر بولغان ھۇجرامغا كەينىمنى قىلىپ تاشقىرىغا، ماشنامغا قاراپ ماڭدىم.

تونىنىڭ بۇرۇن پىلانلاپ قويغان ئىشلىرى بولغانلىقى ئۈچۈن بىز بىلەن لاھوردا قىسقا مەزگىل بىللە بولدى. كېيىن تونىنى يولغا سېلىپ قويۇش ئۈچۈن خالىت بىزنى پويىز ئىستانسىسىغا ئېلىپ باردى. ئىستانسىدىكى ھېسسىياتلىرىم شۇ چاغدا ئويلىغىنىمدىنمۇ ئېچىنىشلىق ئىدى.

پىلانمىز بويىچە، ماخمۇد ئاپىسىنى بىرنەچچە كۈندىن كېيىن كۆرەتتى. لېكىن، ھەممىمىز بۇ خوشلىشىشتا پەۋقۇلئاددە بىر ئەھۋالنى سەزگەندۇق. ماخمۇد ھازىر ئون ياشتا بولسىمۇ، بويى ئۆسۈپ كەتكەنىدى. ئۇ كۆز ياشلىرىنى ئارانلا يېسىۋېلىپ، ئاپىسىنى سۆيىدى. تونىمۇ ئوغلىنى قۇچاقلاپ كۆز ياشلىرىنى تۇتۇۋالالمىدى. ئۈچىمىز بىر-بىرىمىزنى قۇچاقلىشىپ يىغلاشتۇق.

ئاخىرىدا تونى قىزغۇچ قوڭۇر رەڭ چاچلىرىنى كەينىگە

تاشلاپ كۆلدى ۋە — بولدى، بۇ يەردە ھازا تۇتۇپ
ئولتۇرمايلى! — دېدى.

مەن كۆلۈمسىرەپ ئۇنى يەنە سۆيۈم. تونى يولۇچىلار
ۋاگونغا چىققاندا ماخمۇد بىلەن ئىككىمىز ئۇنىڭ كەينىدىن
قاراپ قالدۇق.

پويىز قوزغالدى، ۋاگونلار بىر-بىرىنى قوغلىشىپ
ئىتتىكلەشكە باشلىغاندا قەلبىمدە بىر خىل ئېچىنىش ھېس
قىلىدىم. ۋاگوننىڭ دېرىزىسىدىن تونىنىڭ يۈزىنى ئىزدەيتتىم.
ئۇنى كۆرگىنىمدە ماخمۇد بىلەن ئىككىمىز قوللىرىمىز بىلەن
سۆيۈش ئىپادىسىنى بىلدۈردۇق.

ئۆتكەن ئىككى يىل ئىچىدە بولغان ۋەقەلەر خىيالدا
گەۋدىلەندى. چۈشلەر، ئاگاھلاندىرۇشلار، ئوت ئاپىتى!...
يۇرتۇمدىن ئايرىلىشقا توغرا كەلسەمۇ، رەبىنىڭ دېگىنىنى
قىلىشقا ۋەدە بېرىمەن! قانداقتۇ نامەلۇم بىر ھېسسىيات ماڭا
بۇ جۇدالىقنىڭ ۋاقىتلىق ئەمەسلىكىنى ئۇقتۇرۇپ تۇراتتى.

رەب، ساڭا يەنە شۇنى ئېيتماقچىمەن، ئۆز يۇرتۇمدا
تۇرۇشنى ئىنتايىن ئارزۇ قىلىمەن، بۇنى سەن دەرۋەقە
بىلسەن. قانداقلا بولمىسۇن ھازىر 52 ياشقا كەلدىم ۋە بۇ
يېشىمدا يېڭى بىر تۇرمۇشتا ياشىيالايمەن. لېكىن، مۇھىمى
مېنىڭ يېشىم ئەمەس، بەلكى سېنىڭ ھۇزۇرۇڭدا بولۇشتۇر! ئى
رەبىم، ماڭا ياردەم قىلغايىسەن، مېنى ھۇزۇرۇڭدىن
ئايرىۋېتىدىغان ھەرقانداق قارار چىقىرىشىڭنى خالىمايمەن.

خاتمە

پويىز ئىستانسىسىدا تونى بىلەن خوشلاشقاندىن كېيىن تا ھازىرغىچە ئۇنىڭ بىلەن قايتا كۆرۈشەلمىدۇق. يۇرتۇمدىن ئايرىلمەن دېگەن، ئىچىمدە پەيدا بولغان ھېسسىياتلار رېئاللىققا ئايلاندى. ۋەتىنىمدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولدۇم. بەزىدە نۇرجان، رايىشەم ۋە باشقا ئەيسا مەسھ ئېتىقادچىلىرىنى ئويلايمەن. ئۇلار قانداق بولۇپ كەتكەندۇ؟ ئۇلارنىڭ يالغۇز قالغانلىقىنى ئويلاپ بىئارام بولغان چاغلىرىمدا ئەيسا مەسھنىڭ سۆزلىرىنى ئەسلەيمەن:

«سەلەرنى يېتىم قويمايمەن. سەلەرنىڭ يېنىڭلارغا يەنە قايتىپ كېلىمەن». (ئىنجىل: «يۇھاننا» 14-باب 18-ئايەت)

مال-مۈلۈك ھازىر مەن ئۈچۈن ئانچە مۇھىم ئەمەس، يۇرتۇمدىن ئايرىلىپ، يۇرتۇمغا قايتىپ بارالمايدىغانلىقىمنى ئويلاپ، ئائىلەمگە بىر سالام خەت يازدىم. ئۆي بىساتلىرىمنى تارقىتىۋېتىشنى ئېيتتىم، قىزىم تونىنى ۋەكىل قىلىپ خىزمەتچىلىرىمگە بىر يىللىق ئىش ھەققى بېرىشنى بېكىتتىم. ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقتا قېلىشىنى خالىمايتتىم.

تارىخىي ئەھمىيىتى بولغانلىقى ئۈچۈن باغچەمنى ھۆكۈمەت ئېلىۋالدى. بىراق رەببىم بىلەن تونۇشقان ئۆيلىرىمدىن خەۋەر ئالالمىدىم. بەلكىم مېنى بىئارام قىلىشنى خالىمىغانلىقى ئۈچۈن ئۇرۇق-تۇغقان ۋە دوستلىرىم ماڭا ئۆي ھەققىدە ھېچنەرسە يازمىغان بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدىم. لېكىن ئۇ يەردە قالغان مال-مۈلكۈمنىڭ مەن ئۈچۈن

ئەھمىيىتى يوق ئىدى. چۈنكى مېنىڭ ماكانم رەبىنىڭ
پادشاھلىقىدا ئىدى. ئەيسا مەسىھ ئارقىلىق مۇيەسسەر
بولدىغان ئائىلە مېنىڭ يېڭى ئائىلەم ئىدى. ئەمدى خۇدانىڭ
پادشاھلىقىدا ياشايمەن. بۇ دۇنياغا ئائىت ھېچنەرسەم يوق،
لېكىن روھىي جەھەتتىكى بايلىققا ئەيسا مەسىھنىڭ
ۋاستىسى بىلەن مۇيەسسەر بولدۇم!